

Casa
Gab. *M.I.*
Est. *M.I.*
Tab.
N.º *115*

THEOLOGIA
II Liturgia

M.I. 115

RITVALE ROMANVM.

PAVLI V. PONT. MAX.
IVSSV EDITVM.

UNIVERSIDADE DE COIMBRA
25954

Novae
in facultate Superiorum.

VLYSSIPONE:
Ex Officina Petri Craesbeeck.
M. DC. XVII.

PAVLI V. PONT. MAX.

PAVLI V. PONT. MAX.

PAVLI V. PONT. MAX.

PAVLI V. PONT. MAX.

PAVLI V. PONT. MAX.

PAVLI V. PONT. MAX.

L I C E N C A S.

VI este Ritual Romano, he vtil pera saber as cerimoniaes que a Igreja Romana vsa na administração dos Sacramentos. Podese dar licença que se imprima. Lisboa em 18. de Abril de 617.

Fr. Antonio de Saldanha.

VIsta a informação, podese imprimir este Ritual, & depois de impresso torne pera se conferir com o original, & se dar licença para poder correr, & sem ella não correrá. Em Lisboa aos 19. de Abril de 617.

Bertolameu d' Afonsequa.

Antonio Dias Cardoso.

VIsta a informação, podese imprimir este Ritual. Aos 28. d'Abril de 617.

Damião Viegas.

DAm licença a Pedro Craesbeeck, que possa imprimir o Ritual Romano que apresenta, visto a que tem do sancto Officio, & do Ordinario, & depois de impresso tornara a esta mesa pera se taxar, & sem isso não correrá. Em Lisboa

Rangel.

L. Machado.

TAixão este Ritual Romano em trezentos reis em papel, vista a impressão ser em tinta preta & vermelha. A xxij de Outubro de 617

Monis.

L. Machado.

PAVLVS PAPA V.

Ad futuram rei memoriam.

POSTOLICÆ Sedi per abundantiam diuinæ gratiæ, nullis suffragantibus meritis, præpositi, nostræ sollicitudinis esse intelligimus, super vniuersam domum Dei ita inuigilando intendere, vt opportunis indies magis rationibus provideatur, quò, sicut admonet Apostolus, omnia in ea honestè & secundùm ordinem fiant; præcipuè verò quæ pertinent ad Ecclesiæ Dei Sacramentorum administrationem: in qua religiose obseruari Apostolicis traditionibus & sanctorum Patrum decretis cõstitutos ritus & cærimonias, pro nostri officij debito curare omnino tenemur. Quamobrem fe. re. Pius Papa V. Prædecessor noster, huius nostri, tunc sui, officij memor, ad restituendam sacrorum rituum obseruationem in sacrosancto Missæ sacrificio, diuinoque Officio, & simul vt Catholica Ecclesia in fidei vnitatem, ac sub vno visibili capite beati Petri successore Rom. Pont. congregata, vnum psallendi & orandi ordinem, quantum cum Domino poterat, teneret, Breuiarium primùm, & deinde Missale Romanum, multo studio & diligentia elaborata, pastorali prouidentia edenda censuit. Cuius vestigia eodem sapientia.

pietatis & spiritu secutus similis menti. Clemens Papa VIII. etiam Prædecessor noster, non solum Episcopis & inferioribus Ecclesiæ Prælatibus accuratè restitutum Pontificale dedit, sed etiam complures alias in Cathedralibus & inferioribus Ecclesijs cærimonias promulgato Cærimoniali ordinavit. His ita constitutis, restabat, ut vno etiam volumine comprehensi, sacri & sinceri Ecclesiæ Catholicæ ritus, qui in Sacramentorum administratione alijsq; Ecclesiasticis functionibus servari debent ab ijs qui curam animarum gerunt, Apostolicæ Sedis auctoritate prodirent; ad cuius voluminis præscriptum, in tanta Ritualium multitudine, sua illi ministeria tamquam ad publicam & obfirmatam normam peragerent, vnoque ac fideli ductu in offenso pede ambularent cum consensu. Quod sanè iampridem agitatum negotium, posteaquam generalium Conciliorum Græcè Latineque diuina gratia editorum opus morari desinit, sollicitè vrgere nostri muneris esse existimauimus. Ut autem rectè, & ordine, ut par erat, res ageretur, nonnullis ex Ven. Fratibus nostris S. R. E. Cardinalibus, pietate, doctrina, & prudentia præstâtibus, eam demandauimus, qui cum consilio eruditorum virorum, varijsque præsertim antiquis, & quæ circumferuntur, Ritualibus consultis, eoque in primis, quod vir singulari pietatis zelo & doctrina bo. me. Iulius Antonius S. R. E. Cardinalis sanctæ Seuerinæ nuncupatus, longo studio, multaque industria & labore ple-

nissimum composuerat, rebusque omnibus mature
consideratis, demum diuina aspirante clementia,
quanta oportuit breuitate, Rituale confecerunt. In
quo cum receptos & approbatos Catholicæ Eccle-
siæ ritus suo ordine digestos cospexerimus, illud sub
nomine Ritualis Romani merito edendum publico
Ecclesiæ Dei bono iudicauimus. Quapropter hor-
tamur in Domino Ven. Fratres Patriarchas, Archie-
piscopos, Episcopos, & dilectos filios eorum Vica-
rios, necnon Abbates, Parochos vniuersos, vbi que lo-
corum existentes, & alios ad quos spectat, vt in pos-
terum tamquam Ecclesiæ Romanæ filij, eiusdem Ec-
clesiæ omnium matris & magistræ auctoritate con-
stituto Rituali in sacris functionibus vtantur, & in
re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, & ab ea
probatus vsus antiquitatis statuit, inuiolatè ob-
seruent. Datum Romæ apud sanctam Mariam
Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xvij. Iunij
M. DC. XIII. Pontificatus nostri anno decimo.

S. Cobellutius.

INDEX ET ORDO PRÆCIPUA-
rum rerum, quæ in hoc Rituali libro
continentur.

<p>DE iis, quæ in Sacramento- rum administratione ge- neraliter seruanda sunt. fol. 1.</p> <p>De Sacramento Baptismi ritè ad- ministrando. 3</p> <p>Ordo Baptismi paruulorum 7</p> <p>De Baptismo adultorum. 12</p> <p>Ordo Baptismi adultorum. 13</p> <p>Ordo supplendi omiffa super bap- tizatum. 25</p> <p>Ritus seruandus cum Episcopus baptizat. 26</p> <p>Benedictio Fontis Baptismo extra Sabbatum sanctum Paschæ & Pentecostes, cum aqua conse- crata non habetur. 27</p> <p>De Sacramento Pœnitentiæ. 29</p> <p>De absolutione ab excommunica- tione in foro exteriori. 32</p> <p>Ritus absoluendi excommunica- tum iam mortuum. 33</p> <p>De modo absoluendi à suspensio- ne, vel ab interdicto. 34</p> <p>De sanctissimo Eucharistiæ Sacra- mento. 34</p> <p>Ordo ministrandi sacram Com- munionem. 35</p> <p>De Communione Paschali. 37</p> <p>De Communione infirmorum. 38</p> <p>De Sacramento extremæ Vnctio- nis. 41</p> <p>Ordo ministrandi Sacramen- tum extremæ Vnctionis. 42</p> <p>Septem Psalmi pœnitentiales. 46</p>	<p>Litanie. 50</p> <p>De uisitacione & cura infirmo- rum. 54.</p> <p>Modus iuuandi morientes. 62</p> <p>Ordo commendationis animæ 63</p> <p>De exequijs. 75</p> <p>Quibus non licet dari Ecclesiasti- cam sepulturam. 76</p> <p>Exequiarum Ordo. 77</p> <p>Officium defunctorum. 85</p> <p>De officio faciendo in exequijs. ab- sente corpore defuncti, & in die tertio, septimo, trigesimo, & anniuersario. 122</p> <p>De exequijs paruulum. 122</p> <p>De Sacramento Matrimonij. ibid.</p> <p>Ritus celebrandi Matrimonij Sa- cramentum. 123</p> <p>De benedictione mulieris post partum 126</p> <p>De Benedictionibus regulæ gene- rales. 127</p> <p>Ordo ad faciendam Aquam be- nedictam. 128</p> <p>Benedictio candelarum extra diem Purificationis beatæ Ma- riæ virginis. 129</p> <p>Benedictio domorum in Sabbato sancto Paschæ. 130</p> <p>Benedictio domorum alio tempo- re facienda. 130</p> <p>Benedictio loci. 131</p> <p>Benedictio domus nouæ. ibid.</p> <p>Benedictio thalami. ibid.</p> <p>Benedictio nauis. ibid.</p> <p style="text-align: right;">Benedictio</p>
--	--

Benedictio communis super fruges & vineas.	132	violatam, si nondum erat ab Episcopo consecrata.	145
Benedictio peregrinorum ad Loca sancta prodeuntium.	ibid.	Ritus benedicendi nouum cæmeterium per Sacerdotem ab Episcopo delegatum.	147
Benedictio peregrinorum post reditum.	133	Ordo reconciliandi cæmeterium violatum, siue Ecclesiæ contiguum sit, siue separatum, ubi Ecclesia non est polluta.	148
Benedictiones esculentorum præfertim in Pascha.	134	De Processionibus.	149
Benedictio agni Paschalis.	ibid.	de Processione in die festo Purificationis B Mariæ Virginis.	150
Benedictio ouorum,	ibid.	de Processione in die Palmarum.	154
Benedictio panis.	135	Ordo seruandus in Litaniarum maiorum processione, & Rogationum.	163
Benedictio nouorum fructuū.	ib.	De Processione in festo Sanctissimi Corporis Christi.	164
Benedictio ad quodcumque comestibile.	ibid.	De Processione ad petendam pluuiam.	170
Benedictio olei simplicis.	ibid.	De Processione ad postulandam serenitatem.	171
Benedictiones ab Episcopis, vel aliis facultatem habentibus faciendæ.	136	Preces ad repellendam tempestatem.	172
Benedictio sacerdotalium indumentorum in genere.	ibid.	Preces dicendæ tempore penuriæ & famis.	173
Benedictio mapparum, seu lintheaminum altaris.	137	Processio tempore mortalitatis & pestis.	174
Benedictio corporalium.	ibid.	Preces dicendæ in Litanij tempore belli.	175
Benedictio tabernaculi, seu vasculi, pro sacrosancta Eucharristia conseruanda.	138	Processio in quacumque tribulatione.	177
Benedictio nouæ Crucis.	ibid.	Preces dicendæ in Processione pro gratiarum actione.	178
Benedictio Imaginum Iesu Christi D.N. Beate Mariæ, & Sanctorum.	139	De Processione in translatione sacratum Reliquiarum.	183
Ritus benedicendi, & imponendi primarium lapidem pro Ecclesia ædificanda, seruandus à Sacerdote facultatem habente ab Episcopo.	140	De exorcizandis obsessis à dæmonio.	185
Ritus benedicendi nouam Ecclesiam seu Oratorium publicum, ut ibi sanctissimum Missæ sacrificium celebrari possit.	142	Formulæ scribendi in libris habendis apud Parochos.	199
Ritus reconciliandi Ecclesiam		De	

DE IIS
 QVAE IN SACRAMEN
 TORVM ADMINISTRATIONE
 GENERALITER SERVAN
 DA SVNT.

*T*ea, quae ex antiquis Catholicae Ecclesiae institutis, & sacrorum Canonum Summorumque Pontificum decretis, de Sacramentorum ritibus ac caerimonijs hoc Libro praescribuntur, qua par est diligentia ac religione custodiantur, & vbique fideliter seruentur; illud ante omnia scire & obseruare conuenit, quod Sacrosancta Tridentina Synodus de ijs ritibus decreuit in haec verba:

Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiae Catholicae ritus in solempni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, anathema sit.

*C*um igitur in Ecclesia Dei nihil sanctius aut vtilius, nihilque excellentius aut magis diuinum habeatur, quam Sacramenta ad humani generis salutem à Christo Domino instituta; Parochus, vel quiuis alius Sacerdos, ad quem eorum administratio pertinet, meminisse in primis debet, se sancta tractare; atque omni ferè temporis momento ad tam sanctae administrationis officium paratum esse oportere.

Quamobrem illud perpetuò curabit, vt integrè, castè, pièq; vitam agat: nam etsi Sacramenta ab impuris coinquinari non possunt, neque à prauis ministris eorum effectus impediri; impurè tamen & indignè ea ministrantes, in æternæ mortis reatum incurrunt. Sacerdos ergo si fuerit peccati mortalis sibi conscius (quod absit) ad Sacramentorum administrationem non audeat accedere, nisi priùs corde pœniteat: sed si habeat copiam Confessarij, & temporis lociqueratio ferat, conuenit confiteri.

Quacumque diei ac noctis hora ad Sacramenta ministranda vocabitur, nullam officio suo præstando (præsertim si necessitas vrgeat) moram interponat. Ac propterea à populum sæpè, prout sese offeret occasio, præmonebit, vt cùm sacro ministerio opus fuerit, se quam primùm aduocet, nulla temporis aut cuiuscumque incommodi habita ratione.

Ipsè verò antequam ad huiusmodi administrationem accedat, paululum, si opportunitas dabitur, orationi, & sacræ rei quam acturus est meditationi vacabit, atque ordinem ministrandi & cærimonias pro temporis spatio præuidebit & perleget.

In omni Sacramentorum administratione superpelliceo sit indutus, & desuper stola eius coloris quem Sacramenti ritus exposcit, nisi in Sacramento Pœnitentiæ ministrando occasio, vel consuetudo, vel locus interdum aliter suadeat.

Adhibebit quoque vnum saltem, si habeat, vel plures clericos, prout loci & Sacramenti ratio postulabit, decenti habitu & superpelliceo pariter indutos.

Curabit etiam, vt sacra supellex, vestes, ornamenta, lintea-

mina, & vasa ministerij integra, nitidàque sint & munda.

In Sacramentorum administratione, eorum virtutem, vsum, ac vtilitatem, & cærimoniarum significationes, vt Concilium Tridentinum præcipit, ex sanctorum Patrum & Catechismi Romani doctrina, vbi commodè fieri poterit, diligenter explicabit.

Dum Sacramentum aliquod ministrat, singula verba, quæ ad illius formam & ministerium pertinent, attentè, distinctè, & piè, atque clara voce pronuntiabit. Similiter & alias orationes & preces deuotè ac religiosè dicet; nec memorie, quæ plerumque labitur, facilè confidet; sed omnia recitabit ex libro. Reliquas prætereà cærimonias ac ritus ita decenter grauique actione peraget, vt adstantes ad cælestium rerum cogitationem erigat & attentos reddat.

Ad ministrandum procedens, rei quam tractaturus est, intentus sit, nec de ijs, quæ ad ipsam non pertinent, quidquam cum alio colloquatur; in ijsaque administratione actualem attentionem habere studeat, vel saltem virtualem, cum intentione faciendi quod in eo facit Ecclesia.

Illud porrò diligenter caueat, ne in Sacramentorum administratione aliquid quauis de causa vel occasione, directè vel indirectè, exigat aut petat; sed ea gratis ministret, & ab omni Simonie atque auaritie suspicione, nedum crimine, longissimè absit. Si quid verò nomine eleemosynæ, aut deuotionis studio, peractò iam Sacramento, sponte à fidelibus offeratur, id licitè pro consuetudine locorum accipere poterit, nisi aliter Episcopo videatur.

Fidelibus aliene parochie Sacramenta non ministrabit,

nisi necessitatis causa, vel de licētia Parochi, seu Ordinarij.

Omnes autem qui Sacramenta suscipiunt, loco & tempore opportuno monebit, vt remoto inani colloquio, & habitu actūque indecenti, piē ac deuotē Sacramentis inter sint, & ea qua par est reuerentia suscipiant.

Librum hunc Ritualement (vbi opus fuerit) semper cū ministrabit, secum habebit, ritūque & cærimonias in eo præscriptas diligenter seruabit.

Ceterū illorum tantū Sacramentorum, quorū administratio ad Parochos pertinet, ritus hoc Opere præscribuntur; cuiusmodi sunt Baptismus, Pœnitentia, Eucharistia, Extrema vnctio, & Matrimonium. Reliqua verò duo Sacramēta Confirmationis & Ordinis, cū propria sint Episcoporū, ritus suos habent in Pontificali præscriptos. Et ea, que de ijs atque alijs Sacramentis scire, seruare, & docere Parochi debent, cū ex alijs libris, tum præcipuē ex Catechismo Romano sumi possunt. Siquidem hic de ijs ferē tantū agere instituti operis ratio postulat, quæ ad ipsorum quinque Sacramētorum ritus pertinent.

Postremo, quisquis Sacramenta administrare tenetur, habeat libros necessarios ad officium suum pertinentes, eosque præsertim, in quibus variarum parochialium functionum notæ ad futuram rei memoriam describuntur, vt ad finem huius Ritualis habetur.

D E

SACRAMENTO BAPTISMI
RITE ADMINISTRANDO.

Sacrum Baptisma, Christianae religionis & aeternae vitae ianuam, quod inter alia nouae Legis Sacramenta à Christo instituta primum tenet locum, cunctis ad salutem necessarium esse, ipsa Veritas testatur illis verbis: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, nõ potest introire in regnum Dei. Itaque summa ad illud opportunè riteque administrandum ac suscipiendum diligentia adhibenda est.

Cum autem ad hoc Sacramentum conferendum alia sint de iure diuino absolutè necessaria, vt materia, forma, minister; alia ad illius solemnitatem pertineant, vt ritus ac ceremonie quas ex Apostolica & antiquissima traditione acceptas & approbatas, nisi necessitatis caussa, omittere non licet; de ijs aliqua praemonenda sunt, vt sacrum hoc ministerium ritè ac sanctè peragatur.

De materia Baptismi.

A*C primùm intelligat Parochus, cum huius Sacramenti materia sit aqua vera ac naturalis, nullum alium liquorem ad id adhiberi posse.*

Aqua verò solemnisi Baptismi sit eo anno benedicta in Sabbato sancto Paschatis, vel Sabbato Pentecostes, quae in Fonte mundo nitida & pura diligenter conseruetur: & haec, quando

Rituale Romanum.

noua benedicenda est, in Ecclesie, vel potius Baptisteryj sacrarium effundatur.

Si aqua benedicta tam imminuta sit, vt minus sufficere videatur, alia non benedicta admisceri potest, in minori tamen quantitate.

Si verò corrupta fuerit, aut effluxerit, aut quouis modo defecerit, Parochus in Fontem benè mundatum ac nitidum recentem aquam infundat, eamque benedicat ex formula que infra præscribitur.

Sed si aqua congelata sit, curetur vt liquefiat; sin autem ex parte congelata sit, aut nimium frigida, poterit parū aquæ naturalis non benedictæ calefacere, & admiscere aquæ baptismali in vasculo ad id parato, & ea tepe facta ad baptizandū vti, ne noceat infantulo.

De forma Baptismi.

Quoniam Baptismi forma his verbis expressa, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, omnino necessaria est; ideò eam nullo modo licet mutare, sed eadem verba vno & eodem tempore, quo fit ablutio, pronuntianda sunt.

Latinus Presbyter Latina forma semper vtatur.

Cum Baptismum iterare nullo modo liceat, si quis sub conditione, de quo infra, sit baptizandus, ea conditio explicanda est, hoc modo: Si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, &c. Hac tamen conditionaliforma non passim, aut leuiter vti licet; sed prudenter, & vbi re diligenter peruestigata, probabilis subest dubitatio, infantem non fuisse baptizatum.

Baptismus licet fieri possit aut per infusionem aque, aut per immersionem, aut per aspersionem; primus tamen vel secundus modus, qui magis sunt in usu, pro Ecclesiarum consuetudine retineantur; ita ut trina ablutione caput baptizandi perfundatur, vel immergatur in modum Crucis vno & eodem tempore quo verba proferuntur, & idem sit aquam adhibens, & verba pronuntians.

Vbi verò Baptismus fit per infusionem aque, cauendū est, ne aqua ex infantis capite in Fontem, sed vel in Sacrariū Baptisteryj prope ipsum Fontem extructum defluat, aut in aliquo vase, ad hunc usum parato, recepta, in ipsius Baptisteryj vel in Ecclesie Sacrarium effundatur.

De ministro Baptismi.

LEgitimus quidem Baptismi minister est Parochus, vel alius Sacerdos à Parocho vel ab Ordinario loci delegatus. sed quoties infans aut adultus versatur in vite periculo, potest sine solemnitate à quocumque baptizari in qualibet lingua, siue clerico siue laico etiam excommunicato, siue fideli siue infideli, siue catholico siue hæretico, siue viro siue femina, seruata tamen forma & intentione Ecclesie.

Sed si adsit Sacerdos, Diacono præferatur, Diaconus Subdiacono, clericus laico, & vir femine; nisi pudoris gratia deceat feminam potius quàm virū baptizare infantem nō omnino editum, vel nisi melius femina sciret formam & modū baptizandi. Quapropter curare debet Parochus, ut fideles, præsertim obstetrices, rectum baptizandi ritum probè teneant & seruent.

Pater aut mater propriā prolem baptizare nō debet, præ-

terquam in mortis articulo, quando alius non reperitur qui baptizet, neque tunc ullam contrahunt cognationem, quæ matrimonij vsum impediat.

De baptizandis paruulis.

Opportunè Parochus hortetur eos, ad quos ea cura pertinet vt natos infantes siue baptizandos, siue baptizatos, quam primum fieri poterit, & qua decet Christiana modestia sine pompæ vanitate deferant ad Ecclesiam, ne illis Sacramentum tantopere necessarium nimium differatur cum periculo salutis, & vt ijs, qui ex necessitate priuatiuim baptizati sunt, consuetæ cærimonie ritusque suppleantur, omis-
sa forma & ablutione.

Nemo in vtero matris clausus baptizari debet. Sed si infans caput emiserit, & periculum mortis immineat, baptizetur in capite; nec postea si viuus euaserit, erit iterum baptizandus. At si aliud membrum emiserit, quod vitalem indicet motum, in illo, si periculum impendeat, baptizetur; & tunc si natus vixerit, erit sub conditione baptizandus, eo modo quo supra dictum est: Si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, &c. Si verò ita baptizatus deinde mortuus prodierit ex vtero, debet in loco sacro sepeliri.

Si mater prægnans mortua fuerit fœtus quamprimū cautè extrahatur, ac si viuus fuerit, baptizetur; si fuerit mortuus, & baptizari non potuerit, in loco sacro sepeliri non debet.

Infantes expositi, & inuēti, si re diligenter inuestigata de eorum Baptismo non constat, sub conditione baptizentur.

In monstris verò baptizandis, si casus eueniat, magna cautio adhibenda est: de quo, si opus fuerit, Ordinarius loci, vel

alij periti consulantur, nisi mortis periculum immineat.

Monstrum quod humanam speciem non præferat, baptizari non debet: de quo si dubium fuerit, baptizetur sub hac conditione: Si tu es homo, ego te baptizo, &c.

Illud verò, de quo dubium est, vna ne aut plures sint persone, non baptizetur, donec id discernatur. Discerni autem potest, si habeat vnum vel plura capita, vnum vel plura pectora: tunc enim totidem erunt corda, & anime, hominesque distincti, & eo casu singuli seorsum sunt baptizandi, unicuique dicendo: Ego te baptizo, &c. Si verò periculum mortis immineat, tempusque non suppetat, vt singuli separatim baptizentur, poterit minister singulorum capitibus aquam infundens omnes simul baptizare, dicendo: Ego vos baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Quam tamen formam in ijs solum, & in alijs similibus mortis periculis ad plures simul baptizandos, & vbi tempus non patitur vt singuli separatim baptizentur; aliàs nūquā licet adhibere.

Quando verò non est certum in monstro esse duas personas, vt quia duo capita & duo pectora non habet benè distincta; tunc debet primum vnus absolutè baptizari, & postea alter sub conditione, hoc modo: Si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

De Patrinis.

Prochus antequam ad baptizandum accedat, ab ijs, ad quos spectat, exquirat diligenter, quem, vel quos Susceptores seu Patrinos elegerint, qui infantem de sacro Fonte suscipiant, ne plures quàm liceat, aut indignos vel ineptos admittat.

Rituale Romanum.

Patrinus vnus tantum, siue vir siue mulier, vel ad summum vnus & vna adhibeantur ex decreto Concilij Tridentini: sed simul non admittantur duo viri, aut duæ mulieres, neq; ipsius baptizandi pater aut mater.

Hos autem Patrinos saltem in ætate pubertatis, ac Sacramento Confirmationis consignatos esse maximè conuenit.

Sciant præterea Parochi, ad hoc munus non esse admittendos infideles, aut hæreticos, non publicè excommunicatos aut interdictos, non publicè criminosos aut infames, nec præterea qui sana mente non sunt, nec qui ignorant rudimenta fidei: hæc enim Patrini spirituales filios suos, quos de Baptismi Fonte susceperint, vbi opus fuerit, opportunè docere tenentur.

Præterea ad hoc etiam admitti non debent Monachi vel Sanctimonialiales, neque alij cuiusuis Ordinis Regulares à sæculo segregati.

De tempore & loco administrandi Baptisimum.

Quamuis Baptisimus quouis tempore, etiam interdicti & cessationis à diuinis, præsertim si vrgeat necessitas, conferri possit; tamen duo potissimum ex antiquissimo Ecclesiæ ritu sacri sunt dies, in quibus solemni cærimonia hoc Sacramentum administrari maximè conuenit: nempe Sabbatum sanctum Paschæ, & Sabbatum Pentecostes, quibus diebus Baptismalis Fontis aqua ritè consecratur: Quæ ritum, quantum fieri commodè potest, in adultis baptizandis, nisi vitæ periculum immineat, retineri decet, aut certè non omnino prætermitti, præcipuè in Metropolitanis aut Cathedralibus Ecclesijs.

Ac licet urgente necessitate, vbique baptizare nihil impedi-

diat,

diat, tamen proprius Baptismi administrandi locus est Ecclesia, in qua sit Fons Baptismalis, vel certè Baptistarium prope Ecclesiam.

Itaque, necessitate excepta, in privatis locis nemo baptizari debet; nisi fortè sint Regum aut magnorum Principum filij, id ipsis ita deprecantibus; dummodò id fiat in eorum Capellis, seu Oratorijs, & in aqua Baptismali de more benedicta.

Baptisterium sit decenti loco, & forma, materiaque solida, & que aquam benè contineat, decenter ornatum, & cancellis circumseptum, sera & clauè munitum, atque ita obseratum, vt puluis vel alie sordes intrò non penetrent: in eoque, vbi commodè fieri potest, depingatur imago sancti Ioannis Christum baptizantis.

De sacris Oleis, & alijs requisitis.

Sacrum Chrisma, & sanctum Oleum, quod & Catechumenorum dicitur, quorum vsus est in Baptismo, eodem anno sint ab Episcopo de more benedicta Feria quinta in Cœna Domini.

Curet Parochus, vt ea suo tempore quam primum habeat, & tunc vetera in Ecclesia comburat.

Veteribus Oleis, nisi necessitas cogat, vltra annum non vtatur; ac si deficere videantur, & Chrisma, aut Oleum benedictum haberi non possit, aliud oleum de oliuis non benedictum adijciatur, sed in minori quantitate.

Chrisma & Oleum sacrum sint in suis vasculis argenteis, aut saltem stanneis benè obturatis: quæ vascula sint inter se distincta, & propriam vnumquodque inscriptionem habeat

maiusculis litteris incisam, ne quis error committatur.

Ad usum verò quotidianum minora habeantur vascula ex argento, si fieri potest, aut stanno; siue separata, siue etiam coniuncta; aptè tamen distincta & benè cooperta, & cum suis inscriptionibus vt suprà, ne Parochus aberret, & vnum pro altero sumat, quod cauere debet diligenter.

In ea igitur ex maioribus vasculis Chrismatis & Olei, quod sufficiat, infundatur, atque vt effusionis periculum caueatur, commodum erit in his vasculis bombacium seu quid simile habere, Oleo sacro & Chrismate separatim perfusum, in qua pollex, cum opus est, ad inungendum immittatur.

Hæc vascula ita parata, in loco proprio, honesto, ac mūdo, sub clauæ ac tuta custodia decèter asseruētur, ne ab aliquo nisi à Sacerdote temerè tãgãtur, aut eis sacrilegè quispiã abuti possit.

Parochus quantum fieri potest, curet, ne per laicos, sed per se vel per alium Sacerdotem, vel saltem per alium Ecclesiæ ministrum hæc Olea deferantur: caueat item ne de ijs quidquã vlli vniquam tribuat, cuiusuis rei prætextu.

Sal, quod in os baptizandi immittendum est, sit benedictũ sua peculiari benedictione, quæ infrà præscribitur; neque vtatur sale exorcizato ad benedicendum aquam; sitque prius benè confractum & attritum, siccum ac mundum. Sal ita benedictum nemini tradatur, neque etiam ijs, qui benedicendum attulerint, reddatur; sed ad alios baptizandos seruetur, aut in Sacrarium abijciatur.

Cum igitur Baptismi Sacramentum iam administrandum est, hæc in promptu esse debent.

Vascula sacri Olei Catechumenorum, & Chrismatis.

Vasculū cū sale benedicendo, vel iam, vt dictū est, benedicto.
 Vasculum, seu cochleare ex argento, vel alio metallo nitidum, ad aquā Baptismi fundendam supra caput baptizandi, quod nulli prætereā alij vsui deseruiat.

Peluis, seu bacile ad excipiendam aquā ex capite defluentem, nisi statim in Sacrarium defluat.

Gossipium, alio nomine bombacium, seu quid simile, ad abstergenda loca sacris Oleis inuncta.

Stole due, vbi commodè haberi possunt, vna violacea, & altera alba, vt infrà notatur, mutanda; sin minus, vna saltem adhibeatur.

Medulla panis, qua inuncti Sacerdotis digiti, cum manus lauat, abstergantur, & vas pro manuum lotionem post Baptismum, quod huic tantum vsui deseruire decet.

Alba vestis in modum pallioli, seu linteolum candidum infantis capiti imponendum.

Cereus, seu candela cerea baptizato ardens tradenda.

Hic denique Ritualis liber sit paratus, & item liber Baptismalis, in quo baptizati describuntur.

Omnibus igitur opportunè preparatis, Sacerdos ad tanti Sacramenti administrationem, lotis manibus, superpelliceo & stola violacea indutus accedat, clericum vnum, seu plures si potest, secum adhibeat, superpelliceo pariter indutos, qui sibi ministrent.

Ita paratus accedat ad limen Ecclesie, vbi foris exspectant qui infantem detulerunt.

Interroget (nisi de his benè sibi constet) an sit sue Parochie, masculus an femina, an sit domi baptizatus, & à quo, &

quàm ritè, & qui sint Compatres qui infantem teneant, pro eoque respondeant; quos piè ac decenter assistere, ac, prout opus fuerit, pro baptizando ad interrogationes respondere admoneat.

Et quoniam ijs qui baptizantur, tamquam Dei filijs in Christo regenerandis, & in eius militiam adscribendis, nomen imponitur, curet, ne obscœna, fabulosa, aut ridicula, vel inaniũ deorum, vel impiorum Ethnicorum hominum nomina imponantur; sed potiùs, quatenus fieri potest, Sanctorum; quorum exemplis fideles ad piè viuendum excitentur, & patrocinijs protegantur.

His igitur expeditis, & accepto nomine baptizandi, positi, si infans fuerit, super brachium dextrum illius qui eum defert, Parochus ad Baptismum procedat, in hunc modum nominatim interrogans.

ORDO BAPTISMI PARVVLORVM.

Quid petis ab Ecclesia Dei? **Patrinus** respondet: Fidem. **Sacerdos.** Fides quid tibi præstat? **Patrinus respondet:** Vitam æternam. **Sacerdos.** Si igitur vis ad vitam ingredi, serua mandata: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & proximũ tuum sicut te ipsum. **Deinde ter exsufflet leniter in**
faciem

faciem infantis, & dicat semel: Exi ab eo, vel ab ea, immunde spiritus, & da locum Spiritui sancto paraclyto. *Postea pollice faciat signum Crucis in fronte & in pectore infantis, dicens: Accipe signū Crucis tam in fronte ✠ quā in corde ✠* sume fidem cælestium præceptorum, & talis esto moribus, vt templum Dei iam esse possis.

Oremus.

P Reces nostras, quæsumus Domine, clementer exaudi: & hunc electum tuum **N.** Crucis Dominicæ impressione signatum perpetua virtute custodi, vt magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta seruans, per custodiam mandatorum tuorum ad regenerationis gloriā peruenire mereatur. Per Christū Dominum nostrum. *℞.* Amen.

Deinde imponat manum super caput infantis, ac dicat:

Oremus.

O Mnipotens sempiterne Deus, Pater Domini nostri Iesu Christi, respicere dignare super hunc famulum tuum **N.** quem ad rudimenta fidei vocare dignatus es: omnem cæcitatem cordis ab eo expelle: dirumpe omnes laqueos satanæ, quibus fuerat colligatus: aperi ei Domine ianuam pietatis tuæ, vt signo sapientiæ tuæ imbutus, omnium cupiditatum foetoribus careat, & ad suauem odorem præceptorum tuorum lætus tibi in Ecclesia tua deseruiat, & proficiat de die in diem. Per eundem Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

Rituale Romanum.

Deinde Sacerdos benedicat salem, qui semel benedictus aliàs ad eundem vsum deservire potest.

Benedictio salis.

Exorcizo te creatura salis, in nomine Dei Patris omnipotentis ✠, & in charitate Domini nostri Iesu Christi ✠ & in virtute Spiritus sancti ✠ Exorcizo te per Deum vivum ✠ per Deum verum ✠, per Deum sanctum ✠ per Deum ✠ qui te ad tutelam humani generis procreavit, & populo venienti ad credulitatem per servos suos consecrari præcepit, vt in nomine sanctæ Trinitatis efficiaris salutare Sacramentum ad effugandum inimicum. Proinde rogamus te Domine Deus noster, vt hanc creaturam salis sanctificando sanctifices ✠ & benedicendo benedicas ✠, vt fiat omnibus accipientibus perfecta medicina, permanens in visceribus eorum, in nomine eiusdem Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. *R.* Amen.

Deinde immittat modicum salis benedicti in os infantis, dicens: **N.** Accipe salem sapientiæ: propitiatio sit tibi in vitam æternam. *R.* Amen. **Sacerdos.** Pax tecum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

Deus Patrum nostrorum, Deus vniuersæ conditor veritatis, te supplices exoramus, vt hunc famulum tuum **N.** respicere digneris propitiis, & hoc primū pabulū salis gustantē, non diutiùs

esuri-

esurire permittas, quò minus cibo expleatur cælesti, quatenus sit semper spiritu feruens, spe gaudens, tuo semper nomini seruiens. Perduc eum Domine, quaesumus, ad nouæ regenerationis lauacrum, vt cum fidelibus tuis promissionum tuarum æterna præmia consequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

Exorcizo te immunde spiritus in nomine Patris **✠** & Filij **✠** & Spiritus sancti **✠**, vt exeas, & recedas ab hoc famulo Dei **N.** Ipse enim tibi imperat, maledicte damnate, qui pedibus super mare ambulauit, & Petro mergenti dexteram porrexit.

Ergo maledicte diabole, recognosce sententiam tuam, & da honorem Deo viuo & vero, da honorem Iesu Christo Filio eius, & Spiritui sancto, & recede ab hoc famulo Dei **N.** quia istum sibi Deus & Dominus noster Iesus Christus ad suam sanctam gratiam, & benedictionem, Fontemque Baptismatis vocare dignatus est.

Hic pollice in fronte signat infantem. dicens:

Et hoc signum sanctæ Crucis **✠** quod nos fronti eius damus, tu maledicte diabole numquam audeas violare. Per eundem Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Mox imponit manum super caput infantis, & dicit:

O remus.

A Eternam ac iustissimam pietatem tuam deprecor, Domine sancte, Pater omnipotens,

æterne Deus, auctor luminis & veritatis, super hunc famulum tuum **N.** vt digneris illum illuminare lumine intelligentiæ tuæ: munda eum, & sanctifica: da ei scientiam veram, vt dignus gratia Baptismi tui effectus, teneat firmam spem, consilium rectum, doctrinam sanctâ. Per Christum Dñm nostrum. **R.** Amen.

Postea Sacerdos imponit extremam partem stolæ super infantem, & introducit eum in Ecclesiã, dicēs:

N. Ingredere in templum Dei, vt habeas partem cum Christo in vitam æternam. **R.** Amen.

Cum fuerint Ecclesiam ingressi, Sacerdos procedens ad Fontem cum Susceptoribus coniunctim clara voce dicit:

Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ. Et in Iesum Christum, filium eius vnicum, Dominum nostrum. Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos; tertia die resurrexit à mortuis. Ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Credo in Spiritum sanctum. Sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, Carnis resurrectionem, Vitam æternam, Amen.

Pater noster, qui es in cælis, sanctificetur nomē tuum: adueniat regnum tuum: fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Panem nostrum

quotidianum da nobis hodie: & dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem: sed libera nos à malo, Amen.

Ac deinde, antequam accedat ad Baptisterium, dicat.

EXORCISMVS.

EXorcizo te omnis spiritus immunde, in nomine Dei Patris omnipotentis ✠, & in nomine Iesu Christi filij eius, Domini & Iudicis nostri ✠, & in virtute Spiritu sancti ✠, vt discedas ab hoc plasmate Dei. **N.** quod Dominus noster ad templum sanctum suum vocare dignatus est, vt fiat templum Dei viui, & Spiritus sanctus habitet in eo. Per eundem Christum Dominum nostrum, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. *R.* Amen.

Posteà Sacerdos digito accipiat de salina oris sui, & tangat aures & nares infantis: tangendo verò aurem dexteram, & sinistram, dicat:

Ephphetha, quod est Adaperire: *deinde tangat nares, dicens:* In odorem suauitatis. Tu autem effugare diabole, appropinquabit enim iudicium Dei.

Posteà interrogat baptizandum nominatim, dicens:

N. Abrenuntias satanæ?

Respondet Patrinus: Abrenuntio.

Et omnibus operibus eius? *R.* Abrenuntio.

Et omnibus pompis eius? *R.* Abrenuntio.

Deinde Sacerdos inungit pollicem in Oleo Cate-

Rituale Romanum.

chumenorum, & infantem vngit in pectore, & inter scapulas, in modum Crucis, dicens:

Egote linio ✠ Oleo salutis in Christo Iesu Domino nostro, vthabeas vitam æternam. *R.* Amen.

Subinde pollicem & inuncta loca abstergit bombacio vel re simili, & interrogat expresso nomine baptizandum, Patrino respondente.

N. Credis in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ? *R.* Credo.

Ctedis in Iesum Christum Filium eius vnicum, Dominum nostrum, natum, & passum? *R.* Credo.

Credis in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem; vitam æternam? *R.* Credo.

Subinde expresso nomine baptizandi, Sacerdos dicit: *N.* Vis baptizari? Respondet Patrinus: Volo.

Tunc Patrino, vel Matrino, vel utroque (si ambo admittantur) infantem tenente, Sacerdos vasculo seu vrceolo accipit aquam Baptismalẽ, & de ea ter fundit super caput infantis in modum Crucis, & simul verba proferens, semel tantum distinctè & attentè dicit:

N. Ego te baptizo in nomine Patris ✠, fundat primò, & Filij ✠, fundat secundò, & Spiritus ✠, sancti, fundat tertio.

Vbi autem est consuetudo baptizandi per immersionem, Sacerdos accipit infantem & aduertens ne

lædatur, cautè immergit, & trina merfione baptizat, & femel tantùm dicit:

N. Ego te baptizo in nomine Patris ✠, & Filij ✠, & Spiritus ✠ sancti.

Mox Patrinus, vel Matrina, vel vterque simul infantem de sacro Fonte leuant, fufcipientes illum de manu Sacerdotis.

Si verò dubitatur, an infans fuerit baptizatus, v-tatur hac forma. **N.** Si nõ es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritus ✠ sancti. Deinde intingit pollicem in sacro Chrifmate, & vngit infantem in summitate capitis in modũ Crucis, dicens:

DEus omnipotens, Pater Domini nostri Iesu Christi, qui te regenerauit ex aqua & Spiritu sancto, quiq̃ue dedit tibi remissionem omnium peccatorum (*hic inungit*) ipse te liniat Chrifmate salutis ✠ in eodem Christo Iesu Domino nostro in vitam æternam. *R.* Amen.

Sacerdos. Pax tibi. *R.* Et cum spiritu tuo.

Tum bombacio, aut re simili abstergit pollicem suum, & locum inunctum, & imponit capiti eius linteo u n candidum loco vestis albæ, dicens:

Accipe vestem candidam, quam immaculatam perferas ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, vt habeas vitam æternam. *R.* Amen.

Postea dat ei, vel Patrino, candelam accensam, dicēs:
Accipe lampadem ardentem, & irreprehensibilis

Rituale Romanum.

custodi Baptismum tuum: serua Dei mandata, vt cum Dominus venerit ad nuptias, possis occurrere ei vna cum omnibus Sanctis in aula cælesti, habeasque vitam æternam, & viuas in sæcula sæculorum.

R. Amen.

Postremò dicit: N. Vade in pace, & Dominus sit tecum. *R.* Amen.

Si verò fuerint plures baptizandi, siue masculi siue feminæ, in Catechismo masculi statuuntur ad dexteram, feminæ verò ad sinistram; & omnia pariter dicantur vt supra in proprio genere, & numero plurali. Verùm prima nominis interrogatio, exsufflatio, Crucis impressio, seu signatio, tactus aurium & narium cum salua, abrenuntiationis interrogatio, vnctio Olei Catechumenorum, interrogatio de Fide seu Symbolo, & ipse Baptismus, inunctio Chrismatum, candidæ vestis impositio, atque accensæ candelæ traditio singulariter singulis, & primùm masculis, deinde feminis fieri debent.

Si infans, vel adultus ægrotus adeò grauitè laboret, vt periculum immineat ne pereat, antequam Baptismus perficiatur, Sacerdos omnis, quæ Baptismum præcedunt, eum baptizet, ter, vel etiam semel infundens aquam super caput eius in modum Crucis, dicens: **Ego te baptizo in nomine Patris** **&c. II.**

Si non habeatur aqua Baptismalis, & periculum impendeat, Sacerdos vtatur aqua simplici.

Deinde si habeat Chrisma, liniat eum in vertice.

dicens:

dicens: Deus omnipotens, Pater Domini nostri Iesu Christi, &c. vt suprà. 11.

Posteà dat ei linteolum candidum, dicens: Accipe vestem, &c.

Ac demum det ei ceream candelam accensam, dicens: Accipe lampadem, vt suprà. Si superuixerit, suppleantur alij ritus omissi.

Admonendi sunt Susceptores de spirituali cognatione, quã contraxerunt cum baptizato, baptizatique patre & matre; quæ cognatio impedit matrimonium, ac dirimit.

Curet Parochus parentes infantis admoneri, ne in lecto secum ipsi, vel nutrices paruulum habeant, propter oppressio- nis periculum: sed eum diligenter custodiant, & opportunè ad Christianam disciplinam instituant.

Commonendi sunt etiam parentes, & alij si opus fuerit, ne filios Hebræis, alijsve infidelibus, vel hereticis mulieribus vlllo modo lactandos aut nutriendos tradant.

Antequam infans ex Ecclesia asportetur, aut Susceptores discedant, eorum nomina, & alia de administrato Baptismo ad præscriptam formam in Baptismali libro Parochus accuratè describat.

DE

DE BAPTISMO ADULTORVM.

SI quis adultus sit baptizandus, debet prius secundum Apostolicam regulam in Christiana fide ac sanctis moribus diligenter institui, & per aliquot dies in operibus pietatis exerceri, eiusque voluntas & propositum sæpius explorari, & non nisi sciens & volens, probeque instructus baptizari.

At verò si quis, dum instruitur, in mortis periculum incidat, baptizarique voluerit, habita ratione periculi vel necessitatis baptizetur.

Adultorum Baptismus, ubi commodè fieri potest, ad Episcopum deferatur, ut si illi placuerit, ab eo solemnitus conferatur; alioquin Parochus ipse baptizet, stata cerimonia.

Decet autem huiusmodi Baptismum ex Apostolico instituto, in Sabbato sancto Paschatis, vel Pentecostes, solemniter celebrari.

Quare si circa hæc tempora Catechumeni sint baptizandi, in ipsos dies, si nihil impediatur, Baptismum differri conuenit.

Verùm si circa, seu post tempus Pentecostes aliqui conuersi fuerint, qui ægrè ferant suum Baptisma in longum tempus differri, & ad illud festinent, instructique ac ritè parati esse noscantur, citius baptizari possunt.

Catechumenus instructus baptizetur in Ecclesia, seu in Baptisterio. Patrinus ei assistat, & ipse Catechumenus ad

Sacerdotis interrogationes respondeat; nisi mutus fuerit, aut omnino surdus, vel ignotæ linguæ: quo casu vel per Patrimum, si illam intelligat, aut alium interpretem, vel nutu consensum explicet suum.

Pro huius autem veneratione Sacramenti, tam Sacerdotem qui adultos baptizabit, quàm ipsos adultos qui sani sunt, conuenit esse ieiunos.

Quare non post epulas, aut prandia, sed ante meridiem (nisi ex rationabili causa aliter faciendum esset) eorum Baptisma celebretur.

Admonendus est Catechumenus, ut peccatorum suorum poeniteat.

Amentes & furiosi non baptizentur, nisi tales à natiuitate fuerint: tunc enim de ijs idem iudicium faciendum est, quod de infantibus: atque in fide Ecclesiæ baptizari possunt.

Sed si dilucida habeant interualla, dum mentis compotes sunt, baptizentur, si velint. Si verò antequam insanire, suscipiendi Baptismi desiderium ostenderint, ac vitæ periculum immineat, etiamsi non sint compotes mentis, baptizentur.

Idemque dicendum est de eo, qui lethargo aut phrenesi laborat; ut tantum vigilans & intelligens baptizetur; nisi periculum mortis impendeat, si in eo prius apparuerit Baptismi desiderium.

Sacerdos diligenter curet, ut certior fiat de statu & conditione eorum, qui baptizari petunt, præsertim exterorum. De quibus facta diligenti inquisitione, num aliàs ac ritè sint baptizati, caueat, ne quis iam baptizatus imperitia, vel errore, aut ad quæstum, vel ob aliam causam, fraude dolò ve iterum baptizari velit.

Rituale Romanum.

Omnes autem, de quibus re diligenter inuestigata, probabilis dubitatio est, an baptizati fuerint, si nihil aliud impediatur, sub conditione baptizentur.

Hæretici verò ad Catholicam Ecclesiam venientes, in quorum Baptismo debita forma aut materia seruata non est, ritè baptizandi sunt: sed priùs errorum suorù prauitatè agnoscat, & detestentur, & in fide Catholica diligenter instruantur: vbi verò debita forma & materia seruata est, omiſſa tantum suppleatur, nisi rationabili de causa aliter Episcopo videatur.

Ceterum legantur & seruentur ea, que suprà de Baptismo in communi prescripta sunt. fol. 3.

ORDO BAPTISMI ADULTORVM.

IN primis Sacerdos paratis his, quæ suprà de obseruandis in administratione Sacramenti Baptismi paruulorum dicuntur, indutus superpelliceo & stola, vel etiam pluuiali violacei coloris, cù suis Clericis accedit ad gradus altaris, & genibus flexis, pias mente ad Deum preces effundit, vt tantum Sacramentum dignè valeat ministrare; & ad implorandum diuinum auxilium, surgens se signat, & si tēporis ratio ferat, dicit: Deus in adiutorium meum intende. *Re.* Domine ad adiuuandum me festina. Gloria Patri. Sicut erat.

Posteà

Posteà incipiat, prosequentibus Clericis, Antiph.
Effundam super vos aquam mundam, & mundabi-
mini ab omnibus inquinamentis vestris, dicit Dñs.

Psalmus 8.

Domine Dominus noster: quàm admirabile est
nomen tuum in vniuersa terra!

Quoniam eleuata est magnificētia tua super
cælos.

Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem
propter inimicos tuos: vt destruas inimicum & vl-
torem.

Quoniam videbo cælos tuos, opera digitorum tuo-
rum: lunam & stellas, quæ tu fundasti.

Quid est homo, quòd memor es eius? aut filius ho-
minis, quoniam visitas eum?

Minuisti eum paulo minùs ab Angelis: gloria & ho-
nore coronasti eum, & constituisti eum super opera
manuum tuarum.

Omnia subiecisti sub pedibus eius: oues & boues
vniuersas, insuper & pecora campi.

Volucres cæli, & pisces maris: qui perambulant se-
mitas maris.

Domine Dominus noster: quàm admirabile est no-
men tuum in vniuersa terra!

Gloria Patri. Sicut erat.

Psalmus 28.

Afferte Domino filij Dei: afferte Domino fi-
lios arietum.

Afferte Dño gloriam & honoré, afferte Do-

mino gloriam nomini eius : adorete Dominum in atrio sancto eius.

Vox Domini super aquas, Deus maiestatis intonuit: Dominus super aquas multas.

Vox Domini in virtute : vox Dñi in magnificentia.

Vox Domini confringentis cedros : & confringet Dominus cedros Libani.

Et comminuet eas tamquam vitulum Libani : & dilectus quemadmodum filius unicornium.

Vox Domini intercidentis flammam ignis: vox Domini concutientis desertum, & commouebit Dominus desertum Cades.

Vox Domini præparantis ceruos, & reuelabit condensa: & in templo eius omnes dicent gloriam.

Dominus diluuium inhabitare facit: & sedebit Dominus rex in æternum.

Dominus virtutem populo suo dabit: Dominus benedicet populo suo in pace.

Gloria Patri. **S**icut erat.

Psalmus 41.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum : ita desiderat anima mea ad te Deus.

Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum: quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?

Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie, Vbi est Deus tuus?

Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meam:

quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei.

In voce exultationis, & confessionis: sonus epulantis.

Quare tristis es anima mea: & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & Deus meus.

Ad me ipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui de terra Iordanis, & Hermonijm à monte modico.

Abyssus abyssum inuocat: in voce cataractarum tuarum.

Omnia excelsa tua, & fluctus tui: super me transferunt.

In die mandauit Dominus misericordiam suam: & nocte canticum eius.

Apud me oratio Deo vitæ meæ: dicam Deo, Susceptor meus es.

Quare oblitus es mei? & quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus?

Dum confringuntur ossa mea: exprobrauerunt mihi qui tribulant me inimici mei.

Dum dicunt mihi per singulos dies, Vbi est Deus tuus? quare tristis es anima mea, & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & Deus meus.

Gloria Patri. Sicut erat.

Et repetitur Antiph. Effundam super vos aquam mundam. Qua repetita, dicitur: Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Et ne nos

Rituale Romanum.

inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos à malo.
V. Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor
meus ad te veniat. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et
cum spiritu tuo. *O*remus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui dedisti fa-
mulis tuis in confessione veræ fidei, æternæ
Trinitatis gloriam agnoscere, & in potentia
maiestatis adorare vnitatem: quæsumus, vt eiusdem
fidei firmitate, ab omnibus semper muniamur ad-
uersis.

Oratio

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens
Deus: & quod humilitatis nostræ gerendū est
ministerio, tuæ virtutis impleatur effectu.

Oratio.

DA quæsumus Dñe Electo nostro, vt sanctis
edoctus mysterijs, & renouetur fonte Baptis-
matis, & inter Ecclesiæ tuæ membra numere-
tur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

*Si plures fuerint baptizandi, hæc tertia Oratio di-
catur in numero plurali.*

*Deinde Sacerdos procedit ad fores Ecclesiæ, & stat
in limine, catechizandus verò extra limen. Et si sunt
plures, mares & feminae, illi ad dexteram Sacerdotis,
hæc verò ad sinistra statuatur, & Sacerdos interrogat:*

Quo nomine vocaris? Catechumenus respòdet:

N. Sacerdos. N. Quid petis ab Ecclesia Dei? R. Fidē.

Sacerdos. Fides quid tibi prestat? R. Vitã æternam.

Sacerdos. Si vis habere vitam æternam, serua man-

data. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & proximum tuum sicut te ipsum. In his duobus mandatis tota lex pendet, & Prophetæ. Fides autem est, vt vnum Deum in Trinitate, & Trinitatem in vnitatem venereris, neque confundendo personas, neque substantiam separando. Alia est enim persona Patris, alia Filij, alia Spiritus sancti; sed horum triū vna est substantia, & non nisi vna Diuinitas.

Et rursus interrogat: N. Abrenuntias Satanæ?

Resp. Abrenuntio.

Interrog. Et omnibus operibus eius?

Resp. Abrenuntio.

Interrog. Et omnibus pompis eius?

Resp. Abrenuntio.

Deinde Sacerdos interrogat de Symbolo fidei dicēs:

Credis in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ? **R.** Credo.

Interrog. Credis & in Iesum Christū Filium eius vnicū, Dñm nostrum, natum, & passum? **R.** Credo.

Interrog. Credis & in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam æternam? **R.** Credo.

Tūc Sacerdos exsufflat ter in faciē eius, semel dicens:

Exi ab eo spiritus immunde, & da locum Spiritui sancto paraclito.

Hic in modum Crucis halet in faciem ipsius, & dicat:

Rituale Romanum.

N. Accipe Spiritum bonum per istam insufflationem, & Dei benedictionem ✠. Pax tibi. *℞.* Et cum spiritu tuo.

Deinde facit Crucem cum pollice in eius fronte, & in pectore, dicens:

N. Accipe signum Crucis tam in fronte ✠ quam in corde ✠: sume fidem cælestium præceptorum. Talis esto moribus, vt templum Dei iam esse possis: ingressusq; Ecclesiam Dei, euasisse te laqueos mortis lætus agnosce, [horresce idola, respue simulacra] cole Deum Patrem omnipotentem, & Iesum Christum Filium eius vnicum, Dominum nostrum, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. *℞.* Amen.

Hic aduertendum est, quòd dicta verba, [horresce idola, respue simulacra] dicantur Catechumeno, qui venit de gentilitatis errore, seu de Ethnicis, & Idolatris. Catechumeno verò Iudæo, siue ex Hebræis venienti, loco horum verborum, dicatur, [horresce Iudaicam perfidiam, respue Hebraicam superstitionem.] Saraceno autem, vel Turcæ, aut Persæ, siue alij ex Mahumetanis ad fidem venienti Catechumeno, loco eorundem verborum dicatur: [horresce Mahumeticam perfidiam, respue prauam sectam infidelitatis.]

At hæretico ad Catholicam Ecclesiam venienti, qui, si in eius Baptismo debita forma seruata nõ est, baptizari debet, dicatur: [horresce hæreticam pra-

uitatem, respue nefarias sectas impiorum.] Vel exprimat^r proprio nomine secta, de qua Catechumenus venit.

Si plures sunt Electi, omnia supradicta dicuntur sigillatim super singulis. O remus. Oratio.

TE deprecor, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, vt huic famulo tuo **N.** qui in huius sæculi nocte vagatur incertus ac dubius, viam veritatis & agnitionis tuæ iubeas demonstrari. quatenus referatis oculis cordis sui, te vnum Deum Patrem in Filio, & Filium in Patre cum Spiritu sancto recognoscat, atque huius confessionis fructum & hic, & in futuro sæculo percipere mereatur. Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

Si plures sint Electi, præcedens Oratio dicatur in numero plurali. (Sequentes autem Signationes fiant cum suis verbis sigillatim super singulos.)

Deinde signet Electum signo Crucis cum pollice in fronte, dicens: Signo tibi frontem **✝**, vt suscipias Crucem Domini.

In auribus: Signo tibi aures **✝**, vt audias diuina præcepta.

In oculis: Signo tibi oculos **✝** vt videas claritatem Dei.

In naribus: Signo tibi nares **✝**, vt odorem suauitatis Christi sentias.

In ore: Signo tibi os **✝**, vt loquaris verba vitæ.

In pectore: Signo tibi pectus **✝** vt credas in Deum.

Rituale Romanum.

In scapulis: Signo tibi scapulas ✠, vt iuscipias iugum seruitutis eius.

In toto corpore, illud non tangens manu, producit signum Crucis, & dicit: Signo te totum in nomine Patris ✠, & Filij ✠ & Spiritus ✠ sancti, vt habeas vitam æternam, & viuas in sæcula sæculorum. *R.* Amen.

O remus.

Oratio.

P Reces nostras, quæsumus Domine, clementer exaudi, & hunc Electum tuum **N.** Crucis Dominicæ, cuius impressione eum signamus, virtute custodi: vt magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta seruans, per custodiam mandatorum tuorum ad regenerationis gloriam peruenire mereatur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

O remus.

Oratio.

D Eus, qui humani generis ita es conditor, vt sis etiam reformator, propitiare populis adoptiuis, & nouo testamento sobolem nouæ prolis adscribe: vt filij promissionis quod non potuerunt assequi per naturam, gaudeant se recipisse per gratiam. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Tunc imponit manum super caput Electi, & dicit: *O* remus.

O Mnipotens sempiterne Deus, Pater Domini nostri IESV Christi, respicere digneris super hunc famulū tuum **N.** quem ad rudimenta

fidei vocare dignatus es ; omnem cæcitatē cordis ab eo expelle, disrumpe omnes laqueos satanæ, quibus fuerat colligatus : aperi ei Domine ianuam pietatis tuæ, vt signo sapientiæ tuæ imbutus, omnium cupiditatum fœtoribus careat, & ad suauem odorem præceptorum tuorum, lætus tibi in Ecclesia tua deseruiat, & proficiat de die in diem, vt idoneus efficiatur accedere ad gratiam Baptismi tui, percepta medicina. Per eundem Christum Dominum nostrum, *R Amen.*

Si plures sint, hæc, & præcedens Oratio, Preces nostras. dicantur in numero plurali.

Deinde Sacerdos benedicit sal.

Benedictio salis dandi Catechumeno.

Exorcizo te creatura salis, in nomine Dei Patris omnipotentis ✠ & in charitate Domini nostri Iesu Christi ✠ & in virtute Spiritus sancti ✠. Exorcizo te per Deum viuum ✠ per Deum verū ✠ per Deum sanctum ✠ per Deum ✠ qui te ad tutelam humani generis procreauit, & populo venienti ad credulitatem per seruos suos consecrari præcepit, vt in nomine sanctæ Trinitatis efficiaris salutare Sacramentum ad effugandum inimicum. Proinde rogamus te Domine Deus noster, vt hanc creaturam salis sanctificando sanctifices ✠ & benedicendo benedicas ✠ vt fiat omnibus accipientibus perfecta medicina, permanens in visceribus eorum, in nomine eiusdem Domini nostri Iesu

Rituale Romanum.

Christi, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. *R.* Amen.

Tunc pollice & indice accipit de ipso sale, & immittit in os Catechumeni, dicens: *N.* Accipe sal sapientiæ; propitiatio tibi sit in vitam æternam. *R.* Amen. *Sacerdos* Pax tibi. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

DEus patrum nostrorum, Deus vniuersæ conditor veritatis, te supplices exoramus, vt hunc famulū tuū *N.* respicere digneris propitius, & hoc primū pabulum salis gustantem, non diutiùs esui ire permittas, quò minùs cibo expleatur cælesti, quatenus sit semper spiritu feruens, spe gaudens, tuo semper nomini seruiens. Perduc eum Domine, quæsumus, ad nouæ regenerationis lauacrum, vt cum fidelibus tuis promissionum tuarum æterna præmia consequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Si plures sint, dicatur singulis: *N.* Accipe sal, &c. & præcedens Oratio, *D*eus patrum nostrorum. in numero plurali.

Quòd si Catechumenus fuerit Gētilis, seu ex Idololatriis venerit ad Fidem, benedicto sale, priusquam eius medicinam gustet, Sacerdos addat sequentem Orationem, dicens:

Oremus.

Domine sancte, Pater omnipotēs, æterne Deus, qui es, qui eras, & qui permanes vsque in finem, cuius origo nescitur, nec finis compre-

hendi

hendi potest: te supplices inuocamus super hunc famulum tuum **N.** quem liberaſti de errore gentiliū, & conuerſatione turpiſſima: dignare exaudire eum, qui tibi ceruices ſuas humiliat ad lauacri fontem, vt renatus ex aqua & Spiritu ſancto, expoliatus veterem hominem, induat nouū, qui ſecundū te creatus eſt; accipiat veſtem incorruptam & immaculatam, tibiſque Deo noſtro ſeruire mereatur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. **R.** Amen.

Si plures ſint, præcedens Oratio dicatur in numero plurali. Deinde Sacerdos dicat ſuper masculinum tantū: Ora Electe, flecte genua, & dic Pater noſter. Et Electus genu flexo orat, & dicit: Pater noſter. Et cūm orauerit, & dixerit Pater noſter, uſque ad, Sed libera nos à malo, incluſiue, Sacerdos ſubiungit: Leua, comple orationem tuam, & dic: Amē. Et ille reſpondet: Amen. Et Sacerdos dicit Patrino: Signa eum. Deinde Electo: Accede. Et Patrinus pollice ſignat eum in fronte, dicens: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Tum quoque Sacerdos facit Crucem in fronte eius, ita dicendo: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti..

Et imponit manum ſuper eum, & dicit:

O remus.

Oratio.

Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob, Deus, qui Moyſi famulo tuo in monte Sinai apparuiſti, & filios Iſrael de terra Ægypti eduxiſti, deputans eis Angelum pietatis tuæ, qui cuſtodiret

Rituale Romanum.

eos die ac nocte : te quaesumus, Domine, vt mittere digneris sanctum Angelum tuum de caelis, qui similiter custodiat & hunc famulum tuum **N.** & perducatur eum ad gratiam Baptismi tui. Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

Exorcismus.

ERgo maledicte diabole, recognosce sententiam tuam, & da honorem Deo viuo & vero, da honorem Iesu Christo Filio eius, & Spiritui sancto : & recede ab hoc famulo Dei **N.** quia istum sibi Deus & Dominus noster Iesus Christus ad suam sanctam gratiam, fontemque Baptismatis, vocare dignatus est : & hoc signum sanctae Crucis **✝**, quod nos fronti eius damus, tu maledicte diabole, numquam audeas violare. Per eundem Christum Dominum nostrum, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & saeculum per ignem. **R.** Amen.

Sed si plures sint Catechumeni, hic, & in sequentibus Sacerdos dicat in numero plurali :

Orate Electi, flectite genua, &c. vt supra, vsque ad finem praecedentis Exorcismi, qui incipit : Ergo maledicte diabole. Item super vnum secundo dicat : Ora Electe, flecte genua, & dic Pater noster. & reliqua vt supra. fol. 19. vsque ad Orationem Deus Abraham. exclusiue. deinde imponit manum super eum, ac dicit :

Oremus.

DEus immortale præsidium omnium postulantium, liberatio supplicum, pax rogantium, vita credentium, resurrectio mortuorum, te inuoco super hunc famulum tuum **N.** qui Baptismi tui donum petens, æternam consequi gratiam spirituali regeneratione desiderat: accipe eum Domine, & quia dignatus es dicere, Petite, & accipietis; quærite, & inuenietis; pulsate, & aperietur vobis: petenti præmium porrige, & ianuam pande pulsanti, vt æternam cælestis lauacri benedictionem consecutus, promissa tui muneris regna percipiat. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus in sæcula sæculorum. **R.** Amen.

Exorcismus.

AVdi maledicte Satana, adiuratus per nomen æterni Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi Filij eius, cum tua victus inuidia tremens gemensq; discede; nihil tibi sit commune cum seruo Dei **N.** iam cælestia cogitante, renuntiuro tibi, & sæculo tuo, & beatæ immortalitati victuro. Da igitur honorem aduenienti Spiritui sancto, qui ex summa cæli arce descendens, proturbatis fraudibus tuis, diuino Fonte purgatum pectus; sanctificatum Deo templum & habitaculum perficiat, vt ab omnibus penitus noxijs præteritorum criminum liberatus seruus Dei, gratias perenni Deo referat semper, & benedicat nomen sanctum eius in sæcula sæculorum. **R.** Amen.

Item

Rituale Romanum.

Item super vnū masculum tertio dicat, vt supra.
Ora Electe, flecte genua, & dic Pater noster, &c. vsq;
ad Orationem Deus Abraham. exclusiue. deinde
imponit manum super eum dicens :

Exorcismus.

Exorcizo te immunde spiritus, in nomine Pa-
tris ✠, & Filij ✠, & Spiritus ✠ sancti, vt ex eas &
recedas ab hoc famulo Dei N. ipse enim tibi impe-
rat, maledicte damnate, qui pedibus super mare am-
bulauit, & Petro mergenti dexteram porrexit.

Exorcismus.

Ergo maledicte diabole, &c. & repetit totū, vt su-
pra habetur. Super feminam verò Sacerdos dicit :
Ora Electa, flecte genua, & dic: Pater noster, &c. vt
supra vsque ad Orationem Deus Abraham. exclu-
siue. deinde imponit manum super eam, & dicit:

Oremus.

Oratio.

Deus cæli, Deus terræ, Deus Angelorum, Deus
Archangelorum, Deus Patriarcharum, Deus
Prophetarū, Deus Apostolorū, Deus Marty-
rum, Deus Confessorum; Deus Virginum, Deus
omnium benè viuentium: Deus, cui omnis lingua
confitetur, & omne genu flectitur, cælestium, terre-
strium, & infernorum: te inuoco Domine, super
hanc famulam tuam N. vt eam custodire, & perdu-
cere digneris ad gratiam Baptismi tui. Per Chri-
stum Dominum nostrum. R. Amen.

Deinde dicatur Exorcismus. Ergo maledicte dia-

bole recognosce ſententiam tuam, &c. vt ſuprà. 19.

Si plures fuerint feminæ Catechumenæ, hic & in ſequentibus Sacerdos dicat in numero plurali. Ora-
te Electæ, flectite genua, & dicite Pater noſter. &
reliqua vt ſuprà, vſque ad Orationem D eus Abra-
ham. excluſiuè. deinde imponit manum ſuper capi-
ta ſingularum, & poſteà in eodem numero plurali
dicit Orationem D eus cæli, Deus terræ, &c. & E-
xorcismũ. Ergo maledicte diabole, &c. vt ſupra. 19.

Interim ſuper vnã tantũ, ſecundò & tertio re-
petit: Ora Electa, flecte genua, & dic Pater noſter,
& reliqua, vt ſuprà. fol. 19. vſque ad finem Oratio-
nis D eus Abraham. qua finita imponit manum ſu-
per caput eius, & poſt tertiam ſignationem dicit:

Exorcismus.

EXorcizo te immunde ſpiritus, per Patrem ✠,
& Filium ✠ & Spiritum ✠ ſanctum, vt exeas
& recedas ab hac famula Dei N. ipſe enim
tibi imperat, maledicte damnate, qui cæco nato o-
culos aperuit, & quatruiduanum Lazarum de monu-
mento ſuſcitauit. Ergo maledicte diabole, &c. to-
tum vt ſuprà.

Super vtrumque, ſiue maſculum, ſiue feminam,
imponit manum ſuper caput eius, & dicit:

Oremus.

AEternam ac iuſtiſſimam pietatem tuam de-
precor, Domine ſancte, Pater omnipotens,
æterne Deus, auctoꝝ luminis & veritatis, ſu-

Rituale Romanum.

per hunc famulum tuum **N.** vt digneris eum illuminare lumine intelligentiæ tuæ: munda eum, & sanctifica, da ei scientiam veram, vt dignus efficiatur accedere ad gratiam Baptismi tui, teneat firmam spem, consilium rectum, doctrinam sanctam, vt aptus sit ad percipiendam gratiam tuam. Per Christum Dominum nostrum. **ꝛ.** Amen.

Si plures fuerint Electi, siue mares, siue feminæ, præcedentes Orationes & Exorcismi dicantur in numero plurali, & in genere proprio, vt superius dictum est.

His peractis, Sacerdos sinistra manu apprehendens dexteram Electi prope brachium, vel ei porrigens extremam partem stolæ, introducit eum in Ecclesiam, dicens: N. Ingredere in sanctam Ecclesiam Dei, vt accipias benedictionem cælestem à Domino Iesu Christo, & habeas partem cum illo, & Sanctis eius. ꝛ. Amen.

Si plures fuerint, dicat in numero plurali: Ingredimini in sanctam Ecclesiam Dei, &c. & introducat eos, vt supra.

Et ingressus Electus procumbit, seu prosternit se in pavimento, & adorat.

Deinde surgit, & Sacerdos imponit manum super caput eius, & Electus cum eo recitat Symbolum Apostolorum, & Orationem Dominicam.

Ita etiam si plures fuerint, omnes surgunt, & simul recitant:

Credo in Deum, Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ. Et in Iesum Christum, filium eius vnicum, Dominum nostrum. Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos; tertia die resurrexit à mortuis. Ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Credo in Spiritum sanctum. Sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, Carnis resurrectionem, Vitam æternam, Amen.

Pater noster, qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum: adueniat regnum tuum: fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: & dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: Et ne nos inducas in tentationem: sed libera nos à malo, Amen.

*Tunc rursus Sacerdos imponat manum super caput Electi, & dicat:
Exorcismus.*

Nec te latet, Satana, imminere tibi poenas, imminere tibi tormenta, imminere tibi diem iudicij, diem supplicij sempiterni, diem, qui venturus est velut clibanus ardens, in quo tibi atque vniuersis angelis tuis præparatus sempiternus erit interitus. Proinde damna te, atque damnande, da hono-

Rituale Romanum.

rem Deo viuo & vero, da honorem Iesu Christo Filio eius, da honorem Spiritui sancto paraclito, in cuius nomine atque virtute præcipio tibi, quicumque es spiritus immunde, vt exeas & recedas ab hoc famulo Dei **N.** quem hodie idem Deus & Dominus noster Iesus Christus ad suam sanctam gratiam & benedictionem, Fontemque Baptismatis dono vocare dignatus est; vt fiat eius templum per aquam regenerationis in remissionem omnium peccatorum. In nomine eiusdem Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. Amen.

Similiter si plures fuerint, imponit manum super capita singulorum, & dicit eundem Exorcismum in numero multitudinis, & genere suo.

Postea Sacerdos pollice accipit de saliuâ oris sui, & tangit aures & nares Electi: tangendo verò aurem dextram & sinistram, dicat:

Ephphêtha, quod est, Adaperire. deinde tangendo nares, dicat: In odorem suauitatis & subdit: Tu autem effugare diabole, appropinquabit enim iudicium Dei. Deinde interroget Electum: Quis vocaris? & ipse respondet: N.

Interroget: N. Abrenuntias satanæ? R. Abrenuntio.

Interrog. Et omnibus operibus eius? R. Abrenuntio.

Interrog. Et omnibus pompis eius? R. Abrenuntio.

Tunc Sacerdos intingit pollicem dextræ manus in Oleo sancto Catechumenorum, & inungit Electum

primùm in pectore, deinde inter scapulas, in modum Crucis, dicens: Ego te linio Oleo salutis ✠ in Christo Iesu Domino nostro in vitam æternam. *R.* Amē. Pax tibi. *R.* Et cum spiritu tuo. Mox bombacio vel re simili tergit pollicem & loca inuncta, & subiungit dicens: Exi immunde spiritus, & da honorem Deo viuo & vero. Fuge immunde spiritus, & da locum Iesu Christo filio eius. Recede immunde spiritus, & da locum Spiritui sancto paraclito.

Quando plures sunt Electi, idem fit circa singulos eorum. Et ducitur Electus ad Baptisterium: vbi si ob aliquam causam non habeatur, siue præparata non fuerit aqua Baptismalis, fiat benedictio Fontis, vt infra ponitur. Et cum fuerit prope Fontem, Sacerdos interrogat: Quis vocaris? Respondet: N.

Interrog. N. Credis in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ? *R.* Credo.

Interrog. Credis & in Iesum Christum filium eius vnicum, Dñm nostrum, natū, & passum? *R.* Credo.

Interrog. Credis & in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam æternam? *R.* Credo.

Iterùm interrogat, dicens: N. Quid petis? Resp. Baptismum.

Interrog. Vis baptizari? Resp. Volo.

Tunc Patrino, vel Matrino, vel vtroque (si ambo admittuntur) admota manu, tenente seu tangente E-

lectum, vel Electam, aperto capite, & laxatis a collo vestibibus inclinatum, Sacerdos vasculo vel vrceolo haurit aquam Baptismalem de Fonte, & cum ea sub trina supra caput in modum Crucis infusione baptizet Electum, seu Electam, in nomine SS. Trinitatis, sic dicens:

Ego te baptizo in nomine Patris ✠, fundat primo; & Filij ✠, fundat secundo; & Spiritus ✠ sancti. fundat tertio;

Si aqua, quæ ex capite baptizati defluit, non dilabitur in sacrarium Baptistery, recipiatur in subiecta aliqua pelui, & in illud postmodum proijciatur. Cum plures sunt Electi, singillatim singuli interrogantur, & baptizantur, vt supra. Si sunt mares, & feminae, primum mares, deinde feminae. Verum si probabiliter dubitetur, an Electus fuerit aliam baptizatus, dicat Sacerdos.

Si non es baptizatus, ego te baptizo, in nomine Patris ✠, & Filij ✠, & Spiritus ✠ sancti.

Deinde Sacerdos intingat pollicem dextrum in sacrum Chrisma, & perungat verticem Electi in modum Crucis, dicens:

DEus omnipotens, Pater Domini nostri Iesu Christi, qui te regenerauit ex aqua & Spiritu sancto, qui que dedit tibi remissionem omnium peccatorum, ipse te liniat Chrismate salutis ✠ in eodem Christo Iesu Domino nostro in vitam æternam. *R.* Amen. *Ps.* Pax tecum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Tunc bóbacio, vel re simili pollicem tergit, & im-

ponit capiti Electi chrismale, seu candidum linteolum, & dat illi vestem candidam, dicens:

Accipe vestem candidam & immaculatam, quam perferas ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, vt habeas vitam æternam. *R.* Amen.

Et Electus deponit priores vestes, & induitur nouis albi coloris, vel saltem exteriore candida, quam à Sacerdote accepit. Postea dat ei Sacerdos cereum, seu candelam accensam in manu dextra, dicens:

Accipe lampadem ardentem, & irreprehensibilis custodi Baptismum tuum: serua Dei mandata, vt cū Dominus venerit ad nuptias, possis occurrere ei in aula cælesti in vitam æternam. *R.* Amen.

Ipse verò Neophytus eundem cereum accensum manibus teneat vsque in finem, præterquam dum confirmatur.

In Ecclesijs autem vbi Baptismus fit per mersionem, siue totius corporis, siue capitis tantum, Sacerdos accipiat Electum per brachia prope humeros, & superiore parte corporis nudatum, reliqua honestè contectum, ter illum, vel caput eius mergendo, & toties eleuando, baptizet sub trina mersione, sanctam Trinitatem semel tantum sic inuocando:

Ego te baptizo in nomine Patris, ✠, mergat semel; & Filij ✠, mergat iterum; & Spiritus sancti ✠, mergat tertio; Patrino, vel Matrino, vel vtroque eum tenente, vel tangente.

Et cū Electus surrexerit de Fōte, Patrino, vel Ma-

trina cum linteo in manibus suscipit eum de manu Sacerdotis, & Sacerdos intincto pollice dextro in sacro Chrismate, illum in vertice in modum Crucis perungit, dicens:

Deus omnipotens, Pater Domini nostri Iesu Christi, &c. vt supra.

Deinde Sacerdos imponit capiti eius linteolum, seu Chrismale, & dat ei vestem candidam, dicens: **Accipe vestem candidam. vt supra.**

Et statim prædicto linteo abstergitur, & in loco semoto vestitur nouis & albis vestibus, & exteriori candida, quam accepit.

Posteà dat ei Sacerdos candelam accensam in dextera manu, dicens: **Accipe lampadem. vt supra.** Eodem modo, si plures fuerint, fit super singulis.

Posteà dicat: **N. Vade in pace, & Dominus sit tecum. R. Amen.**

Si adsit Episcopus, qui id legitimè præstare possit, ab eo Neophyti Sacramento Confirmationis initiantur: deinde si hora congruens fuerit, celebratur Missa, cui Neophyti interfunt, & sanctissimam Eucharistiam deuotè suscipiunt.

Si verò ob baptizandorum multitudinem, vt in India & nouo Orbe quandoque contingit, in singulorum Baptismo præscripti ritus adhiberi non possunt, tunc vel pluribus simul adhibeantur, vel si vrget necessitas, omittantur.

ORDO SUPPLENDI OMISSA SUPER BAPTIZATVM.

Cum urgente mortis periculo, vel alia cogente necessitate, siue paruulus siue adultus, sacris Precibus ac cærimonijs prætermiſſis, fuerit baptizatus, vbi conualuerit, vel ceſſauerit periculum, & ad Eccleſiam delatus fuerit, omiſſa omnia ſuppleantur: idemque ordo ac ritus ſeruetur, qui in Baptiſmo paruulorum (ſi fuerit paruulus,) ſeu adultorum (ſi fuerit adultus) præſcriptus eſt. Excepto quòd interrogatio, An velit baptizari, formaque Baptiſmi, & ablutio prætermittuntur, & quedam Orationes, & Exorcismi ſuo quique loco immutati, vt infra, dicuntur.

Sacerdos igitur antequam immittat ſalem in os baptizati, manum ſuper caput eius imponens dicit:

O remus.

Oratio.

Omnipotens ſempiternæ Deus, Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, reſpicere dignare ſuper hunc famulum tuum **N.** quem dudum ad rudimenta fidei vocare dignatus es, omnem cæcitate cordis ab eo expelle, diſrumpe omnes laqueos ſatanæ, quibus fuerat colligatus: aperi ei, Domine, ianuam pietatis tuæ, vt ſigno ſapientiæ tuæ imbutus, omnium cupiditatum foetoribus careat, & ad ſuaue odorem præceptorum tuorum lætus tibi in Eccleſia tua deſeruiat, & proficiat de die in diem, vt idoneus ſit frui gratia Baptiſmi tui, quem ſuſcepit,

salis percepta medicina. Per eundem Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Deinde posteaquam modicum salis immisit in os baptizati, dicens: Accipe salem sapientiæ, propitiatio sit tibi in vitam æternam. *R.* Amen. *dicit:*

O remus.

DEus Patrum nostrorum, Deus vniuersæ conditor veritatis, te supplices exoramus, vt hunc famulum tuum *N.* respicere digneris propitius, vt hoc pabulum salis gustantem non diutiùs esurire permittas, quò minus cibo expleatur cælesti, quatenus sit semper spiritu feruens, spe gaudens, tuo semper nomini seruiens, & quem ad nouæ regenerationis lauacrum perduxisti, quæsumus Domine, vt cum fidelibus tuis promissionum tuarum æterna præmia consequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Post hæc facto signo Crucis in fronte baptizati, dictisque illis verbis:

Et hoc signum Crucis quod nos fronti eius damus, tu maledicte diabole numquam audeas violare. Per eundem Christum Dominum nostrum. *R.* Amen. *manu super caput eius imposita dicit:*

O remus.

A Eternam ac iustissimam pietatem tuam deprecor, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, auctor luminis & veritatis, super hunc famulū tuū *N.* vt digneris eum illuminare

lumine intelligentiæ tuæ: munda eum, & sanctifica: da ei scientiam veram, vt dignus sit frui gratia Baptismi tui, quem suscepit; teneat firmam spem, consilium rectum, doctrinam sanctam, vt aptus sit ad retinendam gratiam Baptismi tui. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

In Baptismo autem adultorum, præter illa quæ suprâ notata sunt, quando suppleantur omissa, hæc mutari debent. Primum in Exorcismo, Audi maledicte satana, vbi dicitur [habitaculum perficiat] dicatur habitaculū perfecit. deinde in Exorcismo, Nec te latet vbi dicitur [vt fiat] dicatur vt fieret.

RITVS SERVANDVS, CVM
Episcopus baptizat.

SI Episcopus, vel S. R. E. Cardinalis paruulos vel adultos baptizare voluerit, parantur & seruantur omnia, vt superiùs de ordine Baptismi dictum est, atque hæc prætereà, quæ infra notantur.

Adsint Capellani, vel alij Presbyteri, & Clerici superpelliceis induti, qui ei assistant ac ministrent.

Ipse verò super rochetum siue superpelliceum, si est Regularis, accipiat albam, & cingulum, & stolam, & pluuiiale violacei coloris, ac mitram: atque ita paratus cū ministris procedat ad Baptismi ministeriū. Et dum interrogat, *N.* Quid petis ab Ecclesia Dei? ac dum facit reliquas interrogationes, sedet cū mitra:

Rituale Romanum.

cum verò exsufflat, dicendo, **Exi ab eo immunde spiritus;** surgit cum mitra. Rursus sedet, cum signat Catechumenum signo Crucis in fronte, & in pectore, vel dicit: **Accipe signum Crucis,** &c. & cum dicit Orationes, quæ præcedunt, vel sequuntur benedictionem salis, surgit deposita mitra, similiter cum ipsum salem benedicit. Cum autem salem benedictum immittit in os baptizandi, mitram accipit, & sedet. Cum verò legit Exorcismos, & dum saliuam aures & nares Catechumeni tangens dicit, **Ephphètha,** ac dum introducit eum in Ecclesiam, stat cum mitra. Cum autem dicit, **Credo in Deum Patrem,** &c. & **Pater noster.** super Catechumenum, stat sine mitra. Sed cum nomen quærit, & interrogat **N. Abrenuntias satanæ,** &c. & baptizandum Oleo sacro in pectore & inter scapulas inungit, sedet cum mitra: quo facto accipit stolam, & pluuiam album. Et cum rursus interrogat de Fide, **Credis in Deum,** &c. **Vis baptizari,** &c. & cum baptizat per infusionem, sedet cum mitra. Si verò baptizat per immersionem, mitram retinens stare debet.

Cum demum Chrismate verticem baptizati linit, & dat ei vestem candidam, & candelam accensam, ac dicit: **Vade in pace,** &c. sedet cum mitra.

Si autem Pontifex quempiam à Presbytero iam catechizatum, tantum baptizare voluerit, sic paratus vestibus albis incipiat, postquam ad Baptisterium deuentum fuerit, dicens: **Quo nomine vocaris?** **R. N.**

Episcopus interrogat: N. Credis in Deum Patrem omnipotentem, &c. & prosequitur vsque in finem iuxta ordinem Baptismi, vt supra.

Benedictio Fontis Baptismi extra Sabbatum Paschæ & Pentecostes, cum aqua consecrata non habetur.

Primùm lauatur & mundatur vas Baptistèrij, deinde limpida aqua repletur. Tum Sacerdos cum suis Clericis, vel etiam alijs Presbyteris, Cruce & duobus cereis præcedentibus, ac thuribulo, & incenso, & cum vasculis Chrysmatis & Olei Catechumenorum descendit ad Fontem, & ibi vel ante altare Baptistèrij, dicit Litaniam ordinariam. prout habetur infra post Septem Psalmos Pœnitentiales.

Et ante *ÿ.* Vt nos exaudire digneris, dicat & secundò repetat sequentem versum:

Vt Fontem istum ad regenerandam tibi nouam prolem benedicere ✠ & consecrare ✠ digneris; Te rogamus audi nos.

Potest etiam dici Litania breuior, vt in Missali in Sabbato sancto: & dicto vltimo *K. yrie eleison.* Sacerdos dicat, *Pater noster. & Credo in Deum, &c.* omnia clara voce: quibus finitis dicat: *ÿ.* Apud te Domine est fons vitæ. *R.* Et in lumine tuo videbimus lumen. *ÿ.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *ÿ.*

Rituale Romanum.

Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

Omnipotens sempiterne Deus, adesto magnæ pietatis tuæ mysterijs, adesto Sacramentis, & ad recreandos nouos populos, quos tibi Fons Baptismatis parturit, spiritum adoptionis emitte: vt quod nostræ humilitatis gerendum est ministerio, virtutis tuæ impleatur effectu. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuuit & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus: per omnia sæcula sæculorum. *R.* Amen.

Exorcismus aquæ.

Exorcizo te creatura aquæ, per Deum viuum ✠, per Deum verum ✠, per Deum sanctum ✠, per Deum, qui te in principio, verbo separauit ab arida, cuius super te spiritus ferebatur, qui te de paradiso manare iussit.

Hic manu aquam diuidat, & deinde de ea effundat extra marginem Fontis versus quatuor Orbis partes, prosequens:

Et in quatuor fluminibus totam terram rigare præcepit: qui te in deserto amaram per lignum dulcem fecit atque potabilem; qui te de petra produxit, vt populum, quem ex Ægypto liberauerat, siti fatigatum recrearet. Exorcizo te & per Iesum Christum filium eius vnicum, Dominum nostrum, qui te in Cana Galilææ signo admirabili sua potentia conuertit in vinum: qui super te pedibus ambu-

lauit,

lauit, & à Ioanne in Iordane in te baptizatus est: qui te vnà cum sanguine de latere suo produxit, & discipulis suis iussit, vt credentes baptizarent in te, dicens: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti; vt efficiaris aqua sancta, aqua benedicta, aqua, quæ lauat sordes, & mundat peccata. Tibi igitur præcipio omnis spiritus immunde, omne phantasma, omne mendacium, eradicare & eifugare ab hac creatura aquæ, vt qui in ipsa baptizandi erunt, fiat eis fons aquæ salientis in vitam æternam, regenerans eos Deo Patri, & Filio, & Spiritui sancto, in nomine eiusdem Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. *R.* Amen.

O remus.

Oratio.

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, aquarum spiritualium sanctificator, te suppliciter deprecamur, vt ad hoc ministerium humilitatis nostræ respicere digneris, & super has aquas abluendis & purificandis hominibus præparatas, Angelum sanctitatis emittas, quò peccatis vitæ prioris ablutis, reatuque deteriso, purum sancto Spiritui habitaculum regenerati effici mereantur. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitæte eiusdem Spiritus sancti Deus: per omnia sæcula sæculorum.

R. Amen.

Tunc sufflet ter in aquam versus tres partes secundum hanc figuram Ψ : deinde imponit incensum in thuribulo, & Fontem incensat. Postea infundens de Oleo Catechumenorum in aquam in modum Crucis, clara voce dicit:

Sanctificetur, & fecundetur Fons iste Oleo salutis renascentibus ex eo in vitam æternam, in nomine Patris $\times$, & Filij $\times$, & Spiritus $\times$ sancti. $\mathcal{R}$. Amen.

Deinde infundit de Chrismate, modo quo supra, dicens: Infusio Chriftatis Domini Iesu Christi, & Spiritus sancti paracliti, fiat in nomine sanctæ Trinitatis. $\mathcal{R}$. Amen.

Postea accipit ambas ampullas dicti Olei sancti & Chriftatis, & de utroque simul in modum Crucis infundendo, dicit:

Commixtio Chriftatis sanctificationis, & Olei unctiois, & aquæ Baptismatis pariter fiat in nomine Patris $\times$, & Filij $\times$, & Spiritus $\times$ sancti. $\mathcal{R}$. Amen.

Tum deposita ampulla, dextera manu Oleum sanctum & Chisma infusum miscet cum aqua, & spargit per totum Fontem. Deinde medulla panis manum tergit, & si quis baptizandus est, eum baptizat, ut supra. Quod si neminem baptizat, statim manus abluat, & ablutio effundatur in Sacrarium.

DE SACRAMENTO PŒNITENTIÆ.

Sacramentum Pœnitentiæ Sacramentum, ad eos qui post Baptismum lapsi sunt, in gratiam Dei restituendos, à Christo Domino institutum, eò diligentius administrandum est, quò frequentior est eius vsus, & quo plura requiruntur ad illud rectè digneque tractandum ac suscipiendum. Cùm autem ad illud constituendum tria concurrant, materia, forma, & minister: illius quidem remota materia sunt peccata, proxima verò sunt actus pœnitentis, nempe contritio, confessio, & satisfactio. Forma autem, illa absolutionis verba: Ego te absoluo, &c. Minister denique est Sacerdos, habès potestatem absoluendi vel ordinariam vel delegatam. Sed si periculum mortis immineat, approbatusque desit Confessarius, quilibet Sacerdos potest à quibuscunque censuris & peccatis absolueret. In eius ministro requiritur etiam bonitas, scientia, atque prudentia, cum sigillo secretæ confessionis sub exacto perpetuoque silentio. Quibus & alijs ad id opportunis vt optimè sint instructi, omni studio curare debent Confessarij.

In primis meminerit Confessarius, se iudicis pariter & medici personam sustinere, ac diuinæ iustitiæ simul & misericordiæ ministrum à Deo constitutum esse, vt tamquam arbiter inter Deum & homines, honori diuino & animarum saluti consulat.

Vt ergo rectè iudicare queat, discernens inter lepram &

lepram, & tamquam peritus medicus animarum morbos prudenter curare, & apta cuique remedia applicare sciat, quantum potest maximam ad id scientiam atque prudentiam, tum assiduis ad Deum precibus, tum ex probatis auctoribus, praesertim è Catechismo Romano, & prudenti consilio peritorum, studeat sibi comparare.

Sciat casus & censuras Sedi Apostolicæ & Ordinario suo reseruatæ, & suæ cuiusque Ecclesiæ constitutiones, easque diligenter obseruet.

Denique huius Sacramenti doctrinam omnem rectè nosse studebit, & alia ad eius rectam administrationem necessaria. Atque in hoc ministerio ita procedat, vt infra præscribitur.

Ordo ministrandi Sacramentum Pœnitentiæ.

Sacerdos ad audiendam confessionem vocatus, promptum facilemque se præbeat: ac priusquam ad audiendum accedat, si tempus suppetat, ad hoc ministerium rectè sancteque obeundum; diuinum auxiliū pijs precibus implorabit.

In Ecclesia, non autem in priuatis ædibus confessiones audiatur, nisi ex causa rationabili; quæ cum inciderit, studeat tamen id decenti ac patenti loco præstare.

Habeat in Ecclesia sedem confessionalem, in qua sacras confessiones excipiat: quæ sedes patenti, conspicuo, & apto Ecclesiæ loco posita, crate perforata inter pœnitentem & Sacerdotem sit instructa.

Super pelliceo & stola violacei coloris utatur, prout tempus vel locorum feret consuetudo.

Pœnitens, si opus fuerit, admoneatur, vt qua decet humilitate mētis & habitus accedat, flexis genibus signo Crucis se muniat.

Mox Confessarius inquireat de illius statu (nisi aliter notus fuerit) & quampridem sit confessus, & an impositam pœnitentiam adimpleuerit, num ritè atque integrè aliàs confessus fuerit, nū cōscientiam suam, vt debet, prius diligenter discussserit.

Quòd si pœnitens aliqua censura vel casu reseruato sit ligatus à quo ipse non possit absoluerè, non absoluat, nisi prius obtenta facultate à Superiore.

Si verò Confessarius, pro personarum qualitate, cognouerit pœnitentem ignorare Christianæ fidei rudimenta; si tempus suppetat, eum breuiter instruat de articulis Fidei, & alijs ad salutem cognitu necessarijs, & ignorantiam eius corripiat, illumque admoneat, vt ea postmodum diligentius addiscat.

Tum pœnitens confessionem generalem Latina vel vulgari lingua dicat; scilicet, Confiteor, &c. vel saltem vtatur his verbis: Confiteor Deo omnipotenti, & tibi Pater. Peccata sua exinde confiteatur, adiuuante, quotiescumque opus fuerit, Sacerdote: qui confitentem non reprehendet, nisi finita, vt dicetur, confessione; neque interpellabit, nisi opus fuerit aliquid melius intelligere: proinde fiduciam ei præbeat, & humaniter suggerat, vt omnia peccata sua ritè & integrè confiteatur, remota stulta illa quorundam verecundia, qua præpediti, suadente diabolo, peccata confiteri non audent.

Si pœnitens numerū, & species, & circūstātijs peccatorū explicatu necessarias nō expresserit, eū Sacerdos prudēter interroget.

Sed caueat, ne curiosis aut inutilibus interrogationibus quemquam detineat, præsertim iuniores vtriusque sexus, vel alios, de eo quod ignorant, imprudenter interrogans, ne scandalum patiantur, indeque peccare discant.

Rituale Romanum.

Demum, audita confessione, perpendens peccatorum quæ ille admisit magnitudinem ac multitudinem, pro eorum gravitate, ac pœnitentis conditione, opportunas correptiones ac monitiones, prout opus esse viderit, paterna charitate adbibebit, & ad dolorem & contritionem efficacibus verbis adducere conabitur, atque ad vitam emendandam ac melius instituendam inducet, remediaque peccatorum tradet.

Postremò salutarem & convenientem satisfactionem, quantum spiritus & prudentia suggesserit, iniungat, habita ratione status, conditionis, sexus, & ætatis, & item dispositionis pœnitentium. Videatque, ne pro peccatis gravibus lenissimas pœnitentias imponat: ne si fortè peccatis commineat, alienorum peccatorum particeps efficiatur. Id verò ante oculos habeat, ut satisfactio non sit tantum ad novæ vitæ remedium, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum castigationem.

Quare curet, quantum fieri potest, ut contrarias peccatis pœnitentias iniungat: veluti avaris elemosynas, libidinosi ieiunia vel alias carnis afflictiones, superbis humilitatis officia, desidiosis devotionis studia. Rarius autem vel serius confitentibus, vel in peccata facile recidentibus, utilissimum fuerit consulere, ut sæpè, puta semel in mense, vel certis diebus solemnibus confiteantur, & si expediat, communicent.

Pœnitentias pecuniarias sibi ipsis Confessarij non applicent, neque à pœnitentibus quidquam tamquam ministerij sui præmium petant vel accipiant.

Pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, manifestam pœnitentiam non imponant.

Videat autem diligenter Sacerdos, quando, & quibus conferenda, vel neganda, vel differenda sit absolutio; ne absoluat eos, qui talis beneficij sunt incapaces: quales sunt qui nulla dant signa doloris, qui odia & inimicitias deponere, aut aliena si possunt restituere, aut proximam peccandi occasionem deserere, aut alio modo peccata derelinquere, & vitam in melius emendare nolunt; aut qui publicum scandalum dederunt, nisi publicè satisfaciant, & scandalum tollant: neque etiam eos absoluat, quorum peccata sunt Superioribus reseruata.

Si verò quis confiteatur in periculo mortis constitutus, absolueudus est ab omnibus peccatis & censuris, quantumuis reseruatis: (cessat enim tunc omnis reseruatio) sed prius, si potest, cui debet, satisfaciat: ac si periculum euaserit, & aliqua ratione Superiori, à quo aliàs esset absolueudus se sistere teneatur; cum primum poterit, coram eo se sistat, quidquid debet præstiturus.

Quod si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox & loquela ægrum deficiat, nutibus & signis conetur, quoad eius fieri poterit, peccata pœnitentis cognoscere; quibus utcumque vel in genere vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desiderium siue per se siue per alios ostenderit, absolueudus est.

Meminerit porrò Sacerdos, ægris non esse iniungendam grauem aut laboriosam pœnitentiam; sed indicendam tantum illam, quam, si conualuerint, opportuno tempore peragant. Interim iuxta grauitatem morbi, aliqua oratione, aut leui satisfactione imposta, & acceptata, absoluantur, prout opus fuerit

ABSOLUTIONIS FORMA.

*Cum igitur poenitentem absoluerit, in-
iuncta ei prius, & ab eo acceptata salutari poeniten-
tia, primò dicit:*

Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis pec-
catis tuis perducatur te ad vitam æternam. Amen.

Deinde dextera versus poenitentem eleuata, dicit:

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem pec-
catorum tuorum tribuat tibi omnipotens & miseri-
cors Dominus. Amen.

Dominus noster Iesus Christus te absoluat: & ego
auctoritate ipsius te absoluo ab omni vinculo ex-
communicationis, suspensionis, & interdicti, in quan-
tum possum, & tu indiges. Deinde ego te absoluo à
peccatis tuis, in nomine Patris & Filij, & Spiritus
sancti. Amen.

*Si poenitens sit laicus, omittitur verbum, suspen-
sionis.*

Passio Domini nostri Iesu Christi, merita beatæ
Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum, quidquid
boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissio-
nem peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium
vitæ æternæ. Amen.

*In confessionibus autem frequentioribus & bre-
uioribus omitti potest, Misereatur, &c. satis erit di-
cere: Dominus noster Iesus Christus, &c. vt supra
vsque ad illud, Passio Domini, &c.*

Urgente verò aliqua graui necessitate in periculo mortis, breuiter dicere poterit:

Ego te absoluo ab omnibus censuris, & peccatis, in nomine Patris, &c.

DE ABSOLUTIONE AB EXCOMMUNICATIONE in foro exteriori.

S*I potestas absoluendi ab excommunicationis sententia Sacerdoti commissa fuerit à Superiore, & in mandato certa forma sit præscripta; illa omnino seruanda est: si verò in mandato seu commissione dicitur: In forma Ecclesiæ consueta absoluat; hæc seruanda sunt.*

Primò, vt excommunicatus ei, ob cuius offensam in excommunicationem incurrit, prius, si potest, satisfaciat. Quod si tunc non possit, sufficientem cautionem præbeat, aut saltem, si eam præstare non potest, iuret se, cum primum poterit, satisfacturum.

Secundò, si crimen, ob quod in excommunicationem incidit, sit graue, iuramentum ab eo exigatur de parendo mandatis Ecclesiæ, quæ illi fient pro tali causa: ac præcipuè, ne deinceps delinquat contra illum Canonem vel decretum, contra quod faciendo, censuram incurrit.

Denique hunc absoluendi ritum obseruabit.

Pœnitentem coram se utroque genu flexo, in humero (si vir fuerit) vsque ad camisiã exclusiue denudato, virga aut funiculis sedens leuiter percutit, dicendo totum Psalmum Miserere mei Deus,

Rituale Romanum.

&c. cum Gloria Patri, &c. Deinde surgit, & aperto capite dicit: Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos à malo. *Ps.* Saluum fac seruū tuum, [vel ancillam tuā,] Domine. *R.* Deus meus sperantem in te. *Ps.* Nihil proficiat inimicus in eo. [vel in ea.] *R.* Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. *Ps.* Esto ei Domine turris fortitudinis. *R.* A facie inimici. *Ps.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *Ps.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, cui proprium est misereri semper & parcere, suscipe deprecationem nostram, vt hunc famulum tuum, quem excommunicationis sententia constringit, miseratio tuæ pietatis clementer absoluat. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Mox sedet, & cooperto capite dicit:

Dominus noster Iesus Christus te absoluat: & ego auctoritate ipsius, & sanctissimi Domini nostri Papæ, [vel Reuerendissimi Episcopi *N. vel talis* Superioris] mihi commissa, absoluo te à vinculo excommunicationis, in quam incurristi [vel incurrisse declaratus es] propter tale factum, vel causam, &c. & restituo te communioni & vnitati fidelium, & sanctis Sacramentis Ecclesiæ, in nomine Patris *✠*, & Filij, & Spiritus sancti.

Quòd

Quòd si Sacerdoti nulla sit à Superiore præscripta forma, nec sibi mandatum, vt in forma Ecclesiæ communi vel consueta absoluat, tunc nihilominus pro rei grauitate prædictam cærimoniam & Preces adhibeat: at verò si res non fuerit adeò grauis, absolue poterit, dicens:

Dominus noster Iesus Christus te absoluat: & ego auctoritate ipsius, & sanctissimi Domini nostri Papæ (si à Papa fuerit delegatus) [Reuerendissimi Episcopi N. vel talis Superioris] mihi concessa, absoluo te, &c. vt supra.

In foro autem interiori Confessarius habens facultatem absoluendi excommunicatum, absoluat iuxta formam communem supra præscriptam in absolute Sacramentali.

RITVS ABSOLVENDI EX- communicatum iam mortuum.

SI quis excommunicatus ex hac vita decedens dederit signum contritionis, ne Ecclesiastica careat sepultura, sed Ecclesiæ suffragijs, quatenus fieri potest, adiuuetur, absolui potest hoc modo.

Si corpus nondum sepultum fuerit, verberetur, & absoluator, vt infra; deinde absolutum in loco sacro sepeliatur.

Si verò fuerit sepultum in loco profano, si commodè fieri poterit, exhumabitur, & eodem modo

verberabitur, & post absolutionem in loco sacro sepelietur: sed si commodè exhumari non potest, locus sepulturæ verberetur, postea absoluetur.

Quòd si in loco sacro sit sepultus, non exhumabitur, sed verberabitur sepulchrum. Dum autè corpus, siue sepulturã verberat, Sacerdos dicat Antiph. Exultabunt Domino ossa humiliata. *Psal. Misere mei Deus, &c.* Quo factò, absoluetur, dicendo: Auctoritate mihi concessa, ego te absoluo à vinculo excommunicationis, quam incurristi. [vel incurrisse declaratus es] propter tale factum, & restituo te communioni fidelium, in nomine Patris ✠ , & Filij, & Spiritus sancti. Amen. *Deinde dicatur Psalmus. De profundis. in fine, Requiem æternam dona ei Domine. R.* Et lux perpetua luceat ei. *Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. V.* Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos à malo. *V.* A porta inferi. *R.* Erue Domine animam eius. *V.* Requiescat in pace. *R.* Amen. *V.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DA quæsumus Domine, animæ famuli tui, quæ excommunicationis sententia constrinxerat, refrigerij sedem, quietis beatitudinem, & superni luminis claritatem. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

DE MODO ABSOLVENDI A
Suspensione, vel ab Interdicto, extra vel
intra sacramentalem Con-
fessionem.

SI Sacerdoti sit commissa facultas absolvendi aliquem à suspensione vel interdicto, quamvis nulla verba sint præcipuè determinata, vti poterit hac formula.

Pœnitens dicat: Confiteor Deo, &c. Sacerdos: Misereatur tui, &c. Indulgentiam, &c.

Auctoritate mihi ab **N.** tradita, ego absolvo te à vinculo suspensionis, [vel interdicti] quam [vel quod] propter tale factum [vel causam] incurristi, [seu incurrisse declaratus es,] in nomine Patris **✠**, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Si verò Confessario, siue in foro conscientie, siue extra data est potestas dispensandi super irregularitate, tunc postquam absoluerit à peccatis, addat consequenter:

Et eadem auctoritate dispenseo tecum super irregularitate, [vel irregularitatibus, si sunt plures] in quam, [vel in quas] ob talem, vel tales causas, eas exprimendo, incurristi, & habilem reddo, & restituo te executioni Ordinum & officiorum tuorum, in nomine Patris **✠**, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Si nullum habet Ordinem, dicatur: Habilem reddo

te ad omnes Ordines suscipiendos, *vel etiam ad alia,*
iuxta tenorem mandati.

Quòd si necesse sit titulum Beneficij restituere, &
fructus malè perceptos condonare, subiungat:

Et restituo tibi titulum, [*seu* titulos] Beneficij,
[*seu* Beneficiorum,] & condono tibi fructus malè
perceptos. In nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritus
sancti. Amen.

Aduertat autem Sacerdos, ne vllò modo in ijs fa-
cultatis suæ terminos excedat.

DE SANCTISSIMO
EUCCHARISTIAE
SACRAMENTO.

Omibus quidem Ecclesiae Catholicae Sacra-
mentis religiosè sancteque tractandis, magna
ac diligens cura adhibenda est; sed præcipuè
in administrando ac suscipiendo sanctissimæ
Eucharistiae Sacramento, quo nihil dignius,
nihil sanctius & admirabilius habet Ecclesia Dei; cum in eo
contineatur præcipuum & maximum Dei donum, & ipse-
met omnis gratiæ & sanctitatis fons auctorque Christus Do-
minus.

Parochus igitur summum studium in eo ponat, vt cum ipse
venerabile hoc Sacramentum, qua decet reuerentia, debitoque
cultu tractet, custodiat, & administret; tum etiã populus sibi

commisus religiosè colat, sanctè frequenterque suscipiat, præsertim in maioribus anni solemnitatibus.

Ideò populū sæpius admonebit, qua præparatione, & quanta animi religione ac pietate, & humili etiam corporis habitu ad tam diuinum Sacramentum debeat accedere: vt præmissa Sacramentali confessione, omnes saltem à media nocte ieiuni, & utroque genuflexo Sacramentum humiliter adorent, ac reuerenter suscipiant, viri quantum fieri potest à mulieribus separati.

Moneantur præterea communicantes, vt sumpto Sacramēto non statim ab Eccl'sia discedant, aut colloquantur, nec statim vagis oculis circumspiciant, aut expuant, neque de libro statim Orationes recitent, ne Sacramenti species de ore decidant: sed, qua par est deuotione, aliquantisper in oratione permaneant, gratias agentes Deo de tam singulari beneficio, atque etiam de sanctissima passione Dominica, in cuius memoriam hoc mysterium celebratur, & sumitur.

Curare porrò debet, vt perpetuò aliquot particule consecrate eo numero, qui vsui infirmorum, & aliorum fidelium communioni satis esse possit, conseruentur in pixide ex solida decentique materia, eaque munda, & suo operculo benè clausa, albo velo cooperta, & quantum res feret, ornato in tabernaculo claue obserato.

Hoc autem tabernaculum conopæo decenter opertum, atque ab omni alia re vacuum, in Altari maiori, vel in alio, quod venerationi, & cultui tanti Sacramenti commodius ac decentius videatur, sit collocatum; ita vt nullum alijs sacris functionibus, aut Ecclesiasticis Officijs impedimētū afferatur. Lam-

pedes coram eo plures, vel saltem vna, die noctuque perpetuo colluceat; curabitque Parochus, vt omnia ad ipsius Sacramenti cultum ordinata, integra, mundaque sint, & conseruentur.

Sanctissimæ Eucharistiæ particulas frequenter renouabit. Hostiæ verò, seu particule consecrandæ sint recentes, & vbi eas consecrauerit, veteres primò distribuat, vel sumat.

Fideles omnes ad sacram Communionem admittendi sunt, exceptis ijs, qui iusta ratione prohibentur. Arcendi autem sunt publicè indigni, quales sunt excommunicati, interdicti, manifesteque infames, vt meretrices, concubinarij, fœneratores, magi, sortilegi, blasphemæ, & alij eius generis publici peccatores: nisi de eorum pœnitentia & emendatione constet, & publico scandalo priùs satisfecerint.

Occultos verò peccatores, si occultè petant, & non eos emendatos agnouerit, repellat; non autem si publicè petant, & sine scandalo ipsos prætereire nequeat.

Amentibus prætereà seu phreneticis communicare non licet; licebit tamen, si quando habeant lucida interualla, & deuotionem ostendant, dum in eo statu manent, si nullum indignitatis periculum adsit.

Ijs etiam, qui propter ætatis imbecillitatē nondū huius Sacramenti cognitionē & gustū habent, administrari nō debet.

ORDO MINISTRANDI SACRAM COMMUNIONEM.

Sacerdos igitur sanctissimam Eucharistiã ministraturus, Hostijs, seu particulis pro populi multitudine consecratis, vasculoque vno, vel plu-

ribus,

ribus, decenti & commodo loco expositis, cum vino & aqua ad purificationem eorum qui Communionem sumpserint, & ante eos linteo mundo exteso, lotis prius manibus, & superpelliceo indutus, ac desuper stola coloris Officio illius diei conuenientis, præcedente Clerico seu alio ministro, procedit ad altare manibus iunctis, & accensis cereis; facta prius & postea genuflexione, extrahit pixidem, & illam super corporale depositam discooperit. Minister genibus flexis, nomine populi ad cornu Epistolæ facit Confessionem generalem, dicens: **Confiteor Deo, &c.** Tum Sacerdos iterum genuflectit, & manibus iunctis ante pectus vertit se ad populum (aduertens ne terga vertat Sacramento) & in cornu Euangelij dicit. **Misereatur vestri, &c.** & addit: **Indulgentiam, absolutionem ✠, & remissionem peccatorum vestrorum tribuat vobis omnipotens & misericors Dominus. R. Amen. dicens, Indulgentiam, &c. manu dextra in formam Crucis lignat communicandos.**

Deinde ad Altare se conuertit, genuflectit, manu sinistra pixidem prehendit; & duobus digitis, pollice & indice, Sacramentum accipit, & eleuat, conuersusque ad populum in medio Altari dicit clara voce: **Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. mox subdit: Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea. quod iterum ac tertio reperit. qua for-**

mula etiam vtendum est, cùm feminæ Communio ministratur.

Posteà ad communicandum accedit, incipiens ab ijs qui sunt ad partem Epistolæ; sed primò, si Sacerdotibus, vel alijs ex Clero danda sit Communio, ijs ad gradus Altaris genuflexis præbeatur; vel si commodè fieri potest, intra sepimentum Altaris sint à laicis distincti. Sacerdotes verò cum stola communicent.

Sacerdos vnicuique porrigens Sacramentum, & faciens cum eo signum Crucis super pixidem simul dicit: Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam. Amen.

Vbi verò omnes communicauerint, Sacerdos reuersus ad Altare dicere poterit: O Sacrum conuiuium, in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis eius, mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur. *ꝯ*. Panem de cælo præstitisti eis. *Minister respondet*: Omne delectamentum in se habentem. *tempore Paschali additur*, Alleluia. *mox Sacerdos dicit* *ꝯ*. Domine exaudi orationem meam. *ꝫ*. Et clamor meus ad te veniat. *ꝯ*. Dominus vobiscum. *ꝫ*. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui nobis sub Sacramento mirabili, passionis tuæ memoriam reliquisti; tribue quæsumus, ita nos Corporis & Sanguinis tui sacra mysteria venerari, vt redemptionis tuæ fructum in

nobis iugiter sentiamus. Qui viuis & regnas, &c.

Tempore Paschali dicitur Oratio.

Spiritum nobis, Domine, tuæ charitatis infunde: vt quos Sacramentis Paschalibus satiaſti, tua facias pietate concordēs. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

*Antequam reponat Sacramentum, diligenter aduertat, vt si aliquod fragmentum digitis adhæſerit, illud in pixidem deponat, & eosdem digitos, quibus tetigit Sacramentum, abluat, & abstergat purificatorio; ablutionem verò ſumat, si celebrauerit, aut ijs, qui tunc communicarunt, ſumendam tradat, aut ſaltem in ſacrarium iniiciat. Poſteà genuſectens reponit Sacramentum in tabernaculo, & claue obſerat. Deinde extenſa manu dextera, benedicit ijs qui communicarunt, dicens: Benedictio Dei omnipotentis, Patris **✠** & Filiū, & Spiritus ſancti deſcendat ſuper vos, & maneat ſemper. *R.* Amen.*

Communio autem populi intra Miſſam, ſtatim poſt Communionem Sacerdotis celebrantis fieri debet (niſi quandoque ex rationabili cauſa poſt Miſſam ſi: faciendā) cūm Orationes, quæ in Miſſa poſt Communionem dicuntur, non ſolum ad Sacerdotem, ſed etiam ad alios communicantes ſpectent.

Itaque Sacerdos, ſumpto ſacratiffimo Sanguine, antequam ſe purificet, ponat particulas conſecratas in pixide, vel ſi pauci ſint communicandi, ſuper patenam, niſi in principio poſitæ fuerint in pixide: &

genuflectit, ministro interim faciente confessionem
 vt supra. Postea vertens se ad populum, in cornu E-
 uangelij dicit : **Misereatur vestri, &c.** & eo quo su-
 pra dictum est modo, porrigit communicandis Eu-
 charistiam, incipiens à ministris Altaris, si velint cō-
 municare. Finita Communionem, reuertitur ad Alta-
 re, nihil dicens, & non dat eis benedictionem, quia
 illā dabit in fine Missæ. Deinde dicit secretò, **Quod**
ore sumpsimus, &c. vt in Missali, se purificat, & Mis-
 sam absoluit. Quòd si contingat, absoluta Missa, sta-
 tim aliquos interdum communicare, tunc Sacerdos
 adhuc planeta indutus, sacram Communionem eo
 modo, quo supra dictum est, ministrabit.

DE COMMVNIONE PASCHALI.

C *Vret autem Parochus, vt in Quadragesima per se vel
 per alios concionatores populo opportunè denuntietur
 Constitutio Concilij Lateranensis sub Innocentio III.
 que sic habet.*

Omnis vtriusque sexus fidelis, postquam ad an-
 nos discretionis peruenerit, omnia sua solus peccata
 confiteatur fideliter saltem semel in anno proprio
 Sacerdoti, & iniunctam sibi pœnitentiam studeat
 pro viribus adimplere, suscipiens reuerenter ad mi-
 nus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum, nisi fortè
 de consilio proprij Sacerdotis, ob aliquam rationa-
 bilem causam ad tempus ab eius perceptione duxe-

rit abstinendum: alioquin & viuens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens Christiana careat sepultura.

Vt igitur hoc salutare Concilij decretum inuiolabiliter seruetur, descripta Parochus habeat nomina suorum Parochianorum; & qui dicto tempore non communicauerint, & post Octauam Paschæ eos qui propriæ salutis immemores sæpius admoniti non obtemperauerint, Ordinario suo dententiet.

Dabit quoque operam Parochus, quoad eius fieri potest, vt in ipso die sanctissimo Paschæ communicent, quo die ipse per se, nisi legitime impediatur, parochiæ suæ fidelibus hoc Sacramentum ministrabit. Alienæ verò parochiæ fideles ad proprium Parochum remittet, præter peregrinos & aduenas, & qui certum domicilium non habent: quibus ipse sacram præbebit Communionem, si ad illum accesserint ritè parati; vel vbi est ea consuetudo, eos ad Cathedralis Ecclesiæ Parochos remittet. In ceteris verò seruabit ea, quæ in libro de statu animarum, vt infra, præscribuntur.

Ægrotis quoque parochialibus, etiamsi Communionem extra præscriptos Paschales dies sumpserint, in Paschalibus diebus illam deferet ac ministrabit.

DE COMMUNIONE INFIRMORUM.

V*Iaticū sacratissimi Corporis Dñi nostri Iesu Christi summo studio ac diligentia ægrotantibus opportuno tēpore procurandū est, ne forte cōtingit illostāto bono, Parochi incuria, priuatos decedere. Cauenlū autē in primis est,*

ne ad indignos cum aliorum scandalo deferatur, quales sunt publici vsurarij, concubinarij, notoriè criminosi, nominatim excommunicati aut denunciati, nisi sese priùs sacra Confessione purgauerint, & publicæ offensionis, prout de iure, satisfecerint.

Hortetur Parochus infirmum, vt sacram Communionem sumat, etiamsi grauius non egrotet, aut mortis periculum non immineat, maximè si Festi alicuius celebritas id suadeat; neque ipse illam ministrare recusabit.

Pro Viatico autem ministrabit, cum probabile est, quòd eam amplius sumere non poterit. Quòd si aeger, sumpto Viatico, dies aliquot vixerit, vel periculum mortis euaserit, & communicare voluerit, eius pio desiderio Parochus non deerit.

Potest quidem Viaticum breui morituris dari non ieiunis; id tamen diligenter curandum est, ne ijs tribuatur, à quibus ob phrenesim, siue ob assiduam tussim, aliumve similem morbum aliqua indecentia cum iniuria tanti Sacramenti timeri potest. Ceteris autem infirmis, qui ob deuotionem in aegritudine communicant, danda est Eucharistia ante omnem cibum & potum, non aliter ac ceteris fidelibus, quibus nec etiam per modum medicinae antè aliquid sumere licet.

Sed aliui ad adorandum solum, seu deuotionis seu cuiusuis rei pretextu ad ostendendum non deferatur.

Deferri autem debet hoc sanctum Sacramentum ab Ecclesia ad priuatas egrotantium domos decenti habitu, superposita mundo velamine, manifestè atque honorificè, ante pectus cum omni reuerentia & timore, semper lumine precedente.

Parochus igitur processurus ad communicandum infirmum,

aliquot campanæ iclibus iubeat conuocari Parochianos, seu Confraternitatem sanctissimi Sacramenti, vbi fuerit instituta) seu alios pios Christi fideles, qui sacram Eucharistiam cū cereis seu intortitijs comitentur, & vmbellam seu baldachinum, vbi haberi potest, deferant. Premoneat, vt ægri cubiculum mundetur, & in eo paretur mensa linteo mundo cooperata, in qua sanctissimum Sacramentum decenter deponatur.

Parentur luminaria, ac duo vascula, alterum cum vino, alterum cum aqua; prætereà lintum mundum ante pectus communicandi ponatur, atque alia ad ornatum loci, pro cuiusque facultate.

Vbi verò conuenerint, qui Eucharistiam comitaturi sunt, Sacerdos indutus superpelliceo & stola, & si haberi potest, pluuiali albi coloris, Acolythis seu Clericis, aut etiam Presbyteris (si locus feret) superpelliceo pariter indutis comitatus, decenter, & de more acceptas aliquot particulas consecratas, vel vnā tantum (si longius aut difficilius iter sit faciendum) ponat in pixide, seu parua custodia quam proprio suo operculo cooperit, & velum sericum super imponit; ipse verò Sacerdos imposito sibi prius ab vtroque humero oblongo velo decenti, vtraque manu accipiat vas cum Sacramento, & deinde vmbellam seu baldachinum subeat, nudo capite processurus.

Præcedat semper Acolythus, vel alius minister deferens lanternam (noctu autem hoc Sacramentum deferri non debet, nisi necessitas vrgeat) sequantur duo Clerici, vel qui illorum vices suppleant; quorum alter Aquam benedictam cum aspersorio, & bursam cum corporali, quod supponendum erit vasculo Sanctissimi Sacramenti super mensa in cubiculo infirmi,

Rituale Romanum.

Et cum linteolo purificatorio ad digitos Sacerdotis abstergendos; alter hunc librum Ritualem deferat, & campanulam iugiter pulset. Sucedat deinde deferentes intortitia. Postremo Sacerdos Sacramentum gestans eleuatum ante pectus sub umbel-
la dicens Psalmum, Miserere, & alios Psalmos, & Cantica. Quod si longius aut difficilius iter obeundum sit, & fortasse etiam equitandum, necesse erit, vas in quo Sacramentum defer-
tur, bursa decenter ornata, & ad collum appensa, aptè include-
re, & ita ad pectus alligare atque obstringere, vt neque decide-
re, neque è pixide excuti Sacramentum queat.

Ingrediens verò locum vbi iacet infirmus, dicat:
Pax huic domui. **R.** Et omnibus habitantibus in ea.
Tum depositum Sacramentum super menā, supposi-
to corporali, genuflexus adorat, omnibus in genua
procumbentibus; & mox accepta Aqua benedicta,
aspergit infirmum, & cubiculum, dicens Antiphonā:
Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: laua-
bis me, & super niuem dealbabor: **& primum ver-**
sum Psalmi, Miserere mei Deus, cum Gloria Patri.
Sicut erat, **&c. Deinde repetitur Añā.** Asperges me,
&c. Postea ŷ. Adiutorium nostrum in nomine Do-
mini. **R.** Qui fecit cælū & terram. **ŷ.** Dñe exaudi
orationem meā. **R.** Et clamor meus ad te veniat. **ŷ.**
Dominus vobiscum. **R.** Et cū spiritu tuo. **Oremus.**

EXaudi nos, Domine sancte, Pater omnipotens,
æterne Deus, & mittere digneris sanctum An-
gelum tuum de cælis, qui custodiat, foueat,
protegat, visitet atque defendat omnes habitantes in

hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

His dictis accedat ad infirmum, ut cognoscat, num sit benè dispositus ad suscipiendum sacrum Viaticum, & utrùm velit aliqua peccata confiteri; & illum audit, atq; absoluat: quamvis prius deberet esse ritè confessus, nisi necessitas aliter urgeat. Postea facta de more Confessione generali, siue ab infirmo, siue eius nomine ab alio, Sacerdos dicit: *Misereatur, &c. Indulgentiam, &c.*

Deinde facta genuflexione, accipit Sacramentũ de vasculo, atque illud eleuans ostendit infirmo, dicens: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi, & more solito ter dicat: Domine non sum dignus, ut in tres sub tectum meum; sed tantũ dic verbo, & sanabitur anima mea. & infirmus simul cum Sacerdote dicat eadem verba, saltem semel, submissa voce; tũ Sacerdos dans infirmo Eucharistiam, dicat: Accipe frater [vel soror] Viaticum Corporis Domini nostri Iesu Christi, qui te custodiat ab hoste maligno, & perducatur in vitam æternam. Amen.*

Si verò Communio non datur per modum Viatici, dicat more ordinario: Corporis Domini nostri Iesu Christi custodiat, &c.

Quòd si mors immineat, & periculum sit in mora, tunc dicto, *Misereatur, &c.* prædictis Precibus omnibus, vel ex parte omisis, ei statim Viaticum præbeatur. Postea Sacerdos abluat digitos, nihil di-

cēs; & infirmo detur ablutio. Deinde dicat *ŷ.* Dominus vobiscum, *R.* Et cum spiritu tuo. *O* remus.

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, te fideliter deprecamur, vt accipienti fratri nostro [vel sorori nostræ] sacrosanctum Corpus Domini nostri Iesu Christi Filij tui, tam corpori quàm animæ profit ad remedium sempiternū: qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. *R.* Amen.

His expletis, si altera particula Sacramenti super fuerit (superesse autem semper debet, præterquam in casu iam dicto) genuflectit; surgit, & accipiens vas cum Sacramento, facit cum eo signum Crucis super infirmum, nihil dicens, & reuerenter illud deferens, ordine quo venerat, reuertitur ad Ecclesiam dicendo Psalmum. *L*audate Dominum de cælis. & alios Psalmos & Hymnos, prout tempus feret. Cùm peruenit ad Ecclesiam, ponit Sacramentum super Altare, adorat, deinde dicit *ŷ.* Panem de cælo præstitisti eis. *R.* Omne delectamentum in se habentem. *ŷ.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili Passionis tuæ memoriam reliquisti; tribue, quæsumus, ita nos Corporis & Sanguinis tui sacramenta venerari, vt redemptionis tuæ fructum in nobis iugiter sentiamus. Qui viuis & regnas, &c. Amen.

Deinde annuntiat Indulgentias à summis Pontificibus concessas sanctissimum Sacramentum comitantibus.

Postea cum Sacramento in pixide velo cooperta faciat signum Crucis super populū, nihil dicens. Postremo illud in loco suo reponat.

Quòd si ob difficultatem aut longitudinem itineris, vel quia ea qua decet veneratione Sacramentum ad Ecclesiam commodè raportari non potest, sumpta fuerit vna tantum particula consecrata, vt dictum est, tunc ea infirmo administrata, Sacerdos prædictis Precibus recitatis, eum manu benedicit, & vnà cum alijs priuato habitu, extinctis luminibus, umbella demissa, latente pixide, ad Ecclesiam, vel domum quisque suam reuertatur.

DE SACRAMENTO EXTREMÆ VNCTIONIS

Extremæ Vnctionis Sacramentum, à Christo Domino institutum, tanquam cælestis medicina, non animæ solū sed etiam corporis salutaris, omni studio ac diligentia periculose agrotantibus adhibendum est; & eo quidem tempore, si fieri possit, cum illis adhuc integra mens & ratio viget: vt ad vberiore Sacramenti gratiam percipiendam, ipsi etiam suā fidem, ac piam animi voluntatem conferre possint, dum sacro liniuntur Oleo.

In quo illud in primis ex generali Ecclesiæ consuetudine

obseruandum est, vt si tempus, & infirmi conditio permittat, ante extremam Vnctionem, Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta infirmis præbeantur.

Habeat igitur Parochus loco nitido & decenter ornato, in vase argenteo seu stanneo, diligenter custoditum sacrum Oleum infirmorum, quod singulis annis Feria v. in Cœna Domini ab Episcopo benedictum, veteri combusto, renouandum est. Id tamen, si fortè infra annum aliquo modo ita deficiat, vt sufficere non posse videatur, neque aliud benedictum haberi queat, modico Oleo non benedicto in minori quantitate super infuso, reparari potest.

Oleum porrò ipsum vel per se solum, vel in bombacio, seu re simili seruari potest: sed ad euitandum effusionis periculū multo commodiùs ad infirmos defertur in bombacio.

Debet autem hoc Sacramentum infirmis præberi, qui cum ad vsum rationis peruenerint, tam grauius laborant, vt mortis periculum imminere videatur, & ijs qui præ senio deficiunt, & in diem videntur morituri, etiam sine alia infirmitate.

Infirmitas autem, qui dum sana mente & integris sensibus essent, illud petierunt, seu verisimiliter petiissent, seu dederint signa contritionis, etiam si deinde loquelā amiserint, vel amētes effecti sint, vel delirēt, aut nō sentiant, nihilominus præbeat. Sed si infirmus, dum phrenesi aut amentia laborat, verisimiliter posset quidquam facere contra reuerentiam Sacramēti, non inungatur, nisi periculum tollatur omnino.

Sed si infirmus, dum phrenesi aut amentia laborat, verisimiliter posset quidquam facere contra reuerentiam Sacramēti, non inungatur, nisi periculum tollatur omnino.

Impœnitentibus verò, & qui in manifesto peccato mortali moriuntur, & excommunicatis, & nondum baptizatis penitus denegetur.

Non ministratur etiam prælium mituris, aut navigatione, aut peregrinationem, aut alia pericula subituris, aut reis ultimo supplicio mox afficiendis, aut pueris rationis vsum non habentibus.

Si quis autem laborat in extremis, & periculum immineat ne decedat antequam finiatur Vnctiones; citò ungetur, incipiendo ab eo loco: Per istam sanctam Vnctionem, &c. vt infra. deinde si adhuc superuiuat, dicantur Orationes prætermisæ, suo loco posite.

Si verò dum inungitur, infirmus decedat, Presbyter ultra non procedat, & prædictas Orationes omittat.

Quòd si dubitet an viuat adhuc, Vnctionem prosequatur, sub conditione pronuntiando formam dicens: Si viuus, per istam sanctam Vnctionem, &c. vt infra.

Si autem acciderit, infirmum post peccatorum suorum confessionem ad exitum vite properare, tunc cum sacro Viatico poterit & Oleum infirmorum ad eum deferri, per ipsum Sacerdotem qui defert sacram Eucharistiam. Si tamen alius Presbyter vel Diaconus, qui Oleum sanctum deferat, haberi possit, o per ipsum deferatur: qui super pelliceo indutus, cum Oleo sacro occultè delato sequatur Sacerdotem Viaticum portantem; & postquam infirmus Viaticum sumpserit, inungatur à Sacerdote.

In eadem infirmitate hoc Sacramentum iterari non debet, nisi diuturna sit, vt cum infirmus conualuerit, iterum in periculum mortis incidit.

Quinque verò corporis partes præcipuè ungi debent, quas veuti sensum instrumenta homini natura tribuit; nempe ocu

Rituale Romanum.

li, aures, nares, os, & manus: attamen pedes etiam & renes un-
gendi sunt; sed renum unctio in mulieribus, honestatis gratia,
semper omittitur; atque etiam in viris, quando infirmus com-
modè moueri non potest. Sed siue in mulieribus, siue in viris,
alia corporis pars pro renibus ungi non debet.

Manus verò, quæ reliquis infirmis interiùs ungi debent,
Presbyteris exteriùs ungantur.

Dum oculos, aures, & alia corporis membra, quæ paria sùt,
Sacerdos ungit, caueat, ne altero ipsorum inungendo, Sacra-
menti formam priùs absoluat, quàm ambo huiusmodi paria
membra perunxerit.

Si quis autem sit aliquo membro mutilatus, pars loco illi
proxima inungatur, eadem verborum forma.

Huius autem Sacramenti forma, qua Sancta Romana Ec-
clesia vtitur, solemnitas illa precatio est, quam Sacerdos ad sin-
gulas unctiois adhibet, cum ait:

Per istam sanctam Unctionem, & suam pijsissimam
misericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid
per visum, siue per auditum &c. deliquisti.

ORDO MINISTRANDI SACRA- mentum extremæ Unctionis.

Sacerdos igitur hoc Sacramentum ministraturus, quate-
nus fieri poterit, parari curet apud infirmum mensam
mappa candida coopertam, itemque vas, in quo sit bom-
bacinum, seu quid simile in septem globulos distinctum, ad ab-
stergendas partes inunctas; medullam panis ad detergendos

digitos,

digitos, & aquam ad abluendas Sacerdotis manus; ceream item candelam, quæ deinde accensa ipsi vngenti lumen præbeat. Denique operam dabit, vt quanta poterit munditia ac nitore hoc Sacramentum ministretur.

Deinde conuocatis Clericis seu ministris, vel saltem vno Clerico, qui Crucem sine hasta, Aquam benedictam cum aspersorio, & librum Ritnalem deferat, ipse Parochus decenter accipit vas sacri Olei infirmorum sacculo serico violacei coloris inclusum, illudque cautè defert, ne effundi possit. Quòd si longius iter peragendum, aut etiam equitandum sit, vel aliàs adsit periculum effusionis, vas Olei sacculo aut bursa inclusum, vt dictum est, ad collum appendat, vt commodius & securiùs perferat. Procedat autem sine sonitu campanulæ.

Cùm peruentum fuerit ad locum vbi iacet infirmus, Sacerdos intrans cubiculum dicit: Pax huic domui, **R.** Et omnibus habitantibus in ea.

Deinde deposito Oleo super mensam, super pelliceo stolaque violacea indutus, egroto Crucem piè deosculandam porrigit: mox in modum crucis eum Aqua benedicta, & cubiculū & circumstantes aspergit, dicens Antiphonam Asperges, &c. Quòd si egrotus voluerit confiteri, audiat illum, & absoluat. Deinde pijs verbis illum consoletur, & de huius Sacramenti vi atque efficacia, si tempus ferat, breuiter admoneat; & quantum opus sit, eius animum confirmet, & in spem erigat vite æternæ.

Posteà dicat versiculum. Adiutorium nostrum in nomine Domini. **R.** Qui fecit cælum & terram, **V.** Dominus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo.

Oremus.

INtroeat, Domine Iesu Christe, domum hanc sub nostræ humilitatis ingressu, æterna felicitas, diuina prosperitas, serena lætitia, charitas fructuosa, sanitas sempiterna: effugiat ex hoc loco accessus dæmonum; adsint Angeli pacis, domumque hanc deserat omnis maligna discordia. Magnifica, Domine, super nos nomen sanctum tuum; & benedic ✠ nostræ conuersationi: sanctifica nostræ humilitatis ingressum, qui sanctus & pius es, & permanes cum Patre & Spiritu sancto, in sæcula sæculorum. Amen.

Oremus, & deprecemur Dominum nostrum Iesum Christum, vt benedicendo benedicat ✠ hoc tabernaculum, & omnes habitantes in eo, & det eis Angelum bonum custodem, & faciat eos sibi seruire ad considerandum mirabilia de lege sua: auertat ab eis omnes contrarias potestates: eripiat eos ab omni formidine, & ab omni perturbatione, ac sanos in hoc tabernaculo custodire dignetur. Qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit & regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Oremus.

EXaudi nos, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, & mittere digneris sanctum Angelum tuum de cælis, qui custodiat, foueat, protegat uisitet, atque defendat omnes habitates in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Quæ Orationes, si tempus non patiatur, ex parte, vel in totum poterunt omitti. Tum de more facta Confessione generali, Latino vel vulgari sermone, Sacerdos dicat: Misereatur tui, &c. Indulgentiam, &c.

Antequam Parochus incipiat vngere infirmum, moneat adstantes, vt pro illo orent; & vbi commodum fuerit, pro loco & tempore, & adstantium numero vel qualitate, recitent septem Psalmos Pœnitentiales, cum Litanij, vel alias Preces, dum ipse vnctionis Sacramentum administrat. Mox dicat:

IN nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritus ✠ sancti, extinguatur in te omnis virtus diaboli per impositionem manuum nostrarum, & per inuocationem omnium sanctorum Angelorum, Archangelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, atque omnium simul Sanctorum. Amen.

Deinde intincto pollice in Oleo sancto in modum Crucis vngit infirmum in partibus hîc subscriptis, aptando proprio loco verba formæ in hunc modum.

Ad oculos.

PER istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus
quidquid per visum deliquisti. Amen.

Minister verò si est in Sacris, vel ipsemet Sacerdos post quamlibet Vnctionem tergat loca inuncta nouo globulo bombacij, vel rei similis, eaque in vase

Rituale Romanum.

mundo reponat, & ad Ecclesiam postea deferat, comburat, cineresque proiciat in Sacrarium.

Ad aures.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per auditum deliquisti. Amen.

Ad nares.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per odoratum deliquisti, Amen.

Ad os, compressis labijs.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per gustum & locutionem deliquisti. Amen.

Ad manus.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per tactu & deliquisti. Amen.

Et aduerte, quod Sacerdotibus, vt dictum est, ma-
nus non inunguntur interiùs, sed exteriùs.

Ad pedes.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per gressum deliquisti. Amen.

Ad lumbos, siue renes.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per lumborum delectatione deliquisti. Amen.

Hæc autem vnctio ad lumbos, vt dictum est, omittitur semper in feminis, & etiam in viris, qui ob infirmitatem vix, aut sine periculo moueri non possunt.

Quibus omnibus peractis, Sacerdos dicit: Kyrie eleison. **C**hriste eleison. **K**yrie. eleison. **P**ater noster, &c. Et ne nos inducas in tentationem. **R.** Sed libera nos á malo. **V.** Saluum fac seruum tuum. **R.** Deus meus sperantem in te. **V.** Mitte ei Domine auxiliũ de sancto. **R.** Et de Sion tuere eum. **V.** Esto ei Domine turris fortitudinis. **R.** A facie inimici. **V.** Nihil proficiat inimicus in eo. **R.** Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. **V.** Domine exaudi orationem meam. **R.** Et clamor meus ad te veniat. **V.** Dominus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine Deus, qui per Apostolum tuum Iacobum locutus es: Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum Oleo in nomine Domini, & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei: cura quæsumus, Redemptor noster, gratia sancti Spiritus languores istius infirmi, eiusque sana vulnera, & dimitte peccata, atque dolores cunctos mentis & corporis ab eo expelle, plenamque interiùs & exteriùs sanitatem misericorditer redde, vt ope misericordiæ tuæ restitutus, ad pristina reparaetur officia. Qui cum Patre & Spiritu iancto viuis & regnas Deus in secula sæ-

culorum. Amen.

O remus.

Respice, quæsumus Dñe, famulum tuum **N.** in infirmitate sui corporis fatiscentem, & animam refoue, quam creasti: vt castigationibus emendatus, se tua sentiat medicina saluatum. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

O remus.

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui benedictionis tuæ gratiam ægris infundendo corporibus, facturam tuam multiplici pietate custodis: ad inuocationem tui nominis benignus assiste, vt famulum tuum ab ægritudine liberatum, & sanitate donatum, dextera tua erigas, virtute confirmes, potestates tuearis, atque Ecclesiæ tuæ sanctæ, cum omni desiderata prosperitate restituas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Ad extremum, pro personæ qualitate, salutaria monita breuiter præbere poterit, quibus infirmus ad moriendum in Domino confirmetur, & ad fugandas dæmonum tentationes roboretur.

Denique Aquam benedictam, & Crucem, nisi aliam habeat, coram eo relinquet, vt illam frequenter aspiciat, & pro sua deuotione osculetur & amplectatur.

Admoneat etiam domesticos & ministros infirmi, vt si morbus ingrauescat, vel infirmus incipiat agonizare, statim ipsum Parochum accersant, vt morien-

tem adiuuet, eiusque animam Deo commendet: sed si mors immineat, priusquam discedat, Sacerdos animam Deo ritè commendabit.

Quæ autem pertinent ad visitationem curamque infirmorum, & adiuuandos morientes, ad commendationem animæ, & ad exequias, infrà suis locis præscribuntur.

SEPTEM PSALMI POENITENTIALES, CVM LI- TANIIS.

Pro infirmis, dum sacro liniuntur Oleo, seu pro alia necessitate, dicuntur flexis genibus.

Añã. Ne reminiscaris.

Psalmus 6.

Domine, ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripas me.

Miserere mei Dñe, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniã conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valdè: sed tu Domine vsquequò?

Conuertere Domine, & eripe animam meam: saluum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboravi in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectũ meum: lacrymis meis stratum meũ rigabo.

Turbatus est à furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos.

Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem: quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei.

Exaudiuit Dominus deprecationem meam: Dominus orationem meam suscepit.

Erubescant & cõturbentur vehementer omnes inimici mei: conuertantur & erubescãt valdè velociter.

Gloria Patri. *Psalmus 31.*

BEati quorum remissæ sunt iniquitates: & quorum tecta sunt peccata.

Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum: nec est in spiritu eius dolus.

Quoniam tacui, inueterauerunt ossa mea: dum clamarem tota die.

Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina.

Delictum meum cognitum tibi feci: & iniustitiam meam non abscondi.

Dixi, Confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.

Pro hac orabit ad te omnis sanctus: in tempore opportuno.

Verumtamen in diluuiio aquarum multarum: ad eum non approximabunt.

Tu es refugium meum à tribulatione, quæ circumdedit me: exultatio mea erue me à circumdantibus me

Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac qua gradieris: firmabo super te oculos meos.

Nolite fieri sicut equus & mulus: quibus non est intellectus.

In camo & frano maxillas eorum constringe: qui non approximant ad te.

Multa flagella peccatoris: sperantem autem in Domino misericordia circumdabit.

Lætamini in Domino, & exultate iusti: & gloriamini omnes recti corde.

Gloria Patri.

Psalmus 37.

Domine, ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripas me.

Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: & cōfirmasti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ: non est pax ossibus meis à facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: & sicut onus graue grauatae sunt super me.

Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ: à facie insipientiæ meæ.

Miser factus sum, & curuatus sum vsque in finem: tota die contristatus ingrediebar.

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: & non est sanitas in carne mea.

Afflictus sum, & humiliatus sum nimis: rugiebam à gemitu cordis mei.

Domine, ante te omne desiderium meum: & gemi-

tus meus à te non est absconditus.

Cor meum cōturbatū est, dereliquit me virtus mea: & lumen oculorum meorū & ipsum nō est mecum.

Amici mei, & proximi mei: aduersum me appropinquauerunt, & steterunt.

Et qui iuxta me erant, de longè steterunt: & vim faciebant qui quærebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates: & dolos tota die meditabantur.

Ego autem tamquam surdus non audiebam: & sicut mutus non aperiens os suum.

Et factus sum sicut homo non audiens: & non habens in ore suo redargutiones.

Quoniam in te Domine speraui: tu exaudies me Domine Deus meus.

Quia dixi, Nequando supergaudeant mihi inimici mei: & dum commouentur pedes mei, super me magna locuti sunt.

Quoniam ego in flagella paratus sum: & dolor meus in conspectu meo semper,

Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: & cogitabo pro peccato meo.

Inimici autem mei viuunt, & confirmati sunt super me: & multiplicati sunt qui oderunt me iniquè.

Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem.

Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne disceseris à me.

Intende in adiutorium meum: Domine Deus salutis meæ.

Gloria Patri.

Psalmus 50.

Miserere mei Deus: secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum: dele iniquitatem meam.

Amplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: & peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccaui, & malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.

Asperges me hyssopo, & mundabor: lauabis me, & superniuem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium & lætitiã: & exultabunt ossa humiliata.

Auerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me Deus: & spiritum rectum innoua in visceribus meis.

Ne proijcias me à facie tua: & spiritum sanctum tuum ne auferas à me.

Redde mihi lætitiã salutaris tui: & spiritu princi

pali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas : & impij ad te conuertentur.

Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ: & exultabit lingua mea iustitiam tuam.

Domine labia mea aperies : & os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem vtique holocaustis non delectaberis.

Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non despicias.

Benignè fac Domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Ierusalem.

Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta : tunc imponent super altare tuum vitulos.

Gloria Patri.

Psalmus 101.

Domine exaudi orationem meam : & clamor meus ad te veniat.

Non auertas faciem tuam à me: in quacūque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.

In quacūq; die inuocauero te: velociter exaudi me.

Quia defecerunt sicut fumus dies mei : & ossa mea sicut cremium aruerunt.

Percussus sum vt fœnum, & aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum.

Avoce gemitus mei : adhæsit os meum carni in eæ.

Similis factus sum pellicano solitudinis: factus sum

sicut

sicut nycticorax in domicilio.

Vigilauit: & factus sum sicut passer solitarius in tecto.

Tota die exprobrabant mihi inimici mei: & qui laudabant me, aduersum me iurabant.

Quia cinerem tamquam panem manducabam: & potum meum cum fletu miscebam.

A facie iræ & indignationis tuæ: quia eleuans allifisti me.

Dies mei sicut ymbra declinauerunt: & ego sicut fœnum arui.

Tu autem Domine in æternum permanes: & memoriale tuum in generationem & generationem.

Tu exurgens misereberis Sion: quia tempus miserendi eius, quia venit tempus.

Quoniam placuerunt seruis tuis lapides eius: & terræ eius miserebuntur.

Et timebunt gentes nomen tuum Domine: & omnes reges terræ gloriam tuam.

Quia edificauit Dñs Sion: & videbitur in gloria sua.

Respexit in orationem humilium: & non spreuit precem eorum.

Scribantur hæc in generatione altera: & populus qui creabitur, laudabit Dominum.

Quia prospexit de excelsis sancto suo: Dominus de cælo in terram aspexit.

Vt audiret gemitus compeditorum: vt solueret filios interemptorum.

Vt annuntient in Sion nomen Domini: & laudem

eius in Ierusalem.

In conueniendo populos in vnum: & reges vt seruiant Domino.

Respondit ei in via virtutis suæ: paucitatem dierum meorum nuntia mihi.

Ne reuoces me in dimidio dierum meorum: in generationem & generationem anni tui.

Initio tu Domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt cæli.

Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes sicut vestimentum veterascent.

Et sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.

Filij seruatorum tuorum habitabunt: & semen eorum in sæculum dirigetur.

Gloria Patri.

Psalmus 129.

DE profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes: in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates obseruaueris Domine: Domine quis sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: & propter legem tuam sustinui te Domine.

Sustinuit anima mea in verbo eius: sperauit anima mea in Domino.

A custodia matutina vsque ad noctem: speret Israel in Domino.

Quia apud Dominum misericordia : & copiosa
apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel : ex omnibus iniquitatibus
eius. **G**loria Patri.

Psalmus 142.

Domine exaudi orationem meam, auribus per
cipe obsecrationem meam : in veritate tua
exaudi me, in tua iustitia.

Et non intres in iudicium cum seruo tuo : quia non
iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

Quia persecutus est inimicus animam meam : hu-
miliauit in terra vitam meam.

Collocauit me in obscuris sicut mortuos sæculi : &
anxiatus est super me spiritus meus, in me turbatum
est cor meum.

Memor fui dierum antiquorum, meditatus sum in
omnibus operibus tuis : in factis manuum tuarum
meditabar.

Expandi manus meas ad te : anima mea sicut terra
sine aqua tibi.

Velociter exaudi me Dñe : defecit spiritus meus :
Non auertas faciem tuam à me : & similis ero de-
scendentibus in lacum.

Auditam fac mihi manè misericordiam tuam : quia
in te speraui.

Notam fac mihi viam, in qua ambulem : quia ad te
leuaui animam meam.

Eripe me de inimicis meis Domine , ad te con-

Rituale Romanum.

fugi: doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum Domine viuificabis me, in æquitate tua.

Educes de tribulatione animam meam: & in misericordia tua disperdes inimicos meos.

Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego seruus tuus sum.

Gloria Patri.

Antiph. Ne reminiscaris Domine delicta nostra, vel parentum nostrorum; neque vindictam sumas de peccatis nostris.

LITANIÆ.

K yrie eleison.

C hriste eleison.

K yrie eleison.

C hriste audi nos.

C hriste exaudi nos.

P ater de cælis Deus,

F ili redemptor mundi Deus,

S piritus sancte Deus,

S ancta Trinitas vnus Deus,

S ancta Maria.

S ancta Dei genitrix,

S ancta Virgo virginum,

Miserere nobis.

Miserere nobis.

Miserere nobis.

miserere.

Ora pro nobis.

ora.

ora.

S ancte

S ancte Michael,	ora.
S ancte Gabriel,	ora.
S ancte Raphael,	ora.
O mnes sancti Angeli & Archangeli, nobis.	Orate pro
O mnes sancti beatorum spirituum ordines,	orate.
S ancte Ioannes Baptista,	ora.
O mnes sancti Patriarchæ & Prophetæ,	orate.
S ancte Petre,	ora.
S ancte Paule,	ora.
S ancte Andrea,	ora.
S ancte Iacobe,	ora.
S ancte Ioannes,	ora.
S ancte Thoma,	ora.
S ancte Iacobe,	ora.
S ancte Philippe,	ora.
S ancte Bartholomæe,	ora.
S ancte Matthæe,	ora.
S ancte Simon,	ora.
S ancte Thadæe,	ora.
S ancte Matthia,	ora.
S ancte Barnaba	ora.
S ancte Luca,	ora.
S ancte Marce,	ora.
O mnes sancti Apostoli & Euangelistæ.	orate.
O mnes sancti Discipuli Domini,	orate.
O mnes sancti Innocentes,	orate.
S ancte Stephane,	ora.

Rituale Romanum.

S ancte Laurenti,	ora.
S ancte Vincenti,	ora.
S ancti Fabiane & Sebastiane,	orate.
S ancti Ioannes & Paule,	orate.
S ancti Cosma & Dami ane,	orate.
S ancti Geruasi y Protasi	orate.
C mnnes sancti Martyres,	orate.
S ancte Siluester,	ora.
S ancte Gregori,	ora.
S ancte Ambrosi,	ora.
S ancte Augustine,	ora.
S ancte Hieronyme,	ora.
S ancte Martine,	ora.
S ancte Nicolae,	ora.
O mnes sancti Pontifices & Confessores,	orate.
O mnes sancti Doctores,	orate.
S ancte Antoni,	ora.
S ancte Benedicte,	ora.
S ancte Bernarde,	ora.
S ancte Dominice,	ora.
S ancte Francisce,	ora.
O mnes sancti Sacerdotes & Leuitæ,	orate.
O mnes sancti Monachi & Eremitæ,	orate.
S ancta Maria Magdalena,	ora.
S ancta Agatha,	ora.
S ancta Lucia,	ora.
S ancta Agnes,	ora.
S ancta Cæcilia.	ora.

S ancta Catherina.	ora.
S ancta Anastasia,	ora.
O mnes sanctæ Virgines & Viduæ.	orate.
O mnes Sancti & Sancte Dei, Intercedite pro nobis.	
P ropitius esto,	Parce nobis Domine.
P ropitius esto,	Exaudi nos Domine.
A b omni malo,	Libera nos Domine.
A b omni peccato,	Libera.
A b ira tua,	Libera.
A subitanea & improuisa morte,	Libera.
A b insidijs diaboli,	Libera.
A b ira, & odio, & omni mala voluntate,	Libera nos Domine.
A spiritu fornicationis,	Libera.
A fulgure & tempestate,	Libera.
A morte perpetua,	Libera.
P er mysterium sanctæ incarnationis tuæ,	Libera.
P er aduentum tuum,	Libera.
P er natiuitatem tuam,	Libera.
P er baptismum & sanctum ieiunium tuum,	Libera.
P er crucem & passionem tuam,	Libera.
P er mortem & sepulturam tuam,	Libera.
P er sanctam resurrectionem tuam,	Libera.
P er admirabilem ascensionem tuam,	Libera.
P er aduentum Spiritus sancti paracliti,	Libera.
I n die iudicij,	Libera.
P eccatores,	Te rogamus audi nos.
V t nobis parcas,	Te rogamus.

Rituale Romanum.

- V**t nobis indulgeas, Te rogamus.
- V**t ad veram pœnitentiam nos perducere digneris, Te rogamus.
- V**t Ecclesiam tuam sanctam regere & conseruare digneris, Te rogamus.
- V**t domnum Apostolicum, & omnes Ecclesiasticos ordines in sancta religione conseruare digneris, te rogamus audi nos.
- V**t inimicos sanctæ Ecclesiæ humiliare digneris, Te rogamus audi nos.
- V**t Regibus & Principibus Christianis pacem, & veram concordiam donare digneris, Te rogamus.
- V**t cuncto populo Christiano pacem & vnitatem largiri digneris, Te rogamus.
- V**t nosmetipsos in tuo sancto seruitio confortare & conseruare digneris, Te rogamus.
- V**t mentes nostras ad cœlestia desideria erigas, Te rogamus audi nos.
- V**t omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas, Te rogamus,
- V**t animas nostras, fratrum, propinquorum, & benefactorum nostrorum ab æterna damnatione eripias, Te rogamus.
- V**t fructus terræ dare & conseruare digneris, Te rogamus audi nos.
- V**t omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, Te rogamus.
- V**t nos exaudire digneris, Te rogamus.

Fili Dei, Te rogamus.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine,

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Misereere nobis.

Christe audi nos. **C**hriste exaudi nos.

Kyrie eleison. **C**hriste eleison. **K**yrie eleison.

Pater noster. *secreto.* **ꝰ.** Et ne nos inducas in tentationem: **Ꝟ.** Sed libera nos à malo.

Psalms. 69.

Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me festina.

Confundantur & reuereantur: qui quærunt animam meam.

Auertantur retrorsum, & erubescant: qui volunt mihi mala.

Auertantur statim erubescentes: qui dicunt mihi, Euge, euge.

Exultent & lætentur in te omnes, qui quærunt te: & dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.

Ego verò egenus & pauper sum: Deus adiuua me.

Adiutor meus, & liberator meus es tu: Domine ne moreris.

Gloria Patri. **S**icut erat. **ꝰ.** Saluos fac seruos tuos.

Ꝟ. Deus meus sperantes in te. **ꝰ.** Esto nobis Domi-

Rituale Romanum.

ne turris fortitudinis. *R.* A facie inimici. *ψ.* Nihil proficiat inimicus in nobis. *R.* Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis. *ψ.* Domine non secundum peccata nostra facias nobis. *R.* Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis. *ψ.* Oremus pro Pontifice nostro *N.* *R.* Dominus conseruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in animam inimicorum eius. *ψ.* Oremus pro benefactoribus nostris. *R.* Retribuere dignare Domine omnibus nobis bona facientibus propter nomen tuum vitam æternam, Amen. *ψ.* Oremus pro fidelibus defunctis. *R.* Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. *ψ.* Requiescant in pace. *R.* Amen. *ψ.* Pro fratribus nostris absentibus. *R.* Saluos fac seruos tuos, Deus meus, sperantes in te. *ψ.* Mitte eis Dñe auxilium de sancto. *R.* Et de Sion tuere eos. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscū. *R.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

Oratio.

DEus, cui proprium est misereri semper, & parere: suscipe deprecationē nostram: vt nos, & omnes famulos tuos, quos delictorū catena cōstringit, miseratio tuæ pietatis clementer absoluat.

EXaudi quæsumus Domine, supplicum preces, & confitentium tibi parce peccatis: vt pariter nobis indulgentiam tribuas benignus & pacē.

Ineffabilem nobis Dñe milericordiam tuam clementer ostende: vt simul nos & à peccatis omnibus exuas, & à pœnis, quas pro his meremur, eripias.

Deus, qui culpa offenderis, pœnitētia placaris: preces populi tui supplicantis propitius respice: & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, auerte.

Omnipotens sempiterne Deus, miserere famulo tuo Pontifici nostro **N.** & dirige eum secundum tuam clementiam in viam salutis æternæ: vt te donante tibi placita cupiat, & tota virtute perficiat.

Deus, à quo sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera: da seruis tuis illam, quam mundus dare non potest, pacem: vt & corda nostra mandatis tuis dedita, & hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla.

Vre igne sancti Spiritus renes nostros, & cor nostrum, Domine: vt tibi casto corpore seruiamus, & mundo corde placeamus.

Fidelium Deus omnium conditor & redemptor, animabus famulorum famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum: vt indulgentiam, quam semper optauerunt, pijs supplicationibus consequantur.

Actiones nostras, quæsumus Domine, aspirando præueni, & adiuuando prosequere: vt cun-

œta nostra oratio & operatio a te semper incipiat, & per te cœpta finiatur.

Omnipotens sempiterne Deus, qui viuorum dominaris simul & mortuorū, omniumque misereris, quos tuos fide & opere futuros esse prænoscis: te supplices exoramus, vt pro quibus effūdere preces decreuimus, quosque vel præsens sæculum adhuc in carne retinet, vel futurum iam exutos corpore suscepit, intercedentibus omnibus Sanctis tuis, pietatis tuæ clementia, omnium delictorum suorum veniam consequantur. Per Dominum nostrum. *ŷ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo. *ŷ.* Exaudiat nos omnipotens & misericors Dominus. *℞.* Amen. *ŷ.* Et fidelium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace. *℞.* Amen.

DE VISITATIONE ET CVRA INFIRMORVM.

*P*arochus in primis meminisse debet, non postremas esse muneris sui partes, ægrotantium curam habere. Quare cū primum nouerit, quempiã ex fidelibus curæ suæ cōmissis ægrotare, non expectabit vt ad eum vocetur, sed vltro ad illum accedat; idque non semel tantum, sed sæpius, quatenus opus fuerit: horteturque parochiales suos, vt ipsam admoneant, cū aliquem in Parochia sua ægrotare contige-

rit, præcipuè si morbus grauior fuerit.

Ad hoc iuuabit, præsertim in amplis Parochijs, ægrotorū notam seu catalogum habere, vt cuiusque statum & conditionem cognoscat, eorumq; memoriam facilius retinere, & illis opportunè subuenire possit.

Quòd si Parochus legitimè impeditus, infirmorum, vt quādo plures sunt, visitationi interdum vacare non potest; id præstandum curabit per alios Sacerdotes, si quos habet in Parochia sua, aut saltem per laicos homines pios, & Christiana charitate præditos.

Ægrotos visitans, ea, qua Sacerdotes Domine decet, honestate, & grauitate se habeat, vt non ægris solū, sed sibi & domesticis verbo & exemplo profit ad salutem.

Eorum verò præcipuam curam geret, qui humanis auxilijs destituti, benigni ac prouidi Pastoris charitatem & operam requirunt. Quibus non potest ipse succurrere de suo, & eleemosynas illis, prout debet, si facultas suppetat erogare, quā tum fieri potest, siue per Charitatis, vel alterius hominis Confraternitatem, si in ea ciuitate vel loco fuerit, siue per priuatas siue per publicas collectas & eleemosynas, uitorum necessitatibus succurrendum curabit.

In primis autem spiritualem ægrotantium curam suscipiat, omnemque diligentiam in eo ponat, vt in via salutis eos dirigat, atque à diabolicis insidijs salutarium adiumentorum præsidio defendat ac tueatur.

Accedat autem ad ægrotum ita paratus, vt in promptu habeat argumenta ad persuadendum apta: ac præsertim Sanctorum exempla, quæ plurimū valent; quibus eum in Domino

consoletur, excitet, ac recreet. Horteturq̄ vt omnem spem suā in Deo ponat, peccatorum suorum pœniteat, diuinam misericordiam imploret, & infirmitatis pœnas: tamquam paternam Dei visitationem, patienter ferat, & ad salutem suam prouenisse credat, vt vitam moresque suos meliùs instituat.

Deinde qua par est prudentia & charitate hominem ad sacram confessionem inducat, & confitentem audiat, etiamsi velit totius vitæ peccata confiteri; ac si opus fuerit, tam infirmo, quàm eius familiaribus vel propinquis in memoriam reuocet, quòd Lateranensis Concilij, ac plurium summorum Pontificum decretis cauetur sub grauibus pœnis, ne Medici vltra tertiã vicem ægrotos visitent, nisi priùs ipsis certò constet, illos confessionis Sacramento ritè expiatis fuisse.

Illud prætereà diligenter seruari curabit, ne quis pro corporali salute aliquid ægroto suadeat, vel adhibeat, quod in detrimentum animæ conuertatur.

Vbi verò periculum immineat, Parochus monebit ægrotum, ne dæmonum astutia, neque Medicorum pollicitationibus, neque propinquorum aut amicorum blanditijs se vllò modo decipi sinat, quò minùs ea, quæ ad animæ salutem pertinent, opportunè procuret, & qua par est deuotione & celeritate, sancta Sacramenta, dum sana mens est, integrique sensus religiosè suscipiat, citra fallacem illam ac perniciosam procrastinationem, quæ plurimos ad æterna supplicia perduxit, indiesque fallente diabolo perducit.

Quòd si æger aliquis hortationibus ac monitis Sacerdotũ, vel amicorum & domesticorum consilijs adduci non potest, vt velit peccata sua confiteri, tunc non omnino desperanda

res est; sed quamdiu ille viuit, repetendæ sunt frequentes, varia, & efficaces Sacerdotum & aliorum piorum hominum exhortationes; præponendæque æternæ salutis damna, & sempiternæ mortis supplicia; ostendendæque immensa Dei misericordia, eum ad pœnitentiam prouacantis, ad ignoscendum paratissimi. Adhibendæ sunt etiam tum priuata, tum publicæ ad Deum Preces, ad diuinam gratiam impetrandam pro salute miseri decumbentis.

Videbit denique Sacerdos, quibus potissimum tentationibus aut prauis opinionibus æger sit subiectus, eique, prout opus fuerit, apta remedia prudenter adhibebit.

Sacras Imagines Christi Domini Crucifixi, beatæ Mariæ Virginis, & Sancti, quem æger præcipuè veneratur, ob oculos eius apponi curabit. Vasculum item adsit Aquæ benedictæ, qua frequenter aspergatur.

Proponet etiam egrotanti, prout eius cõditio feret, aliquas breues Orationes, & pias mentis ad Deum excitationes; præsertim versiculos è Psalmorum libro, vel Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicã, Symbolum Fidei, vel Passionis Domini nostri meditationem, & Sanctorum martyria & exempla, ac cælestis gloriæ beatitudinem, Hæc tamen opportunè & discretè suggerantur, ne egroto molestia, sed leuamè afferatur.

Consoletur infirmum, dicens, se pro eo in Missæ sacrificio, & alijs Precibus oraturam, curaturumque vt alij itidem pro eo faciant; idque re ipsa præstabit.

Si morbus grauior, vel cū periculo fuerit, egroto suadeat, vt dum integra mente est, rem suam omnem rectè constituat,

Rituale Romanum.

Et testamentum faciat; si quid habet alienum, restituat, & ad remedium animæ suæ pro facultatibus, quod in Domino ei placuerit, disponat. sed hæc suggerendo, omnis auaritiæ nota caueatur.

Hortetur denique, vt si conualuerit, ante omnia ad Ecclesiam veniat, vbi Deo gratias agat de restituta valetudine, & sacram Communionem piè suscipiat, ac deinceps meliorem vitæ disciplinam teneat.

Sequentes Preces omnes, vel ex parte, prout tempus & ægrotorum conditio feret, arbitrio Sacerdotis dici vel omitti possunt.

Sacerdos igitur infirmi cubiculum ingressus, primum dicat: Pax huic domui. *R.* Et omnibus habitantibus in ea. Mox infirmum, & lectum eius, & cubiculum aspergat Aqua benedicta dicens Antiphonam. Asperges me Domine, &c. Deinde erga infirmum officium tuum præstet, vt supra dictum est. Quo præstito, vel antequam discedat, dicere poterit supra infirmum aliquem Psalmum ex quatuor prioribus Pœnitentialibus, vel Psalmum 90. Qui habitat in adiutorio, &c. cum Gloria Patri. in fine. Postea dicat: Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, &c. *Ps.* Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos à malo. *Ps.* Saluum fac seruum tuum. *R.* Deus meus sperantem in te. *Ps.* Mitte ei Domine auxilium de sancto. *R.* Et de Sion tuere eum. *Ps.* Nihil proficiat inimicus in eo. *R.* Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. *Ps.* Esto ei Domine turris fortitudinis.

R. A facie inimici. *V.* Dominus opem ferat illi. *R.*
 Super lectum doloris eius. *V.* Domine exaudi ora-
 tionem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *V.*
 Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, cui proprium est misereri semper, & par-
 cere: suscipe deprecationem nostram: vt nos,
 & hunc famulum tuum, quos delictorum ca-
 tena constringit, miseratio tuæ pietatis clementer ab-
 soluat.

Deus infirmitatis humanæ singulare præsidium
 auxiliij tui super infirmum famulum tuum ostende
 virtutem, vt ope misericordiæ tuæ adiutus, Ecclesiæ
 tuæ sanctæ in columnis repræsentari mereatur.

Concede hunc famulum tuum, quæsumus Do-
 mine Deus, perpetua mentis & corporis sanitate
 gaudere; & gloriosa beatæ Mariæ semper virginis
 intercessione, à presenti liberari tristitia, & æterna
 perfrui lætitiæ. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

Benedictio Dei omnipotentis, Patris & Filij,
 & Spiritus sancti, descendat super te, & maneat sem-
 per. *R.* Amen.

Deinde aspergat eum Aqua benedicta.

Qui sequuntur Psalmi, & Euangelia, cum Preci-
 bus, pro temporis etiam opportunitate, & ægrotan-
 tium pio desiderio, Sacerdotis arbitrio dici poterunt.

Psalm. 6. **D**omine ne in furore tuo arguas me, &c.

in fine Gloria Patri. Sicut erat, vt sup. fol. 46. Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo. *℥.* Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum. *℞.* Gloria tibi Domine.

Dum Sacerdos dicit: Sequentia sancti, &c. faciat signum Crucis de more super se in fronte, ore, & in pectore, similiter super infirmum, si fuerit masculus, & is ob infirmitatem non potest se signare.

Si autem fuerit femina, dum Sacerdos se signat, illa per semetipsam in locis prædictis se signet, si potest; si verò non potest, alia mulier eam signet, & hoc idem in sequentibus Euangelij seruetur.

Matth. 8.

In illo tempore: Cùm introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio rogans eum, & dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, & malè torquetur. Et ait illi Iesus: Ego veniam, & curabo eum. Et respondens Centurio ait: Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, sed tantùm dic verbo, & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic: Vade, & vadit; & alij, Veni & venit; & seruo meo, Fac hoc, & facit. Audiens autem Iesus miratus est, & sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israël. Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Iacob in regno cæ-

lorum:

lorum: filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Et dixit Iesus Centurioni: Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora. **O**remus.

OMnipotens sempiterne Deus, salus æterna credentium, exaudi nos pro infirmo famulo tuo **N.** pro quo misericordiæ tuæ imploramus auxilium, vt reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in Ecclesia tua referat actiones. Per Christum Dominum nostrum. **ꝛ.** Amen.

Psalmus 15.

Conserua me Domine, quoniam speraui in te: dixi Domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.

Sanctis, qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis.

Multiplicatæ sunt infirmitates eorum: postea accelerauerunt.

Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.

Dominus pars hereditatis meæ, & calicis mei: tu es qui restitues hereditatem meam mihi.

Funes ceciderunt mihi in præclaris: etenim hereditas mea præclara est mihi.

Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum: insuper & vsque ad noctem increpauerunt me renes mei.

Frouidebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi, ne commouear.

Propter hoc lætatum est cor meum, & exultauit lingua mea: insuper & caro mea requiescet in spe.

Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctū tuum videre corruptionem.

Notas mihi fecisti vias vitæ, adimplebis me lætitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua vsque in finem.

Gloria Patri. **S**icut erat, &c.

ŷ. Dominus vobiscum. **℞.** Et cum spiritu tuo.

ŷ. Sequentia sancti Euangelij secundū Marcum.

℞. Gloria tibi Domine. *Marc. 16.*

In illo tempore Recumbentibus vndecim discipulis, apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia his, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia eijcient: linguis loquentur nouis: serpentes tollent; & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus imponent, & benè habebunt.

Oremus.

Oratio.

Virtutum cælestium Deus, qui ab humanis corporibus omnem languorem, & omnem infir-

mitatem præcepti tui potestate depellis: adesto propitius huic famulo tuo **N.** vt fugatis infirmitatibus, & viribus receptis, nomen sanctum tuum, instaurata protinus sanitate, benedicat. Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

Psalmus 19.

Exaudiat te Dominus in die tribulationis: protegat te nomen Dei Iacob.

Mittat tibi auxilium de sancto: & de Siõ tueatur te.

Memor sit omnis sacrificij tui: & holocaustum tuum pingue fiat.

Tribuat tibi secundùm cor tuum: & omne consilium tuum confirmet.

Lætabimur in salutari tuo: & in nomine Dei nostri magnificabimur.

Impleat Dominus omnes petitiones tuas: nunc cognoui quoniam saluum fecit Dominus Christum suum.

Exaudiet illum de cælo sancto suo: in potentatibus salus dexteræ eius.

Hi in curribus, & hi in equis: nos autem in nomine Domini Dei nostri inuocabimus.

Ipsi obligati sunt, & ceciderunt: nos autem surreximus, & erecti sumus.

Domine saluum fac regem: & exaudi nos in die, qua inuocauerimus te. **G**loria Patri.

ÿ. Dominus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo.

v. Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.

℞. Gloria tibi Domine. *Luc. 4.*

In illo tempore : Surgens Iesus de synagoga introiuit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: & rogauerunt illum pro ea. Et stans super illam imperauit feбри, & dimisit illam, & continuo surgens ministrabat illis. Cum autem sol occidisset, omnes, qui habebant infirmos varijs languoribus, ducebant illos ad Iesum. At ille singulis manus imponens, curabat eos.

O remus.

Oratio.

Domine sancte, Pater omnipotes, æterne Deus, qui fragilitatem humanæ conditionis, infusa virtutis tuæ dignatione, confirmas, vt salutaribus remedijs pietatis tuæ corpora nostra & mentes vegetentur: super hunc famulum tuum propitius intende; vt omni necessitate corporeæ infirmitatis exclusa, gratia in eo pristinae sanitatis perfectè reparetur. Per Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

Psalmus 85.

Inclina Domine aurem tuam, & exaudi me: quoniam inops & pauper sum ego.

Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: saluum fac seruum tuum, Deus meus, sperantem in te.

Miserere mei Domine, quoniam ad te clamaui tota die: lætifica animam serui tui, quoniam ad te Domine animam meam leuaui.

Quoniam tu Domine suavis & mitis: & multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te.

Auribus percipe Domine orationem meam: & intende voci deprecationis meæ.

In die tribulationis meæ clamaui ad te: quia exaudisti me.

Non est similis tui in dijs Domine: & non est secundum opera tua.

Omnes gentes quascumque fecisti, venient, & adorabunt coram te Domine: & glorificabunt nomen tuum.

Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus solus.

Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua: letetur cor meum, vt timeat nomen tuum.

Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo: & glorificabo nomen tuum in æternum.

Quia misericordia tua magna est super me: & eruisti animam meam ex inferno inferiori.

Deus iniqui insurrexerunt super me, & synagoga potentium quæsierunt animam meam: & non proposuerunt te in conspectu suo.

Et tu Domine Deus miserator, & misericors: patiens, & multæ misericordiæ, & verax.

Respice in me, & miserere mei: da imperium tuum puero tuo, & saluum fac filium ancillæ tuæ.

Fac mecum signum in bonum, vt videant qui ode runt me, & confundantur: quoniam tu Domine

Rituale Romanum.

adiuisti me, & consolatus es me.

Gloria Patri. Sicut erat.

v. Dominus vobiscum. *re.* Et cum spiritu tuo.

v. Sequentia sancti Euangelij secundum Ioannem.

re. Gloria tibi Domine. *Ioan. 5.*

In illo tempore: Erat dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Ierosolymam. Est autem Ierosolymis probatica piscina, quæ cognominatur Hebraicè Bethesda, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum claudorum, aridorum expectantium aquæ motum. Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam, & mouebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat à quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset Iesus iacentem, & cognouisset, quia multum iam tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? Respondit ei languidus: Domine hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus: Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille, & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant ergo Iudæi illi qui sanatus fuerat: Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi

dixit:

dixit: Tolle grabatum tuum, & ambula. Interrogauerunt ergo eum. Quis est ille homo, qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum, & ambula? Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Iesus autem declinauit à turba constituta in loco. Postea inuenit eum Iesus in templo, & dixit illi. Ecce sanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.

O remus.

Oratio.

Respice Domine famulum tuum in infirmitate sui corporis laborantem, & animam refoue, quã creasti, ut castigationibus emendatus, continuo se sentiat tua medicina saluatum. Per Christum Dominum nostrum. *Rz.* Amen.

Psalmus 90.

Qui habitat in adiutorio Altissimi: in protectione Dei cæli commorabitur.

Dicet Domino, Susceptor meus es tu, & refugium meum: Deus meus, sperabo in eum.

Quoniam ipse liberauit me de laqueo venantium: & à verbo aspero.

Scapulis suis obumbrabit tibi: & sub pennis eius sperabis.

Scuto circumdabit te veritas eius: non timebis à timore nocturno.

Asagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris: ab incursu, & dæmonio meridiano.

Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.

Veruntamen oculis tuis considerabis: & retributionem peccatorum videbis.

Quoniam tu es Domine spes mea: Altissimum posuisti refugium tuum.

Non accedet ad te malum: & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.

Quoniam Angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in omnibus vijs tuis.

In manibus portabunt te: ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem & basiliscum ambulabis: & concubabis leonem & draconem.

Quoniam in me sperauit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognouit nomen meum.

Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione, eripiã eum, & glorificabo eum.

Longitudine dierum replebo eum: & ostendam illi salutare meum.

Gloria Patri. **S**icut erat.

Oremus.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, infirmitatē famuli tui propitiis respice, atque ad protegendum eum dexteram tuæ maiestatis extende.

Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

Completa Oratione vltima, Sacerdos imponat dexteram manum super caput infirmi, & dicat:

Super ægros manus imponent, & benè habebunt.
Iesus Mariæ filius, mundi salus, & Dominus, me-

ritis & intercessione sanctorum Apostolorum suorum Petri & Pauli, & omnium Sanctorum, sit tibi clemens & propitius. Amen. *Postea dicat ꝑ.* Dominus vobiscum. *ꝛ.* Et cum spiritu tuo.

ꝑ. Initium sancti Euangelij secundum Ioannem.

ꝛ. Gloria tibi Domine. *Ioan. 1.*

IN principio erat Verbum: & Verbum erat apud Deum: & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deū. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil. Quod factum est, in ipso vita erat: & vita erat lux hominum: & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine: vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed vt testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat: & mundus per ipsum factus est: & mundus eum non cognouit. In propria venit: & sui eum non ceperunt. Quotquot autem ceperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri: his, qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri: sed ex Deo nati sunt. **ET VERBUM CARO FACTUM EST:** & habitauit in nobis, (& vidimus gloriã eius, gloriã quasi vnigeniti á Patre,) plenum gratiæ & veritatis. *ꝛ.* Deo gratias.

Posteà benedicens infirmum subiungat, dicens:

Benedictio Dei omnipotentis Patris ✠ & Filij,
& Spiritus sancti, descendat super te, & maneat
semper. *R.* Amen.

Deinde aspergat eum Aqua benedicta.

Si fuerint plures infirmi in eodem cubiculo vel lo-
co, Preces & Orationes prædictæ dicantur super
eos in numero plurali.

Quæ omnia etiam poterunt arbitrio Sacerdotis
breuiora fieri.

MODVS IVVANDI

morientes.

I Ngrauescente morbo Parochus infirmum fre-
quentiùs visitabit, & ad salutem diligenter iuva-
re non desinet: monebitque instante periculo se
confestim vocari, vt in tempore præstò sit morienti,
sumptoque sanctissimo Viatico, & sacra Vnctione
adhibita, si periculum immineat, statim commenda-
tionis animæ officium præstabit, de quo infra. Sed si
tempus suppetat, sequentia pietatis officia præstare
poterit, si ita expedire iudicauerit, pro conditione
personæ.

Ac primò, si ægrotus indulgentiam legitima au-
toritate concessam consequi possit, eam illi redu-
cat ad mentem, proponatque quid ad eam conse-
quendam agi debeat; præsertim, vt contrito cor-

de sanctissimū nomē Iesu semel vel sæpius inuocet.
 Deinde hortetur infirmum, & excitet, ut dum mē
 te viget, eliceat actus fidei, spei, & charitatis, aliarum
 que virtutum, nempe,

*Vt firmiter credat omnes articulos Fidei, & quidquid san-
 cta Romana Ecclesia Catholica & Apostolica credit &
 docet.*

*Vt speret, Christum Dominum nostrum pro sua immensa
 clementia sibi fore propitium, & merito eius sanctissimæ Pas-
 sionis, & per intercessionem beatae Mariæ & omnium Sancto-
 rum se vitam æternam consecuturum.*

*Vt toto corde diligat, & maximè diligere cupiat Dominū
 Deum ea dilectione, qua illum diligunt Beati Sanctique
 omnes.*

*Vt ob amorem Dei doleat ex corde de omni offensa, qua-
 litercumq; contra Dominum Deum & proximum commissa.*

*Vt ex corde ob amorem Dei parcat omnibus, qui sibi quo-
 quomodo fuerint molesti, aut inimici.*

*Vt ab ijs veniam postulet, quos aliquando dictis aut factis
 offendit.*

*Vt quem patitur dolorem, & morbi molestiam propter
 Deum in pœnitentiam peccatorum suorum patienter toleret.*

*Vt si Dominus sibi salutem corporis præstare dignabitur,
 proponat de cetero pro viribus suis à peccatis cauere, & eius
 mandata seruare.*

**Hortetur prætereà, ut eo modo quo potest saltem
 ex corde ita per interualla precetur.**

Miserere mei Deus, secundum magnam miseri-

cordiam tuam.

In te Domine speravi: non confundar in æternum.
In manus tuas Domine commendo spiritum
meum. Redemisti me Domine Deus veritatis.

Deus in adiutorium meum intende: Domine ad
adiuuandum me festina.

Esto mihi Domine in Deum protectorem.

Deus propitius esto mihi peccatori.

Dulcissime Domine Iesu Christe, per virtutem
sanctissimæ Passionis tuæ recipe me in numerum
electorum tuorum.

Domine Iesu Christe, suscipe spiritum meum.

Maria mater gratiæ, Mater misericordiæ, Tu nos
ab hoste protege, Et hora mortis suscipe.

Sancte Angele Dei, mihi custos assiste.

Omnes sancti Angeli, & omnes Sancti interce-
dite pro me, & mihi succurrite.

Hæc, & his similia poterit prudens Sacerdos vul-
gari vel Latino sermone, pro personæ captu, morien-
ti suggerere.

Deinde sequentes Preces quanta poterit maiori
deuotione dicat, admoneatque domesticos & circū-
stantes, vt simul orent pro moriente.

**O R D O C O M M E N D A
tionis animæ.**

Parochus ad decedentis animæ commendatio-
nem accedens, Clericum saltem vnum, si potest

secum

secum habeat, qui deferat vasculum Aquæ benedictæ, super pelliceum & stolam violaceam, quibus ipse Sacerdos ante infirmi cubiculum indutus locum ingrediens dicat: Pax huic domui, & omnibus habitantibus in ea. Deinde aspergat ægrotum, lectum, & circumstantes Aqua benedicta, dicens: Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, &c.

Posteâ Saluatoris nostri Crucifixi imaginem ægro: o osculandam præbeat, verbis efficacibus eum ad spem æternæ salutis erigens, ipsamque imaginem coram eo ponat, vt illam aspiciens salutis suæ spem sumat.

Deinde accensa candela, genibus flexis cum omnibus circumstantibus breues Litanias deuotè recitet, in hunc modum.

K yrie eleison.

C hriste eleison.

K yrie eleison.

Sancta Maria, Ora pro eo.

Omnes sancti Angeli & Archangeli, Orate pro eo.

Sancte Abel, ora.

Omnis chorus iustorum, orate.

Sancte Abraham, ora.

Sancte Ioannes Baptista, ora.

Omnes sancti Patriarchæ & Prophetæ, ora.

Sancte Petre, ora.

Sancte Paule, ora.

Sancte Andrea, ora.

Rituale Romanum.

S ancte Ioannes.	ora.
O mnes sancti Apostoli & Euangelistæ,	orate.
O mnes sancti Discipuli Domini,	orate.
O mnes sancti Innocentes,	orate.
S ancte Stephane,	ora.
S ancti Laurenti,	ora.
O mnes sancti Martyres,	orate.
S ancte Siluester,	ora.
S ancte Gregori,	ora.
S ancte Augustine,	ora.
O mnes sancti Pontifices & Confessores,	orate.
S ancte Benedicte,	ora.
S ancte Francisce,	ora.
O mnes sancti Monachi & Eremitæ,	orate.
S ancta Maria Magdalena,	ora.
S ancta Lucia,	ora.
O mnes sanctæ Virgines & Viduæ,	orate.
O mnes Sancti & Sanctæ Dei,	Intercedite pro eo.
P ropitius esto,	Parce ei Domine.
P ropitius esto,	Libera eum Domine.
P ropitius esto,	Libera.
A b ira tua,	Libera.
A periculo mortis,	Libera.
A mala morte,	Libera.
A pœnis inferni,	Libera.
A b omni malo.	Libera.
A potestate diaboli,	Libera.
P er natiuitatem tuam,	Libera.

P er crucem & passionem tuam,	Libera.
P er mortem & sepulturam tuam,	Libera.
P er gloriosam resurrectionem tuam,	Libera.
P er admirabilem ascensionem tuam,	Libera.
P er gratiam Spiritus sancti paracliti,	Libera.
I n die Iudicij,	Libera.
P eccatores,	Te rogamus audi nos.
V t ei parcas,	Te rogamus.
K yrie eleison,	C hriste eleison.
K yrie eleison.	

**Deinde cum in agone sui exitus anima anxietur,
dicantur sequentes Orationes. Oratio.**

Proficiscere anima Christiana de hoc mundo
in nomine Dei Patris omnipotentis, qui te crea-
uit: in nomine Iesu Christi filij Dei viui, qui
pro te passus est: in nomine Spiritus sancti, qui in
te effusus est: in nomine Angelorum & Archange-
lorum: in nomine Thronorum & Dominationum:
in nomine Principatum & Potestatum: in nomi-
ne Cherubim & Seraphim: in nomine Patriarcha-
rum & Prophetarum: in nomine sanctorum Apo-
stolorum & Euangelistarum: in nomine sanctorum
Martyrum & Confessorum: in nomine sanctorum
Monachorum & Eremitarum: in nomine sancta-
rum Virginum, & omnium Sanctorum & Sancta-
rum Dei: hodie sit in pace locus tuus, & habita-
tio tua in sancta Sion. Per eundem Christum Do-
minum nostrum. **R.** Amen.

Oratio.

DEus misericors, Deus clemens, Deus, qui secundum multitudinem miserationum tuarum peccata poenitentium deles, & præteritorum criminum culpas venia remissionis euacuas: respice propitius super hunc famulum tuum & remissionem omnium peccatorum suorum tota cordis confessione poscentem deprecatus exaudi. Renoua in eo piissime Pater, quidquid terrena fragilitate corruptum, vel quidquid diabolica fraude violatum est: & unitati corporis Ecclesie membrum redemptionis annecte. Miserere Domine gemituum, miserere lacrymarum eius: & non habentem fiduciam, nisi in tua misericordia, ad tuæ sacramentum reconciliationis admitte. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Commendo te omnipotenti Deo, charissime frater, & ei, cuius es creatura, committo: ut cum humanitatis debitum morte interueniente persolueris, ad auctorem tuum, qui te de limo terræ formauerat, reuertaris. Egredienti itaque animæ tuæ de corpore splendidus Angelorum cœtus occurrat: iudex Apostolorum tibi lenatus adueniat: candidatorum tibi Martyrum triumphator exercitus obuiet: liliata rutilantium te Confessorum turma circumdet: iubilantium te Virginum chorus excipiat: & beatæ quietis in sinu Patriarcharum te complexus astringat: mitis atque festiuus Christi Iesu tibi alpe-

ctus appareat, qui te inter assidentes sibi iugiter interesse decernat. Ignoret omne quod horret in tenebris, quod stridet in flammis, quod cruciat in tormentis. Cedat tibi teterrimus satanas cum satellitibus suis: in aduentu tuo te comitantibus Angelis contremiscat, atque in æternæ noctis chaos immane diffugiat. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius: & fugiant qui oderunt eum, à facie eius. Sicut deficit fumus, deficient: sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei: & iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei. Confundantur igitur & erubescant omnes tartaræ legiones, & ministri satanæ iter tuum impedire non audeant. Liberet te à cruciatu Christus, qui pro te crucifixus est. Liberet te ab æterna morte Christus, qui pro te mori dignatus est. Constituat te Christus filius Dei viui intra paradisi sui semper amœna virentia, & inter oves suas te verus ille Pastor agnoscat. Ille ab omnibus peccatis tuis te absoluat; atque ad dexteram suam in electorum suorum te sorte constituat. Redemptorem tuum facie ad faciem videas, & præsens semper assistens, manifestissimam beatissimis oculis aspicias veritatem. Constitutus igitur inter agmina beatorum, contemplationis diuinæ dulcedine potiaris in sæcula sæculorum. *R.* Amen.

Oratio.

Suscipe Domine seruū tuum in locum sperandæ sibi saluationis à misericordia tua. *R.* Amē.

Libera Domine animam serui tui ex omnibus pe-

oculis inferni, & de laqueis pœnarum, & ex omnibus tribulationibus. *R.* Amen.

Libera Dñe animam serui tui, sicut liberaſti Enoch & Eliam de communi morte mundi. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Noe de diluuiio. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Abraham de Vr Chaldæorum. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Iob de paſſionibus ſuis. *R.* Amen.

Libera Domine animã serui tui, sicut liberaſti Isaac de hoſtia, & de manu patris ſui Abrahæ. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Lot de Sodomis, & de flamma ignis. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Moysen de manu Pharaonis regis Ægyptiorum. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Daniele de lacu leonum. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti tres pueros de camino ignis ardentis, & de manu regis iniqui. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Susannam de falso crimine. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti David de manu regis Saul, & de manu Goliæ. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti

Petrum

Petrum & Paulum de carceribus. *R.* Amen.

Et sicut beatissimam Theclam virginem & martyrem tuam de tribus atrocissimis tormentis liberasti, sic liberare digneris animam huius serui tui, & tecum facias in bonis congaudere cælestibus.

R. Amen.

Oratio.

Commendamus tibi Domine animam famuli tui *N.* precamurque te Domine Iesu Christe, saluator mundi, vt propter quam ad terram misericorditer descendisti, Patriarcharum tuorum sinibus insinuare non renuas. Agnosce Domine creaturam tuam, non à dijs alienis creatam, sed à te solo Deo viuo & vero: quia non est alius Deus præter te, & non est secundum opera tua. Lætifica Domine animam eius in conspectu tuo, & ne memineris iniquitatum eius antiquarum, & ebrietatum, quas suscitauit furor, siue feruor mali desiderij. Licet enim peccauerit tamen Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum nõ negauit, sed credidit, & zelum Dei in se habuit, & Deum, qui fecit omnia, fideliter adorauit.

Oratio.

Delicta iuuentutis, & ignorantias eius quæsumus, ne memineris Domine, sed secundum magnam misericordiam tuam memor esto illius in gloria claritatis tuæ. Aperiantur ei cæli, collætentur illi Angeli. In regnum tuum Domine seruum tuum suscipe. Suscipiat eum sanctus Michael Archangelus Dei, qui militiæ cælestis meruit principatum.

Veniant illi obuiam sancti Angeli Dei, & perducant eum in ciuitatem celestem Ierusalem. Suscipiat eum beatus Petrus Apostolus, cui a Deo clauis regni cælestis traditæ sunt. Adiuuet eum sanctus Paulus Apostolus, qui dignus fuit esse vas electionis. Intercedat pro eo sanctus Ioannes electus Dei Apostolus cui reuelata sunt secreta cælestia. Orent pro eo omnes sancti Apostoli, quibus à Domino data est potestas ligandi atque soluendi. Intercedant pro eo omnes Sancti & electi Dei, qui pro Christi nomine tormenta in hoc sæculo sustinuerunt: vt vinculis carnis exutus, peruenire mereatur ad gloriam regni cælestis: præstante Domino nostro Iesu Christo: Qui cum Patre & Spiritu sancto viuunt & regnat in sæcula sæculorum. *℟.* Amen.

Si verò diutiùs laborat anima, poterit legi super eum hoc Euangelium sancti Ioannis. Ioan. 17.

Subleuatis oculis in cælum Iesus dixit: Pater venit hora, clarifica Filium tuum, vt Filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc est autem vita æterna: vt cognoscant te, solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Ego te clarificaui super terram: opus consummaui, quod dedisti mihi, vt faciam. Et nunc clarifica me tu Pater apud te ipsum, claritate quam habui, priusquam mundus esset, apud te. Manifestaui nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo.

do . Tui erant , & mihi eos dedisti : & sermonem tuum seruauerunt. Nunc cognouerunt, quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis. Et ipsi acceperunt : & cognouerunt verè, quia à te exiui : & crediderunt , quia tu me misisti. Ego pro eis rogo. Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi : quia tui sunt. Et mea omnia, tua sunt: & tua, mea sunt: & clarificatus sum in eis. Et iam non sum in mundo : & hi in mundo sunt: & ego ad te venio. Pater sancte , serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi : vt sint vnium, sicut & nos. Cùm essem cum eis, ego seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodiui: & nemo ex eis perijt, nisi filius perditionis, vt Scriptura impleatur . Nunc autem ad te venio , & hæc loquor in mundo , vt habeant gaudium meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo. Non rogo vt tollas eos de mundo, sed vt serues eos à malo. De mundo nõ sunt, sicut & ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico me ipsum: vt sint & ipsi sanctificati in veritate . Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnium sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnium sint: vt cre-

dat mundus, quia tu me misisti. Et ego claritatē, quam dedisti mihi, dedi eis: vt sim vnum, sicut & nos vnum sumus. Ego in eis, & tu in me: vt sint con- summati in vnum: & cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut & me dilexisti. Pa- ter, quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego, & illi sint mecum: vt videant claritatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus non cognouit. Ego autem te cognoui: & hi cognouerunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: vt dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

Passio Domini nostri Iesu Christi secundum.

Ioannem.

Cap. 18.

IN illo tempore: Egressus est Iesus cum discipu- lis suis trans torrentem Cedron, vbi erat hortus, in quem introiuit ipse, & discipuli eius. Sciebat autem & Iudas, qui tradebat eum, locum, quia fre- quentes Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem, & à Pontifici- bus & Phariseis ministros, venit illuc cum laternis, & facibus, & armis. Iesus itaque sciens omnia, quæ ventura erāt super eum, processit, & dixit eis: Quem quæritis? Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus: Ego sum. Stabat autem & Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Vt ergo dixit eis: Ego sum: abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos: Quem quæritis? Illi

autem

autem dixerunt: Iesum Nazarenum. Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me quæritis, finite hos abire. Ut impleretur sermo, quæ dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quemquam. Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum: & percussit pontificis seruum: & abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen seruo Malchus. Dixit ergo Iesus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum? Cohors ergo, & tribunus, & ministri Iudæorum comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum: & adduxerunt eum ad Annam primum: erat enim socer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphæ, qui consilium dederat Iudæis: Quia expedit, vnum hominem mori pro populo. Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, & introiuit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus ille, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ: & introduxit Petrum. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: Numquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille: Non sum. Stabant autem serui & ministri ad prunas: quia frigus erat, & calefaciebant se: erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis, & de doctrina eius. Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in

synagoga, & in templo, quò omnes Iudæi conueniunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt, quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt, quæ dixerim ego. Hæc autem cum dixisset, vnus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic respondes pontifici? Respondit ei Iesus: Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem benè, quid me cædis? Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem. Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Nunquid & tu ex discipulis eius es? Negauit ille, & dixit: Non sum. Dicit ei vnus ex seruis pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam: Nõne ego te vidi in horto cum illo. Iterum ergo negauit Petrus: & statim gallus cantauit. Adducunt ergo Iesum à Caipha in prætorium. Erat autem manè: & ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha. Exiuit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quam accusationem affertis aduersus hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei: Si non esset hic malafector, non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudæi: Nobis non licet interficere quemquam. Vt sermo Iesu impleretur, quem dixit significans qua morte esset moriturus. Introiuit ergo iterum in prætorium Pilatus, & vocauit Iesum, & dixit ei: Tu es rex Iudæorum?

dæorum? Respondit Iesus: A te metipso hoc dicis, an alij dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus: Numquid ego Iudæus sum? Gens tua, & pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respondit Iesus: Regnum meum non est de hoc mundo, si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique de certarent, ut non traderer Iudæis: nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respondit Iesus: Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis, qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exiit ad Iudæos, & dicit eis: Ego nullam inuenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis regem Iudæorum? Clamauerunt ergo rursus omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro. Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit. Et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius: & veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum, & dicebant: Ave rex Iudæorum: & dabant ei alapas. Exiit ergo iterum Pilatus foras, & dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam inuenio in eo causam. Exiit ergo Iesus portans coronam spineam, & purpureum vestimentum: & dicit eis. Ecce homo. Cum ergo vidissent

eum Pontifices, & ministri, clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite; ego enim non inuenio in eo causam. Responderunt ei Iudæi: Nos legem habemus, & secundum legem debet mori: quia filium Dei se fecit. Cùm ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est prætorium iterum: & dixit ad Iesum: Unde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus. Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te. Respondit Iesus: Non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi tibi datum esset de super. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Et exinde quærebat Pilatus dimittere eum. Iudæi autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Omnis enim, qui se regem facit, contradicit Cæsari. Pilatus autem cùm audisset hos sermones, adduxit foras Iesum, & sedit pro tribunali, in loco, qui dicitur Lithòstrotos, Hebraicè autem Gabbatha. Erat autem parasceue Paschæ, hora quasi sexta: & dicit Iudæis: Ecce rex vester. Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus Regem, nisi Cæsarem. Tunc ergo tradidit eis illum, vt crucifigeretur. Susceperunt autem Iesum, & eduxerunt. Et baiulans sibi crucem exiuit in eum, qui dicitur Caluarix locum,

Hebraicè autem Golgotha: vbi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc & hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem. Erat autem scriptum: Iesus Nazarenus, Rex Iudæorum. Hunc ergo titulum multi Iudæorum legerunt: quia prope ciuitatem erat locus, vbi crucifixus est Iesus: & erat scriptum Hebraicè, Græcè, & Latinè. Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudæorum: Noli scribere, Rex Iudæorum: sed quia ipse dixit: Rex sum Iudæorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi. Milites ergo cùm crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius (& fecerunt quatuor partes, vnicuique militi partem) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad inuicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit. Vt Scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius, Maria Clèophæ, & Maria Magdalene. Cùm vidisset ergo Iesus matrem, & discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. Postea sciens Iesus, quia omnia consummata sunt, vt consummaretur Scriptura, dicit: Sitio. Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto hyssopo

circumponentes, obtulerunt ori eius. Cùm ergo accepisset Iesus acetum, dixit: Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Iudæi ergo, quoniam Parasceue erat, vt non remanerent in cruce corpora sabbato (erat enim magnus dies ille sabbati) rogauerunt Pilatum, vt frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites, & primi quidem fregerunt crura, & alterius, qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cùm venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, sed vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuó exiuit sanguis, & aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verum est testimonium eius. Et ille scit, quia vera dicit: vt & vos credatis. Facta sunt enim hæc vt Scriptura impleretur: Os non minuetis ex eo. Et iterùm alia Scriptura dicit: Videbunt, in quem transfixerunt. Post hæc autem rogauit Pilatum Ioseph ab Arimathia (eò quòd esset discipulus Iesu, & occultus autem propter metum Iudæorum) vt tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, & tulit corpus Iesu. Venit autem & Nicodèmus, qui venerat ad Iesum nocte primùm, ferens mixturam myrrhæ, & aloes, quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu, & ligauerunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire. Erat autem in loco, vbi crucifixus est, hortus: & in horto monumentum nouum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo pro-

pter

pter Parascēuen Iudæorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

Oratio ad Dominum Iesum Christum de singulis articulis Passionis eius, dicenda à moriente vel ab alio pro eo.

ŷ. Adoramus te Christe, & benedicimus tibi.

ꝛ. Quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum.

DEus, qui pro redemptione mundi voluisti nasci, circumcidi, à Iudæis reprobari, à Iuda traditore osculo tradi, vinculis alligari; sicut agnus innocens ad victimam duci, atque conspectibus Annæ, Caiphæ, Pilati, & Herodis indecenter offerri; à falsis testibus accusari, flagellis & opprobrijs vexari, sputis conspui, spinis coronari, colaphis cædi, arundine percuti, facie velari, & vestibus exui, cruci clavis affigi, in cruce leuari, inter latrones deputari, felle & aceto potari, & lancea vulnerari: Tu Domine per has sanctissimas pœnas tuas, quas ego indignus recolo, & per sanctam crucem, & mortem tuam libera me **[vel, si alius dicit pro eo libera famulum tuum N.]** à pœnis inferni, & perducere digneris, quò perduxisti latronem tecum crucifixum. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Dici præterea possunt sequentes Psalmi.

Psalmus. 117.

Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius.

Dicat nunc Israel quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius.

Dicat nunc domus Aaron: quoniam in sæculum misericordia eius.

Dicant nunc qui timent Dominum: quoniam in sæculum misericordia eius.

De tribulatione inuocaui Dominum: & exaudiuit me in latitudine Dominus.

Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo.

Dominus mihi adiutor: & ego despiciam inimicos meos.

Bonum est confidere in Domino: quàm confidere in homine.

Bonum est sperare in Domino: quàm sperare in principibus.

Omnes gentes circuierunt me: & in nomine Domini, quia ultus sum in eos.

Circumdantes circumdederunt me: & in nomine Domini, quia ultus sum in eos.

Circumdederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis: & in nomine Domini, quia ultus sum in eos.

Impulsius euersus sum vt caderem: & Dominus suscepit me.

Fortitudo mea, & laus mea Dominus: & factus est

mihi in salutem.

Vox exultationis & salutis: in tabernaculis iustorum.

Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me: dextera Domini fecit virtutem.

Non moriar, sed viuam: & narrabo opera Domini.

Castigans castigauit me Dominus: & morti non tradidit me.

Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor Domino: hæc porta Dñi, iusti intrabunt in eam.

Confitebor tibi quoniam exaudisti me: & factus es mihi in salutem.

Lapidem, quem reprobauerunt ædificantes: hic factus est in caput anguli.

A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.

Hæc est dies, quam fecit Dominus: exulemus & lætemur in ea.

O Domine saluum me fac, ò Domine benè prospere: benedictus qui venit in nomine Domini.

Benediximus vobis de domo Domini: Deus Dominus, & illuxit nobis.

Constituite diem solemnem in condensis: vsque ad cornu altaris.

Deus meus es tu, & confitebor tibi. Deus meus es tu, & exaltabo te.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me: & factus es mihi in salutem.

Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam

in sæculum misericordia eius.

Gloria Patri.

Psalmus 118.

Beati immaculati in via : qui ambulant in lege Domine.

Beati qui scrutantur testimonia eius : in toto corde exquirunt eum.

Non enim qui operantur iniquitatem : in vijs eius ambulauerunt.

Tu mandasti : mandata tua custodiri nimis.

Vtinam dirigantur viæ meæ : ad custodiendas iustificationes tuas.

Tunc non confundar : cùm perspexero in nomibus mandatis tuis.

Confitebor tibi in directione cordis : in eo quòd didici iudicia iustitiæ tuæ.

Iustificationes tuas custodiam : non me derelinquas vsquequaque.

In quo corrigit adolescentior viam suam : in custodiendo sermones tuos.

In toto corde meo exquisiui te : ne repellas me à mandatis tuis.

In corde meo abscondi eloquia tua : vt non peccem tibi.

Benedictus es Domine : doce me iustificationes tuas.

In labijs meis : pronuntiaui omnia iudicia oris tui.

In via testimoniorum tuorum delectatus sum : sicut in omnibus diuitijs.

In mandatis tuis exercebor: & cōsiderabo vias tuas.
 In iustificationibus tuis meditabor: non obliuiscar
 sermones tuos.

Gloria Patri.

Retribue seruo tuo, viuifica me: & custodiam
 sermones tuos.

Reuela oculos meos: & considerabo mirabi-
 lia de lege tua.

Incola ego sum in terra: non abscondas à me man-
 data tua.

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes
 tuas: in omni tempore.

Increpasti superbos: maledicti qui declinant à
 mandatis tuis.

Aufer à me opprobrium, & contemptum: quia te-
 stimonia tua exquisiui.

Etenim sederunt principes, & aduersum me loque-
 bantur: seruus autem tuus exercebatur in iustifica-
 tionibus tuis.

Nam & testimonia tua meditatio mea est: & con-
 silium meum iustificationes tuæ.

Adhæsit pauimento anima mea: viuifica me secun-
 dùm verbum tuum.

Vias meas enuntiaui, & exaudisti me: doce me iu-
 stificationes tuas.

Viam iustificationum tuarum instrue me: & exer-
 cebor in mirabilibus tuis.

Dormitauit anima mea præ tædio: confirma me in

verbis tuis.

Viam iniquitatis amoue à me : & lege tua misere-
re mei.

Viam veritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus.

Adhæsi testimoniis tuis Dñe : noli me confundere.

Viam mandatorum tuorum cucurri: cùm dilatasti
cor meum.

**Tres piæ & vtilis morientibus Orationes, cum
tribus P**ater noster. & **tribus Aue Maria. in agone
mortis recitandæ. Primò dicitur: Kyrie eleison.
C**hriste eleison. **K**yrie eleison. **P**ater noster. **Aue
Maria.**

Oratio.

Domine Iesu Chrifte, per tuam sanctissimam
agoniam, & oratione qua orasti pro nobis in
monte Oliueti, quando factus est sudor tuus
sicut guttæ sanguinis decurrentis in terrã: obsecro te,
vt multitudinem sudoris tui sanguinei, quæ præ ti-
moris angustia copiosissimè pro nobis effudisti, of-
ferre & ostendere digneris Deo Patri omnipotenti
contra multitudinem omnium peccatorum huius
famuli tui **N.** & libera eum in hac hora mortis suæ
ab omnibus pœnis & angustijs, quas pro peccatis
suis se timet meruisse. Qui cum Patre & Spiritu san-
cto viuis & regnas Deus in sæcula sæculorum. **R.**
Amen. **Secundò dicitur: Kyrie eleison C**hristeelei-
son. **K**yrie eleison. **P**ater noster **Aue Maria.**

Oratio.

Domine

Domine Iesu Christe, qui pro nobis mori dignatus es in cruce, obsecro te, vt omnes amaritudines passionū & pœnarū tuarū, quas pro nobis miseris peccatoribus sustinuiſti in cruce, maximè in illa hora, quando sanctiſſima anima tua egressa est de sanctiſſimo corpore tuo, offerre & ostendere digneris Deo Patri omnipotenti pro anima huius famuli tui **N.** & libera eum in hac hora mortis ab omnibus pœnis & passionibus, quas pro peccatis suis se timet meruisse. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus in sæcula sæculorum. **R.** Amen. **Tertiò dicitur: K** yrie eleison. **C**hriste eleison. **K** yrie eleison. **P**ater noster. **A**ue Maria. **Oratio.**

Domine Iesu Christe, qui per os Prophetæ dixisti, In charitate perpetua dilexi te, ideò attraxi te miserans: obsecro te, vt eandē charitatē tuam, quæ te de cælis in terrā ad tolerādas omniū passionum tuarum amaritudines attraxit, offerre & ostendere digneris Deo Patri omnipotenti pro anima huius famuli tui **N.** & libera eum ab omnibus passionibus & pœnis, quas pro peccatis suis timet se meruisse. Et salua animam eius in hac hora exitus sui. Aperi ei ianuam vitæ, & fac eum gaudere cum Sanctis tuis in gloria æterna. Et tu pijsſime Domine Iesu Christe, qui redemiſti nos pretioſiſſimo sanguine tuo, miserere animæ huius famuli tui, & eam introducere digneris ad semper virentia & amœna

loca Paradisi, vt uiuat tibi amore indiuisibili, qui à te, & ab electis tuis numquam separari potest. Qui cum Patre & Spiritu sancto uiuis & regnas Deus in sæcula sæculorum. *R.* Amen.

I N E X P I R A T I O N E.

CUm verò tempus expirandi institerit, tunc maxime ab omnibus circumstantibus flexis genibus vehementer orationi instandum est. Ipse verò moriens, si potest, dicat: vel si non potest, assis- tens, siue Sacerdos pro eo clara voce pronuntiet: Ie- su, Iesu, Iesu. Quod, & ea quæ sequuntur, ad illius aures, si videbitur, etiam sæpiùs repetat. In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Domi- ne Iesu Christe suscipe spiritum meum. Sancta Ma- ria ora pro me. Maria mater gratiæ, mater miseri- cordiæ, tu me ab hoste protege, & hora mortis sus- cipe.

Tunc ubi viget pia consuetudo, pulsetur campa- na parochialis Ecclesiæ aliquibus ictibus ad signifi- candum fidelibus in vrbe, vel loco, aut extrà in su- burbanis existentibus instantem mortem expirantis ægroti, vt pro eo Deum rogare possint.

Egressa anima de corpore, statim dicatur hoc *R.* Subuenite Sacti Dei, occurrite Angeli Domini, Susci- pientes animam eius, Offerentes eam in conspectu Altissimi. *V.* Suscipiat te Christus qui vocauit te, &

in sinum Abrahamæ Angeli deducant te. *R.* Suscipientes animam eius, Offerentes eam in conspectu Altissimi. *V.* Requiem æternam dona ei Domine, & lux perpetua luceat ei. Offerentes eam in conspectu Altissimi. *K* yrie eleison. *C* hriste eleison. *K* yrie eleison. *P* ater noster. *V.* Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos à malo. *V.* Requiem æternam dona ei Domine. *R.* Et lux perpetua luceat ei. *V.* A porta inferi. *R.* Erue Domine animam eius. *V.* Requiescat in pace. *R.* Amē. *V.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat: *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Tibi Domine commendamus animam famuli tui *N.* vt defunctus sæculo tibi viuat, & quæ per fragilitatē humanæ cōuersationis peccata commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum.

Interim detur campanæ signum transitus defuncti pro loci consuetudine, vt audientes pro eius anima Deum precentur. Deinde corpus de more honestè compositū loco decenti cum lumine collocetur; ac parua Crux super pectus inter manus defuncti ponatur: aut vbi Crux desit, manus in modum Crucis componantur: interdumque aspergatur Aqua benedicta: & interim donec efferatur, qui adsunt, siue Sacerdotes, siue alij, orabunt pro defuncto.

DE EXEQVIIS.

*S*acras caerimonias ac ritus, quibus ex antiquis-
sima traditione, & summorum Pontificum
institutiis sancta mater Ecclesia Catholica in
filiis suorum exequijs vti solet, tamquam
vera religionis mysteria, Christianaeque pieta-
tis signa, & fidelium mortuorum saluberrima suffragia, Pa-
rochi summo studio seruare debent, atque vsu retinere.

His itaque praestandis, qua par est modestia ac deuotione
ita se habebunt, vt ad defunctorum salutem, simulque ad vi-
uorum pietatem, quemadmodum verè sunt, non ad quæstum,
eiusmodi ritus sanctè instituti esse videantur.

Nullum corpus sepeliatur, praesertim si mors repentina fue-
rit, nisi post debitum temporis interuallum, vt nullus omnino
de morte relinquatur dubitandi locus.

Quod antiquissimum est instituti, illud quantum fieri poterit,
retineatur, vt Missa praesente corpore defuncti pro eo celebre
tur, antequam sepulturae tradatur.

Si quis die festo sit sepeliendus, Missa propria pro defun-
ctis praesente corpore celebrari poterit; dum tamen Conuentualis
Missae & Officia diuina non impediuntur, magnaue diei ce-
lebritas non obstet.

Caueant omnino Parochi alijque Sacerdotes, ne sepulturae
vel exequiarum seu anniuersarij mortuorum officij causa
quidquam paciscantur, aut tamquam pretium exigant: sed
ijs e' eemosynis contenti sint. quæ aut probata consuetudine da-

ri solent, aut Ordinarius constituerit. Neque permittant, ut pallia aut alia altaris ornamenta ad ornatum feretri vel tumbe adhibeantur.

Cum autem antiquissimi ritus Ecclesiastici sit, cereos accensos in exequijs & funeribus deferre, caueant item ne eiusmodi ritus omittatur, ac ne quid auarè aut indignè in eo committatur.

Pampere verò, quibus mortuis nihil aut ita parum superest, ut proprijs impensis humari non possint, gratis omnino sepeliantur; ac debita lumina suis impensis, si opus fuerit, adhibeant Sacerdotes ad quos defuncti cura pertinet, vel aliqua pia Confraternitas, si fuerit, iuxta loci consuetudinem.

Vbi viget antiqua consuetudo sepeliendi mortuos in cœmeterijs, retineatur, & vbi fieri potest, restituatur; at verò cui locus sepulture dabitur in Ecclesia, humi tantum detur. Cadavera autem prope altaria non sepeiantur.

Sepulchra Sacerdotum & Clericorum cuiuscumque Ordinis, vbi fieri potest, à sepulchris laicorum separata sint, ac decentiori loco sita; atque ita, vbi commodum fuerit, ut alia pro Sacerdotibus, alia pro inferioris Ordinis Ecclesiæ ministris parata sint.

Sacerdos, aut cuiusuis Ordinis Clericus defunctus vestibus suis quotidianis communibus vsq; ad talarè vestem inclusiue, tum desuper sacro vestitu Sacerdotali vel Clericali, quem Ordinis sui ratio deposcit, indui debet. Sacerdos quidem super talarè vestem, amictu, alba, cingulo, manipulo, stola, & casula seu planeta violacea sit indutus.

Diaconus verò induatur amictu, alba, cingulo, manipulo,

stola super humerum sinistrum, quæ sub axilla dextra anne-
ctatur, & Dalmatica violacea.

Subdiaconus autem amictu, alba, cingulo, manipulo, &
tunicella:

Alij prætereà inferiorum Ordinum Clerici superpelliceo
supra vestem talarem ornari debent, singuli prædicticum ton-
sura ac birretis suis.

Nullum porrò cadaver perpetuæ sepulture traditum ex
vlla cuiusvis Ordinis Ecclesia asportari liceat, nisi de licentia
Ordinarij.

Laici cadaver, quolibet generis aut dignitatis titulo præ-
ditus ille fuerit, Clerici ne deferant, sed laici.

Corpora defunctorum in Ecclesia ponenda sunt pedibus
versus altare maius; vel si conduntur in Oratorijs aut Cappel-
lis, ponantur cum pedibus versis ad illarum altaria, quod etiã
pro situ & loco fiat in sepulchro. Presbyteri verò habeant
caput versus altare.

Ceterum nemo Christianas in communionem fidelium de-
functus, extra Ecclesiam aut cœmeterium ritè benedictum
sepeliri debet: sed si necessitas cogat ex aliquo euentu ali-
quando ad tempus aliter fieri curetur, vt quatenus fieri po-
terit, corpus in locum sacrum quamprimùm transferatur,
& interim semper Crux capiti illius apponi debet, ad si-
gnificandum illum in Christo quiescisse.

**Quibus non licet dare Ecclesiasticam
sepulturam.**

Ignorare non debet Parochus, qui ab Ecclesiastica sepultu-
ra ipso sint excludendi; ne quemquam ad illam contra sa-

crorum Canonum decreta vniquam admittat,

Negatur igitur Ecclesiastica sepultura Paganis, Iudæis, & omnibus infidelibus, hæreticis, & eorum fautoribus: apostatis à Christiana fide; schismaticis, & publicis excommunicationis maiori excommunicatione; interdictis nominatim, & ijs, qui sunt in loco interdicto, eo durante.

Se ipsos occidentibus ob desperationem, vel iracundiam (nō tamen si ex insania id accidat) nisi ante mortem dederint signa pœnitentiæ.

Morientibus in duello, etiamsi ante obitum dederint pœnitentiæ signa.

Manifestis & publicis peccatoribus, qui sine pœnitentiâ perierunt.

Ijs, de quibus publicè constat, quòd semel in anno non susceperint Sacramenta Confessionis & Communionis in Pascha, & absque vlllo signo contritionis obierunt.

Infantibus mortuis absque Baptismo.

Vbi verò in prædictis casibus dubium occurrerit, Ordinarius consulatur.

EXEQVIARVM ORDO.

Constituto tempore, quo corpus ad Ecclesiam deferendū est, conuocetur Clerus, & alij, qui funeri interesse debēt & in Parochialem, vel in aliam Ecclesiā iuxta loci consuetudinem, ordine conueniant; ac datis certis campanæ signis, eo modo & ritu quo in eo loco fieri solet, Parochus indutus superpelliceo & stola nigra, vel etiam pluuiali eiusdem

coloris, Clerico praeferente Crucem, & alio Aquam benedictā, ad domum defuncti vnā cum alijs procedit. distribuuntur cerei, & accenduntur intortitia. Mox ordinatur processio, praecedentibus laicorum Confraternitatibus, si adsint; tum sequitur Clerus regularis, & secularis per ordinem, bini que procedunt, praelata Cruce, deuotè Psalmos, vt infra decantantes, Parocho praecedente feretrum cum luminibus. Inde sequuntur alij funus comitantes, & pro defuncto Deum ritè deprecantes sub silentio.

Parochus verò antequam cadauer efferatur, illud aspergit Aqua benedicta, mox dicit Antiphonam, Si iniquitates. & Psalm. De profundis clamaui, &c. in fine, Requiem aeternam dona ei Domine, & lux perpetua luceat ei. repetit Antiph. totam, Si iniquitates, &c. Deinde cadauer effertur, Parochusque de domo procedens statim graui voce intonat Antiphonam, Exultabūt Domino; & Cātōres inchoant Psalmum Miserere mei Deus secundum magnam, &c. Clero alternatim prosequente; ac si longitudo itineris postulauerit, dicantur alij Psalmi ex Officio mortuorum: & in fine cuiusque Psalmi dicitur, Requiem aeternā dona ei Domine, &c. qui Psalmi deuotè, distinctè, grauique voce recitari debent vsque ad Ecclesiam.

Ad ingressum Ecclesiae repetitur Antiphona: Exultabunt Domino ossa humiliata. Deinde Ecclesiam ingressi, cantant Resp. Cantore incipiente, & Clero alternatim respondente, videlicet:

Vbue ni te Sancti De-

i, oc cur ri te

An ge li Do mi ni,

Suf ci pi en tes a nimam e-

ius, Offe rentes e am in

Rituale Romanum.

con spe etu Al tis-

si mi. *γ*. Susci pi at te

Christus qui vo ca uit te: &

in sinum A bra hæ Ange li

de du cant te. Sus ci-

pien

pi en tes. *ŷ.* Re qui em

æ ternam do na e i Do-

mi ne. *Re.* Et lux per pe tu a lu-

ce at e i.

O ffe ren tes.

Deposito feretro in medio Ecclesiæ, ita vt defuncti pedes, si fuerit laicus, sint versus altare maius; si verò fuerit Sacerdos, vt dictum est caput sit versus ipsum altare; & cereis accensis circa corpus, statim, nisi quid impediatur, vt infra monebitur, dicatur Officium mortuorum, cum tribus Nocturnis, & Laudibus, vt infra ponitur; & duo ex Clero incipiant absolute Inuitatorium. Regem, cui omnia viuunt: Venite adoremus. & repetitur Clero. Regem, cui omnia viuunt, &c. Psalm. Venite, exultemus, &c. & duplicantur Antiphonæ.

Ad finem Officij post Antiphonam Cantici Benedictus, &c. Ego sum resurrectio. dicitur, Pater noster. *secretò.* Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos à malo. *V.* A porta inferi. *R.* Erue Domine animam eius. *V.* Requiescat in pace. *R.* Amen. *V.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oramus.

Oratio.

Absolue, quæsumus, Domine, animam famuli tui ab omni vinculo delictorū, vt in resurrectionis gloria inter Sanctos & electos tuos resuscitatus respiret. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Dum in Officio dicuntur Laudes, Sacerdos cum ministris paratur ad celebrandam Missam solemnē pro defuncto, si tempus congruens fuerit, vt in die de

positionis in Missali Romano.

Finita Missa, Sacerdos, deposita casula, seu planeta, & manipulo, accipit pluuiale nigri coloris, & Subdiaconus accipit Crucem, & accedit ad feretrum, & se sistit ad caput defuncti cum Cruce medius inter duos Acolythos seu ceroferarios cum candelabris, & candelis accensis: & omnes alij de Clero veniunt ordinatim in gradu suo cum candelis accensis, & stant in circuitu feretri: tum sequitur Sacerdos cum Diacono, & assistente, aliisque ministris, & facta reuerentia altari, sistit se contra Crucem ad pedes defuncti, retrò astantibus ei à sinistris duobus Acolythis, vno cum thuribulo & nauicula incensi, altero cum vase Aquæ benedictæ & aspersorio, & Acolycho seu Clerico tenente librum, absolute dicit sequentem Orationem.

Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine, quia nullus apud te iustificabitur homo, nisi per te omnium peccatorum ei tribuatur remissio. Non ergo eū, quæsumus, tua iudicialis sententia premat, quem tibi vera supplicatio fidei Christianæ commendat: sed gratia tua illi succurrente, mereatur euadere iudicium vltionis, qui dum viueret, insignitus est signaculo sanctæ Trinitatis, qui vis & regnas in sæcula sæculorum. *R.* Amen.

Deinde Cantore incipiente, Clerus circumstans cantat sequens Responsorium.

L I bera me Do mine,

de mor te æ ter na, in

die il la tremen da: Quan do

cæ li mo uen di sunt & ter-

ra: Dum ve-

ne ris iu di ca re sæ-

culum per ignem. Tremens factus

sum ego, & ti me o, dum

disculsi o vene rit, atque ven tu ra

i ra. Quando cæ li mo uen di

Rituale Romanum.

sunt, & ter ra. Dies il la,

di es i ræ, ca la mi ta tis & mi se-

ri æ, di es magna, & a ma ra

valde. Dum ve ne-

ris. Requiem æternam dona e i

K y

Do mine, & lux perpe tu a lu ce

at e i. y. Li bera me.

Dum cantatur prædictum Responsorium, Sacerdos Acolytha seu Diacono ministrante, accipit incensum de nauicula, & ponit in thuribulum, & finito Responorio, Cantor cum primo Choro dicit:

& secundus
Chorus re-
spondet.

K y ri e e lei son.

Deinde om-
nes simul di-
cunt:

Christe e lei son.

K y-

K y r i e e   l e i s o n .

Mox Sacerdos dicit alta voce: **P**ater noster &c. & secretò dicitur ab omnibus: & ipse interim accipit à Diacono vel Acolyto aspersorium Aquæ benedictæ, & facta profunda inclinatione Cruci, quæ est ex aduerso, Diacono seu ministro genuflectere, & fimbrias pluuiialis subleuante: circumiens feretum (si transit ante Sacramentum genuflectit) aspergit corpus defuncti, deinde reuersus ad locum suum, Diacono ministrante, accipit thuribulum, & eodem modo circuit feretrum, & corpus incensat, vt asperferat: postea reddito thuribulo ei à quo acceperat, stans in loco suo, Acolyto seu alio ministro tenente librum apertum ante se, dicit: **ψ**. Et ne nos inducas in tentationem. **℞**. Sed libera nos à malo. **ψ**. A porta inferi. **℞**. Erue Domine animam eius. **ψ**. Requiescat in pace. **℞**. Amen. **ψ**. Domine exaudi orationem meam. **℞**. Et clamor meus ad te veniat. **ψ**. Dominus vobiscum. **℞**. Et cum spiritu tuo.

O remus.

O ratio.

D Eus, cui proprium est misereri semper, & parcere: te supplices exoramus pro anima famuli tui **N**. quam hodie de hoc sæculo migrare

iussisti: vt non tradas eam in manus inimici, neque obliuiscaris in finem: sed iubeas eam à sanctis Angelis suscipi, & ad patriam Paradisi perducì: vt quia in te sperauit & credidit, non pœnas inferni sustineat, sed gaudia sempiterna possideat. Per Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

S defunctus fuerit Sacerdos, in Oratione dicatur: Pro anima famuli tui Sacerdotis, quam hodie, &c.

Finita oratione, corpus defertur ad sepulchrum, & tunc deferendum sit, & dum portatur, Clerici cantant Antiphonam.

I N pa ra disum deducant te An ge li

in tu o aduen tu sus ci pi ant te

Rituale Romanum.

Martyres, & perducant te in ciuitatem

sanctam Ierusalem. Chorus Angelorum

te suscipiat, & cum Lazaro quondam pau-

pere æternam habere as requiem.

Cum autem peruenerit ad sepulchrum, si non est benedictum, Sacerdos illud benedicit, dicens hanc Orationem. O remus.

DEus, cuius miseratione animæ fidelium requiescunt, hunc tumulum benedicere digna-

re, eique Angelum tuum sanctum deputa custodem, & quorum quarumque corpora hic sepeliuntur, animas eorum ab omnibus absolue vinculis delictorum, vt in te semper cum Sanctis tuis sine fine latentur. Per Christum Dominum nostrum.
 Amen.

Dicta Oratione, Sacerdos Aqua benedicta aspergat, deinde incenset corpus defuncti, & tumulum.

Quod si corpus tunc ad sepulturam non deferatur, omisso Responsorio, In Paradisum, &c. & benedictione sepulchri, si iam est benedictum, prosequatur Officium, vt infra, quod numquam omittitur, & intonet Antiphonam.

& dicitur
 Canticum
 Benedictus

E go sum re sur re cti o.

Et repe-
 titur An-
 tiph.

E u o u a e.

E go

sum re sur re cti o & vi ta, qui cre-

dit in me, e ti am si mor tu us fu-

e rit, vi uet, & om nis qui vi uit

& credit in me, non mo ri e tur in

æ ter num.

Postea

Postea Sacerdos dicit: *K* yrie eleison. *C* hriste elei
son. *K* yrie eleison. *P* ater noster, &c. interim corpus
alpergit. *ψ*. Et ne nos inducas in tentatione. *℞*. Sed
libera nos a malo. *ψ*. A porta inferi. *℞*. Erue Domi
ne animam eius. *ψ*. Requiescat in pace. *℞*. Amen.
ψ. Domine exaudi orationem meam. *℞*. Et clamor
meus ad te veniat. *ψ*. Dominus vobiscum. *℞*. Et
cum spiritu tuo. *O* remus.

F Ac quæsumus, Domine, hanc cum seruo tuo
defuncto [vel famula tua defuncta] misericor
diam vt factorum suorum in pœnis non reci
piat vicem, qui [vel quæ] tuam in votis tenuit volû
tatem, vt sicut hic eum [vel eam] vera fides iunxit fi
delium turmis, ita illic eum, [vel eam] tua misera
tio societ Angelicis choris. Per Christum Domi
num nostrum. *℞*. Amen. *ψ*. Requiem æternam do
na ei Domine. *℞*. Et lux perpetua luceat ei. *ψ*. Re
quiescat in pace. *℞*. Amen. *ψ*. Anima eius, & ani
mæ omnium fidelium defunctorum per misericor
diam Dei requiescant in pace.

Deinde a sepultura in Ecclesiam, vel in Sacristiã
reuertentes dicant sine cantu Antiph. Si iniquitates,
cum Psalmo. *D*e profundis, &c. *R* equiem æternam
dona eis Domine, &c.

Si verò ob rationabilem causam, videlicet ob tem
poris angustiam, vel aliorum funerum instantem ne
cessitatem, prædictum Officium mortuorum cum
tribus Nocturnis & Laudibus dici non potest; depo

sito in Ecclesia feretro cum corpore, dicatur saltem primum Nocturnum cum Laudibus, vel etiam sine Laudibus, maximè vbi eiusmodi viget consuetudo incipiendo ab Inuitatorio. Regem, cui omnia viuunt, Venite, &c. Et postea omnia alia dicantur, quæ supra præscripta sunt dicenda post Officium mortuorum, & Missam.

Quòd si etiam ea fuerit temporis angustia, vel alia vrgens necessitas, vt vnum Nocturnum cum Laudibus dici non possit, aliæ prædictæ Preces, & suffragia numquam omittantur.

Missam verò, si hora fuerit congruens, ritu pro defunctis, vt in die obitus, præsentem corpore non omitatur, nisi obftet magna diei solemnitas, aut aliqua necessitas aliter suadeat, & post Missam fiat vt supra.

OFFICIUM DE- FUNCTORVM.

Dicitur in Choro in die depositionis, & alijs diebus pro tēporis opportunitate, & Ecclesiarū consuetudine, vt supra dictum est. In die verò depositionis, & tertio, septimo, trigesimo, & anniuersario, duplicantur Antiphonæ. Et in fine Psalmorum dicitur; **Requiem æternam dona eis Domine. Et lux perpetua luceat eis.** Etiam si pro vno tantum fiat Officium

Ad Vesperas absolute incipitur ab Antiphona

Placebo Domino. E u o u a e.

Psalmus 114.

Dilexi, quoniam exaudiet Dominus:
vocem orationis meae.

Quia inclinavit aurem suam mihi:&
in diebus meis inuocabo.

Circumdederunt me dolores mortis:
& pericula inferni inuenerunt me.

Tribulationem & dolorem inueni: & nomen Do-
mini inuocaui.

O Domine libera animam meam: misericors Do-
minus & iustus, & Deus noster miseretur.

Custodiens paruulos Dominus: humiliatus sum, &
liberauit me.

Conuertere anima mea in requiem tuam: quia
Dominus benefecit tibi.

Quia eripuit animam meam de morte: oculos meos
a lacrymis, pedes meos a lapsu.

Placebo Domino: in regione uiuorum.

Requiem aeternam.

Añã. Placebo Domino in regi o ne viuorum.

Añã. Hei mi hi. E u o u a e.

Psalmus 119.

AD Dominum cùm tribularer clamaui : & exaudiuit me.

Domine libera animam meam à labijs iniquis : & à lingua dolosa.

Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi : ad linguam dolosam?

Sagittæ potentis acutæ : cum carbonibus desolatoriis.

Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est, habitauit cum habitantibus Cedar : multùm incola fuit anima mea.

Cum his qui oderunt pacem,eram pacificus : cùm loquebar illis, impugnabant me gratis.

Añã. Hei mi hi Domine: quia in co la-

tus meus pro longa tus est.

Añã. Do minus custo dit te. E u o u a e.

Psalmus 120.

Leuauit oculos meos in montes: vnde veniet
auxilium mihi.

Auxilium meum à Domino: qui fecit cælum
& terram.

Non det in commotionem pedem tuum: neque
dormitet qui custodit te.

Ecce non dormitabit, neque dormiet: qui custo-
dit Israel.

Dominus custodit te: Dominus protectio tua su-
per manum dexteram tuam.

Per diem sol non vret te : neque luna per noctem.
Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam Dominus.

Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum: ex hoc nunc & vsque in sæculum.

Añã. Do minus cu sto dit te ab om ni

ma lo: cu sto di at a nimam tu-

am Do minus.

Añã. Si i ni quita tes. E u o u a e.

Psalmus 129.

DE profundis clamaui ad te Domine: Domine
exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes: in vocem depre-
cationis meæ.

Si iniquitates obseruaueris Domine: Domine quis
sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: & propter legem
tuam sustinui te Domine.

Sustinuit anima mea in verbo eius: sperauit anima
mea in Domino.

A custodia matutina vsque ad noctem: speret Israel
in Domino.

Quia apud Dominum misericordia: & copiosa
apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel: ex omnibus iniquitati-
bus eius.

Añã. Si iniquitates obseruaue ris Do-

mine Domine quis sustinebit?

Añã. O pera. E u o u a e.

Psalmus 137.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo : quoniam audisti verba oris mei.

In conspectu Angelorum psallam tibi : adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Super misericordia tua, & veritate tua : quoniam magnificasti super omne, nomen sanctum tuum.

In quacumque die inuocauero te, exaudi me : multiplicabis in anima mea virtutem.

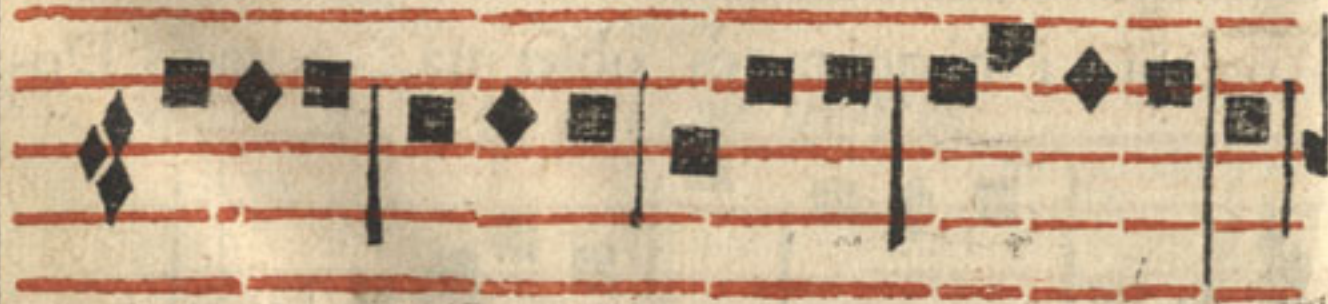
Confiteantur tibi Domine omnes reges terræ : quia audierunt omnia verba oris tui.

Et cantent in vijs Dñi : quoniã magna est gloria Domini.

Quoniam excelsus Dominus, & humilia respicit : & alta á longè cognoscit.

Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me : & super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam, & saluum me fecit dextera tua.

Dominus retribuet pro me : Dñe misericordia tua in sæculũ, opera manũ tuarũ ne despicias. **R**equiem æternam.

Añã. Opera manuum tuarum Do mine ne

des pi ci as. *ψ.* Audi ui vocem de cæ lo

dicentem mi hi. *℞.* Be a ti mortu i

qui in Domino mo ri un' tur.

Ad Magnificat Antiph.

Om ne. E u o u a e.

Magnificat: anima mea, *&c. vt infra.*

An-

Añã. Om ne quod dat mihi Pa ter,

ad me, ve ni et, & e um qui venit

ad me, non e ij ci am fo ras.

*Sequentes Preces dicuntur flexis genibus similiter & ad Laudes. P*ater noster. *secretò. ŷ.* Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos à malo.

Psalmus 145.

LAuda anima mea Dominum, laudabo Dominum in vita mea: psallam Deo meo quam diu fuero.

Nolite confidere in principibus: in filiis hominum, in quibus non est salus.

Exibit spiritus eius, & reuertetur in terram suam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.

Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Dec ipsius: qui fecit cælum, & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt.

Qui custodit veritatem in sæculum, facit iudicium iniuriis patientibus: dat escam esurientibus.

Dominus soluit compeditos: Dominus illuminat cæcos.

Dominus erigit elisos: Dominus diligit iustos.

Dominus custodit aduenas, pupillum & viduam suscipiet: & vias peccatorum disperdet.

Regnabit Dominus in sæcula, Deus tuus Sion: in generationem & generationem.

Requiem æternam.

ÿ. A porta inferi. **R.** Erue Domine animam eius.

ÿ. Requiescat in pace. **R.** Amen. **ÿ.** Domine exaudi orationem meam. **R.** Et clamor meus ad te veniat. **ÿ.** Dominus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo.

In die depositionis Defuncti. Oratio.

Absolve quæsumus Domine, animam famuli tui [vel famulæ tuæ] vt defunctus [vel defuncta] sæculo tibi viuat: & quæ per fragilitatem carnis humana conuersatione commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen. **Vel**

Deus, cui proprium est misereri semper & parcere: te supplices exoramus pro anima famu-

li tui **N.** [vel famulæ tuæ] quam hodie de hoc sæculo migrare iussisti: vt non tradas eam in manus inimici, neque obliuiscaris in finem: sed iubeas eam à sanctis Angelis suscipi, & ad patriam Paradisi perducì: vt quia in te sperauit & credidit, non pœnas inferni sustineat, sed gaudia æterna possideat. Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

In die tertio, septimo, & trigésimo depositionis Defuncti. Oratio.

Quæsumus Domine, vt animæ famuli tui **N.** [vel famulæ tuæ] cuius depositionis diem tertium, [vel septimum, vel trigésimū] cõmemoramus, Sanctõrum atque electõrum tuõrum largiri digneris consortium: & rorem misericordiæ tuæ perennem infundas. Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

Oratio.
Deus indulgentiarum Domine, da animæ famuli tui [vel famulæ tuæ, [vel animabus famulõrum famularumque tuarum] cuius, [vel quorū] anniuersarium depositionis diem commemoramus, refrigerij sedem, quietis beatitudinem, & luminis claritatem. Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

Aliæ Orationes diuersæ pro defunctis.

Pro Summo Pontifice defuncto. Oratio.

Deus, qui inter summos Sacerdotes famulum tuum **N.** ineffabili tua dispositione conu-

merari

merari voluisti: præsta quæsumus, vt qui vnigeniti Filij tui vices in terris gerebat, sanctorum tuorum Pontificum consortio perpetuo aggregetur. Per eundem Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Pro defuncto Episcopo.

Oratio.

DEus, qui inter Apostolicos Sacerdotes famulum tuum Pontificali fecisti dignitate vigere; præsta quæsumus, vt eorum quoque perpetuo aggregetur consortio. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Si fuerint plures, dicatur in numero plurali.

Pro Episcopo Cardinali defuncto dicatur: famulum tuum **N.** Episcopum Cardinalem Pontificali fecisti dignitate, &c.

Pro Presbytero Cardinali dicatur: famulum tuum **N.** Presbyterum Cardinalem Sacerdotali fecisti, &c.

Pro Diacono autem Cardinali dicitur Oratio, In clina Domine, quæ habetur paulò infra, hoc modo: Vt animam famuli tui **N.** Diaconi Cardinalis, quã de hoc sæculo, &c.

Pro defuncto Sacerdote.

Oratio.

DEus, qui inter Apostolicos Sacerdotes, famulum tuum Sacerdotali fecisti dignitate vigere; præsta quæsumus, vt eorum quoque perpetuo aggregetur consortio.

Vel Oratio.

Praesta quaesumus Domine, vt anima famuli tui **N.** Sacerdotis, quem in hoc saeculo comorantem sacris muneribus decorasti, in caelesti sede gloriosa semper exultet. Per Christum Dominum nostrum.

Pro vno defuncto. Oratio.

Inclina Domine aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, vt animam famuli tui, quam de hoc saeculo migrare iussisti, in pacis ac lucis regione constituas, & Sanctorum tuorum iubeas esse consortem. Per Christum Dominum nostrum **ꝛ.** Amen.

Pro vna defuncta. Oratio.

Quaesumus Domine, pro tua pietate miserere animae famulae tuae: & a contagijs mortalitatis exutam in aeternae saluationis parte restitue. Per Christum Dominum nostrum. **ꝛ.** Amen.

Pro defunctis fratribus, propinquis,
& benefactoribus.

Deus veniae largitor, humanae salutis amator: quaesumus clementiam tuam, vt nostrae congregationis fratres, propinquos, & benefactores, qui ex hoc saeculo transierunt: beata Maria semper Virgine intercedente cum omnibus Sanctis tuis, ad perpetuae beatitudinis consortium peruenire concedas. Per Christum Dominum nostrum. **ꝛ.** Amen.

Pro fidelibus Defunctis generalis oratio.

Fidelium Deus omnium cōditor & redemptor,
animabus famulorum famularumque tuarū,
remissionem cunctorum tribue peccatorum:
vt indulgentiam, quam semper optauerunt, pijs sup-
plicationibus consequantur. Qui viuis & regnas in
sæcula sæculorum. *R.* Amen.

ψ. Requiem æternam dona eis Domine. *R.* Et
lux perpetua luceat eis. *ψ.* Requiescant in pace.
R. Amen.

A D M A T V T I N V M,

Inuitatorium.

Re gem c om ni a viuunt.

Ve ni te a do re mus.

Chorus repetit, **R**egem, &c. **Psalmus 94.**

E ni te, ex ul temus Domino,

iu bi lemus De o fa lu ta ri nostro:

præ oc cu pemus fa ci em e ius in con-

fel si o ne, & in psalmis iubi le-

mus e i.

Regem.

Quoniam Deus magnus Dominus, &

rex magnus super omnes deos: quoniam

non repellat Dominus plebem suam,

quia in manu eius sunt omnes fi-

nes terræ, & altitudines mon-

ti um ip se conspi cit. **V** e ni te.

Q uo ni am ip si us est mare, & ip se

fecit il lud, & a ridam funda uerunt

manus e ius: Veni te a do re mus, &

pro ci da mus an te Deum: ploremus coram

Domino qui fe cit nos, qui a ip se

est Dominus Deus noster: nos autem

populus e ius, & o ues pas cu æ

e ius. Re gem.

H o di e si vocem e ius au di e ri tis'

nolite

Rituale Romanum.

noli te obdu ra re corda vestra, sicut

in ex a cerba ti o ne secundum diem

tenta ti o nis in de ser to: v bi ten;

ta uerunt me patres ve stri, proba uerunt,

& vi derunt o pera me a: Ve ni te.

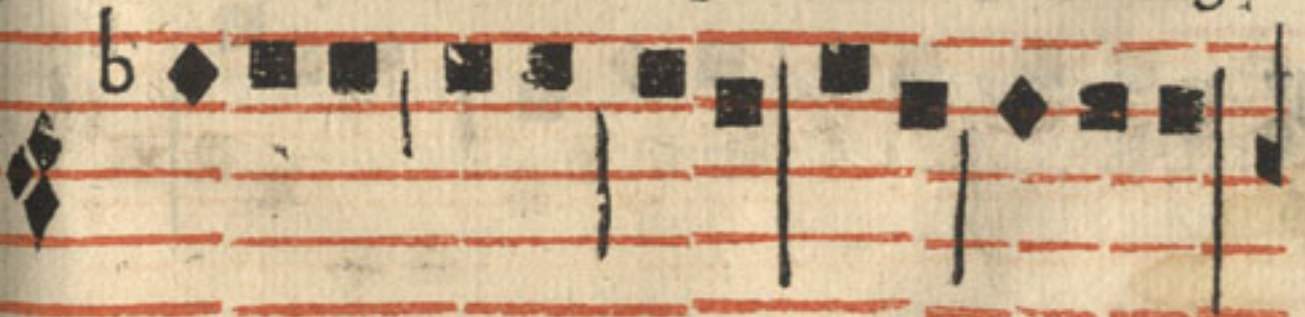
Q uadraginta annis proximus fu i ge-

ne ra ti o ni hu ic, & dixi, semper

hi errant corde: ip si vero non cog-

no uerunt vi as meas, quibus iu ra ui

in i ra me a, si in tro i bunt

Rituale Romanum.

in requiem meam. Regem.

Requiem æternam dona eis Domine, &

lux perpetua luceat eis. Venite.

Regem cui omnia vivunt. Ve-

ni te adoremus.

Antiph. Di ri ge. E u o u a e.

Psalmus 5.

Verba mea auribus percipe Domine: intellige clamorem meum.

Intēde voci orationis meæ: rex meus, & Deus meus.

Quoniam ad te orabo: Domine, manē exaudies vocem meam.

Manē adstabo tibi, & videbo: quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.

Neque habitabit iuxta te malignus: neque permanent iniusti ante oculos tuos.

Odisti omnes, qui operantur iniquitatem: perdes omnes, qui loquuntur mendacium.

Virum sanguinum & dolosum abominabitur Dominus: ego autem in multitudine misericordiæ tuæ.

Introibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.

Domine deduc me in iustitia tua: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam.

Quoniam non est in ore eorum veritas: cor eorum vanum est.

Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolosè agebant: iudica illos Deus.

Decidant à cogitationibus suis, secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos: quoniam irritauerunt te Domine.

Et lætentur omnes, qui sperant in te: in æternum exultabunt, & habitabis in eis.

Et gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum: quoniam tu benedices iusto.

Domine, vt scuto bonæ voluntatis tuæ: coronasti nos. **R**equiem æternam.

Añã. Di ri ge Do mine Deus meus

in conspectu tuo vi am meam.

Añã. Conuer te re Do mine. Eu o u a e.

Añã.

Psalmus. 6.

Domine, ne in furore tuo arguas me : neque in ira tua corripas me.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valdè: sed tu Domine vsquequò?

Conuertere Domine, & eripe animam meam: saluum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laborauit in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo.

Turbatus est à furore oculus meus: inueterauit inter omnes inimicos meos.

Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem: quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei.

Exaudiuit Dominus deprecationem meam: Dominus orationem meam suscepit.

Erubescant & conturbentur vehementer omnes inimici mei: conuertantur & erubescant valdè velociter. **R**equiem æternam.

Añã. Conuer te re Do mi ne, & e ri pe

a nimam me am: quo niam non est

in mor te, qui memor sit tu i.

Añã. Ne quando. E u o u a e.

Psalmus. 7.

Domin e Deus meus, in te speraui: saluum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me.

Nequando rapiat vt leo animam meam: dum non est

est qui redimat, neque qui saluum faciat.

Domine Deus meus, si feci istud: si est iniquitas in manibus meis.

Si reddidi retribuētibus mihi mala: decidam merito ab inimicis meis inanis.

Persequatur inimicus animam meam, & comprehendat, & conculcet in terra vitam meam: & gloriam meam in puluerem deducat.

Exurge Domine in ira tua: & exaltare in finibus inimicorum meorum.

Et exurge Domine Deus meus in præcepto quod mandasti: & synagoga populorum circumdabit te.

Et propter hanc in altum regredere: Dominus iudicat populos.

Iudica me Domine secundum iustitiam meam: & secundum innocentiam meam super me.

Consumetur nequitia peccatorum, & diriges iustum: scrutans cordas & renes Deus.

Iustum adiutorium meum à Domino: qui saluos facit rectos corde.

Deus iudex iustus, fortis, & patiens: numquid irascitur per singulos dies?

Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrabit: arcum suum tetendit, & parauit illum.

Et in eo parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.

Ecce parturijt iniustitiam: concepit dolorem, &

peperit iniquitatem.

Lacum aperuit, & effodit eum: & incidit in foueam quam fecit.

Conuertetur dolor eius in caput eius: & in verticem ipsius iniquitas eius descendet.

Confitebor Domino secundum iustitiam eius: & psallam nomini Domini altissimi.

Requiem æternam.

Añã. Ne quando rapiat ut leo a ni-

mam meam, dum non est qui redi-

mat, neque qui saluum faciat.

Y. A porta in fe ri. R. Erue Domine

ani mas e o rum.

P ater noster. totum secretò.

Lectioes leguntur sine Absolutione, Benedictio nibus, & Titulo. Lectio j. *Iob 7. c*

PArce mihi Domine: nihil enim sunt dies mei. Quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum dilu culo, & subito probas illum. Usquequò non parcis mihi, nec dimittis me, ut glutiam salivam meam? Peccaui: quid faciam tibi, o custos hominum? Qua re posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi metipso grauis? Cur non tollis peccatum meum, & quare non aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in puluere dormiam, & si manè me quaesieris, non subsistam.

Lectioes terminantur sine Tu autem. vel alia conclusione.

Rituale Romanum.

Re. Cre do quòd redemptor me us

vi uit, & in nouis si mo di,

e de ter ra sur re etu-

rus sum: Et in car ne me a

vi de bo De um salua to rem

meum

me um. *ψ.* Quem vi su rus

sum e go ip se, & non

a li us, & o cu li me i

con spe ctu ri sunt. Et in car ne

Lectio ij. Job 10.

Tædet animam meam vitæ meæ: dimittam
aduersum me eloquium meum. Loquar in
amaritudine animæ meæ, dicam Deo: Noli
me condemnare. Indica mihi, cur me ita iudices?

Numquid bonum tibi videtur, si calumniaris me, & opprimas me opus manuum tuarum, & consiliū impiorum adiuues? Nunquid oculi carnei tibi sunt, aut sicut videt homo, & tu videbis? Numquid sicut dies hominis dies tui, & anni tui sicut humana sunt tempora, vt quæras iniquitatē meam, & peccatum meum scruteris? Et scias quia nihil impium fecerim, cū sit nemo quid de manu tua possit eruere.

R. Qui La zarum re sus ci ta sti à

mo numento fœ ti dum. Tu e is

Do mi ne do na re quem, & locum

in-

in dul gen ti æ. Qui venturus

es iu di ca re vi uos &

mor tu os, & sæ cu lum per

ig nem. Tu e is.

Lectio iij. Iob 10. b

Manus tuæ Domine fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circuitu, & sic repente præcipitas me? Memento quæso, quòd sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. Non

Rituale Romanum.

ne sicut lac mulsisti me, & sicut caseum me coagulasti? Pelle & carnibus vestisti me, ossibus & nervis compegisti me. Vitam & misericordiam tribuisti mihi, & visitatio tua custodiuit spiritum meum.

Re. Do mine, quādo ve ne ris iu di care

ter ram, v bi me ab scon dam à

vul tu i ræ tu æ?

Qui a pec caui

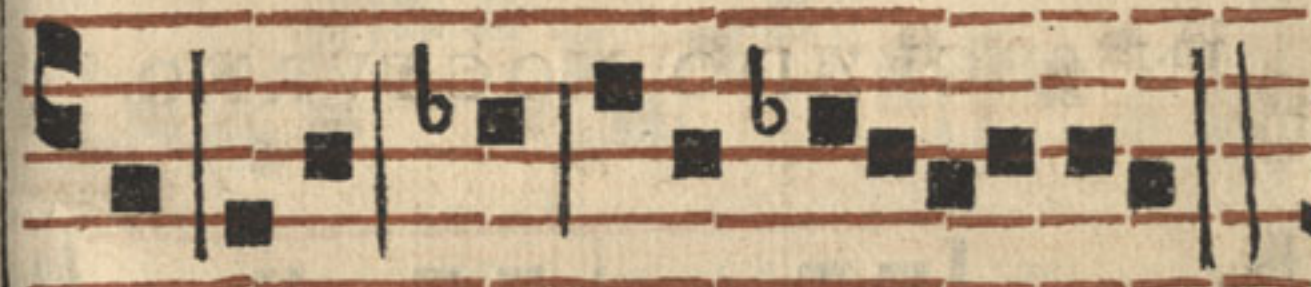
ni mis in vi ta me a.

ŷ. Commiffa me a pa uefco, & ante

te e ru beſco: dum ve ne ris iu di ca-

re, no li me condem na re.

Qui a pec ca ui. ŷ. Re quem æ ter nam

dona e is Do mi ne: & lux per-

pe tu a lu ceat e-

is. Quia pecca ui.

IN SECUNDO NOCTVRNO.

Añã. In loco pascuæ. E u o u a e.

Psalmus 22.

Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocavit.

Super aquam refectiois educavit me: animam meam conuertit.

Deduxit me super semitas iustitiæ: propter nomen suum.

Nam & si ambulauero in medio ymbre mortis,

non

non timebo mala: quoniam tu mecum es.

Virga tua, & baculus tuus: ipsa me consolata sunt.

Parasti in conspectu meo mensam: aduersus eos qui tribulant me.

Impinguasti in oleo caput meum: & calix meus inebrians quàm præclarus est.

Et misericordia tua subsequetur me: omnibus diebus vitæ meæ.

Et vt inhabitem in domo Domini: in longitudinem dierum. **R**equiem eternam.

Añã. In loco pascuæ i bi me collocauit.

Añã. Delecta. E u o u a e.

Psalms 24.

Ad te Domine leuavi animam meam Deus meus in te confido, non erubescam.

Neque irrideant me inimici mei: etenim vniuersi, qui sustinent te, non confundentur.

Confundantur omnes iniqua agentes: superuacue.

Rituale Romanum.

Vias tuas Domine demonstra mihi: & semitas tuas edoce me.

Dirige me in veritate tua, & doce me: quia tu es Deus saluator meus, & te sustinui tota die.

Reminiscere miserationum tuarum, Domine: & misericordiarum tuarum, quæ à sæculo sunt.

Delicta iuventutis meæ: & ignorantias meas ne memineris.

Secundùm misericordiam tuam memento mei tu: propter bonitatem tuam Domine.

Dulcis, & rectus Dominus: propter hoc legem dabit delinquentibus in via.

Diriget mansueos in iudicio: docebit mites vias suas.

Vniuersæ viæ Domini misericordia & veritas: requirentibus testamentum eius, & testimonia eius.

Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo: multum est enim.

Quis est homo qui timet Dominum? legem statuit ei in via, quam elegit.

Anima eius in bonis demorabitur: & semen eius hereditabit terram.

Firmamentum est Dominus timentibus eum: & testamentum ipsius, vt manifestetur illis.

Oculi mei semper ad Dominum: quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos.

Respice in me, & miserere mei: quia vnicus &

pauper

pauper sum ego.

Tribulationes cordis mei multiplicatae sunt: de necessitatibus meis erue me.

Vide humilitatem meam & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea.

Respice inimicos meos, quoniam multiplicati sunt: & odio iniquo oderunt me.

Custodi animam meam, & erue me: non erubescam quoniam speravi in te.

Innocentes & recti adhæserunt mihi: quia sustinui te.

Libera Deus Israel: ex omnibus tribulationibus suis. **R**equiem æternam.

An̄a. Delicta iuuentutis meae, & igno-

rantias meas ne memineris Domine.

Añã. Credo vi de re. E u o u a e.

Psalmus 26.

Dominus illuminatio mea, & salus mea: quem timebo?

Dominus protector vitæ meæ: à quo trepidabo?

Dum appropiant super me nocentes: vt edant carnes meas.

Qui tribulant me inimici mei: ipsi infirmati sunt, & ceciderunt.

Si consistant aduersum me castra: non timebit cor meum.

Si exurgat aduersum me prælium: in hoc ego sperabo.

Vnam petij à Domino, hanc requiram: vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.

Vt videam voluptatem Domini: & visitem templum eius.

Quoniam abscondit me in tabernaculo suo in die malorum: protexit me in abscondito tabernaculi sui.

In petra exaltauit me: & nunc exaltauit caput meum super inimicos meos.

Circuiui, & immolaui in tabernaculo eius hostiam

stiam vociferationis : cantabo, & psalmum dicam
Domino.

Exaudi Domine vocem meam, qua clamaui adte:
miserere mei, & exaudi me.

Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea: fa-
ciem tuam Domine requiram.

Ne auertas faciem tuam à me : ne declines in ira à
seruo tuo.

Adiutor meus esto: ne derelinquas me, neque despi-
cias me Deus salutaris meus.

Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt
me: Dominus autem assumpsit me.

Legem pone mihi Domine in via tua: & dirige me
in semitam rectam propter inimicos meos.

Ne tradideris me in animas tribulantium me : quo-
niam insurrexerunt in me testes iniqui, & mentita
est iniquitas sibi.

Credo videre bona Domini: in terra viuentium.

Expecta Dominum, viriliter age: & confortetur cor
tuum, & sustine Dominum.

Requiem æternam.

Añã. Credo vi de re bona Do mi ni

in ter ra vi uen ti um

†. Collocet e os Dominus cum principi bus.

✠. Cum princi pibus popu li su i.

P ater noster. totum secretò.

Lectio iiii. Iob 13. d

Responde mihi: quantas habeo iniquitates & peccata, scelera mea & delicta ostende mihi. Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum? Contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris. Scribis enim contra me amaritudines, & consumere me vis peccatis adolescentiæ meæ. Posuisti in neruo pedem meum, & obseruasti om-

nes

nes semitas meas, & vestigia pedum meorum considerasti. Qui quasi putredo consumendus sum, & quasi vestimentum quod comeditur à tinea.

R. Memen to me i De us quia

ventus est vi ta me a. Nec as pi ci at

me vi sus ho mi nis. *V.* De pro-

fun dis cla maui ad te Do mi ne,

Do-

Do mine ex au di vo cem me am.

Nec as pi ci at.

Lectio v. *Iob 14.*

Homo natus de muliere, breui viuens tempo re, repletur multis miserijs. Qui quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut vmbra, & numquam in eodem statu permanet. Et dignum ducis super huiuscemodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum in iudicium? Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es? Breues dies hominis sunt, numerus mensium eius apud te est: constituisti terminos eius, qui præteriri non poterunt. Recede paululùm ab eo, vt quiescat, donec optata veniat, sicut mercenarij, dies eius.

Re. He i mi hi Domine, quia pecca-

ui ni mis in vita me a: quid

fa ciam mi ser? v bi fu giam, ni si

ad te De us me us?

Mi se re re me i, dum ve ne ris

in no uis si mo di e.

ŷ. A ni ma me a turbata est val-

de sed tu Do mi ne suc cur re

e i. Mi se re re.

Lectio vi. Job. 14. c

Q Vis mihi hoc tribuat, vt in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus, & constituas mihi tempus, in quo recorderis mei? Putasne mortuus homo rursus vi-

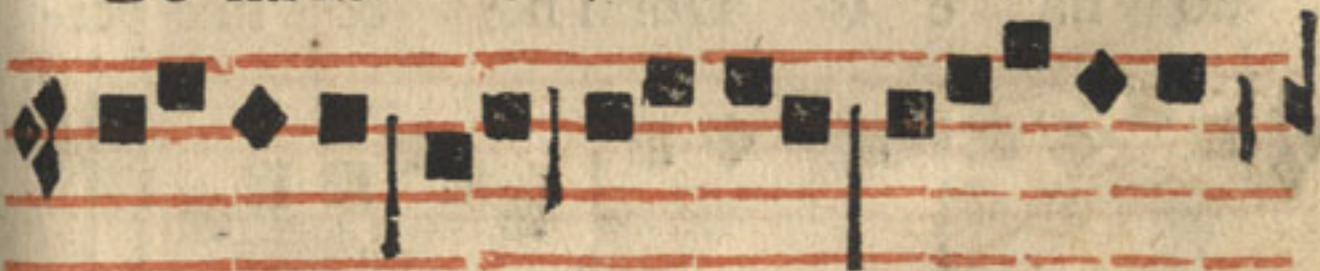
uat? Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto
donec veniat immutatio mea. Vocabis me, & ego
respondebo tibi: operi manuum tuarum porriges
dexteram. Tu quidem gressus meos dinumerasti:
sed parce peccatis meis.

R. Ne recor de ris pec cata me a

Do mi ne. Dum veneris iu di ca re

sæ culum per ig nem. *Y.* Di ri ge

Do mine De us me us in conspe-

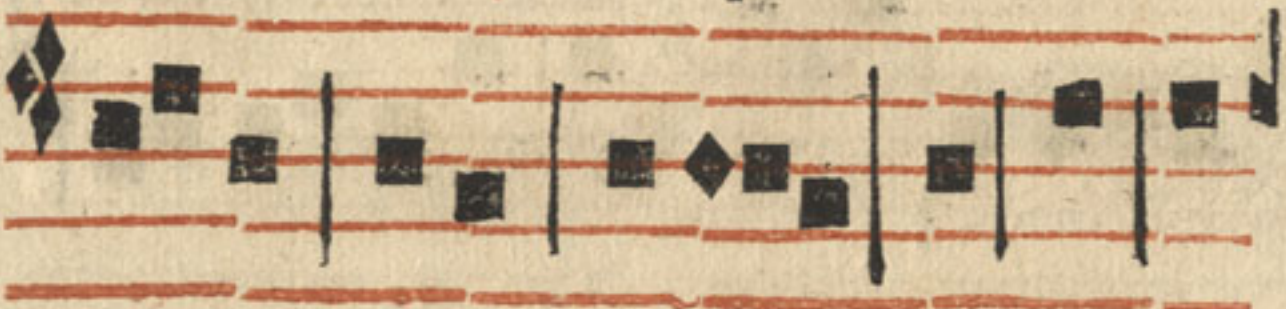
Rituale Romanum.

Et tu o vi am me am.

Dum ve ne ris. *ŷ.* Re qui em æ ternam

do na e is Domi ne: & lux per-

pe tu a lu ce at e is.

Dum ve ne ris.

IN TERTIO NOCTVRNO.

Añã. Com pla ce at. E u o u a e.

Psalmus 39.

EXpectans expectaui Dominum: & intendit mihi.

Et exaudiuit preces meas: & eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis.

Et statuit super petram pedes meos: & direxit gressus meos.

Et immisit in os meum canticum nouum: carmen Deo nostro.

Videbunt multi, & timebunt: & sperabunt in Domino.

Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius: & non respexit in vanitates, & insanias fallas.

Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua: & cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi.

Annuntiaui, & locutus sum: multiplicati sunt super numerum

Sacrificium & oblationem noluisti: aures autem perfecisti mihi.

Holocauftum & pro peccato non postulasti: tunc

dixi, Ecce venio.

In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.

Annuntiaui iustitiam tuam in Ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo, Domine tu scisti.

Iustitiam tuam non abscondi in corde meo: veritatem tuam, & salutare tuum dixi.

Non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam: à concilio multo.

Tu autem Domine ne longè facias miserationes tuas à me: misericordia tua & veritas tua semper susceperunt me.

Quoniam circumdederunt me mala, quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui vt viderem.

Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei: & cor meum dereliquit me.

Complaceat tibi Domine, vt eruas me: Domine ad adiuuandum me respice.

Confundantur & reuereantur simul qui quærunt animam meam: vt auferant eam.

Conuertantur retrorsum, & reuereantur: qui volunt mihi mala.

Ferant confestim confusionem suam: qui dicunt mihi, Euge, Euge.

Exultent, & lætentur super te omnes quærentes te: & dicant semper, Magnificetur Dominus, qui dili-

gunt

gunt salutare tuum.

Ego autem mendicus sum, & pauper: Dominus sollicitus est mei.

Adiutor meus, & protector meus tu es: Deus meus ne tardaueris.

Requiem æternam.

Añã. Complace at ti bi Domine, vt cri-

pi as me: Domine ad adiuuandum me

ref pice. **Añã** Sana Domine. E u o u a e.

Psalmus 40.

BEatus qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.

Dominus conseruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra: & non tradat eum in ani-

animam inimicorum eius.

Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius verfasti in infirmitate eius.

Ego dixi, Domine miserere mei: sana animam meam, quia peccaui tibi.

Inimici mei dixerunt mala mihi: Quando morietur, & peribit nomen eius?

Et si ingrediebatur vt videret, vana loquebatur: cor eius congregauit iniquitatem sibi.

Egrediebatur foras:& loquebatur in idipsum.

Aduersum me susurrabant omnes inimici mei: aduersum me cogitabant mala mihi.

Verbum iniquum constituerunt aduersum me: Numquid qui dormit, non adijciet vt resurgat?

Etenim homo pacis meæ, in quo speraui: qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem.

Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me: & retribuam eis.

In hoc cognoui, quoniam voluisti me: quoniam non gaudebit inimicus meus super me.

Me autem propter innocentiam suscepisti: & confirmasti me in conspectu tuo in æternum.

Benedictus Dominus Deus Israel à sæculo, & vsque in sæculum: fiat, fiat.

Requiem æternam.

Añã. Sana Domine animam meam quia

peccaui tibi.

Añã. Si tui. E u o u a e.

Psalmus 41.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes
aquarum : ita desiderat anima mea ad te
Deus.

Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum: quan-
do veniam, & apparebo ante faciem Dei?

Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte:
dum dicitur mihi quotidie, Vbi est Deus tuus?

Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meã:
quoniam transibo in locum tabernaculi admirabi-
lis, vsque ad domum Dei.

Rituale Romanum.

In voce exultationis, & cōfessionis: sonus epularis.

Quare tristis es anima mea: & quare conturbas me?
Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & Deus meus.

Ad meipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui de terra Iordanis, & Hermonijm, à monte modico.

Abyssus abyssum inuocat: in voce cataractarum tuarum.

Omni excelsa tua, & fluctus tui: super me transierunt.

In die mandauit Dominus misericordiam suam: & nocte canticum eius.

Apud me oratio Deo vitæ meæ: dicam Deo, Susceptor meus es.

Quare oblitus es mei? & quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus?

Dum confringuntur ossa mea: exprobrauerunt mihi qui tribulant me inimici mei.

Dum dicunt mihi per singulos dies, Vbi est Deus tuus? quare tristis es anima mea, & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & Deus meus.

Requiem æternam.

Añã. Si ti uit a nima mea ad Deum

viuum: quando veniam, & appa re bo

ante fa ciem Do mi ni?

v. Ne tradas be stijs a nimas con fitentes

ti bi. *Re.* Et a nimas pauperum tu o-

FF

rum

rum ne obli uiscaris in finem.

Pater noster. *totum secreto.*

Lectio vij.

Iob 17.

Spiritus meus attenuabitur, dies mei breuiabuntur, & solum mihi superest sepulchrū. Non peccavi, & in amaritudinibus moratur oculus meus. Libera me Domine, & pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Dies mei transierunt, cogitationes meę dissipatę sunt, torquentes cor meum. Noctem verterunt in diem, & rursus post tenebras spero lucem. Si sustinero, infernus domus mea est, & in tenebris stravi lectulum meum. Putredini dixi, Pater meus es: mater mea, & soror mea, vermibus. Vbi est ergo nunc praestolatio mea, & patientia mea? Tu es Domine Deus meus.

R. Peccantem me quoti die, & non me

poeni tentem, ti mor mortis conturbat me:

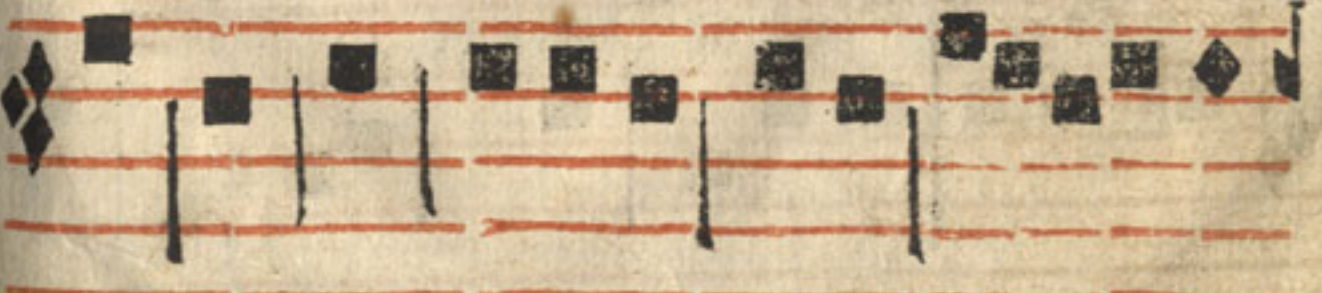
Qui a in in ferno nulla est redemptio,

mi se re re mei Deus, & sal ua me.

De us in nomi ne tu o saluum me

fac, & in vir tu te tu a li be-

ra me. **Q**ui a.

Lectio viij. *Iob 19. c*

Pelli meæ, consumptis carnibus, adhæsit os meum, & derelicta sunt tantummodò labia circa dentes meos. Misere mini mei, misere mini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me. Quare persequimini me sicut Deus, & carnibus meis saturamini? Quis mihi tribuat, vt scribantur sermones mei? quis mihi det, vt exarentur in libro stylo ferreo, & plumbi lamina, vel celte sculpantur in filice? Scio enim quòd Redemptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum: & rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius: reposita est hæc spes mea in sinu meo.

Re. Do mine secundum actum me um

noli

no li me iu di ca re: ni hil dignum in

con spectu tu o e gi: I de o de pre-

cor ma ie state m tu am. **V** t tu

Deus de le as i ni qui ta tem me-

am. **y.** Am pli us

laua

la ua me Do mine ab in iu sti-

ti a me a, & à de li cto

me o mun da me.

Vt tu Deus.

Lectio ix.

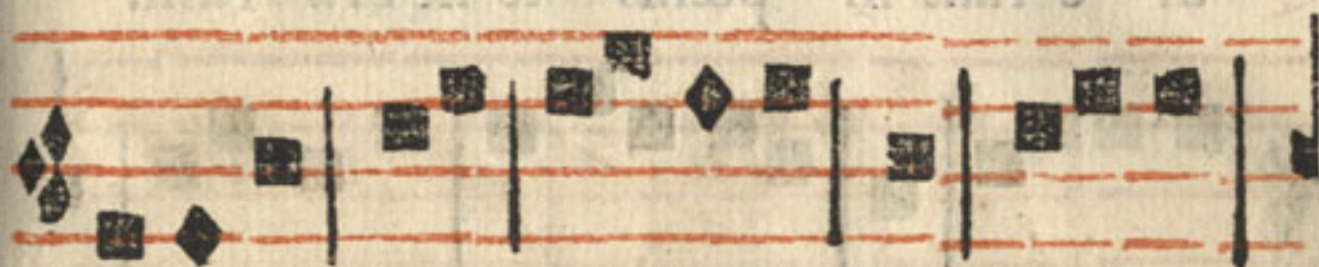
Iob 10. d.

Quare de vulua eduxisti me? qui vtinam con-
sumptus essem, ne oculus me videret. Fuiſe
quasi non essem, de vtero translatus ad tumu-
lum. Numquid non paucitas dierum meorum finie-

tur

tur breui? Dimitte me ergo, vt plangam paululū in
 dolorem meum: antequam vadam, & non reuertar,
 ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine:
 terram miserix & tenebrarum, vbi vmbra mortis, &
 nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.

Re. Li bera me Do mine de vi js

in fer ni, qui portas æ re as confregisti

& vi si ta sti in fernum, & de di sti

e is lu men, vt vi derent te:

Qui erant in poenis tenebrarum.

Clamantes & dicentes, Adveniisti

redemptor noster. Qui erant.

Requiem æternam dona eis Domine:

& lux perpetua luceat eis

is. Qui erant.

Aliud Responsorium, videlicet, **L**ibera me Domine. quod dicitur in festo omnium Defunctorum. & quando dicuntur nouem Lectiones, require fol. 80.

A D L A V D E S,

absolutè incipitur Antiphona.

Exul tabunt Domino. E u o u a e.

Psalmus 50. Misere mei Deus. vt suprà fol. 48.

Ant. Ex ul tabunt Domino of sa hu mi-
GG liata

li a ta. *Añã.* Exaudi Domine,

E u o u a e.

Psalmus 64.

TE decet hymnus Deus in Sion: & tibi reddetur votum in Ierusalem.

Exaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet.

Verba iniquorum prævaluerunt super nos: & impietatibus nostris tu propitiaberis.

Beatus quem elegisti, & assumpsisti: inhabitabit in atrijs tuis.

Replebimur in bonis domus tuæ: sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate.

Exaudi nos Deus salutaris noster: spes omnium finium terræ, & in mari longè.

Præparans montes in virtute tua, accinctus potetia: qui conturbas profundū maris, sonū fluctuum eius.

Turbabuntur gentes, & timebunt qui habitant ter

minos à signis tuis: exitus matutini & vespere delectabis.

Visitasti terram, & inebriasti eam: multiplicasti locupletare eam.

Flumen Dei repletum est aquis, parasti cibum illorum: quoniam ita est præparatio eius.

Riuos eius inebria, multiplica germina eius: in stillicidijs eius lætabitur germinans.

Benedices coronæ anni benignitatis tuæ: & campi tui replebuntur vbertate.

Pinguescent speciosa deserti: & exultatione colles accingentur.

Induti sunt arietes ouium, & valles abundabunt frumento: clamabunt, etenim hymnum dicent.

Requiem æternam.

Añã. Exaudi Domine orationem me-

am, ad te omnis caro veniet.

Añã. Me sus ce pit. E u o u a e.

Psalmus 62

DEus Deus meus: ad te de luce vigilo.
Sitiuit in te anima mea: quàm multipliciter
 tibi caro mea.

In terra deserta, & inuia, & inaquosa: sic in sancto
 apparui tibi, vt viderem virtutem tuam, & gloriam
 tuam.

Quoniam melior est misericordia tua super vitas:
 labia mea laudabunt te.

Sic benedicam te in vita mea: & in nomine tuo
 leuabo manus meas.

Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea:
 & labiis exultationis laudabit os meum.

Si memor fui tui super stratum meum, in matuti-
 nis meditabor in te: quia fuisti adiutor meus.

Et in velamento alarum tuarum exultabo, adhæ-
 sit anima mea post te: me suscepit dextera tua.

Ipsi verò in vanum quæsierunt animam meam, in-
 troibunt in inferiora terræ: tradentur in manus gla-
 dij, partes vulpium erunt.

Rex verò lætabitur in Deo, laudabuntur omnes qui
 iurant in eo: quia obstructū est os loquentiū iniqua.

Psalmus 66.

Deus misereatur nostri, & benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos, & misereatur nostri.

Vt cognoscamus in terra viam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum.

Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes.

Lætentur & exultent gentes: quoniam iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.

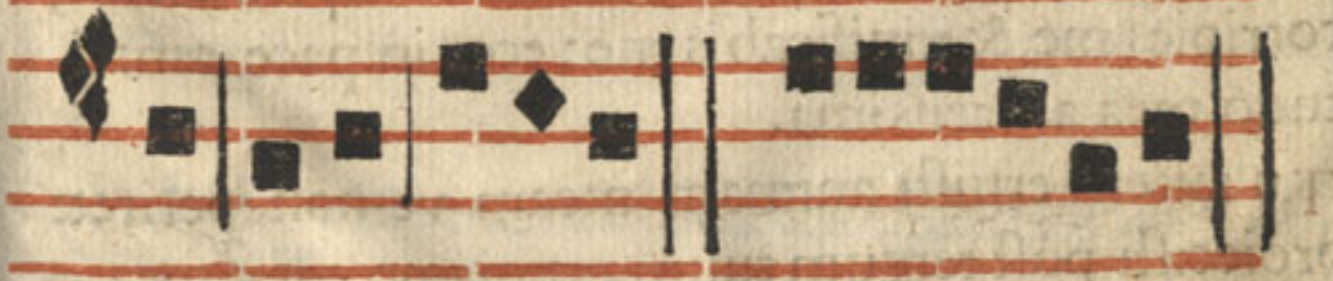
Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum suum.

Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus: & metuant eum omnes fines terræ.

Requiem aeternam.

Añã. Me susce [pit dextera tu a Domine.

Añã. A porta in feri. E u o u a e.

Canticum Ezechiae.

Isaie 38.

Ego dixi, In dimidio dierum meorum: vadam ad portas inferi.

Quæsiui residuum annorum meorum: dixi, Non videbo Dominum Deum in terra viventium.

Non aspiciam hominem ultra: & habitatorem quietis.

Generatio mea ablata est, & conuoluta est à me: quasi tabernaculum pastorum.

Præcisa est velut à texente vita mea, dum adhuc ordiret, succidit me: de manè vsque ad vsperam finies me.

Sperabam vsque ad manè: quasi leo sic contriuit omnia ossa mea.

De manè vsque ad vsperam finies me: sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor vt columba.

Atenuati sunt oculi mei: suspicientes in excelsum.

Domine vim patior, responde pro me: quid dicam, aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerit?

Recogitabo tibi omnes annos meos: in amaritudine animæ meæ.

Domine si sic viuitur, & in talibus vita spiritus mei, corripies me, & viuificabis me: ecce in pace amaritudo mea amarissima.

Tu autem eruisti animam meam vt non periret: proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non expectabunt, qui descendunt in

lacum, veritatem tuam.

Viuens viuens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie: pater filijs notam faciet veritatem tuam.

Domine saluum me fac: & psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini.

Requiem æternam.

Añã. A porta inferi, erue Do-

mine a ni mam meam.

Añã. Omnis spiritus. E u o u a e.

Psalmus 148.

Laudate Dominum de cælis: laudate eum in excelsis.

Laudate eum omnes Angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.

L au-

Laudate eum sol & luna : laudate eum omnes stelle & lumen.

Laudate eum cæli cælorum: & aquæ omnes quæ super cælos sunt, laudent nomen Domini.

Quia ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt.

Statuuit ea in æternum, & in sæculum sæculi: præceptum posuit, & non præteribit.

Laudate Dominum de terra: dracones, & omnes abyssi.

Igni, grando, nix, glacies, spiritus procellarum: quæ faciunt verbum eius.

Montes & omnes colles: ligna fructifera, & omnes cedri.

Bestia, & vniuersa pecora: serpentes, & volucres pennatæ.

Reges terræ, & omnes populi: principes, & omnes iudices terræ.

Iuuenes, & virgines, senes cum iunioribus, laudent nomen Domini: quia exaltatum est nomen eius solius.

Confessio eius super cælum & terram: & exaltauit cornu populi sui.

Hymnus omnibus sanctis eius: filijs Israel, populo appropinquanti sibi.

Psalmus 149.

Cantate Domino canticum nouum: laus eius in ecclesia sanctorum.

Lætetur Israel in eo, qui fecit eum: & filij Sió

exul-

exultent in rege suo.

Laudent nomen eius in choro: in tympano & psalterio psallant ei.

Quia beneplacitum est Domino in populo suo: & exaltabit mansuetos in salutem.

Exultabunt sancti in gloria: lætabuntur in cubilibus suis.

Exaltationes Dei in gutture eorum: & gladij accipites in manibus eorum.

Ad faciendam vindictam in nationibus: increpationes in populis.

Ad alligandos reges eorum in compedibus: & nobiles eorum in manicis ferreis.

Vit faciant in eis iudicium conscriptum: gloria hæc est omnibus sanctis eius.

Psalmus 150.

LAudate Dominum in sanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius.

Laudate eum in virtutibus eius: laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius.

Laudate eum in sono tubæ: laudate eum in psalterio & cithara.

Laudate eum in tympano & choro: laudate eum in chordis & organo.

Laudate eum in cymbalis benesonantibus, laudate eum in cymbalis iubilationis: omnis spiritus laudet Dominum.

Requiem æternam.

Añã. Omnis spi ri tus lau det Dominum.

Ÿ. Audi ui vocem de cælo dicentem mihi.

℞. Be a ti mor tui qui in Domino moriuntur.

Añã. E go sum Eu o u a e.

Canticum Zachariæ. Luca 1.

Benedictus Dominus Deus Israel: quia visita-
uit, & fecit redemptionem plebis suæ.

Et erexit cornu salutis nobis: in domo David
pueri sui.

*S*icut

Sicut locutus est per os sanctorum : qui à sæculo sunt, prophetarum eius.

Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium, qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: & memorari testamenti sui sancti.

Iusiurandum quod iuravit ad Abraham patrem nostrum: daturum se nobis.

Vt sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati: seruiamus illi.

In sanctitate & iustitia coram ipso: omnibus diebus nostris.

Et tu puer, propheta Altissimi vocaberis: præbis enim ante faciem Domini, parare vias eius.

Ad dandam scientiam salutis plebi eius: in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordiae Dei nostri: in quibus visitauit nos oriens ex alto.

Illuminare his qui in tenebris & in umbra mortis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

R. equiem æternam.

Añā. E go sum re surre cti o & vi ta,

HH 2

qui

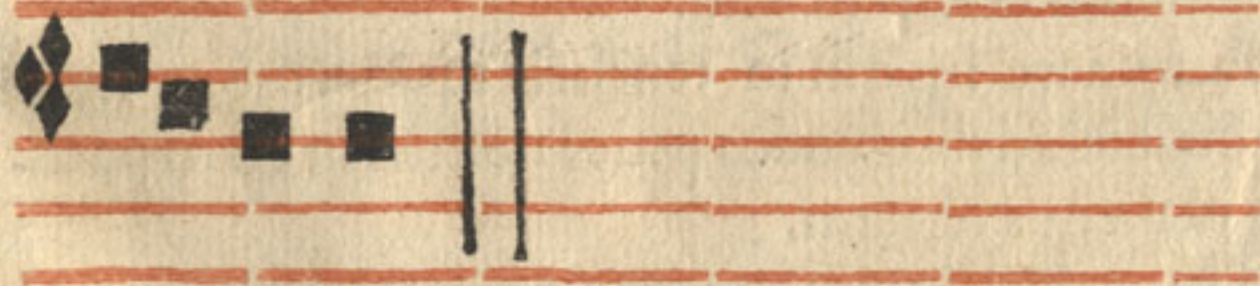
qui cre dit in me, e ti am si mortuus

fu e rit, vi uet: & om nis qui uiuit

& credit in me, non mori e tur in

æ ternum.

Deinde P ater noster. Psalm. D e profundis. fol.
88. com Precibus & Orationibus Officio congruen
tibus, vt supra in Vesperis.

DE OFFICIO FACIENDO IN EXE-
quijs, absente corpore defuncti, & in die ter-
tio, septimo, trigesimo, & anniuersario.

SI faciendæ sint exequiæ absente corpore, eo die,
quo benè visum fuerit, in Ecclesia dicatur Of-
ficium mortuorum, cum tribus Nocturnis, &
Laudibus, & Antiph. duplicatis, vel saltem vnum
Nocturnum cum tribus Lectionibus, & Laudibus,
& Missa. Post Missam Celebrans deponit manipu-
lum & planetam, accipit pluuiale nigri coloris, &
præcedentibus Subdiacono cum Cruce, & Clero,
& duobus Ceroferarijs cum luminaribus accensis,
& duobus Acolythis, vno cum nauicula incensi &
thuribulo, & altero cum vasculo Aquæ benedictæ
& aspersorio, & hoc libro Rituali, accedit cum Dia-
cono à sinistris ad locum tumuli, & ibi à circumstan-
te Clero cantatur *R.* Libera me Domine, &c. vt sup.
80. Interim ministratur incensum, benedicitur, &
imponitur in thuribulum. postea dicitur: *K* yrielei-
son. *C* hriste eleison. *K* yrie eleison. Sacerdos dicit:
P ater noster, &c. & dum secretò dicitur, accipit as-
persorium, circuit tumbam aspergens, deinde in-
censat eodem modo, vt dictum est. Postea dicit *ψ.*
Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos
à malo. *ψ.* A porta inferi. *R.* Erue Domine ani-
mam eius. *ψ.* Requiescat in pace. *R.* Amen.

✠. Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. ✠. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

Absolue, quæsumus Domine, animam famuli tui, [vel famulæ tuæ] vt defunctus [vel defuncta] sæculo tibi viuat, & peccata, quæ per fragilitatem carnis humana cõuersatione commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Vel dicatur Oratio, quæ dicta est in Missa, vel alia conueniens. ✠. Requiem æternam dona ei Domine. R. Et lux perpetua luceat ei. ✠. Requiescat in pace. R. Amen.

Si Officium fuerit pro pluribus defunctis, Oratio & Versus dicantur in plurali numero: si fuerit mulier in genere feminino; si fuerit Sacerdos, vel Episcopus, in Oratione exprimitur nomen dignitatis, &c.

Prædictus autem Officij ritus pro defunctis adultis tam Sacerdotibus & Clericis, quàm sæcularibus & laicis, seruari debet in Officio sepulturæ in die depositionis, siue in die tertio, septimo, trigesimo, & anniuersario.

DE EXEQVIIS PARVVLORVM.

In primis admonendi sunt Parochi, vt iuxta vetustam & laudabilem Ecclesiarum consuetudinem, paruulorum

corpuscula non sepeliantur in communibus & promiscuis cœmeteriorum & Ecclesiarum sepulturis; sed ut pro illis in Parochialibus Ecclesijs, aut illarum cœmeterijs, quatenus commodè fieri potest, speciales & separatos ab alijs loculos & sepulturas habeant, seu fieri curent, in quibus nõ sepeliantur, nisi qui baptizati fuerint infantes, vel pueri qui ante annos discretionis obierunt.

In funere paruulorum ut plurimum non pulsantur campanæ: quòd si pulsentur, non sono lugubri, sed potiùs festino pulsari debent.

Ordo sepeliendi paruulos.

Cum igitur infans vel puer baptizatus defunctus fuerit ante usum rationis, induitur iuxta ætatem, & imponitur ei corona de floribus, seu de herbis aromaticis & odoriferis, in signum integritatis carnis & virginitatis, & Parochus superpelliceo & stola alba indutus, & alij de Clero, si adsint, precedente Cruce, quæ sine hasta defertur, accedunt ad domum defuncti cum Clerico aspersorium deferente. Sacerdos aspergit corpus, deinde dicit:

Psalmus 112.

Añã. Sit nomen Domini. E u o u a e. Ps. 112.

Laudate pueri Dominum: laudate nomen Domini.

Ritunle Romanum.

Sit nomen Domini benedictum: ex hoc nunc & vsque in sæculum.

A solis ortu vsque ad occasum: laudabile nomen Domini.

Excellus super omnes gentes Dominus: & super cælos gloria eius.

Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat: & humilia respicit in cælo & in terra?

Suscitans à terra inopem: & de stercore erigens pauperem.

Vt collocet eum cum principibus: cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo: matrem filiorum lætantem. **G**loria Patri.

Añã. Sit nomen Domini benedictum, ex hoc

& nunc vsque in sæculum.

Dum portatur ad Ecclesiam, dicatur Psalm. Beati immaculati, &c. & si tempus superest, dici potest

Psalms, **L** audate Dominum de cælis. **cum aliis**
 duobus sequentibus, & in fine **G**loria Patri.

Cum autem peruenerint ad Ecclesiam dicatur

Añã. Hic ac ci pi et. E u o u a e.

Psalms 23.

Domini est terra, & plenitudo eius: orbis ter-
 rarum, & vniuersi qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundauit eum: & su-
 per flumina p-æparauit eum.

Quis ascendet in montem Domini: aut quis stabit
 in loco sancto eius?

Innocens manibus, & mundo corde: qui non ac-
 cepit in vano animam suam, nec iurauit in dolo
 proximo suo.

Hic accipiet benedictionem à Domino: & miseri-
 cordiam à Deo salutari suo.

Hæc est generatio quærentium eum: quærentium
 faciem Dei Iacob.

At tollite portas principes vestras, & eleuamini por-
 tæ æternales: & introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ? Dominus fortis & potens,
 Dominus potens in prælio.

At tollite portas principes vestras, & eleuamini por-

te æternales: & introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ? Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ. Gloria Patri.

Añ. Hic accipiet benedictionem à

Domino, & misericordiam à Deo

salutari fuo, quia hæc est gene-

ratione querentium Dominum.

Postea dicitur, Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. *secretò. interim cor-*

pus aspergit. *ŷ.* Et ne nos inducas in tentationem.
Re. Sed libera nos à malo. *ŷ.* Me autem propter in-
 nocentiam suscepisti. *Re.* Et confirmasti me in con-
 spectu tuo in æternum. *ŷ.* Dominus vobiscum. *Re.*
 Et cum spiritu tuo.

*O*remus.

*O*Mnipotēs & mitissime Deus, qui omnibus par-
 uulis renatis fonte Baptismatis dum migrant à
 sæculo, sine vllis eorum meritis vitã illicò largiris
 æternã, sicut animæ huius paruuli hodie credimus
 te fecisse: fac nos quæsumus Domine, per intercessio-
 nem beatæ Mariæ semper Virginis, & omnium San-
 ctorum tuorum hîc purificatis tibi mentibus famu-
 lari, & in Paradiso cum beatis paruulis perenniter
 sociari. Per Christum Dñm nostrum. *Re.* Amen.

*Dum portatur ad tumulum, & etiam si tunc non
 portetur, dicitur.*

Añã. Iu uenes, & vir gi nes. E u o u a e.

Psalmus. L audate Dominum de cælis, &c. vt su-
 præ fol. 119. & in fine. G loria Patri, &c. & repetitur

Añ a. Iu uenes, & vir gi nes se nes cum

iu ni o ri bus laudent nomen Domini.

K yrie eleison. **C** hriste eleison. **K** yrie eleison. **P** a
 ter noster. **ψ.** Et ne nos inducas in tentationem.
℞. Sed libera nos à malo. **ψ.** Sinite paruulos venire
 ad me. **℞.** Talium est enim regnum cælorum.
ψ. Dominus uobiscum. **℞.** Et cum spiritu tuo.

O remus.

O Mnípotens sempiterne Deus, sanctæ puritatis
 amator, qui animam huius paruuli ad cælo
 rum regnum hodie misericorditer vocare di
 gnatus es, digneris etiam Domine ita nobiscum mi
 sericorditer agere, ut meritis tuæ sanctissimæ Passio
 nis, & intercessione beatæ Mariæ semper Virginis,
 & omnium Sanctorum tuorum in eodem regno
 nos cum omnibus sanctis & electis tuis semper fa
 cias congaudere. Qui uiuis & regnas cum Deo Pa
 tre in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula

sæ-

ſæculorum. *R.* Amen.

Deinde Sacerdos corpus aspergat Aqua benedi-
cta, & thurificet ſimiliter, & tumulum, poſtea ſepe-
liatur.

Cùm autem à ſepultura reuertuntur in Eccle-
ſiam, dicatur.

Añã. Be ne di ci te. E u o u a e.

Canticum trium puerorum. Dan. 3.

Benedicite omnia opera Domini Domino: lau-
date & superexaltate eum in ſæcula.

Benedicite Angeli Domini Domino: benedi-
cite cæli Domino.

Benedicite aquæ omnes, quæ ſuper cælos ſunt,
Domino: benedicite omnes virtutes Domini Do-
mino.

Benedicite ſol & luna Domino: benedicite ſtellæ
cæli Domino.

Benedicite omnis imber & ros Domino: benedici-
te omnes ſpiritus Dei Domino.

Benedicite ignis & æſtus Domino: benedicite fri-
gus & æſtus Domino.

Benedicite rores & pruina Domino: benedicite ge-
lu & frigus Domino.

Benedicite glacies & niues Domino : benedicite noctes & dies Domino.

Benedicite lux & tenebræ Domino: benedicite fulgura & nubes Domino.

Benedicat terra Dominum: laudet & superexaltet eum in sæcula.

Benedicite montes & colles Domino : benedicite vniuersa germinantia in terra Domino.

Benedicite fontes Domino: benedicite maria & flumina Domino.

Benedicite cere, & omnia quæ mouentur in aquis Domino: benedicite omnes volucres cæli Domino.

Benedicite omnes bestia & pecora Domino: benedicite filij hominum Domino.

Benedicat Israel Dominum: laudet & superexaltet eum in sæcula.

Benedicite sacerdotes Domini Domino : benedicite serui Domini Domino.

Benedicite spiritus & animæ iustorum Domino: benedicite sancti & humiles corde Domino.

Benedicite Anania, Azaria, Misael, Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu: laudemus & superexaltemus eum in sæcula.

Benedictus es Domine in firmamento cæli: & laudabilis, & gloriosus, & superexaltatus in sæcula.

Añā. Bene di cite Do minum omnes e-

le cti e ius, a gi te di es læ ti-

ti æ, & con fi te mi ni il li.

Deinde ante Altare dicit Sacerdos, Dominus vo-
biscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

DEus, qui miro ordine Angelorum ministeria
hominūque dispensas: concede propitius, ut
à quibus tibi ministrantibus in cælo semper
assistitur, ab his in terra vita nostra muniatur. Per
Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

*P*arochus admonitus de aliquo Matrimonio in sua Parochia contrahendo, primùm cognoscat ex his ad quos spectat, qui & quales sint qui Matrimonium contrahere volunt: An inter eos sit aliquod Canonicum impedimentum: Vtrum sponte, liberè, & secundùm honestatem Sacramenti velint contrahere: Vtrum sint in etate legitima; vt vir saltem quatuordecim, mulier verò duodecim annos expleuerit, & vterque sciat rudimenta Fidei, cùm ea deinde filios suos docere debeant.

Nouerit ex probatis aucloribus, quæ sint canonica impedimenta Matrimonij contrahendi, & quæ contractum dirimant; & qui sint gradus consanguinitatis & affinitatis, & item cognationis spiritualis ex Baptismi vel Confirmationis Sacramento contractæ.

Habeat in primis ipse benè cognita præcepta illa omnia, quæ in Matrimonio, rite conficiendis seruari oportere, sacri Canones, & præcipuè sancta Synodus Tridentina iussit; dabitque operam, vt illa in Parochia sua accuratè exacteque seruentur.

Præsertim verò meminerit, Matrimonia inter raptorem & raptam, dum ipsa in raptoris potestate manserit, inita, necnon clandestina, & qualibet Matrimonia, quæ aliter quàm præsentem Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Paro-

chi vel Ordinarij licentia, & duobus vel tribus testibus cōtra hūtur, ex ipsius Concilij decretis irrita omnino ac nulla esse.

Est autem proprius Parochus, qui adesse debet, is, in cuius Parochia Matrimonium celebratur, siue viri siue mulieris.

Caueat prætereà Parochus, ne facile ad contrahendum Matrimonium admittat vagos & peregrinos, & qui in cretas habent sedes; neque item eos, qui antea coniugati fuerunt; vt sunt vxores militum, vel captiuorum, vel aliorum qui peregrinantur; nisi diligenter de ijs omnibus facta inquisitione, & re ad Ordinarium delata, ab eoq; habita eiusmodi Matrimonij celebrandi licentia, quæ gratis concedatur.

Antequam Matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho continuis diebus festis in Ecclesia intra Missarum solennia ad ipsius Concilij præscriptum publicè denuntietur, inter quos Matrimonium sit contrahendum.

Si verò vir & mulier Parochiæ sint diuersæ, in vtraque Parochia fiant denuntiationes: quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonij procedatur. Sed si quid obstat, ultra Parochus non procedat.

Quòd si aliquando probabilis fuerit suspicio, vel alia ratio nabilis causa subsit arbitrio Episcopi, Matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint denuntiationes; tunc de licentia Ordinarij, vel vna tantum fiat denuntiatio, vel saltem Parocho, & duobus vel tribus testibus presentibus Matrimonium celebretur. Deinde ante illius consummationem, denuntiationes in Ecclesia fiant; vt si aliqua subsunt impe-

dimenta, facilius detegant, nisi aliter Ordinarius ipse expedire iudicauerit.

Has autem denuntiationes Parochus facere non agrediat, nisi prius de vtriusque contrahentis libero consensu sibi benè constet.

Si verò infra duos menses post factas denuntiationes Matrimonium non contrahatur, denuntiationes repetantur, nisi aliter Episcopo videatur.

Denuntiationes autem fiant hoc modo. Inter Missarum solemnia Parochus populum admoneat in hanc sententiam vulgari sermone:

Notum sit omnibus hîc præsentibus, quòd N. vir, & N. mulier ex tali vel tali familia, & Parochia, Deo adiuuante, intendunt inter se contrahere Matrimonium. Proinde monemus omnes & singulos, vt si quis nouerit aliquod consanguinitatis, vel affinitatis, aut cognationis spiritualis, vel quoduis aliud impedimentum inter eos esse, quod Matrimonium contrahendum inuicem impediât, illud quâ primùm nobis denuntiare debeat; & hoc admoneamus primò, si fuerit prima; vel secundò, si fuerit secunda; vel tertio, si fuerit tertia denuntiatio.

Moneat Parochus coniuges, vt ante benedictionem Sacerdotalem in templo suscipiendam in eadem domo non cohabitent, neque Matrimonium consumment, nec etiam simul maneant; nisi aliquibus propinquis, vel alijs præsentibus; quæ benedictio à nullo alio, quàm ab ipso Parocho, seu ab alio Sacerdote de ipsius Parochi vel Ordinarij licentia fieri debet.

Caveat

Caueat etiam Parochus, ne quando coniuges in primis nuptijs benedictionem acceperint, eos in secundis benedicat, siue mulier, siue etiam vir ad secundas nuptias transeat. Sed vbi ea viget consuetudo, vt si mulier nemini vniquam nupsit, etiam si vir aliam vxorem habuerit, nuptiæ benedicantur, ea seruanda est. Sed viduæ nuptias non benedicat, etiam si eius vir numquam vxorem duxerit.

Matrimonium in Ecclesia maximè celebrari decet; sed si domi celebratum fuerit, presente Parocho & testibus, sponsi veniant ad Ecclesiam benedictionem accepturi, & tunc caueat Sacerdos, ne iterum à contrahentibus consensum exigat; sed tantum benedictionem illis conferat, celebrata Missa, vt infra dicitur.

Admoneat præterea coniuges, vt antequam contrahant, sua peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimam Eucharistiam, atque ad Matrimonij Sacramentum suscipiendū piè accedant, & quomodo in eo rectè & Christianè conuersari debeant, diligenter instruantur ex diuina Scriptura, exemplo Tobie & Saræ, verbisque Angeli Raphaelis eos edocentis, quàm sanctè coniuges debeant conuiuere.

Postremò meminerint Parochi, à Dominica prima Aduentus vsque ad diem Epiphaniæ, & à Feria quarta Cinerum vsque ad octauam Paschæ inclusiuè, solemnitates nuptiarum prohibitas esse: vt nuptias benedicere, sponsam traducere, nuptialia celebrare conuiuia. Matrimonium autem omni tempore contrahi potest. Nuptiæ verò qua decet modestia & honestate fiant; sancta enim res est Matrimonium, sanctèque tractandum.

Quæ omnia ferè ex sacri Concilij Tridentini decretis desumpta, & item alia, quæ ibi de Matrimonio ritè contrahendo præcipiuntur, sunt diligenter seruanda.

RITVS CELEBRANDI MATRIMONIJ Sacramentum.

Parochus igitur Matrimonium celebraturus, publicationibus factis tribus diebus festis, vti dictum est, si nullum obstat legitimum impedimentum, in Ecclesia superpelliceo & alba stola indutus, adhibito vno saltem Clerico superpelliceo pariter induto, qui librum & vas Aquæ benedictæ cum aspersorio deferat, coram tribus aut duobus testibus, virum & mulierem, quos parentum vel propinquorum suorum præsentia cohonestari decet, de consensu in Matrimonium interroget vtrumque sigillatim in hunc modum vulgari sermone:

N. Vis accipere **N.** hîc præsentem in tuam legitimam vxorem iuxta ritum sanctæ Matris Ecclesiæ? **Respondeat sponsus, Volo.** Mox Sacerdos spõsam interroget, **N.** Vis accipere **N.** hîc præsentem in tuum legitimum maritum, iuxta ritum sanctæ Matris Ecclesiæ? **Respondeat, Volo.** Nec sufficit cõsensus vnus; sed debet esse amborum, & expressus aliquo signo sensibili, siue fiat per se, siue per procuratorem. Mutuo igitur contrahentium consensu intellecto, Sacerdos iubeat eos inuicem iungere dexte

ras, dicens: Ego coniungo vos in matrimonium. In nomine Patris **✠** & Filij, & Spiritus sancti. Amen. vel alijs vtatur verbis iuxta receptum vniuscuiusque Prouinciæ ritum: postea eos aspergat Aqua benedicta: mox benedicat annulum.

Benedictio Annuli.

Ÿ. Adiutorium nostrum in nomine Domini. **℞.** Qui fecit cælum & terram. **Ÿ.** Domine exaudi orationem meam. **℞.** Et clamor meus ad te veniat. **Ÿ.** Dominus vobiscum. **℞.** Et cum spiritu tuo. **O** remus.

Benedic **✠** Domine annulum hunc, quem nos in tuo nomine benedicimus **✠**, vt quæ eum gestauerit, fidelitatem integram suo sponso tenens, in pace & voluntate tua permaneat, atque in mutua charitate semper viuat. Per Christum Dominum nostrum. **℞.** Amen.

Deinde Sacerdos aspergat annulum Aqua benedicta in modum Crucis, & sponsus acceptum annulum de manu Sacerdotis imponit in digito annulari sinistrae manus sponsæ, Sacerdote dicente, In nomine Patris **✠**, & Filij, Spiritus sancti. Amen. **mox subiungat Ÿ** Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis. **℞.** A templo sancto tuo, quod est in Ierusalem. **K** yrie eleison. **C** hriste eleison. **K** yrie eleison **P** ater noster, &c. **Ÿ.** Et ne nos inducas in tentationem. **℞.** Sed libera nos à malo. **Ÿ.** Saluos fac seruos tuos. **℞.** Deus meus sperantes in te. **Ÿ.** Mitte eis Domine auxilium de sancto. **℞.** Et de Sion tuere

eos. *ŷ.* Esto eis Domine turris fortitudinis. *℞.* A
 facie inimici. *ŷ.* Domine exaudi orationem meam.
℞. Et clamor meus ad te veniat. *ŷ.* Dominus vobis
 cum. *℞.* Et cum spiritu tuo. *O* remus.

Respice quæsumus Domine, super hos famu-
 los tuos, & institutis tuis, quibus propagatio-
 nem humani generis ordinasti, benignus assi-
 ste, vt qui te actore iunguntur, te auxiliante seruen-
 tur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

*His expletis, si benedicendæ sint nuptiæ, Paro-
 chus Missam pro sponso & sponsa, vt in Missali Ro-
 mano, celebret, seruatis omnibus quæ ibi præscri-
 buntur.*

*Ceterum, si quæ Prouinciæ alijs, vltra prædictas,
 laudabilibus consuetudinibus & cærimonijs in cele-
 brando Matrimonij Sacramento vtuntur, eas sancta
 Tridentina Synodus optat retineri.*

*Peraetis omnibus, Parochus manu sua describat
 in libro Matrimoniorum nomina coniugum, & te-
 stium, & alia iuxta formulam prescriptam: idque li-
 cet alius Sacerdos, vel à se, vel ab Ordinario delega-
 tus Matrimonium celebrauerit.*

DE BENEDICTIONE MULIE- ris post partum.

Siqua puerpera post partum iuxta piam ac lau-
 dabilem consuetudinem ad Ecclesiam venire vo-
 luerit

luerit pro incolumitate sua Deo gratias actura, petieritque à Sacerdote benedictionem, ipse super pelliceo & stola alba indutus, cum ministro aspergillū deferente, ad fores Ecclesie accedat, vbi illam genu flectentem, & candelam accensam in manu tenentem, Aqua benedicta aspergat, deinde dicat, *ψ.* Ad iutorium nostrum in nomine Domini. *℞.* Qui fecit cælum & terram. *Añia.* Hæc accipiet benedictionem à Domino. *Psalms.* Domini est terra, & plenitudo eius, orbis terrarum, & vniuersi, qui habitant in eo, &c. *totus vt supra fol. 124.* Gloria Patri, & Filio, &c. Hæc accipiet benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo salutari suo: quia hæc est generatio quærentium Dominum.

Deinde porrigens ad manum mulieris extremam partem stolæ, eam introducit in Ecclesiam, dicens: Ingredere in templum Dei, adora Filium beatæ Mariæ Virginis, qui tibi fecunditatem tribuit prolis.

Et ipsa ingressa genuflectit coram Altari, & orat, gratias agens Deo de beneficijs sibi collatis; & Sacerdos dicit: *Kyrie eleison. C*hriste eleison. *Kyrie eleison. Pater noster. secreto. ψ.* Et ne nos inducas in tentationem. *℞.* Sed libera nos à malo. *ψ.* Saluam fac ancillam tuam Domine. *℞.* Deus meus sperantem in te. *ψ.* Mitte ei Domine auxilium de sancto. *℞.* Et de Sion tuere eam. *ψ.* Nihil proficiat inimicus in ea. *℞.* Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et

clamor meus. &c. y. Dominus vobiscum. Et cū
 spiritu tuo. Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui per beatæ
 Mariæ Virginis partum fidelium parientiū
 dolores in gaudium vertisti: respice propi-
 tius super hanc famulam tuam, ad templum san-
 ctum tuum pro gratiarum actione letam acceden-
 tem: & præsta, vt post hanc vitam eiusdem beatæ
 Mariæ meritis & intercessione, ad æternæ beatitudi-
 nis gaudia cum prole sua peruenire mereatur. Per
 Christum Dominum nostrum. Amen. *Deinde illā
 aspergit iterū Aqua benedicta in modum Crucis,
 dicens: Pax, & benedictio Dei omnipotentis Patris
 & Filij, & Spiritus sancti: descendat super te, &
 maneat semper. Amen.*

DE BENEDICTIONIBVS RE-

gulæ generales.

Nouerit Sacerdos, quarum rerum benedictio-
 nes ad ipsum, & quæ ad Episcopum suo iu-
 re pertineant, ne maioris dignitatis munera te-
 merè aut imperitè vniquam vsurpet propria aucto-
 ritate.

*In omni benedictione extra Missam, Sacerdos sal-
 tem superpelliceo & stola pro ratione temporis vta-
 tur, nisi aliter in Missali notetur.*

Stando semper benedicat, & aperto capite.

In principio cuiusque benedictionis dicat *ŷ.* Ad-
iutorium nostrum in nomine Domini. *℞.* Qui fecit
cælum & terram. *ŷ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et
cum spiritu tuo. deinde dicatur Oratio propria
vna, vel plures, prout suo loco notatum fuerit.

Postea rem aspergat Aqua benedicta; & vbi nota-
tum fuerit, pariter incenset, nihil dicendo.

Cum Sacerdos aliquid benedicturus est, habeat
ministram cum vase Aquæ benedictæ & aspergillo,
& cum hoc Rituali libro, seu Missali.

Caueat, ne benedictionis causa ponat aliquid in-
decens super Altare, veluti esculenta: sed quod eiu-
modi est, ponatur super mensam, commodo loco
paratam.

ORDO AD FACIENDAM A- quam benedictam.

Diebus Dominicis, & quandocumque opus
fuerit præparato sale & aqua munda benedi-
cenda in Ecclesia, vel in Sacristia, Sacerdos su-
perpelliceo & stola violacea indutus, primò dicit,
ŷ. Adiutorium nostrum in nomine Domini. *℞.* Qui
fecit cælum & terram. Deinde absolutè incipit
exorcismum salis.

Exorcizo te creatura salis per Deum ✠ viuum,
per Deum ✠ verum, per Deum ✠ sanctum
per Deum, qui te per Elisum prophetam

aquam mitti iussit, vt sanarerur sterilitas aquæ, vt efficiaris sal exorcizatum in salutem credentium: & sis omnibus sumentibus te sanitas animæ & corporis: & effugiat atque discedat à loco, in quo aspersū fueris, omnis phantasia, & nequitia vel versutia diabolicæ fraudis, omnisque spiritus immundus adiuratus per eū qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. *R.* Amen.

Oremus.

Oratio.

Immensam clementiam tuam, omnipotens æterne Deus, humiliter imploramus, vt hanc creaturam salis, quam in vsum generis humani tribuisti, benedicere ✠ & sanctificare ✠ tuapietate digneris, vt sit omnibus lumentibus salus mentis & corporis, & quidquid ex eo tactum vel respersum fuerit, careat omni immunditia, omni que impugnatione spiritualis nequitie. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Exorcismus aquæ: & dicatur sine Oremus.

Exorcizo te creatura aquæ, in nomine Dei ✠ Patris omnipotentis, & in nomine Iesu ✠ Christi Filij eius Domini nostri, & in virtute Spiritus ✠ sancti: vt fias aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatem inimici; & ipsum inimicum eradicare & explantare valeas cum angelis suis apostaticis: per virtutem eiusdem Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. *R.* Amen.

Oremus.

Oremus.

Oratio.

DEus, qui ad salutem humani generis maxima quæque Sacramenta in aquarum substantia condidisti : adesto propitius inuocationibus nostris, & elemento huic multimodis purificationibus præparato, virtutem tuæ benedictionis ✠ infunde, vt creatura tua mysterijs tuis seruiens, ad abigendos demones, morbosque pellendos diuinæ gratiæ sumat effectum, vt quidquid in domibus, vel in locis fidelium hæc vnda resperferit, careat omni immunditia, liberetur à noxa: non illic resideat spiritus pestilens, non aura corrumpens: discedant omnes insidiæ latētis inimici: & si quid est, quod aut incolumitati habitantium inuidet aut quieti, aspersione huius aquæ effugiat; vt salubritas per inuocationē sancti tui nominis expetita, ab omnibus sit impugnationibus defensa. Per Dominum nostrum, &c.

Hic mittat sal in aquam in modum Crucis, dicendo semel: Commixtio salis & aquæ pariter fiat: In nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritus ✠ sancti. R. Amen. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, inuictæ virtutis auctor, & insuperabilis imperij Rex, ac semper magnificus triumphator: qui aduersæ dominationis vires reprimis, qui inimici rugientis sæuitiã superas: qui hostiles nequitas potenter expugnas: te Domine, trementes & supplices deprecamur, ac petimus, vt hanc

Rituale Romanum.

creaturā salis & aquæ dignanter aspicias, benignus illustres, pietatis tuæ rore sanctifices: vt vbicumque fuerit aspersa, per inuocationem sancti tui nominis, omnis infestatio immandi spiritus abigatur, terrorq; venenosi serpentis procul pellatur; & præsentia sancti Spiritus nobis misericordiam tuā poscentibus vbique adesse dignetur. Per Dominum nostrum. in vnitate eiusdem Spiritus sancti, &c.

Post benedictionem aquæ, Sacerdos Dominicis diebus antequam incipiat Missam, aspergit Altare, deinde se, & ministros, ac populum, prout in Missali præscribitur.

Postea Christi fideles possunt de ipsa Aqua benedicta in vasculis suis accipere, & secum deferre ad aspergendos agros, domos, agros, vineas, & alia, & ad eam habendam in cubiculis suis, vt ea quotidie & sæpius aspergi possint.

¶ **Benedictio candelarum extra diem Purificationis beatæ Mariæ Virginis.**

¶ **Adiutorium nostrum in nomine Domini.** *℞.* Qui fecit cælum & terrā. *℣.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine Iesu Christe Fili Dei viui, benedic **✠** candelas istas supplicationibus nostris, infunde eis Domine per virtutem sanctæ Crucis **✠** benedictionem cælestem, qui eas ad repellendas tenebras humano generi contibuiisti: talemq;

bene-

benedictionem signaculo sanctę Crucis ✠ accipiāt, ut quibuscumque locis accensę siue positę fuerint, discedant principes tenebrarum, & contremiscant, & fugiant pauidi cum omnibus ministris suis ab habitationibus illis: nec pręsumant ampliùs inquieta re aut molestare seruientes tibi omnipotenti Deo, Qui uiuis & regnas in sæcula sæculorum, *℞.* Amen.

Postmodum aspergantur Aqua benedicta.

¶ *Benedictio domorum in Sabbato sancto Paschę.*

Parochus, seu alius Sacerdos superpelliceo & stola alba indutus, cum ministro deferente vas aquę ex benedictione Fontium ante perfusionem Chrismatis acceptę, uisitat domos suę parochię, aspergens eas eadem aqua benedicta. Ingressus domum dicit: Pax huic domui, & omnibus habitantibus in ea.

Deinde aspergens loca præcipua domus, & eos qui habitant in ea, dicit Antiphonam: Vidi aquam egredientem de templo á latere dextro, alleluia: Et omnes, ad quos peruenit aqua ista, salui facti sunt, alleluia, alleluia. *Psalmus.* Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius. *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.* Sicut erat, &c. repetitur Antiph. Vidi aquam, &c. deinde dicit, *ψ.* Ostende nobis Domine misericordiam tuam, alleluia. *℞.* Et salutare tuum da nobis, alleluia. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et

clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum.
℞. Et cum spiritu tuo. *O* remus. *Oratio.*

EXaudi nos, Domine sancte Pater omnipotens, æterne Deus, & sicut domos Hebræorum in exitu de Ægypto agni sanguine linitas) quod Pascha nostrum, in quo immolatus est Christus, figurabat) ab Angelo percutiente custodisti; ita mittere digneris sanctum Angelum tuum de cælis, qui custodiat, foucat, protegat, visitet atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per eundem Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

¶ Alia benedictio domorum alio tempore facienda cum asperzione Aquæ benedictæ.

Prochus, seu alij Sacerdotes volentes aliquam particularem domum, vel generaliter domos fidelium alio tempore infra annum aspergere Aquâ benedictâ, ingredientes domum dicant: Pax huic domui, & omnibus habitantibus in ea. *Deinde loca aspergendo dicant Añam:* Asperges me Dñe hyssopo, & mundabor; lauabis me, & super niuë dealbabor. *Psal. 50. M*iserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam. *G*loria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Sicut erat, &c. & repetitur *Añam.* Asperges me Domine, &c. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo. *O* remus.

Oratio.

EXaudi nos Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, & mittere digneris sanctum Angelum tuum de cælis, qui custodiat, foueat, protegat, visitet, atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen. *Deinde aspergat Aqua benedicta.*

¶ Benedictio loci.

ψ. Adiutorium nostrum in nomine Domini. *R.* Qui fecit cælum & terram. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

Benedic *✠* Domine Deus omnipotens locum istum [*vel domum istam*] vt sit in eo [*vel in ea*] sanitas, castitas, victoria, virtus, humilitas, bonitas, & mansuetudo, plenitudo legis, & gratiarum actio Deo Patri, & Filio, & Spiritui sancto, & hæc benedictio maneat super hunc locum, & super habitantes in eo nunc & semper. *R.* Amen. Et aspergat aqua benedicta.

¶ Alia benedictio domus nouæ.

ψ. Adiutorium nostrum in nomine Domini. *R.* Qui fecit celum & terram. *ψ.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo. *Oremus.*

TE Deum Patrem omnipotentem suppliciter exoramus pro hac domo, & habitatoribus eius, ac rebus: vt eam benedicere *✠* & sanctificare *✠* ac bonis omnibus ampliare digneris: tribue

eis,

eis, Dñe, de rore cæli abundantiam, & de pinguedi-
 ne terræ vitæ substantiam, & desideria voti eorum
 ad effectum tuæ miserationis perducas. Ad introitū
 ergo nostrum benedicere ✠ & sanctificare ✠ digne
 ris hanc domum, sicut benedicere dignatus es do-
 mum Abraham, Isaac, & Iacob: & intra parietes do-
 mus istius Angeli tuæ lucis inhabitent, eamque &
 eius habitatores custodiant. Per Christum Dñm
 nostrum. *R.* Amen. *Deinde aspergat Aqua bene-
 dicta.*

☞ *Benedictio thalami.*

☩. Adiutorium nostrū in nomine Domini. *R.* Qui
 fecit cælum & terrā. ☩. Dominus vobiscum. *R.* Et
 cum spiritu tuo. *O remus.*

Benedic ✠ Domine thalamum hunc, vt omnes
 habitantes in eo in tua pace consistant, & in tua
 voluntate permaneant, & senescant, & multiplicen-
 tur in longitudine dierum, & ad regna cælorum per-
 ueniant. Per Christum Dominum nostrū. *R.* Amē.
Posteà aspergatur thalamus Aqua benedicta.

☞ *Benedictio nouæ nauis.*

Adiutorium nostrū in nomine Domini. *R.* Qui
 fecit cælum & terrā. ☩. Dominus vobiscum. *R.* Et
 cum spiritu tuo, *O remus.*

Propitiare Domine supplicationibus nostris, &
 benedic ✠ nauem istam dextera tua sancta, &
 omnes qui in ea vehentur, sicut dignatus es bene-
 dicere arcam Noe ambulantem in diluuiio : por-

rige eis Domine dexteram tuam, sicut porrexisti beato Petro ambulanti supra mare: & mitte sanctum Angelum tuum de cælis, qui liberet & custodiat eam semper à periculis vniuersi, cum omnibus quæ in ea erunt: & famulos tuos repulsis aduersitatibus, portu semper optabili, cursuque tranquillo tuearis, transactisque ac rectè perfectis negotijs omnibus, iterato tempore ad propria cum omni gaudio reuocare digneris. Qui viuis & regnas, &c.

Aspergat nauem Aqua benedicta.

¶ Benedictio communis super fruges & vineas.

ψ. Adiutorium nostrum in nomine Domini. *℞.* Qui fecit cælum & terram. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

O Ramus pietatem tuam omnipotens Deus, vt has primitias creaturæ tuæ, quas aeris & pluuie temperamento nutrire dignatus es, benedictionis tuæ imbre perfundas; & fructus terræ tuæ vsque ad maturitatem perducas. Tribuas quoque populo tuo de tuis muneribus tibi semper gratias agere, vt à fertilitate terræ esurientium animas bonis affluentibus repleas, & egenus & pauper laudent nomen gloriæ tuæ. Per Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

Aspergat illas Aqua benedicta.

¶ **Benedictio Peregrinorum ad loca sancta
prodeuntium.**

Peregrini, ad loca sancta profecturi, antequam discedant, iuxta veteris Ecclesie institutum, deberent accipere patetes seu commendatitias litteras à suo Ordinario, seu parochio. Quibus obtentis, & rebus suis dispositis, facta peccatorum suorum confessione, & audita Missa, in qua dicitur Oratio pro peregrinantibus, sanctissimam Eucharistiam deuotè suscipiunt. Expleta Missa, Sacerdos super eos genuflexos dicit sequentes Preces. **Antiph.** In viam pacis. **B**enedictus Dominus Deus Israel, &c. **vt supra. fol. 121. in fine** **G**loria Patri. **Repetitur Antiph.** In viam pacis & prosperitatis dirigat vos omnipotens & misericors Dominus, & Angelus Raphael comitetur vobiscum in via, vt cum pace, salute, & gaudio reuertatis ad propria. **K**yrie eleison. **C**hriste eleison. **K**yrie eleison. **P**ater noster. **&c. V.** Et ne nos inducas in tentationem. **R.** Sed libera nos à malo. **V.** Saluos fac seruos tuos. **R.** Deus meus sperantes in te. **V.** Mitte eis Domine auxiliũ de sancto. **R.** Et de Sion tuere eos. **V.** Esto eis Domine turris fortitudinis. **R.** A facie inimici. **V.** Nihil proficiat inimicus in eis. **R.** Et filius iniquitatis non apponat nocere eis. **V.** Benedictus Dñs die quotidie. **R.** Prosperum iter faciat vobis Deus salutarium nostrorum. **V.** Vias tuas Domine demonstra nobis. **R.** Et semitas tuas edoce nos. **V.** Utinam diri

gantur viæ nostræ. *R.* Ad custodiendas iustificatio-
 nes tuas. *V.* Erunt praua in directa. *R.* Et aspera in
 vias planas. *V.* Angelis suis Deus mandauit de te.
R. Vt custodiant te in omnibus vijs tuis. *V.* Domine
 exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad
 te veniat. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiri-
 tu tuo.

Oremus.

Oratio.

DEus, qui filios Israel per maris medium sicco
 vestigio ire fecisti, quiq̄ue tribus Magis iter ad
 te stella duce pandisti; tribue eis, quæsumus, iter pro-
 sperum, tempusq̄ue tranquillum: vt Angelo tuo san-
 cto cornite, ad eum quò pergunt locum, ac demum
 ad æternæ salutis portum feliciter valeant peruenire.

DEus, qui Abraham puerum tuum de Vr Chal-
 dæorum eductum, per omne suæ peregrina-
 tionis vias illæsum custodisti: quæsumus, vt hos fa-
 mulos tuos custodire digneris: esto eis Domine in
 procinctu suffragium, in via solatium, in æstu vm-
 braculum, in pluuiâ & frigore tegumentum, in las-
 situdine vehiculum, in aduersitate præsidium, in lu-
 brico baculus, in naufragio portus; vt te duce, quò
 tendunt, prosperè perueniant, & demum incolu-
 mes ad propria reuertantur.

Adesto, quæsumus Domine, supplicationibus
 nostris, & viam famulorum tuorum in salutis
 tuæ prosperitate dispone, vt inter omnes viæ & vitæ
 huius varietates, tuo semper protegantur auxilio.

P Ræsta, quæsumus omnipotens Deus, vt familia tua per viam salutis incedat, & beati Ioannis Præcursoris hortamenta sectando, ad eum, quem prædixit, secura perueniat Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum.

E Xaudi Domine preces nostras, & iter famulorum tuorum propitius comitare, atque misericordiam tuam, sicut vbique es, ita vbique largire, quatenus à cunctis aduersitatibus tua opitulatione defensi, gratiarum tibi referant actionem. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen. Pax & benedictio **✝** Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, descēdat super vos & maneat semper. Amen.

Deinde aspergantur Aqua benedicta.

Quòd si vnus fuerit peregrinaturus, omnia dicuntur in numero singulari, ac si Sacerdos ipse, qui benedicit, fuerit socius peregrinationis, dicat in persona prima numeri pluralis, quatenus congruere videbitur.

¶ Benedictio peregrinorum post reditum.

ÿ. Adiutorium nostrū in nomine Domini. R. Qui fecit cælum & terram. Antiphona. Ecce sic benedictetur homo, qui timet Dominum.

Psalmus 127.

B Eati omnes qui timent Dominum: qui ambulant in vijs eius.

L abores manuum tuarum quia manducabis: beatus es, & benè tibi erit.

Vxor tua sicut vitis abundans : in lateribus domus tuæ

Filij tui sicut nouellæ oliuarum : in circuitu mensæ tuæ.

Ecce sic benedicetur homo : qui timet Dominum.

Benedicat tibi Dominus ex Sion : & videas bona Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.

Et videas filios filiorum tuorū : pacem super Israel.

Gloria Patri, &c. *Antiphona.* Ecce sic benedicetur homo, qui timet Dominū. **K** yrie eleison. **C** hriste eleison. **K** yrie eleison. **P** ater noster, &c. *ψ.* Et ne nos inducas in tentationem. *℞.* Sed libera nos à malo. *ψ.* Benedicti qui veniunt in nomine Domini. *℞.* Benedicti vos à Domino, qui fecit cælum & terram. *ψ.* Respice Domine in seruos tuos, & in opera tua. *℞.* Et dirige eos in viam mandatorum tuorum. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Largire quæsumus Dñe famulis tuis indulgentiam placatus & pacem, vt pariter ab omnibus mudentur offensis, & secura tibi mente deseruiant.

Omnipotens sempiterne Deus, nostrorum temporum vitæque dispositor, famulis tuis continuæ tranquillitatis largire subsidium, vt quos incolumes proprijs laboribus reddidisti, tua facias protectione securos.

Rituale Romanum.

Deus humilium uisitor, qui nos fraterna dilectione consolaris, præstende societati nostræ gratiam tuam, ut per eos, in quibus habitas, tuum nobis sentiamus aduentum. Per Dominum nostrum, &c.

Deinde aspergantur Aqua Benedicta à Sacerdote dicente:

Pax, & benedictio ✠ Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti descendat super vos, & maneat semper. Amen.

BENEDICTIONES ESCULENTORUM, præsertim in Pascha.

¶ Benedictio Agni Paschalis.

✠. Adiutorium nostrum in nomine Domini. **℞.** Qui fecit cælum & terram. ✠. Dominus uobiscum. **℞.** Et cum spiritu tuo. **O**remus.

DEus, qui per famulum tuum Moysen, in liberatione populi tui de Ægypto, agnum occidi iussisti, in similitudinem Domini nostri Iesu Christi, & utrosque postes domorum de sanguine eiusdem agni perungi præcepisti: tu benedicere ✠ & sanctificare ✠ digneris hanc creaturam carnis, quam nos famuli tui ad laudem tuam sumere desideramus, per resurrectionem eiusdem Domini nostri Iesu Christi. Qui tecum uiuit & regnat in sæcula sæculorum. **℞.** Amen. **Et mox aspergat Aqua benedicta.**

¶ Benedictio ouorum.

✠. Adiutorium nostrum in nomine Domini. **℞.** Qui

fecit

fecit celum & terram. *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.*
Et cum spiritu tuo.

O remus.

Subueniat, quæsumus Domine, tuæ benedictionis *✠* gratia huic ouorum creaturæ, vt cibus salubris fiat fidelibus tuis, in tuarum gratiarum actione sumentibus, ob resurrectionem Domini nostri Iesu Christi, qui tecum viuit & regnat in sæcula sæculorum. *℞.* Amen. *Aspergat Aqua benedicta.*

¶ Benedictio panis.

ψ. Adiutorium nostrum in nomine Domini. *℞.* Qui fecit celum & terram. *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

Domine Iesu Christe, panis Angelorum, panis viuus æternæ vitæ, benedicere *✠* dignare panem istum, sicut benedixisti quinque panes in deserto; vt omnes ex eo gustantes, inde corporis & animæ percipiant sanitatem. Qui viuis & regnas in sæcula sæculorum. *℞.* Amen. *Et aspergat Aqua benedicta.*

¶ Alia benedictio panis.

ψ. Adiutorium nostrum in nomine Domini. *℞.* Qui fecit celum & terram. *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere *✠* digneris hunc panem tua sancta spiritali benedictione: vt sit omnibus sumentibus salus mentis & corporis, atque contra omnes morbos, & vniuersas inimicorum insidias

tutamen. Per Dominum nostrum Iesum Christum
filium tuum, panem viuum, qui de cælo descendit,
& dat vitam & salutem mundo : & tecum viuit &
regnat in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæ-
cula sæculorū. *℞.* Amen. *Aspergat Aqua benedi-
cta.*

¶ *Benedictio nouorum fructuum.*

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini. *℞.* Qui
fecit cælum & terram. *℣.* Dominus vobiscum. *℞.*
Et cum spiritu tuo. *O remus.*

Benedic ✠ Domine hos nouos fructus *N.* &
præsta: vt qui ex eis in tuo sancto nomine ve-
scentur, corporis & animæ salute potiantur.
Per Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen. *Et
aspergat Aqua benedicta.*

¶ *Benedictio ad quodcumque comestibile.*

℣. Adiutorium nostrū in nomine Domini. *℞.* Qui
fecit cælum & terram. *℣.* Dominus vobiscum. *℞.*
Et cum spiritu tuo. *O remus.*

Benedic ✠ Domine creaturam istam *N.* vt sit
remediū salutare generi humano: & præsta per
inuocationem sancti nominis tui, vt quicūque ex
ea sumpserint, corporis sanitatem, & animæ tute-
lam percipiant. Per Christum Dominum nostrum.
℞. Amen. *Aspergat id Aqua benedicta.*

¶ *Benedictio olei simplicis.*

℣. Adiutorium nostrū in nomine Domini. *℞.* Qui
fecit cælum & terram.

Exorcismus.

EXorcizo te creatura olei per Deum Patrem ✠ omnipotentem, qui fecit cælum & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt. Omnis virtus aduersarij, omnis exercitus diaboli, & omnis incurfus, omne phantasma satanæ eradicare & effugare ab hac creatura olei, vt fiat omnibus qui eo vsuri sunt, salus mentis & corporis, in nomine Dei Patris ✠ omnipotentis, & Iesu ✠ Christi filij eius Domini nostri, & Spiritus sancti ✠ paracliti, & in charitate eiusdem Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignē.

R. Amen. *V.* Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

O ratio.

Domine Deus omnipotens, cui astat exercitus Angelorum cum tremore, quorum seruitium spiritule cognoscitur, dignare respicere, & benedicere ✠ & sanctificare ✠ hanc creaturam olei, quam ex oliuarum succo eduxisti, & ex eo infirmos inungi mandasti, quatenus sanitate percepta, tibi Deo viuo & vero gratias agerent: præsta quesumus, vt hi, qui hoc oleo, quod in tuo nomine benedicimus ✠ vsi fuerint, ab omni languore, omniq̃ infirmitate, atque cunctis insidijs inimici liberentur, & cunctæ aduersitates separentur à plasmate tuo, quod pretioso sanguine Filij tui redemisti: vt num-

quam lædatur à morlu serpētis antiqui. Per eum-
dem Dominum nostrum Iesum Christum filium
tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitāte, &c.

Aspergat oleum Aqua benedicta.

BENEDICTIONES AB EPISCOPIS,
vel alijs facultatem habentibus, faciendæ.

**Benedictio Sacerdotalium indumentorum
in genere.**

Ps. Adiutorium nostrū in nomine Domini. *R.* Qui
fecit celum & terram. *Ps.* Dominus vobiscum. *R.*
Et cum spiritu tuo. *O* remus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui per Moysen
famulum tuum Pontificalia & Sacerdotalia
seu Leuitica vestimenta, ad explendum in conspe-
ctu tuo ministerium eorum, ad honorem & deco-
rem nominis tui fieri decreuisti: adesto propitius in
uocationibus nostris, & hæc indumenta Sacerdota-
lia, desuper irrigate gratia tua, ingenti benedictione
per nostræ humilitatis seruitium purificare ✠ be-
nedicere ✠ & consecrare ✠ digneris: vt diuinis
cultibus & sacris mysterijs apta & benedicta exi-
stant: his quoque sacris vestibus Pontifices, & Sa-
cerdotes, seu Leuitæ tui induti, ab omnibus impul-
sionibus seu tentationibus malignorum spirituum
muniti & defensi esse mereantur; tuisque mysterijs
apte & condignè seruire & inhærere, atque in his

tibi

tibi placitè & deuotè perseuerare tribue. Per Christum Dominum nostrum. *℞. Amen.*

Oremus.

DEus, inuictę virtutis triumphator, & omnium rerum creator ac sanctificator: intende propitiuus preces nostras, & hæc indumenta Leuiticę, Sacerdotalis & Pontificalis glorię, ministris tuis fruenda tuo ore proprio benedicere ✠ sanctificare ✠ & consecrare ✠ digneris: omnesque eis vtentes, tuis mysterijs aptos, & tibi in eis deuotè ac laudabiliter seruietes, gratos efficere digneris. Per Dominum nostrum Iesum Christum, *&c.*

Oremus.

Domine Deus omnipotēs, qui vestimenta Pontificibus, Sacerdotibus, & Leuitis in vsum tabernaculi fœderis necessaria Moysen famulum tuum agere iussisti, eumque spiritu sapientię ad id peragendum repleuisti: hæc vestimenta in vsum & cultum mysterij tui benedicere ✠, sanctificare ✠ & consecrare ✠ digneris: atque ministros altaris tui, qui ea induerint, septiformis Spiritus gratia dignanter repleri, atque castitatis stola, beata facias cum bonorū fructu operum ministerij congruentis immortalitate vestiri. Per Christum Dñm nostrū. *℞. Amē.*

Deinde aspergit ipsa indumenta Aqua benedicta.

¶ Benedictio mapparum, siue lin. eaminum Altaris.
v. Adiutorium nostrū in nomine Domini. ℞. Qui fecit celum & terrā. v. Dominus vobiscum. ℞. Et

cum spiritu tuo.

Oremus.

EXaudi Domine preces nostras, & hæc linteamina sacri altaris vsui præparata benedicere & sanctificare digneris. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Oremus.

Domine Deus omnipotens, qui Moysen famulum tuum, ornamenta & linteamina facere per quadraginta dies docuisti, quæ etiam Maria texuit, & fecit in vsum ministerij, & tabernaculi fœderis: benedicere & sanctificare & consecrare digneris hæc linteamina ad tegendum inuoluendumque altare gloriosissimi Filij tui Domini nostri Iesu Christi. Qui tecum viuit & regnat in vnitæte Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. *R.* Amen. *Deinde aspergit ea Aqua benedicta.*

Benedictio corporalium.

Ps. Adiutorium nostrum in nomine Domini. *R.* Qui fecit celum & terram. *Ps.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Clementissime Domine, cuius inenarrabilis est virtus, cuius mysteria arcanis mirabilibus celebrantur: tribue, quæsumus, vt hoc linteamen tuæ propitiationis benedictione & sanctificetur ad consecrandum super illud Corpus & Sanguinem Dei & Domini nostri Iesu Christi Filij tui. Qui tecum viuit & regnat in vnitæte Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. *R.* Amen.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, benedicere ✠ sanctificare ✠, & consecrare ✠ digneris lintheamen istud ad tegendum inuoluendumque Corpus & Sanguinem Domini nostri Iesu Christi filij tui. Qui tecum uiuit & regnat. *R.* Amen.

Oremus.

OMnipotens Deus, manibus nostris opem tuæ benedictionis infunde: vt per nostram benedictionem ✠ hoc lintheamen sanctificetur, & Corporis ac Sanguinis Redemptoris nostri nouum sudarium, Spiritus sancti gratia efficiatur. Per eundem, *&c.* in vnitate eiusdem Spiritus sancti. *R.* Amen.

Et aspergit Aqua benedicta.

¶ Benedictio tabernaculi, seu vasculi pro sacrosancta Eucharistia conseruanda.

¶ Adiutorium nostrū in nomine Domini. *R.* Qui fecit cælum & terram. *¶* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, maiestatem tuam supplices deprecamur, vt vasculum hoc pro Corpore filij tui Domini nostri Iesu Christi in eo condendo fabricatum, benedictionis ✠ tuæ gratia dicare digneris. Per eundem Christum Dominum nostrum. *Deinde aspergit illud Aqua benedicta.*

Rituale Romanum.

¶ **Benedictio nouæ Crucis.**

Ps. Adiutorium nostrum in nomine Domini. **R.** Qui fecit cælum & terram. **V.** Domine exaudi orationem meam. **R.** Et clamor meus ad te veniat. **V.** Dominus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

Rogamus te Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, vt digneris benedicere **✠** hoc signum Crucis, vt sit remedium salutare generi humano, sit soliditas fidei, profectus bonorum operum, redemptio animarum, sit solamen, & protectio, ac tutela contra sæua iacula inimicorum. Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

Alia Oratio ad idem.

Benedic **✠** Domine hanc Crucem tuam, per quam eripuisti mundum à dæmonum potestate, & superasti passione tua suggestorem peccati, qui gaudebat in præuaricatione primi hominis per ligni vetiti suptionem. **Hic aspergat Aqua benedicta.** Sanctificetur hoc signum Crucis in nomine Patris **✠** & Filij **✠** & Spiritus **✠** sancti, vt orantes, inclinantesque se propter Dominum ante istam Crucem, inueniant corporis & animæ sanitatem. Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

Postea Sacerdos genuflexus ante Crucem deuotè adorat, & osculatur, & idem faciunt quicumque uoluerint.

BENEDICTIO IMAGINVM IESV
Christi Domini nostri, B. Virginis Mariæ,
& aliorum Sanctorum.

ŷ. Adiutorium nostrū in nomine Domini. *R.* Qui
fecit cælum & terram. *V.* Dominus vobiscum. *R.*
Et cum spiritu tuo.

O remus.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui Sanctorum
tuorum imagines [*sive* effigies] sculpi, aut
pingi non reprobas, vt quoties illas oculis corporeis
intuemur, toties eorum actus & sanctitatem ad imi-
tandum memoriæ oculis meditemur: hanc, quæsu-
mus, imaginem [*seu* sculpturam] in honorem &
memoriam vnigeniti Filij tui Domini nostri Iesu
Christi, [*vel* beatissimæ Virginis Mariæ Matris Do-
mini nostri Iesu Christi, *vel* beati *N.* Apostoli tui,
vel Martyris, *vel* Confessoris, *aut* Pontificis, *aut*
Virginis] adaptatem benedicere *✠* & sanctificare
✠ digneris: & præsta, vt quicūque coram illa vnige-
nitum Filium tuum [*vel* beatissimam Virginem,
vel gloriosum Apostolum, *sive* Martyrem, *sive* Cō-
fessorem, *aut* Virginem] suppliciter colere & hono-
rare studuerit; illius meritis & obtentu à te gratiam
in præsentī, & æternam gloriam obtineat in futu-
rum. Per eundem Christum Dominum nostrum.
R. Amen. *Vltimò aspergat Aqua benedicta.*

RITVS BENEDICENDI ET IMPO-
nendi primarium lapidem pro Ecclesia ædifi-
canda, seruandus à Sacerdote facultatem
habente ab Episcopo.

Ecclesiam ex Episcopi auctoritate tantum iuxta
sacrorum Canonum decreta, ædificari fas est. Si
verò Sacerdos eius ædificationis primarium lapidē
benedicendi potestatem habens, eiusmodi functio-
nem peragat, hunc ritum seruabit.

Pridie quàm primarius lapis benedicatur, ligneam
Cruce[m] in loco, vbi debet esse altare, figat ipse vel
alius Sacerdos. Sequenti verò die lapis in Ecclesiæ
fundatione ponendus, qui debet esse quadratus, &
angularis, benedicatur hoc modo.

Sacerdos indutus amictu, alba, cingulo, stola, &
pluuiali albi coloris, adhibitis aliquot Sacerdotibus
& Clericis, salem & aquam benedicit, nisi prius in
promptu habeat iam benedictam ordinaria bene-
dictione, vt sup. fol. 129. & interim dum cātatur à
Clericis Añā cum Psalmo sequenti, aspergit locum,
vbi **Cru**x posita est, cum Aqua benedicta. Añā. Si-
gnum salutis pone Domine Iesu Christe in loco is-
to, & non permittas introire angelum percutien-
tem.

Psalmus 83.

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtu-
tum: concupiscit, & deficit anima mea in a-
tria Domini.

Cor meum & caro mea: exultauerunt in Deum
uiuum.

Etenim passer inuenit sibi domum: & turtur nidum
sibi, ubi ponat pullos suos.

Altaria tua Dñe virtutum: rex meus & Deus meus.

Beati qui habitant in domo tua Domine: in sæcula
sæculorum laudabunt te.

Beatus vir cuius est auxilium abs te: ascensiones in
corde suo disposuit in valle lacrymarum, in loco
quem posuit.

Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de
virtute in virtutē: videbitur Deus deorum in Sion.

Domine Deus virtutum exaudi orationem meam:
auribus percipe Deus Iacob.

Protector noster aspice Deus: & respice in faciem
Christi tui.

Quia melior est dies vna in atrijs tuis: super millia.

Elegi abiectus esse in domo Dei mei: magis quàm
habitare in tabernaculis peccatorum.

Quia misericordiam & veritatem diligit Deus: gra-
tiam & gloriam dabit Dominus.

Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocen-
tia: Domine virtutum, beatus homo qui sperat in
te.

Gloria Patri, & Filio.

**Finis Psalmo Sacerdos versus ad locum per eum
aspersum dicit:**

Oremus.

Domine Deus, qui licet cælo & terra non capia-
ris, domum tamen dignaris habere in terris
vbi nomen tuum iugiter inuocetur, locum hunc,
quæsumus, beatæ Mariæ semper Virginis, & B. **N.**
(nominando Sanctum vel Sanctam, in cuius honoré
ac nomen fundabitur Ecclesia) omniumque Sancto-
rum intercedentibus meritis, sereno pietatis tuæ in-
tuitu visita, & per infusionem gratiæ tuæ ab omni
inquinamento purifica, purificarumque conserua,
& qui dilecti tui Dauid deuotionem in filij sui Sa-
lomonis opere compleuisti, in hoc opere desideria
nostra perficere digneris; effugiantque omnes hinc
nequitiae spirituales. Per Dominum nostrum Ie-
sum Christum filium tuum, qui tecum uiuit & re-
gnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcu-
la sæculorum. **R.** Amen.

Postea stans benedicit primarium lapidem, dicens:
V. Adiutorium nostrum in nomine Domini. **R.** Qui
fecit cælum & terram. **V.** Sit nomen Domini bene-
dictum. **R.** Ex hoc nunc & usque in sæculum. **V.**
Lapidem, quem reprobauerunt ædificantes. **R.** Hic
factus est in caput anguli. **V.** Tu es Petrus. **R.** Et su-
per hanc petram ædificabo Ecclesiã meam. **V.** Glo-
ria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Sicut erat in prin-
cipio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum,
Amen. **O** remus.

Domine Iesu Christe fili Dei uiui, qui es verus
omnipotens Deus, splendor & imago æter-

ni Patris, & vita æterna, qui es lapis angularis de monte sine manibus abscissus, & immutabile fundamentum, hunc lapidem collocandum in tuo nomine confirma, & tu, qui es principium & finis, in quo principio Deus Pater ab initio cuncta creauit, sis, quæsumus, principium, & incrementum, & consummatio ipsius operis, quod debet ad laudem & gloriam tui nominis inchoari. Qui cum Patre & Spiritu sancto uiuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *R.* Amen.

Tunc aspergit lapidem ipsum Aqua benedicta, & accepto cultro, per singulas partes sculpsit in eo signum Crucis, dicens: In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. *R.* Amen. quo facto dicit:

O remus.

Benedic Domine creaturam istam lapidis, & præsta per inuocationem sancti tui nominis, ut quicumque ad hanc Ecclesiam ædificandam pure mente auxilium dederint, corporis sanitatem, & animæ medelam percipiant. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Posteà dicantur Litanix ordinariæ sine Orationibus in fine positis: quibus dictis, parato cæmento, & cæmentario assistente, Sacerdos inchoat, Clericis prosequentibus. Antiphonam, Manè surgens Iacob erigebat lapidem in titulum, fundens oleum desuper, votum vouit Domino: Verè locus iste sanctus est, & ego nesciebam.

Psalmus 126.

Nisi Dominus ædificauerit domum : in vanum laborauerunt qui ædificant eam.

Nisi Dominus custodierit ciuitatem. frustra uigilat qui custodit eam.

Vanum est uobis ante lucem surgere: surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris.

Cum dederit dilectis suis somnum: ecce hereditas Domini, filij; merces, fructus ventris.

Sicut sagittæ in manu potentis: ita filij excussorum.

Beatus uir, qui impleuit desiderium suum ex ipsis: non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta. **G**loria Patri.

Quo dicto, Sacerdos stans tangit & ponit ipsum primarium lapidem in fundamento, dicens:

In fide Iesu Christi collocamus Lapidem istum primarium in hoc fundamento, In nomine Patris **✠** & Filij **✠** & Spiritus **✠** sancti, ut uigeat uera fides hic, & timor Dei, fraternaque dilectio; & sit hic locus destinatus orationi, & ad inuocandum & laudandum nomen eiusdem Domini nostri Iesu Christi, qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit & regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. **℟.** Amen.

*Interim cæmentarius locat ipsum lapidem cum cæmento, postea Sacerdos spargit super lapidem Aquam benedictam, dicens: Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, lauabis me & super niuë dealabor. **Psal. M** miserere mei Deus secundum magnã,*

&c. vt supra fol. 48. dicitur totus cū Gloria Patri. Quo dicto, Sacerdos spargit Aquam benedictam per omnia fundamenta, si iunt aperta: si verò non sunt aperta, circuit aspergendo fundamenta Ecclesiæ designata. Et incipiens aspergere, inchoat Antiphonam. Clero prosequente: O quàm metuendus est locus iste! verè non est hîc aliud, nisi domus Dei, & porta cæli.

Psalmus 86.

Fundamenta eius in montibus sanctis: diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob.

Gloriosa dicta sunt de te: ciuitas Dei.

Memor ero Rahab & Babylonis: scientium me.

Ecce alienigenæ, & Tyrus, & populus Æthiopum: hi fuerunt illic.

Numquid Sion dicet, Homo, & homo natus est in ea: & ipse fundauit eam Altissimus?

Dominus narrabit in scripturis populorum, & principum horum qui fuerunt in ea.

Sicut lætantium omnium: habitatio est in te.

Gloria Patri.

Añã. O quàm metuendus est locus iste! verè non est hîc aliud, nisi domus Dei, & porta cæli. **Interim aspergendo procedit vsque ad fundamenta aperta, seu designata, & repetita Antiph. stans dicit: O remus.**

Ministri: Flectamus genia. R. Leuate.

OMnipotens & misericors Deus, qui Sacerdotibus tuis tantam præ ceteris gratiam contulisti, vt quidquid in tuo nomine dignè perfecteque ab eis agitur, à te fieri credatur, quæsumus immensam clementiam tuam, vt quidquid modò visitaturi sumus, visites, & quidquid benedicturi sumus, benedicas; sitque ad nostræ humilitatis introitum, Sanctorum tuorum meritis, fuga dæmonum, Angeli pacis ingressus. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

DEus, qui ex omnium cohabitatione Sanctorum æternum maiestati tuæ condidisti habitaculum, da ædificationi tuæ incrementa cælestia; vt quod te iubenta fundatur, te largiente perficiatur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

RITVS BENEDICENDI NOVAM
 Ecclesiam, seu Oratorium publicum, vt ibi
 sanctissimum Missæ sacrificium
 celebrari possit.

SAcerdos nouam Ecclesiam de licentia Episcopi benedicturus, vt in ea diuinum sacrificium Missæ ritè celebretur, stola ac pluuiiali albi coloris indutus, aliquot Sacerdotibus, & Clericis adhibitis, prælata Cruce media inter duos Clericos deferentes cereos accensos, manè procedit ad primariam Ecclesiæ vel Oratorij anuam; vbi stans capite aperto, cõuersus ad eam dicit absolutè Orationem.

Actiones nostras, quæsumus Domine, aspirando præueni, & adiuuando prosequere: vt cuncta nostra oratio & operatio à te semper incipiat, & per te cœpta finiatur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Deinde inchoat Antiphonam. Asperges me Domine, &c. & Clerus alternatim dicit Psal. Misere mei Deus. in fine Gloria Patri. Interim circumdat exteriù Ecclesiam (quæ intus debet esse vacua, & nuda, & pariter altaria nuda, excluso populo, donec absoluta sit benedictio) & Sacerdos accepto aspergillo ex herba hyssopi ad eius dexteram se conuertens. pariete Ecclesiæ in superiori parte & in fundamentis, cum Aqua benedicta aspergit, dicens. Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, lauabis me, & super niuem dealbabor, Reuersi ad locū unde processio initiū habuit, repetita Antiphona à Clero, Sacerdos stans vt prius versus Ecclesiā dicit Oremus. & Ministri. Flectamus genua. ℞. Leuate.

Oratio.

Domine Deus, qui licet cælo & terra non capiari, domum tamen dignaris habere in terris, vbi nomen tuum iugiter inuocetur: locum hunc, quæsumus, beatæ Mariæ semper Virginis, & beati N. omniumque Sanctorum intercedentibus meritis, sereno pietatis tuæ intuitu visita, & per infusionem gratiæ tuæ ab omni inquinamento purifica, purificatumque conserua; & qui dilecti tui David deuotionem

tionem in filij sui Salomonis opere compleuisti, in hoc opere desideria nostra perficere digneris; effugiantque omnes hinc nequitiae spirituales. Per Dominum nostrum, &c.

Qua finita Oratione, omnes bini in Ecclesiam intrantes ad altare maius procedunt, Litanias decantantes.

Vbi dictū fuerit, Vt omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, Te rogamus audi nos. **surgit Sacerdos, & intelligibili voce dicit:** Vt hanc Ecclesiam, & Altare ad honorem tuum, & nomen Sancti tui **N.** purgare & benedicere **✠** digneris, Te rogamus audi nos. **cū dicit,** benedicere, **manu dextera benedicit Ecclesiam, & altare, deinde vt prius genuflectit, donec perficiantur Litaniae; & Cantores prosequuntur:**

Vt nos exaudire digneris, Te rogamus audi nos. Fili Dei, Te rogamus audi nos. Agnus Dei, &c.

Dicto ultimo K yrie eleison, Sacerdos stans dicit: Oremus. **Ministri:** Flectamus genua. **℞.** Leuate.

P Ræueniat nos, quæsumus Domine, misericordia tua, & intercedētibus omnibus Sanctis tuis, voces nostras clementia tuæ propitiationis anticipet. Per Christum Dominum nostrum. **℞.** Amen.

Tum distans ab altari congruenti spatio genuflectus, & se signans, dicit: Deus in adiutorium meum intende. **& statim surgit Clero respondente:** Domine ad adiuuandum me festina. **Ipse verò stans dicit:**

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. **Chorus**
respondet: Sicut erat in principio, &c. **Posteâ Sa-**
cerdos dicit: Oremus. **Ministri: F**lectamus ge-
 nua. **R.** Leuate.

Oratio.

OMnipotens & misericors Deus, qui Sacerdo-
 tibus tuis tantam præ ceteris gratiam contu-
 listi, vt quidquid in tuo nomine dignè per-
 fecteque ab eis agitur, à te fieri credatur, quæsumus
 immensam clementiam tuam, vt quidquid modò
 visitaturi sumus, visites, & quidquid benedicturi
 sumus, bene **✠** dicas, sitque ad nostræ humilitatis
 introitum, Sanctorum tuorum meritis, fuga dæ-
 monum, Angeli pacis ingressus. Per Dominum nos-
 trum Iesum Christum filium tuum, &c.

His dictis inchoat Antiphonam. Benedic Domi-
 ne domum istam nomini tuo ædificatam. **cum tri-**
bus Psalmis sequentibus; videlicet:

Psalmus 119.

AD Dominum cum tribularer clamaui; & ex-
 audiuit me.

Domine libera animam meam à labijs ini-
 quis: & à lingua dolosa.

Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi: ad lin-
 guam dolosam?

Sagittæ potentis acutæ: cum carbonibus desola-
 torijs.

Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est,

habitavi cum habitantibus Cedar : multum incola
fuit anima mea.

Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus : cum
loquebar illis, impugnabant me gratis.

Gloria Patri.

Psalmus 120.

Leuavi oculos meos in montes : unde veniet
auxilium mihi.

Auxilium meum à Domino : qui fecit cæ-
lum & terram.

Non det in commotionem pedem tuum : neque
dormitet qui custodit te.

Ecce non dormitabit, neque dormiet : qui custodit
Israel:

Dominus custodit te, Dominus protectio tua : su-
per manum dexteram tuam.

Per diem sol non uret te : neque luna per noctem.

Dominus custodit te ab omni malo : custodiat ani-
mam tuam Dominus.

Dominus custodiat introitum tuum, & exitum
tuum : ex hoc nunc & vsque in sæculum.

Gloria Patri.

Psalmus 121.

Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi : in do-
mum Domini ibimus.

Stantes erant pedes nostri : in atrijs tuis Ieru-
salem.

Ierusalem, quæ ædificatur vt ciuitas : cuius partici-
patio eius in idipsum.

Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini : testi-
monium

monium Israel ad confitendum nomini Domini

Quia illic sederunt sedes in iudicio: sedes super domum Dauid.

Rogate quæ ad pacem sunt Ierusalem: & abundantia diligentibus te.

Fiat pax in virtute tua: & abundantia in turribus tuis.

Propter fratres meos, & proximos meos: loquebar pacem de te.

Propter domum Domini Dei nostri: quæsiui bona tibi. **G**loria Patri.

Antiph. Benedic Domine domum istam nomini tuo ædificatam.

Interim aspergit interiùs parietes in parte superiori & inferiori, inchoans aspersionem à parte Euangelij, dicens: Asperges me Domine, &c. tum ad altare reuersus, dicit: Oremus. Flectamus genua. R. Leuate.

DEus, qui loca nomini tuo dicanda sanctificas, effunde super hanc orationis domum gratiam tuam, vt ab omnibus hinc nomen tuum inuocantibus auxilium tuæ misericordiæ sentiatur. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, &c.

His peractis dicitur Missa de tempore occurrenti, vel de Sancto.

Ecclesia verò quamuis à simplice Sacerdote, vt supra, sit benedicta, ab Episcopo tamen cōsecrāda est.

RITVS RECONCILIANDI EC-
clesiam violatam, si nondum erat ab
Episcopo consecrata,

Ecclesiæ violatæ reconciliatio per Sacerdotem
ab Episcopo delegatum fiat hoc modo. Altare
Ecclesiæ omnino nudetur, prouideaturque vt Ec-
clesia possit liberè circumiri tam exteriùs quàm in-
terius, si fieri potest. paretur vasculum cum Aqua
benedicta, & aspergillum de herba hyssopo factū.
Sacerdos indutus amictu, alba, cingulo, stola, & plu-
uiali albo, adhibitis aliquot Sacerdotibus & Cleri-
cis, procedit ad primariam Ecclesiæ portam. vbi
stans Antiphonam incipit, dicens, Clero prosequen-
te: Asperges me Domine hyssopo, & mundabor;
lauabis me, & super niuē dealbabor. *Psalm.* Misere-
re mei Deus. totus cum Gloria Patri. Quo fini-
to, Antiphona repetitur. Interim cum Antiphona
& Psalmus dicuntur, Sacerdos cum Aqua benedi-
cta aspergit in circuitu extrinsecus Ecclesiam, &
Cœmeterium, simul aspergendo alternatim ad pa-
rietes Ecclesiæ, ad terram Cœmeterij, præsertim ad
loca contaminata. Quo facto, redit ad locum, vbi
incepit aspergere, & stans dicit:

Oremus.

OMnipotens & misericors Deus, qui Sacerdo-
tibus tuis tantam præ ceteris gratiam contuli-
sti, vt quidquid in tuo nomine dignè perfectèque ab

eis agitur, à te fieri credatur: quæsumus immensam clementiam tuam, vt quod modò visitaturi sumus, visites; & quidquid benedicturi sumus, bene ✠ dicas; sitque ad nostræ humilitatis introitum, Sancto- rum tuorum meritis, fuga dæmonum, Angeli pacis ingressus. Per Christum Dñm nostrum. *℞.* Amen.

Deinde Sacerdos incipit Litanias, & ingreditur Ecclesiam cum Clero, cantando eas; acceditque ante altare maius, coram quo genuflectit: cumque dictum fuerit; Vt omnibus fidelibus defunctis requiæ æternam, &c. ℞. Te rogamus audi nos. Sacerdos surgit, & clara voce dicit: Vt hanc Ecclesiam, altare hoc, & cœmeterium purgare ✠ & reconciliare digneris, Te rogamus, &c.

Quibus dictis rursus genuflectit, & Litanix perficiuntur. Quibus finitis, Sacerdos versus ad dictum altare dicit: Oremus. & Ministri: Flectamus genua. ℞. Leuate.

PRæueniat nos, quæsumus Domine, misericordia tua, & intercedentibus omnibus Sanctis tuis, voces nostras clementia tuæ propitiationis anticipet. Per Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen. *Deinde Sacerdos genuflectit ante altare, & le signo Crucis muniens, clara voce dicit: Deus in adiutorium meum intède. tum surgit, & chorus, seu astantes Clerici respondent: Domine ad adiuuandū me festina. & Sacerdos stans dicit: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. ℞. Sicut erat in principio,*

Rituale Romanum.

& nunc, & semper, & in sæcula sæculorum. Amen.

Quo dicto, Sacerdos inchoat, Clero prosequente, Anam. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius. **Psalm.**

In Ecclesijs benedicite Deo Domino: de fontibus Israel.

repetitur Antiphona.

Ibi Benjamin adolescentulus: in mentis excessu.

repetitur Antiphona.

Principes Iuda, duces eorum: principes Zabulon, principes Nephthali.

repetitur Antiphona.

Manda Deus virtuti tuæ: confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

repetitur Antiphona.

A templo sancto tuo in Ierusalem: tibi offerent reges munera.

repetitur Antiphona.

Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorum: vt excludant eos, qui probati sunt argento.

repetitur Antiphona.

Dissipa gentes, quæ bella volunt; venient legati ex Ægypto: Æthiopia præueniet manus eius Deo.

repetitur Antiphona.

Regna terræ cantate Deo: psallite Domino.

repetitur Antiphona.

Psallite Deo, qui ascendit super cælum cæli: ad orientem.

repetitur Antiphona.

Ecce dabit voci sue vocem virtutis, date gloriã Deo super Israel: magnificentia eius, & virtus eius in nubibus.

repetitur Antiphona.

Mirabilis Deus in Sanctis suis, Deus Israel, ipse da-

bit

bit virtutem & fortitudinem plebi suæ: benedictus Deus. Et non dicitur Gloria Patri, sed Antiphona repetitur. Interim dum Antiphona & Psalmus prædicti dicuntur, Sacerdos circuit Ecclesiam intrinsecus aspergendo: aspergit etiam specialiter loca contaminata, quo facto stans in Presbyterio versus ad altare dicit:

DEus, qui in omni loco dominationis tuæ clemens & benignus purificator assistis; exaudi nos, quæsumus, & concede, vt in posterum inuiolabilis huius loci permaneat benedictio; & tui muneris beneficia, vniuersitas fidelium, quæ supplicat, percipere mereatur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Deinde dicitur Missa de die occurrenti.

Simplex Sacerdos, tantum ex priuilegio Sedis Apostolicæ, potest Ecclesiam ab Episcopo consecratam reconciliare. Et tunc vtatur ritu in Pontificali præscripto: procedatque indutus amictu, alba, cingulo, stola, & pluuiali albi coloris: adhibitis secum alijs Presbyteris & Clericis superpelliceis indutis, cū aqua ab Episcopo ad hunc vsum ritè benedicta.

RITVS BENEDICENDI NOVVM
Cœmeterium per Sacerdotem ab Episcopo
delegatum.

PRidie quàm fiat benedictio, ponitur in medio Cœmeterio benedicendo lignea Crux, alta ad

staturam

staturam hominis; & ante ipsam Crucem in terra
figitur paxillus tridens ligneus altus ad cubitum v-
num, aptus ad affigendum illi tres candelas.

Sequenti die manè Sacerdos in Sacristia paratus
amictu, alba, cingulo, stola, & pluuiiali albi coloris,
adhibitis aliquot Sacerdotibus & Clericis indutis
superpelliceis, qui deferant vasculum Aquæ bene-
dictæ, aspergillum, & thuribulum cum incensâ na-
uicula, & hoc Rituali libro, & tribus candelis cereis,
procedit ad Cœmeterium benedicendum ante Cru-
cem in medio positam, & affiguntur, & accendun-
tur tres candelæ super ligneam paxillum, & Sacer-
dos ante Crucem & candelas, stans discooperto ca-
pite dicit: **O** remus.

Omnipotens Deus, qui es custos animarum,
& tutela salutis, fides credentiûm, respice pro-
pitius ad nostræ seruitutis officium, & ad in-
troitum nostrum purgetur ✠, benedicatur ✠, &
sanctificetur ✠ hoc Cœmeterium, vt humana cor-
pora hîc post vitæ cursum quiescentia, in magno iu-
dicij die simul cum felicibus animabus mereantur
adipisci vitæ perennis gaudia. Per Christum Domi-
num nostrum. *R.* Amen.

Mox ante ipsam Crucem omnes, genibus flexis,
dicunt Litanias ordinarias, incipiente Cantore, ce-
teris respondentibus; & cùm dictum fuerit, Vt om-
nibus fidelibus defunctis, &c. Te rogamus audi
nos. Sacerdos iurgit, & clara voce dicit, producens

manu signum Crucis : Vt hoc Cœmeterium purgare & benedicere ✠ digneris, Te rogamus, &c.

Deinde Sacerdos, vt prius genuflectit, & Litaniam perficiuntur.

Quibus finitis, surgunt omnes, & Sacerdos Crucem aspergit Aqua benedicta, dicens Antiphonam, Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lauabis me, & super niuem dealbabor. Miserere mei Deus, &c: dicitur totus ab astantibus cum Gloria Patri, &c. vt supra fol. 48. quo dicto repetitur Antiph. Dum dicitur Psalmus, Sacerdos circuit, & perambulat totum Cœmeterium, incipiens ad eius dexteram, aspergens vbique Aqua benedicta: quo facto, redit ante Crucem, & ad ipsam respiciens, dicit:

Oremus.

DEus, qui es totius Orbis conditor, & humani generis redemptor, cunctarumq; creaturarum visibilium & inuisibilium perfectus dispositor, te supplici voce ac puro corde exposcimus, vt hoc Cœmeterium, in quo famulorum famularumq; tuarum corpora quiescere debet post curricula huius vitæ labentia, purgare ✠ benedicere ✠, & sanctificare ✠ digneris: quiq; remissionem omnium peccatorum per tuam magnam misericordiam in te confidentibus præstitisti, corporibus quoque eorum in hoc Cœmeterio quiescentibus, & tubam primi Archangeli expectantibus consolationem perpetuam largiter impartire. Per

Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Tunc figit in summitate Crucis vnā ex tribus candelis ardentibus, & alias duas similiter ardentes in duobus brachijs eiusdem Crucis. Deinde incensat ipsam Crucem, & aspergens Aqua benedicta redit cum ministris in sacristiam.

ORDO RECONCILIANDI COEMETERIUM violatum, siue Ecclesiæ contiguum sit, siue separatum, vbi Ecclesia non est polluta.

Mane diei, qua facienda est reconciliatio, Sacerdos, si ab Episcopo facultatem habeat, adhibitis alijs Sacerdotibus & Clericis indutis superpelliceis, in sacristia, aut alio decenti loco vestitus amictu, alba, cingulo, stola, & pluuiali albi coloris, accedit ad medium Cœmeterij, Clerico vasculum Aquæ benedictæ & aspergillum deferente, & ibi super tapete genuflectit vna cum ministris: & Cantores, alijsque omnes genibus flexis, dicunt Litanias. In quibus cum dictum fuerit, *Vt omnibus fidelibus defunctis, &c. Te rogamus audi nos.* Sacerdos surgit, & manu dextra producens signum Crucis super Cœmeterium, clara voce dicit: *Vt hoc Cœmeterium reconciliare ☩ & sanctificare digneris. R.* Te rogamus audi nos. *Quibus dictis, vt prius genuflectit, Cantoribus Litanias perficientibus.*

Quibus finitis, surgunt omnes, & Sacerdos accepto aspergillo cum Aqua benedicta inchoat Antiph. Asperges me Domine hyssopo, Clero prosequente, & mundabor; lauabis me, & super niuem dealbabor. *Psalm. Miserere mei Deus, &c. dicitur totus sine Gloria Patri. in fine repetitur Añã, Asperges, Dum hæc dicuntur, Sacerdos circuit totum Cœmeterium, incipiens ad eius dexteram, aspergens ubique Aqua benedicta, præsertim in loco ubi violatio commissã est. Quo peracto, redit ad locum ubi Litanix dictæ fuerunt, & ibi stans dicit: Oremus. & Ministri: Flectamus genua. R. Leuate.*

Domine pie, qui agrum figuli pretio Sanguinis tui in sepulturam peregrinorum comparari voluisti, quæsumus, dignanter reminiscere clementissimi huius mysterij tui. Tu es enim Domine figulus noster, tu quietis nostræ ager, tu agri huius pretium. Tu dedisti etiam, & suscepisti. Tu de pretio tui viuifici Sanguinis nos requiescere donasti. Tu ergo Domine, qui es offensionis nostræ clementissimus indultor, expectantissimus iudicator, iudicij tui superabundantissimus miserator, iudicium tuæ iustissimæ seueritatis abscondens post miserationem tuæ piæ redemptionis adesto exauditor, & effector nostræ reconciliationis; hocque Cœmeterium peregrinorum tuorum cælestis patriæ incolatum expectantium, benignus purifica & recõcilia; & hîc tumulorum, & tumulãdorum corpora

de potentia & pietate tuæ resurrectionis ad gloriam incorruptionis non damnans, sed glorificans resuscita. Qui venturus es iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. *R.* Amen.

DE PROCESSIONIBVS

*P*ublicæ sacræque Processiones, seu Supplicationes, quibus ex antiquissimo S S. Patrum instituto Catholica Ecclesia vel ad excitandam fidelium pietatem, vel ad commemoranda Dei beneficia, eique gratias agendas, vel ad diuinum auxilium implorandum vti consuevit, qua par est religione celebrari debent: continent enim magna ac diuina mysteria, & salutare Christianæ pietatis fructus eas piè exequentes à Deo consequuntur; de quibus fideles præmonere & erudire, quo tempore magis opportunum fuerit, Parochorum officium est.

*V*ideant in primis Sacerdotes, aliique Ecclesiastici ordinis, vt in his Processionibus ea modestia ac reuerentia tum ab ipsis tum alijs adhibeatur, quæ pijs & religiosis huiusmodi actionibus maximè debetur.

*O*mnes decenti habitu, super pelliceis, vel alijs sacris vestibus, sine galeris, nisi pluuia cogente, induti, grauitè, modestè, ac deuotè bini suo loco procedentes, sacris Precibus ita sint intenti, vt remoto risu, mutuoque colloquio, & vago oculorum aspectu, populum etiam ad piè deuotèque precandum inuitent.

Laici à Clericis, femine à viris separatæ orantes prosequantur.

Præferatur Crux, & ubi fuerit consuetudo, vexillum sacris Imaginibus insignitum, non tamen factum militari seu triangulari forma.

Edendi ac bibendi abusum, secum ve esculenta & poculenta deferendi in sacris Processionibus, agrisque lustrandis, & suburbanis Ecclesijs visitandis tollere Parochi studeant: ac fideles, præsertim die Dominica, quæ proximè Rogationes antecedit, quàm hæc dedeceat corruptela, sæpius admonent.

Processiones prius fieri debent, deinde Missa solemniter celebrari: nisi aliter ob grauem causam interdum Ordinario vel Clero videatur.

Processiones autem quedam sunt ordinariæ, quæ fiunt certis diebus per annum, vt in festo Purificationis beatæ Mariæ semper Virginis, & in Dominica Palmarum, & in Litanij maioribus in festo sancti Marci, & in minoribus Rogationum triduo ante Ascensionem Domini, & in die festo Corporis Christi, vel alijs diebus pro consuetudine Ecclesiarum.

Quedam verò sunt extraordinariæ, vt quæ varijs ac publicis Ecclesiæ de causis in dies indicuntur.

DE PROCESSIONE IN DIE FE-
sto Purificationis beatæ Mariæ sem-
per Virginis.

Completa benedictione & distributione can-
delarum, vt in Missali Romano reformato,
fit Processio. Et primò Celebras imponit in-
censum in thuribulum: deinde Diaconus vertens se
ad populum, dicit:

Procedamus in pace. & Chorus respondet:

In nomine Christi, Amen.

Præcedit thuriferarius cum thuribulo fumigan-
te: deinde Subdiaconus paratus deferens Crucem,
medius inter duos Acolythos cum candelabris, &
candelis accensis: sequitur Clerus per ordinem, vlti-
mò Celebrans cum Diacono à sinistris, omnes cum

cande-

candelis accensis in manibus : & cantantur Anti-
phonæ sequentes.

Añã. A dor na tha la mum tuum Si-

on, & sus ci pe Regem Christum

amplecte re Ma ri am, quæ est cælestis

porta ip sa e nim portat Regem glori æ,

Rituale Romanum.

noui luminis: Sub si stit Virgo, addueens

manibus Fi lium an te lu ci ferum

ge nitum; quem ac ci pi ens Sime on in

vlras fu as prædi ca uit populis Dominum

e um es se vi tæ, & mortis, Sal ua-

torem

to rem mundi.

Alia Antiphona.

Responsum accepit Si meon à Spi ri tu

san cto, non vi surum se mortem, ni si

vi de ret Christum Domi ni: & cum indu-

cerent pue rum in templum, ac ce pit

e um in vl nas su as, & bene di xit

De um, & di xit: Nunc di mittis ser-

uum tuum Domine in pace.

✠ Cum in du cerent puerum Ie sum paren-

tes e orius, vt fa cerent fecundum consue-

tu di nem le gis pro e o: ip se ac ce-

pit e um in vlnas su as,

Et ingrediendo Ecclesiam cantatur.

R. Obtulerunt Domino par turturum, aut

du os pullos colum basum, Sicut scriptum

Rr 2 est

est in lege Domini. *y.* Postquam

impleti sunt dies purgationis Mariæ

secundum legem Moysi, tu-

lerunt Iesum in Ierusalem, ut fi-

sterent eum Domino.

sicut

Sicut scriptum.   Glo ri   a

Pa tri,   &   Fi li o,   &   Spi ri-

tu i   fan   cto.

Sicut scriptum.

Finita Processione, Celebrans & ministri, depositis violaceis, accipiunt paramenta alba pro Missa. Et candelæ tenentur in manibus accensæ, dum legitur Euangelium, & iterum ad elevationem Sacramenti usque ad Communionem.

Rituale Romanum.

DE PROCESSIONE
in die Palmarum.

IN Dominica Palmarū, facta benedictione & distributione Palmarum seu Oliuarū, post vltimam Orationem, Omnipotens sempiterne Deus, &c. fit Processio, ac primū Celebrans imponit incensum in thuribulū, & Diaconus vertēs se ad populū, dicit:

Procedamus in pace. & Chorus respondet:

In nomine Christi, Amen.

Præcedit thuriferarius cum thuribulo fumigāte: deinde Subdiaconus paratus deferens Crucem, medius inter duos Acolythos cum candelabris, & candelis accensis: sequitur Clerus per Ordinem, vltimò Celebrans cum Diacono à sinistris, omnes cum ramis in manibus: & cantantur sequentes Antiphonæ vel omnes, vel aliquæ, quousque durat Processio.

Añā. Cū appropinquaret Dominus Ierusalem,

misit duos ex discipulis suis, di-

cens: Ite in castellum, quod contra vos

est, & inuenietis pullum asinae al-

ligatum, super quem nullus hominum sedit:

Rituale Romanum.

sol ui te, & ad du ci te mi hi: Si quis vos

in ter ro ga uerit, di ci te: Opus Domino

est. Soluentes ad duxerunt ad Iesum

& impo su e runt il li vestimenta su a,

& se dit super eum: a li j expande-

bant

bant vestimenta sua in via: a lij

ramos de arboribus sternebant; & qui

sequebantur, clamabant: Hosanna benedi-

ctus qui venit in nomine Domini:

benedictum regnum patris nostri Dauid:

Rituale Romanum.

Hofan na in ex cel fis: mi se re re no-

bis fi li Da uid.

Alia Aña.

Cum au diffet po pu lus, quia Iesus

ve nit Ie ro so lymam, ac ce pe runt ra-

mos palmarum, & ex i e runt e i ob-

uiam

ri am, & clamabant pu e ri, di cen tes Hic

est qui venturus est in sal utem po-

pu li. Hic est salus no stra, & re-

demp ti o Is ra el. Quantus est iste,

cu i Thro ni, & Domi na ti o nes

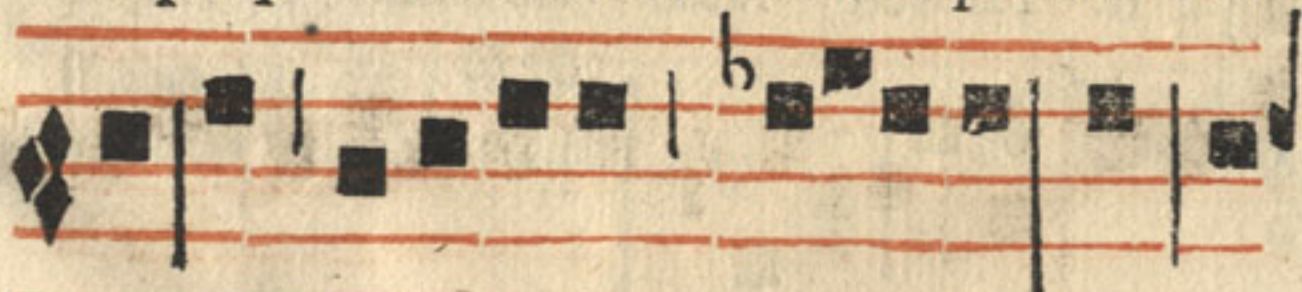
oc cur runt? Noli time re fi li a Si on:

ec ce Rex tuus ve nit ti bi, sedens

su per pullum a si næ: si cut scriptum est. Sal-

ue Rex fabri ca tor mun di, qui ve-

ni sti re di me re nos.

Alia Añã. Ante sex dies solemnis

Paschæ, quando venit Dominus in ciui-

ta tem Ierusalem, occurrerunt ei pu-

eri: & in manibus portabant ramos

palmarum, & clamabant voce magna

dicen-

Rituale Romanum.

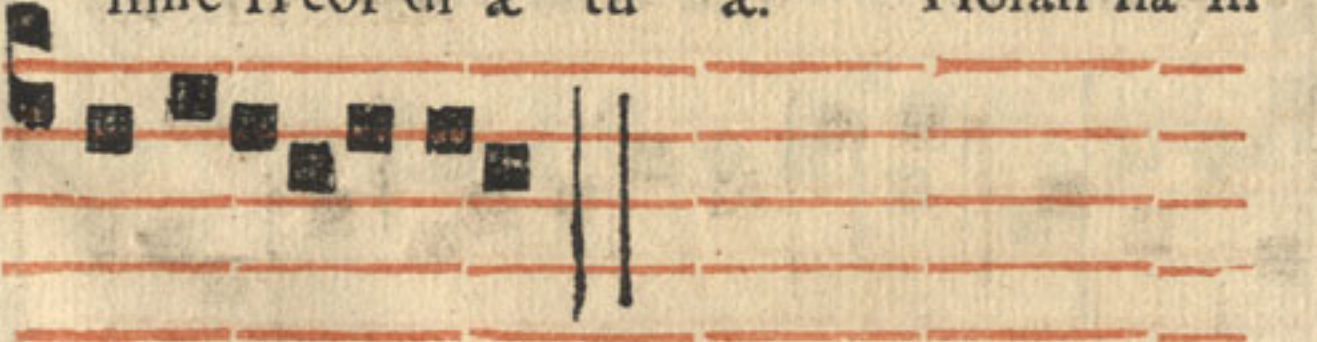
di cen tes: Ho san na in ex cel sis:

be ne di ctus qui ve ni sti in multi tu di ne

mi se ri cor di æ tu æ: Ho san na in

ex cel sis.

Alia Añã.

Occurrunt turbæ cum flo ri bus &

pal-

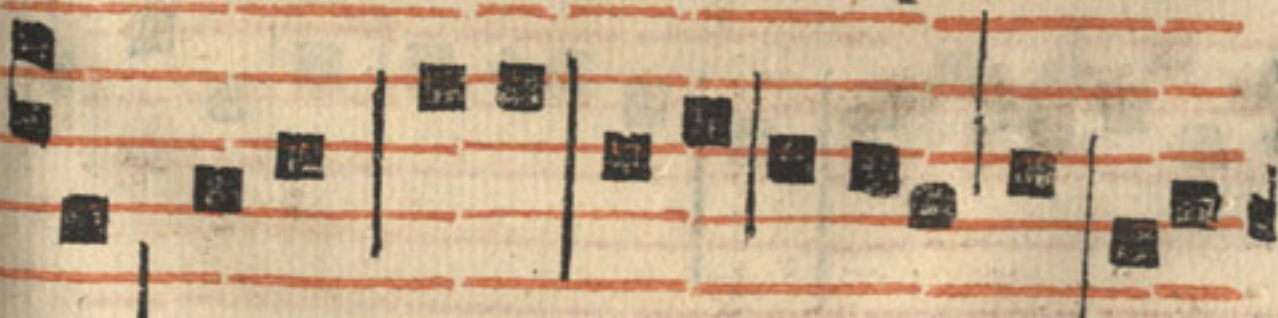
palmis Redemptori obuiam, & vi-

cto ri triumphanti digna dant obsequia

Filium Dei o reges prædicant: &

in laudem Christi voces tonant per nu-

bi la: Hosanna in excelsis.

Rituale Romanum.

Alia Añã. Cum An gelis & pu e ris fi-

de les in ue ni a mur, triumphatori mortis

clamantes: Hosanna in ex celsis. *Alia Añã.*

Turba mul ta, quæ conue ne rat ad diem

fe . stum, clamabant Domino: Benedictus qui

venit

ve nit in nomi ne Do mini,

Hofanna in ex cel sis.

In reuerfione Processionis, duo vel quatuor Cantores intrant in Ecclesiam, & clauso ostio stantes versa facie ad Processionem, incipitur ψ . Gloria laus. & decantant duos primos versus. Sacerdos verò cum alijs extra Ecclesiam repetit eosdem. Deinde qui sunt intus, cantant versus sequentes, vel omnes, vel partem, prout videbitur: & qui sunt extrà, ad quoslibet duos versus respondent: Gloria laus. sicut à principio. ψ .

Glo ri a, laus, & honor ti bi fit Rex

Tt

Christe

Rituale Romanum.

Christe redemptor: Cui pu e ri le de cus

prompsit: Hosanna pi um. I fra el

es tu Rex, Dauidis & in cly ta proles:

No mi ne qui in Domini Rcx bene-

di cte ve nis. Glo ri a,

Cœtus in excelsis te laudat

cælicus omnis, Et mortalis homo, &

cuncta creata simul. Glo-ri-a.

Plebs Hebræa tibi cum palmis

obuia venit: Cum prece, voto,

Rituale Romanum.

hym nis, ad sumus ec ce ti bi.

Glo ri a.

Hi ti bi pas su ro sol ue bant mu-

ni a laudis: Nos ti bi regnan ti

pan gi mus ec ce melos. Glo ri a.

Hi placuere tibi, placeat de-

uotio nostra. Rex bone, Rex cle-

mens, cui bona cuncta placent.

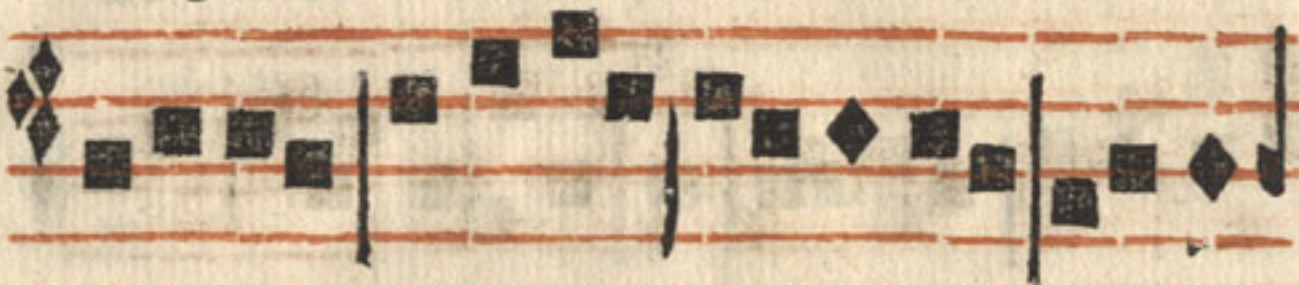

Gloria.

Postea Subdiaconus hastili Crucis percutit portam: qua statim aperta, Processio intrat Ecclesiam, cantando Responsorium,

In gre dien te Domino in sanctam ci-

ui ta tem, Hebræorum pu e ri re sur-

re cti onem vi tæ pronunti an tes,

Cum ramis palmarum, Hosan na clama-

bant in ex cel sis. v̇. Cum audis set

po pulus, quòd Iesus ve ni ret Ie ro so ly-

mam, ex i e runt ob uiam e i.

Cum ramis.

Et non dicitur Gloria Patri. deinde dicitur Missa
& rami tenentur in manibus, dum cantatur Passio
& Euangelium tantum.

ORDO SERVANDVS IN LITANIA-
rum maiorum Processione, quæ die festo
S. Marci celebratur.

Clerus & populus hora statuta manè in Ecclesia
congregati, omnes còtrito & humili corde Deū

flexis

Rituale Romanum.

flexis genibus paulisper precentur. Sacerdos plu-
uiali cum ministris, vel saltem superpelliceo & sto-
la violacei coloris sit indutus, cuius coloris habitu
in reliquis Processionibus semper vtatur, præter-
quam in Processionibus Corporis Christi, & quæ
fiunt solemnibus diebus, vel in gratiarum actione;
quibus diebus vtitur colore propriæ solemnitati
congruenti. Ceteri verò Sacerdotes & Clerici su-
perpelliceis induti sequentem Antiphonam stantes
concinant:

Ant. Exur ge Domine, ad iu ua nos, &

li be ra nos propter nomen tu um.

Psal. D eus au ri bus no stris au di uimus:

patres

patres nostri annunti a ue runt no-

bis. Glo ri a.

Repetitur Antiphona, Exurge Domine, &c deinde genuflectat omnes, & duo Clerici ante Altare maius genuflexi deuotè Litanias cantare incipiant, ceteris eadè voce respondentibus. Cum autem cantatum erit.

Sancta Mari a o ra pro nobis.

surgunt omnes, & ordinatim procedunt, egredientes Litaniasque prosequentes, præcedente Cruce, & sequente Clero, ultimo loco Sacerdos paratus, vt supra dictum est, cum ministris, prout res vel locus postulet, sacris vestibus indutis.

Si Processio sit longior, vel reperantur Litanix, vel

Litanijs absolutis vsque ad Preces exclusiuè, dicantur aliqui Psalmi ex Pœnitentialibus, seu Gradualibus. Hymni verò vel Cantica lætitiæ in ijs, vel in Rogationibus, aut alijs pœnitentiæ causa institutis Processionibus non dicantur.

Si ad vnam vel plures Ecclesias in via sit diuertendum, ingressis Ecclesiam, intermissisque Litanijs vel Psalmis, cantatur Antiph. cum Versu & Oratione Sancti Patrõni illius Ecclesiæ. Deinde egredientes, resumptis Precibus, eodem ordine procedunt vsque ad Ecclesiam, vbi cum Precibus & Orationibus omnibus Processio terminatur, vt in fine Breuiarij Romani post Psalmos Pœnitentiales.

In Litanijs minoribus Rogationum seruentur omnia vt suprâ in Litanijs maioribus.

DE PROCESSIONE IN FESTO Sanctissimi Corporis Christi.

DEcenter orientur Ecclesiæ, & parietes viarum, per quas est transeundum, tapetibus & aulæis, & sacris imaginibus; non autem profanis aut vanis figuris, seu indignis ornamentis.

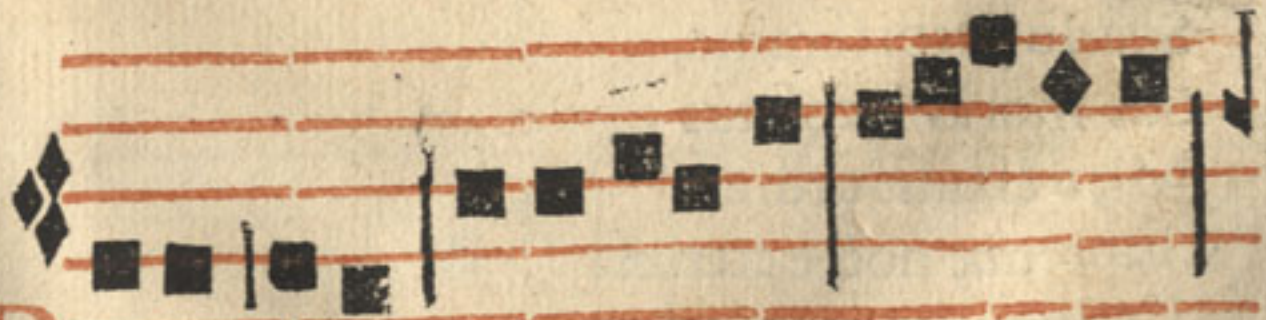
Sacerdos primùm Missam celebret, in qua duas hostias consecret, & sumpta vna, alteram in tabernaculum in Processione deferendum ita reponat, vt per vitrũ seu crySTALLUM, quo ipsum tabernaculũ circumseptũ esse debet, exteriùs adorãtibus appareat, velo-

que

que operiatur, donec auferatur ab altari. Peracto autem Sacrificio, & Processione iam inchoata, ordine quo iam supra dictum est in Litanij maioribus, Sacerdos pluvia albo indutus ter incenset Sacramentum genuflexus.

Deinde Diaconus oblongum ac decens velum circumponit scapulis Sacerdotis, qui parte veli ante pectus pendente, vtraque manu cooperta, ostensorium seu tabernaculum à Diacono sibi porrectum reuerenter suscipit in supremo Altaris gradu, mox ad Altare ascendit, & Sacramentum ante faciem tenens vertit se ad populum, inde descendit sub vmbellam comitantibus ministris, & duo Acolythy vel Clerici cum thuribulis effumantibus præcedunt.

Omnes præcedent nudo capite accensos cereos gestantes, & sequentes Hymnos pro longitudine Processionis deuotè concinentes. Dum vero Sacerdos discedit ab Altari, Clerus vel Sacerdos cantare incipit sequentem Hymnum.

P Ange lingua glori o si Cor poris

myste ri um, Sanguinisq; pre ti o si,

Quem in mundi pre ti um Fructus ven-

tris ge ne ro si Rex effu dit gentium.

Nobis datus, nobis natus
 Ex intacta Virgine,
 Et in mundo conuersatus,
 Sparso verbi semine,
 Sui moras incolatus
 Miro clausit ordine.

In supremæ nocte cœnæ,
 Recumbens cum fratribus,
 Obseruata lege plenè
 Cibis in legalibus,

Cibum turbæ duodenæ

Se dat suis manibus.

Verbum caro, panem verum

Verbo carnem efficit:

Fitque Sanguis Christi merum,

Eth sensus deficit:

Ad firmandum cor sincerum

Sola fides sufficit.

Tantum ergo Sacramentum

Veneremur cernui:

Et antiquum documentum

Nouo cedat ritui:

Præstet fides supplementum

Sensuum defectui.

Genitori, Genitoque

Laus & iubilatio,

Salus, honor, virtus quoque

Sit & benedictio:

Procedenti ab utroque

Compar fit laudatio. Amen.

Hymnus.

SA cris so lemni js iuncta sint gaudi a,

Et

Ex ex præcordi js sonent præco ni a:

Recedant ve te ra, noua sint om ni a

Cor da, voces, & o pe ra.

N octis recolitur cœna nouissîma,
Qua Christus creditur agnum & azyma
Dedisse fratribus, iuxta legitima
Priscis indulta patribus.

Post agnum typicum, expletis epulis,
Corpus Dôminicum datum discipulis,
Sic totum omnibus, quod totum singulis,
Eius fatemur manibus.

Dedit fragilibus corporis ferculum,
Dedit & tristibus sanguinis poculum,

Dicens, Accipite quod trado vasculum
Omnes ex eo bibite.

Sic sacrificium istud instituit,
Cuius officium committi voluit
Solis presbyteris, quibus sic congruit,
Ut sumant, & dent ceteris.

Panis angelicus fit panis hominum:
Dat panis cælicus figuris terminum:
O res mirabilis! manducat Dominum
Pauper, seruus, & humilis.

Te trina Deitas, vnaque poscimus,
Sic nos tu visita, sicut te colimus:
Per tuas semitas duc nos quò tendimus,
Ad lucem quam inhabitas. Amen.

Hymnus.

Verbum super num prodiens,

Nec Patris linquens dex te ram,

Ad

Ad o pus su um ex i ens Ve nit

ad vi tæ ves peram.

In mortem â discipulo
Suis tradendus æmulis,
Priùs in vitæ ferculo
Se tradidit discipulis.

Quibus sub bina specie
Carnem dedit & sanguinem,
Ut duplicis substantiæ
Totum cibaret hominem.

Se nascens dedit socium,
Conuescens in edulium,
Se moriens in pretium,
Se regnans dat in præmium.

Osalutaris hostia,
Quæ cæli pandis ostium:
Bella premunt hostilia,
Da robur, fer auxilium.

Vni trinoque Domino
 Sit sempiterna gloria,
 Qui vitam sine termino
 Nobis donet in patria. Amen.

Hymnus.

Iesu nostra redemptio, A-

mor & de fiderium: Deus creator

omnium, Homo in fine temporum.

Quæ te vicit clementia,
 Ut ferres nostra crimina,
 Crudelem mortem patiens,
 Ut nos à morte tolleres:

I inferni claustra penetrans,

Rituale Romanum.

Tuos captiuos redimens,
Victor triumpho nobili,
Ad dextram Patris residens:

Ipsa te cogat pietas,
Vt mala nostra superes
Parcendo, & voti compotes
Nos tuo vultu faties.

Tu esto nostrum gaudium,
Qui es futurus præmium:
Sit nostra in te gloria,
Per cuncta semper sæcula. Amen.

Hymnus.

A E ter ne Rex al tis si me,
Redemptor & fi de li um, Quo mors

The musical notation consists of two systems of three-line red staves. The first system contains a single melodic line with square neumes and vertical bar lines. The second system contains two melodic lines, with the lower line providing a rhythmic accompaniment. The text is written in a Gothic script below the staves.

so lu ta de pe rit, Datur tri-

um phus gra ti æ.

S candens tribunal dexteræ
 Patris, potestas omnium
 Collata Iesu cælitus,
 Quæ non erat humanitus.

V t trina rerum machina,
 Cælestium, terrestrium,
 Et inferorum condita,
 Flectat genu iam subdita.

T remunt videntes Angeli,
 Versa vice mortalium:
 Culpat caro, purgat caro,
 Regnat Deus, Dei caro.

T u esto nostrum gaudium,
 Manens olympo præditum;
 Mundi regis qui fabricam,
 Mundana vincens gaudia.

Hinc te precantes quæsumus,
Ignosce culpis omnibus,
Et corda sursum subleua
Ad te superna gratia.

Vt cum repente cœperis
Clarere nube iudicis,
Pœnas repellas debitas,
Reddas coronas perditas.

Gloria tibi Domine,
Qui scandis super sidera,
Cum Patre & sancto Spiritu,
In sempiterna sæcula. Amen.

Te Deum laudamus, &c. fol. 178. Benedictus Do-
minus Deus Israel, &c. fol. 120. Magnificat anima
mea Dominum, &c. fol. 191.

Peracta Processione, & sanctissimo Sacramento
ad Ecclesiam reportato, & super altare deposi-
to, omnes Ecclesiastici, qui adsint, hinc inde ordine
genuflexi illud reuerenter adorantes, dum Sacerdos
de more incensat, sequentem Hymni partem concin-
nant.

Tantum ergo Sacramentum
Veneremur cernui:

Et antiquum documentum
Nouo cedat ritui:
Præstet fides supplementum
Sensuum defectui.

Genitori, Genitoque

Laus & iubilatio,
 Salus, honor, virtus quoque
 Sit & benedictio,
 Procedenti ab utroque
 Compar sit laudatio. Amen.

Postea duo Clerici dicant V. Panem de caelo praestitisti eis, alleluia. *R.* Omne delectamentum in se habentem, alleluia.

Deinde Sacerdos stans dicit: Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tuae memoriam reliquisti : tribue quaesumus, ita nos Corporis & Sanguinis tui sacra mysteria venerari : vt redemptionis tuae fructum in nobis iugiter sentiamus . Qui vivis & regnas per omnia saecula saeculorum *R.* Amen.

Tunc Sacerdos facta genuflexione, cum Sacramento semel benedicat populum in modum Crucis, nihil dicens, postea illud reuerenter reponat.

Hic autem modus benedicendi seruetur etiam in alijs Processionibus faciendis cum sanctissimo Sacramento.

DE PROCESSIONE AD PETENDAM pluuiam.

AGuntur omnia, vt supra in Litanijs maioribus, vsque ad finem Litaniarum, in quarum Preci-

bus

bus bis dicitur: Vt congruentem pluuiam fidelibus tuis concedere digneris, Te rogamus audi nos. **In fine postea dicitur:** Pater noster. *secretò. v̄.* Et ne nos inducas in tentationem. *℞.* Sed libera nos à malo.

Psalmus 146.

Laudate Dominum, quoniam bonus est psalmus: Deo nostro sit iucunda, decoraque laudatio.

Adificans Ierusalem Dominus: dispersiones Israelis congregabit.

Qui sanat contritos corde: & alligat contritiones eorum.

Qui numerat multitudinem stellarum: & omnibus eis nomina vocat.

Magnus Dominus noster, & magna virtus eius: & sapientiæ eius non est numerus.

Suscipiens mansuetos Dominus: humilians autem peccatores vsque ad terram.

Precinite Domino in confessione: psallite Deo nostro in cithara.

Qui operit cælum nubibus: & parat terræ pluuiam.

Qui producit in montibus fœnum: & herbam seruituti hominum.

Qui dat iumentis escam ipsorum: & pullis coruorum inuocantibus eum.

Non in fortitudine equi voluntatem habebit: nec in tibijs viri beneplacitum erit ei.

Beneplacitum est Domino super timentes eum : & in eis qui sperant super misericordia eius.

Gloria Patri.

Quo finito dicantur Preces.

ŷ. Operi Domine cælum nubibus. **℞.** Et para terræ pluuiam. **ŷ.** Vt producat in montibus fœnum. **℞.** Et herbam seruituti hominum. **ŷ.** Rigamontes de superioribus tuis. **℞.** Et de fructu operum tuorum satiabitur terra. **ŷ.** Domine exaudi orationem meam. **℞.** Et clamor meus ad te veniat. **ŷ.** Dominus vobiscum. **℞.** Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

Deus, in quo viuimus, mouemur, & sumus, pluuiam nobis tribue congruentem, vt præsentibus auxilijs sufficienter adiuti, sempiterna fiducia- liùs appetamus.

Oratio.

Præsta, quæsumus omnipotens Deus, vt qui in afflictione nostra de tua pietate confidimus, contra aduersa omnia tua semper protectione muniamur.

Oratio.

DA nobis, quæsumus Domine, pluuiam salutare, & aridam terræ faciem fluentis cælestibus dignanter infunde. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

ŷ. Dominus vobiscum. **℞.** Et cum spiritu tuo.

ŷ. Be-

ψ. Benedicamus Domino. R. Deo gratias. ψ. Ex-
audiat nos omnipotens & misericors Dominus. R.
Amen. ψ. Fidelium animæ per misericordiam Dei
requiescant in pace. R. Amen.

PROCESSIO AD POSTVLAN-
dam serenitatem.

O Mnia fiant vt suprâ in Litanij maioribus, & in
Litaniarum Precibus bis dicatur: Vt fidelibus
tuis aëris serenitatem concedere digneris, Te roga-
mus audi nos. Ad finem obsecrationum dicitur Pa-
ter noster, &c. ψ. Et ne nos inducas.

Psalmus 66.

D Eus misereatur nostri, & benedicat nobis: il-
luminet vultum suum super nos, & miserea-
tur nostri.

V t cognoscamus in terra viam tuam: in omnibus
gentibus salutare tuum.

C onfiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi po-
puli omnes.

L ætentur & exultent gentes: quoniam iudicas po-
pulos in æquitate, & gentes in terra dirigis.

C onfiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi
populi omnes: terra dedit fructum suum.

B enedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos
Deus: & metuant eum omnes fines terræ.

G loria Patri.

ψ. Adduxisti Domine Spiritum tuum super terram.

R. Et prohibita sunt pluuia de caelo. *ψ.* Cum obduxero nubibus caelum. *R.* Apparebit arcus meus, & recordabor foederis mei. *ψ.* Illustra faciem tuam Domine super seruos tuos. *R.* Et benedic sperantes in te. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

DEus qui culpa offenderis, poenitentia placaris, preces populi tui supplicantis propitius respice, & flagella tuae iracundiae, quae pro peccatis nostris meremur, auerte.

Oratio.

AD te nos Domine clamantes exaudi, & aeris serenitatem nobis tribue supplicantibus, vt qui iuste pro peccatis nostris affligimur, misericordia tua praeueniente, clementiam sentiamus.

Oratio.

QVaesumus, omnipotens Deus, clementiam tuam, vt inundantiam coerceas imbrium, & hilaritatem vultus tui nobis impertiri digneris. Per Dñm nostrum Iesum Christum filium tuum. *&c.*

PRECES AD REPELLENDAM
tempestatem.

PUlsantur campanae, & qui adesse possunt, in Ecclesiam conuocatis, dicuntur Litaniae ordinariae, in

quibus bis dicitur: A fulgure & tempestate, & post-
Litaniis, Orationemque Dominicam.

Psalmus 147.

Lauda Ierusalem Dominum: lauda Deum tuum
Sion.

Quoniam confortauit seras portarum tuarum: be-
nedixit filiis tuis in te.

Qui posuit fines tuos pacem: & adipe frumenti sa-
tiet te.

Qui emittit eloquium suum terræ: velociter currit
fermo eius.

Qui dat niuem sicut lanam: nebulam sicut cinerem
spargit.

Mittit crySTALLUM suam sicut buccellas: ante faciem
frigoris eius quis sustinebit?

Emittet verbum suum, & liquefaciet ea: flabit spi-
ritus eius, & fluent aquæ.

Qui annuntiat verbum suum Iacob: iustitias & iu-
dicia sua Israel.

Non fecit taliter omni nationi: & iudicia sua non
manifestauit eis.

Gloria Patri.

Ÿ. Adiutorium nostrum in nomine Domini. **R.** Qui
fecit cælum & terram. **Ÿ.** Ostende nobis Domine
misericordiam tuam. **R.** Et salutare tuum dano-
bis. **Ÿ.** Adiuua nos Deus salutaris noster. **R.** Et pro-
pter gloriam nominis tui Domine libera nos. **Ÿ.** Ni-
hil proficiat inimicus in nobis. **R.** Et filius iniquita-

tis non apponat nocere nobis. *ŷ.* Fiat misericordia tua Domine super nos. *℞.* Quemadmodum sperauimus in te. *ŷ.* Saluum fac populum tuum Domine. *℞.* Et benedic hereditati tuæ. *ŷ.* Non priuabis bonis eos, qui ambulant in innocentia. *℞.* Domine Deus virtutum, beatus homo, qui sperat in te. *ŷ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat. *ŷ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

Oratio.

DEus, qui culpa offenderis, pœnitentia placaris: preces populi tui supplicantis propitius respice, & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, auerte.

Oratio.

ADomo tua, quæsumus Domine, spirituales nequitia repellantur, & aerearum discedat malignitas tempestatum.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, parce metuentibus, propitiare supplicibus; vt post noxios ignes nubium, & vim procellarum, in misericordiam transeat laudis comminatio tempestatum.

Oratio.

Domine Iesu, qui imperasti ventis & mari, & facta fuit tranquillitas magna, exaudi preces familiae tuæ, & præsta; vt hoc signo sanctæ Crucis *✝* omnis discedat sæuitia tempestatum.

Oratio.

OMnipotens & misericors Deus, qui nos & castigando sanas, & ignoscendo conseruas: præsta supplicibus tuis; vt & tranquillitatibus; optatæ consolationis lætemur, & dono tuæ pietatis semper vtamur. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, &c.

Aspergatur Aqua benedicta.

PRECES DICENDÆ TEM-
pore penuriæ & famis.

AGuntur omnia vt suprâ in Litanij maioribus vsq; ad finem Litaniarû, in quarû Precibus bis dicitur: Vt fructus terræ dare & cōseruare digneris: Post Litanias dicitur, *P*ateri noster, &c. *Plal. 22. D*ominus regit me, &c. vt sup. fol. 103. *ψ. Domine non secundum peccata nostra facias nobis. R. Neq; secundum iniquitates nostras retribuas nobis. ψ. Oculi omnium in te sperant Domine. R. Et tu das illis escam in tempore opportuno. ψ. Memento cōgregationis tuæ. R. Quam possedisti ab initio. ψ. Dominus dabit benignitatem. R. Et terra nostra dabit fructum suum. ψ. Domine exaudi orationē meam. R. Et clamor meus ad te veniat. ψ. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.*

Oremus.

Oratio.

Ineffabilem nobis Domine misericordiam tuam clementer ostende, vt simul nos & à peccatis omnibus exuas, & à pœnis, quas pro his meremur, eripias.

Oratio.

DA nobis, quæsumus Domine, piæ supplicationis effectum, & famem propitiatus auerte; vt mortalium corda cognoscant, & te indignante talia flagella prodire, & te miserante cessare.

Oratio.

Populum tibi subditum pro peccatis suis fame laborantem ad te Domine conuerte propitius, qui quærentibus regnum tuum omnia adiicienda esse dixisti. Qui viuis & regnas cum Deo Patre, &c.

PROCESSIONE TEMPORE
mortalitatis & pestis.

Fiat vt suprâ in Litanij maioribus, & in Litaniarum Precibus dicatur bis: A peste, & fame, Libera nos Domine, & infrâ suo loco, Vt à pestilentie flagello nos liberare digneris, &c. In fine Litaniarum dicitur, Pater noster, &c. Et ne nos inducas, &c. Psal, 6. Domine ne in furore tuo arguas me, &c. vt supra fol. 46. v. Domine non secundum peccata nostra facias nobis. R. Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis. v. Adiuua nos Deus salutaris noster. R. Et propter gloriam nominis tui Do-

mineliberanos. *ψ.* Domine ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum. *℞.* Citò anticipent nos misericordiae tuæ, quia pauperes facti sumus nimis. *ψ.* Ora pro nobis sancte Sebastiane. *℞.* Ut digni efficiamur promissionibus Christi. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

*O*remus.

EXaudi nos Deus salutaris noster, & intercedente beata & gloriosa Dei genitrice Maria semper virgine, & beato Sebastiano martyre tuo, & omnibus Sanctis, populum tuum ab iracundiae tuæ terroribus libera, & misericordiae tuæ fac largitate securum.

*O*ratio.

Propitiare Domine supplicationibus nostris, & animarum & corporum medere languoribus, ut remissione percepta, in tua semper benedictione laetemur.

*O*ratio.

DA nobis, quæsumus Domine, piæ petitionis effectū, & pestilentiam mortalitatemque propitiatus auerte; ut mortalium corda cognoscant à te indignante talia flagella prodire, & te miserante cessare. Per Dominum nostrum.

PRECES DICENDAE IN LITANIIS
tempore belli.

Peractis omnibus, vt supra in Litanis maioribus,
ad finem Litaniarum dicitur **P**ater noster, &c.
Et ne nos inducas in tentationem. **R.** Sed libera nos
à malo.

Psalmus 45.

Deus noster refugium & virtus : adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis.

Propterea non timebimus dum turbabitur terra: & transferentur montes in cor maris.

Sonuerunt, & turbatae sunt aquae eorum: conturbati sunt montes in fortitudine eius.

Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei: sanctificauit tabernaculum suum Altissimus.

Deus in medio eius, non commouebitur: adiuuabit eam Deus manè diluculo.

Conturbatae sunt gentes, & inclinata sunt regna: dedit vocem suam, mota est terra.

Dominus virtutum nobiscum : susceptor noster Deus Iacob.

Venite, & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram : auferens bella vsque ad finem terræ.

Arcum conteret, & confringet arma : & scuta comburet igni.

Vacate, & videte quoniam ego sum Deus : exalta-

bor in gentibus, & exaltabor in terra.

Dominus virtutum nobiscum : susceptor noster
Deus Iacob.

Gloria Patri.

ŷ. Exurge Domine adiuua nos. **R.** Et libera nos
propter nomen tuum. **ŷ.** Saluum fac populum
tuum Domine: **R.** Deus meus sperantem in te.
ŷ. Fiat pax in virtute tua. **R.** Et abundantia in
turribus tuis. **ŷ.** Esto nobis Domine turris fortitu-
dinis: **R.** A facie inimici. **ŷ.** Arcum contere, &
confringe arma. **R.** Et scuta combure igni. **ŷ.** Mit-
te nobis Domine auxilium de Sancto. **R.** Et de
Sion tuere nos. **ŷ.** Domine exaudi orationem
meam. **R.** Et clamor meus ad te veniat. **ŷ.** Do-
minus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui conteris bella, & impugnatores in te
sperantium potentia tuæ defensionis expu-
gnas, auxiliare famulis tuis implorantibus miseri-
cordiam tuam, vt inimicorum suorum feritate de-
pressa, incessabili te gratiarum actione laudemus.

Oratio.

DEus, à quo sancta desideria, recta consilia, & iu-
sta sunt opera, da seruis tuis illam, quam mun-
dus dare non potest, pacem: vt & corda nostra man-
datis tuis dedita, & hostium sublata formidine, tem-
pora sint tua protectione tranquilla.

Oratio.

Hostium nostrorum, quæsumus Domine, elide superbiam, & eorum contumaciam dexterae tuae virtute prosterne. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

Si verò bellum est contra Turcas, & alios infideles, vel hæreticos, inter preces Litaniarum bis dicatur: Ut inimicos sanctæ Ecclesiæ humiliare digneris, Te rogamus audi nos. & addatur: **Vt Turcarum [vel hæreticorum] conatus reprimere, & ad nihilum redigere digneris, Te rogamus, &c. & dicto Pater noster, dicatur.**

Psalmus 78.

DEus venerunt gentes in hereditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum: posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam.

Posuerunt morticina seruatorum tuorum escas volatilibus cæli: carnes sanctorum tuorum bestiis terræ.

Effuderunt sanguinem eorum tamquam aquam in circuitu Ierusalem: & non erat qui sepeliret.

Facti sumus opprobrium vicinis nostris: subsannatio & illusio his qui in circuitu nostro sunt.

Vsquequò Domine irasceris in finem: accendetur veluti ignis zelus tuus?

Effunde iram tuam in gentes, quæ te non nouerunt: & in regna, quæ nomen tuum non inuocauerunt.

Quia comederunt Iacob: & locum eius desolauerunt.

Ne memineris iniquitatum nostrarum antiqua-

rum, citò anticipent nos misericordiæ tuæ: quia pauperes facti sumus nimis.

Adiuua nos Deus salutaris noster, & propter gloriam nominis tui Domine libera nos: & propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.

Ne fortè dicant in gentibus, Vbi est Deus eorum? & innotescat in nationibus coram oculis nostris.

Vltio sanguinis seruorum tuorum qui effusus est: introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum.

Secundùm magnitudinem brachij tui: posside filios mortificatorum.

Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum: improprium ipsorum, quod exprobrauerunt tibi Domine.

Nos autem populus tuus, & oues pascuæ tuæ: confitebimur tibi in sæculum.

In generationem & generationem: annuntiabimus laudem tuam. **G**loria Patri.

Ÿ. Saluos fac seruos tuos. **R.** Deus meus sperantes in te. **Ÿ.** Esto nobis Domine turris fortitudinis. **R.**

A facie inimici. **Ÿ.** Nihil proficiat inimicus in nobis. **R.** Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis. **Ÿ.**

Hostium nominis tui Domine elide superbiam. **R.** Et eorum contumaciam dexteræ tuæ virtute prosterne. **Ÿ.**

Fiant tamquam puluis ante faciem venti. **R.** Et Angelus Domini persequatur eos: **Ÿ.**

Effunde iram tuam in gentes, quæ te non nouerunt. **R.** Et in regna, quæ nomen tuum non

inuocauerunt. *ψ.* Mitte nobis Domine auxilium de Sancto. *℞.* Et de Sion tuere nos. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

O remus.

Oratio.

DA, quæsumus, Ecclesiæ tuæ misericors Deus, vt sancto Spiritu congregata, hostili nullatenus incursione turbetur. *Oratio.*

DEus, qui culpa offenderis, pœnitentia placaris, preces populi tui supplicantis propitius respice: & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, auerte.

Oratio:

OMnipotens sempiterne Deus, in cuius manu sunt omnium potestates, & omnium iura regnorum, respice in auxilium Christianorum, vt gentes Turcarum [seu hæreticorum] quæ in sua feritate confidunt, dexteræ tuæ potentia conterantur. Per Dominum nostrum Iesum Christum, *&c.*

Exaudiat nos Dominus. Amen.

PROCESSIO IN QVACVM-
que tribulatione.

Seruatis omnibus, vt supra in Litanij maioribus, finitiquæ Litanij dicitur *P*ater noster, *&c. ψ.* Et ne nos inducas in tentationem *℞.* Sed libera nos à malo.

Psalmus 19.

Exaudiat te Dominus in die tribulationis : protegat te nomen Dei Iacob.

Mittat tibi auxilium de sancto : & de Sion tueatur te.

Memor sit omnis sacrificij tui : & holocaustum tuum pingue fiat.

Tribuat tibi secundum cor tuum : & omne consilium tuum confirmet.

Lætabimur in salutari tuo : & in nomine Dei nostri magnificabimur.

Impleat Dominus omnes petitiones tuas : nunc cognoui quoniam saluum fecit Dominus Christum suum.

Exaudiet illum de cælo sancto suo : in potentatibus salus dexteræ eius.

Hi in curribus, & hi in equis : nos autem in nomine Domini Dei nostri inuocabimus.

Ipsi obligati sunt, & ceciderunt : nos autem surreximus, & erecti sumus.

Domine saluum fac regem : & exaudi nos in die, qua inuocauerimus te. *Gloria Patri.*

Vel Psalm. 90. Qui habitat in adiutorio, &c. vt supra fol. 61. Quo finito, dicuntur Versus. ψ. Deus refugium nostrum, & virtus. R. Adiutor in tribulationibus. ψ. Saluos fac seruos tuos Domine. R. Deus meus sperantes in te. ψ. Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis. R. Miserere nobis. ψ. Adiu-

ua nos Deus salutaris noster. *℞.* Et propter gloriã
 nominis tui Domine, libera nos. *℥.* Domine exaudi
 orationem meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat.
℥. Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

NE despicias omnipotens Deus, populum tuum
 in afflictione clamantem, sed propter gloriam
 nominis tui tribulatis succurre placatus.

Oratio.

Ineffabilem misericordiam tuam Domine nobis
 clementer ostende, vt simul nos & à peccatis om-
 nibus exuas, & à pœnis, quas pro his meremur, eri-
 pias.

Oratio.

Concede nos famulos tuos, quæsumus Domine
 Deus, perpetua mentis & corporis sanitate gau-
 dere, & gloriosa beatæ Mariæ semper Virginis in-
 tercessione, a præsentis liberari tristitia, & æterna
 perfrui lætitia.

Oratio.

Tribulationem nostram, quæsumus Domine,
 propitius respice, & iram tuæ indignationis,
 quam iustè meremur, auerte.

Oratio.

Deus refugium nostrum & virtus, adesto pijs
 Ecclesiæ tuæ precibus auctor ipse pietatis, &
 præsta, vt quod fideliter petimus, efficaciter conse-
 quamur. Per Dominum nostrum Iesum Chris-
 tum, &c.

PRECES DICENDAE IN PROCES-
sione pro gratiarum actione.

Initio Processionis cantatur Hymnus.

TE Deum laudamus: te Dominum confitemur.

TE æternum Patrem: omnis terra veneratur.

Tibi omnes Angeli: tibi cæli, & vniuersæ potestates.

Tibi Cherubim & Seraphim: incessabili voce pro-
clamant.

Sanctus, **S**anctus, **S**anctus: Dominus Deus sabaoth.

Fleni sunt cæli & terra: maiestatis gloriæ tuæ.

Te gloriosus Apostolorum chorus,

Te Prophetarum laudabilis numerus,

Te Martyrum candidatus laudat exercitus.

Te per orbem terrarum, sancta confitetur Ecclesia.

Patrem immensæ maiestatis.

Venerandum tuum verum, & vnicum Filium.

Sanctum quoque paraclitum Spiritum.

Tu rex gloriæ Christe.

Tu Patris sempiternus es Filius.

Tu ad liberandum suscepturus hominem: non
horruisti Virginis uterum.

Tu deuicto mortis aculeo: aperuisti credentibus re-
gna cælorum.

Tu ad dexteram Dei sedes: in gloria Patris.

Iudex crederis esse venturus.

Te ergo quæsumus, tuis famulis subueni: quos pre-
tioso sanguine redemisti.

Aeterna fac cum sanctis tuis: gloria munerari.

Saluum fac populum tuum Domine: & benedic hereditati tuæ.

Et rege eos: & extolle illos vsque in æternum.

Per singulos dies benedicimus te.

Et laudamus nomen tuum in sæculum: & in sæculum sæculi.

Dignare Dñe die isto: sine peccato nos custodire.

Miserere nostri Domine: miserere nostri.

Fiat misericordia tua Domine super nos: quemadmodum sperauimus in te.

In te Domine speraui: non confundar in æternum.

Deinde dici poterunt Psalmi, qui sequuntur, prout tempus feret.

Psalmus 65.

Iubilate Deo omnis terra, psalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi eius.

Dicite Deo, quàm terribilia sunt opera tua Domine: in multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.

Omnis terra adoret te, & psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo.

Venite, & videte opera Dei: terribilis in consilijs super filios hominum.

Qui conuertit mare in aridam, in flumine pertransibunt pede: ibi lætabimur in ipso.

Qui dominatur in virtute sua in æternum, oculi eius super gentes respiciunt: qui exasperant, non exaltentur in semetipsis.

Benedicite gentes Deum nostrum: & auditam facite vocem laudis eius.

Qui posuit animam meam ad vitam: & non dedit in commotionem pedes meos.

Quoniam probasti nos Deus: igne nos examinasti, sicut examinatur argentum.

Induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro: imposuisti homines super capita nostra.

Transiuimus per ignem & aquam: & eduxisti nos in refrigerium.

Introibo in domum tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea, quæ distinxerunt labia mea.

Et locutum est os meum: in tribulatione mea.

Holocauit medullata offeram tibi cum incenso arietum: offeram tibi boues cum hircis.

Venite, audite, & narrabo omnes qui timetis Deum: quanta fecit animæ meæ.

Ad ipsum ore meo clamaui: & exaltaui sub lingua mea.

Iniquitatem si aspexi in corde meo: non exaudiet Dominus.

Propterea exaudiuit Deus: & attendit voci deprecationis meæ.

Benedictus Deus: qui non amouit orationem meam, & misericordiam suam à me.

Gloria Patri.

Psalmus 80.

Exultate Deo adiutori nostro : iubilate Deo Iacob.

Sumite psalmum , & date tympanum : psalterium iucundum cum cithara.

Buccinate in Neomenia tuba: in insigni die solemnitate vestrae.

Quia praeceptum in Israel est : & iudicium Deo Iacob.

Testimonium in Ioseph posuit illud, cum exiret de terra Aegypti: linguam, quam non nouerat, audiuit.

Diuertit ab oneribus dorsum eius : manus eius in cophino seruiuerunt.

In tribulatione inuocasti me, & liberaui te: exaudiui te in abscondito tempestatis , probaui te apud aquam contradictionis.

Audi populus meus, & contestabor te: Israel si audieris me , non erit in te deus recens , neque adorabis deum alienum.

Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti: dilata os tuum, & implebo illud.

Et non audiuit populus meus vocem meam : & Israel non intendit mihi.

Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum: ibunt in adinventionibus suis.

Si populus meus audisset me : Israel si in vijs meis ambulasset.

Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem:&

super tribulantes eos misissem manum meam.

I nimici Domini mentiti sunt ei: & erit tempus eorum in sæcula.

Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de petra, melle saturauit eos.

Gloria Patri.

Psalmus 95.

Cantate Domino canticum nouum: cantate Domino omnis terra.

Cantate Domino, & benedicite nomini eius: annuntiate de die in diem salutare eius.

Annuntiate inter gentes gloriam eius: in omnibus populis mirabilia eius.

Quoniam magnus Dominus, & laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos.

Quoniam omnes dij gentium dæmonia: Dominus autem cælos fecit.

Confessio & pulchritudo in conspectu eius: sanctimonia & magnificentia in sanctificatione eius.

Afferte Domino patriæ gentium, afferte Domino gloriam & honorem: afferte Domino gloriam nomini eius.

Tollite hostias, & introite in atria eius: adorate Dominum in atrio sancto eius.

Commoueatur à facie eius vniuersa terra: dicite in gentibus, quia Dominus regnauit.

Etenim correxit orbem terræ, qui non commouebitur: iudicabit populos in æquitate.

Lætentur cæli, & exultet terra, commoueatur mare, & plenitudo eius : gaudebunt campi, & omnia quæ in eis sunt.

Tunc exultabunt omnia ligna siluarum à facie Domini, quia venit: quoniam venit iudicare terram.

Iudicabit orbem terræ in æquitate : & populos in veritate sua. Gloria Patri.

Psalmus 99.

Iubilate Deo omnis terra : seruite Domino in lætitia.

Introite in conspectu eius : in exultatione.

Scitote quoniam Dominus ipse est Deus : ipse fecit nos, & non ipsi nos.

Populus eius, & oues pascuæ eius : introite portas eius in confessione, atria eius in hymnis, confitemini illi.

Laudate nomen eius, quoniam suavis est Dominus, in æternum misericordia eius : & vsque in generationem & generationem : veritas eius.

Gloria Patri.

Psalmus 102.

Benedic anima mea Domino: & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius.

Benedic anima mea Domino: & noli obliuisci omnes retributiones eius.

Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas.

Qui redimit de interitu vitam tuam : qui coronat

te in misericordia & miserationibus.

Qui replet in bonis desiderium tuum:renouabitur
vt aquilæ iuuentus tua.

Faciens misericordias Dominus: & iudicium om-
nibus iniuriam patientibus.

Notas fecit vias suas Moyfi: filijs Israel voluntates
suas.

Miserator, & misericors Dominus:longanimis, &
multum misericors.

Non in perpetuum irascetur: neque in æternum
comminabitur.

Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque
secundum iniquitates nostras retribuit nobis.

Quoniam secundum altitudinem cæli à terra: cor-
roborauit misericordiam suam super timentes se.

Quantum distat ortus ab occidente: longè fecit à
nobis iniquitates nostras.

Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est
Dominus timentibus se: quoniam ipse cognouit
figmentum nostrum.

Recordatus est, quoniam puluis sumus:homo sicut
fœnum dies eius, tamquam flos agri sic effloreat.

Quoniam spiritus pertransibit in illo, & non subsi-
stet: & non cognoscat amplius locum suum.

Misericordia autem Domini ab æterno:& vsque in
æternum super timentes eum.

Et iustitia illius in filios filiorum:his qui seruant te-
stamentum eius.

Et memores sunt mandatorum ipsius : ad faciendum ea.

Dominus in cælo parauit sedem suam : & regnum ipsius omnibus dominabitur.

Benedicite Domino omnes Angeli eius : potentes uirtute, facientes uerbum illius, ad audiendam uocem sermonum eius.

Benedicite Domino omnes uirtutes eius : ministri eius, qui facitis uoluntatem eius.

Benedicite Domino omnia opera eius: in omni loco dominationis eius, benedic anima mea Domino.

Gloria Patri.

Psalmus 116.

Laudate Dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi.

Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: & ueritas Domini manet in æternum.

Gloria Patri.

Psalm. 148. **L**audate Dominum de cælis. **cum duobus sequentibus, ut supra fol. 119.** **Canticum.** **B**enedicite omnia opera Domini, &c. **ut supra fol. 126**

Canticum. **B**enedictus Dominus Deus Israel, &c. **ut supra. fol. 121.**

Hæc autem prædicta, prout longitudo itineris postulauerit, uel omnia, uel ex parte cantari possunt. Deinde in Ecclesia, ubi fit statio, ante altare dicuntur sequentes Versus, & Orationes. ♯. Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum. ℞. Et laudabilis, & gloriosus in sæcula. ♯. Benedicamus Patrem, & Fi-

lium cum sancto Spiritu. *℞.* Laudemus, & superexaltemus eum in sæcula. *℣.* Benedictus es Domine Deus in firmamento cæli. *℞.* Et laudabilis, & gloriosus, & superexaltatus in sæcula. *℣.* Benedic anima mea Domino. *℞.* Et noli obliuisci omnes retributiones eius. *℣.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat. *℣.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

DEus, cuius misericordiæ non est numerus, & bonitatis infinitus est thesaurus; pijsimæ maiestati tuæ pro collatis donis gratias agimus, tuam semper clementiam exorantes: vt qui petentibus postulata concedis, eosdem non deserens ad præmia futura disponas.

Oratio.

DEus, qui corda fidelium sancti Spiritus illustratione docuisti; da nobis in eodem Spiritu recta sapere, & de eius semper consolatione gaudere.

Oratio.

DEus, qui neminem in te sperantem nimium affligi permittis; sed pium precibus præstas auditum: pro postulationibus nostris votisque susceptis gratias agimus, te pijsime deprecantes, vt a cunctis semper muniamur aduersis. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, &c.

DE PROCESSIONE IN TRANSLA-
tione sacrarum Reliquiarum insignium.

Ecclesia, & viæ, per quas transeundum est, quàm fieri potest, decentiùs ornentur. Sacerdotes, & ministri vestibus induti albi vel rubei coloris, prout Sancti, quorum Reliquiæ transferuntur, exposcunt, & cum luminaribus accensis omnes procedant, decantantes Litanias cum inuocatione Sanctorum, quorum reliquiæ deferuntur, & hymnum, Te Deum, &c. & Psal. Laudate Dominum de cælis. cū duobus sequentibus, & alios Psalmos, & Hymnos de Proprio, vel de Communi eorum Sanctorū, quorum Reliquiæ transferuntur.

DE EXORCIZANDIS
OBSESSIS A DÆMONIO.

Sacerdos, seu cuius alius legitimus Ecclesiæ minister, vexator à dæmone exorcizaturus, ea qua par est pietate, prudentia, ac vitæ integritate præditus esse debet: qui non sua, sed diuina fretus virtute, ab omni rerum humanarum cupiditate alienus, tã piū opus ex charitate constãter & humiliter exequatur. Hunc prætereà maturæ ætatis esse decet,

debet, & nō solū officio, sed etiā morū grauitate reuerendum.

Vt igitur suo munere rectè fungatur, cū alia multa sibi vtilia documenta, quæ breuitatis gratia hoc loco præmittuntur, ex probatis auctoribus & ex usu nosse studeat; tum hæc pauca magis necessaria diligenter obseruabit.

In primis, ne facilè credat, aliquem à demone obsessum esse; sed nota habeat ea signa, quibus obsessus dignoscitur ab ijs, qui vel atra bile, vel morbo aliquo laborant. Signa autem obsidentis demonis sunt, ignota lingua loqui pluribus verbis, vel loquentem intelligere; distantia, & occulta patefacere; vires supra ætatis seu conditionis naturam ostendere; & id genus alia, quæ cū plurima occurrunt, maiora sunt indicia.

Hæc autem vt magis cognoscat, post vnum aut alterum exorcismum interroget obsessum, quid senserit in animo, vel in corpore, vt sciat etiam ad quænam verba magis diaboli conturbentur; vt ea deinceps magis inculcet ac repetat.

Aduertat, quibus artibus ac deceptionibus vtantur demones ad Exorcistā decipiendū: solent enim vt plurimum fallaciter respondere, & difficilè se manifestare, vt Exorcista diu defatigatus desistat, aut infirmus videatur non esse à demone vexatus. Aliquādo post quā sunt manifesti, abscondūt se, & relinquunt corpus quasi liberū ab omni molestia, vt infirmus putet se omnino esse liberatū: sed cessare nō debet Exorcista, donec viderit signa liberationis. Aliquando etiā demones ponunt quæcumq; possunt impedimēta, ne infirmus se subiiciat exorcismis, vel conatur persuadere infirmitatē esse naturālē; interdū in medio exorcismi faciūt dormire infirmū, & ei visionē aliquam ostendunt, subtrahendo se, vt infirmus libera-

tus videatur. Aliqui ostendunt factū malificium, & a quibus sit factum, & modum ad illud dissipandum; sed caueat, ne ob hoc ad magos, vel ad sagas, vel ad alios, quàm ad Ecclesie ministros confugiat, aut vlla superstitione, aut alio modo illicito vtatur. Quandoque diabolus infirmum quiescere, & suscipere sanctissimam Eucharistiam permittit, vt discessisse videatur. Denique innumerabiles sunt artes & fraudes diaboli ad decipiendū hominē; quibus ne fallatur, Exorcista cautus esse debet.

Quare memor, Dominum nostrum dixisse, genus esse demoniorum, quod non eicitur nisi per orationem & ieiunium; hæc duo potissimū remedia ad impetrandum diuinum auxilium, demonesque pellēdes, exemplo sanctorum Patrū, quoad eius fieri poterit, tum per se, tum per alios curet adhiberi.

In Ecclesiam, si commodè fieri potest, vel in alium religiosum & honestum locū seorsum à multitudine per ductus energumenus exorcizetur; sed si fuerit egrotus, vel persona nobilis, vel alia honesta de causa in domo priuata exorcizari poterit.

Admoneatur obsessus, si mente & corpore valet, vt pro se oret Deum, ac ieiunet, & sacra Confessione & Communionē sepius ad arbitrium Sacerdotis se communiat: & dum exorcizatur, totum se colligat, & ad Deum conuertat; ac firma fide salutem ab eo deprecatur cum omni humilitate. Et cum vehementius vexatur, patienter sustineat, nihil diffidens de auxilio Dei. Habeat præ manibus, vel in conspectu Crucifixū. Reliquia quoq; Sactorū, vbi haberi possint, decēter ac tutò colligata & cooperte, ad pectus vel ad caput obsessi reuerēter admoueātur; sed caueatur, ne res sacre indignè tractentur, aut illis à demone vlla fiat iniuria. Sanctissima verò Eucharistia

super caput obsessi, aut aliter eius corpori non admoueat ob irreuerentiæ periculum.

Exorcista ne vagetur in multiloquio, aut superuacaneis vel curiosis interrogationibus, præsertim de rebus futuris & occultis, ad suum munus non pertinentibus; sed iubeat immundum spiritum tacere, & ad interrogata tantum respondere: neque ei credatur, si demon simularet se esse animam alicuius Sancti, vel defuncti, vel Angelum bonum.

Necessariæ verò interrogationes sunt, vt de numero & nomine spirituum obsidentium, de tēpore quo ingressi sunt, de causa, & alijs huiusmodi. Ceteras autē demonis nugas, risus, & ineptias Exorcista cobibeat, aut contēnat, & circūstantes, qui pauci esse debēt, admoneat ne hæc curēt, neque ipsi interrogēt obsessū; sed potius humiliter & enixè Deū pro eo precentur.

Exorcismos verò faciat ac legat cum imperio & auctoritate, magna fidē, & humilitate, atque feruore: & cūm viderit spiritum valdè torqueri, tunc magis instet, & vrgeat. Et quoties viderit obsessum in aliqua corporis parte commoueri aut pūgi, aut tumore alicubi apparere, ibi faciat signū Crucis, & Aqua benedicta aspergat, quā exorcizādo in prōptu habeat.

Obseruet etiam ad quæ verba demones magis cōtremiscāt, & ea sæpius repetat; & quādo peruenerit ad comminationē, eam iterum & sæpius proferat, semper pœnā augendo: ac si videat se proficere, in ipsa perseueret per duas, tres, quatuor horas, & ampliùs, prout poterit, donec victoriam cōsequatur.

Caveat proinde Exorcista, ne vllā medicinā infirmo vel obseſſo præbeat, aut suadeat; sed hanc curā medicis relinquat.

Mulierem exorcizans, semper secum habeat honestas perso-

nas, quæ obsessam teneant, dum exagitur à dæmonio, quæ quidē personæ sint patienti, si fieri potest, cognatione proxima atque honestatis memor Exorcista caueat, ne quid dicat vel faciat, quod sibi aut alijs occasio esse possit prauæ cogitationis.

Dū exorcizat, utatur sacræ Scripturæ verbis potius, quā suis aut alienis. Iubeatq; dæmonē dicere, an detineatur in illo corpore ob aliquam operā magicā, aut malefica signa, vel instrumenta; quæ si obsessus ore sūperit, euomat; vel si alibi extra corpus fuerint, ea reuelet, & inuēta cōburātur. Moneatur etiā obsessus, ut tētationes suas omnes Exorcistæ patefaciat.

Si verò obsessus liberatus fuerit, moneatur, ut diligenter sibi caueat à peccatis, ne occasionem dæmoni præbeat in ipsū reuertēdi, ne fiant nouissima hominis illius peiora prioribus.

Itaque Sacerdos, siue alius Exorcista rite confessus, aut saltem corde peccata sua detestans peracto, si commodè fieri potest, sanctissimo Missæ sacrificio, diuinoque auxilio pijs precibus implorato, superpelliceo & stola violacea, cuius extrema pars ad obsessi collum circumponatur, indutus, & coram se habens obsessum ligatum, si fuerit periculum, eum, se, & astantes communiat signo Crucis, & aspergat Aqua benedicta, & genibus flexis, alijs respondentibus, dicat Litánias ordinarias vique ad Preces exclusiue. In fine Antiphona. Ne reminiscaris Domine delicta nostra, vel parentum nostrorum, neque vindictam sumas de peccatis nostris. **P**ater noster, &c. **V.** Et ne nos inducas in tentationem. **R.** Sed libera nos à malo.

Psalmus 53.

Deus in nomine tuo saluum me fac: & in virtute tua iudica me.

Deus exaudi orationem meam: auribus percipe verba oris mei.

Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me, & fortes quæsierunt animam meam: & non proposuerunt Deum ante conspectum suum.

Ecce enim Deus adiuuat me: & Dominus susceptor est animæ meæ.

Auerte mala inimicis meis: & in veritate tua disperde illos.

Voluntariè sacrificabo tibi: & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est.

Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me: & super inimicos meos despexit oculus meus.

Gloria Patri.

ψ. Saluum fac seruum tuum. **℞.** Deus meus sperantem in te. **ψ.** Esto ei Domine turris fortitudinis.

℞. A facie inimici. **ψ.** Nil proficiat inimicus in eo.

℞. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. **ψ.** Mitte ei Domine auxilium de Sancto. **℞.** Et de Siō tuere eum.

ψ. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat, **ψ.** Dominus vobiscum. **℞.** Et cum spiritu tuo,

Oremus.

Oratio.

Deus, cui proprium est misereri semper & parcere, suscipe deprecationem nostram, vt hunc

famulum tuum [*vel* famulam tuam] quem [*vel* quam] delictorum catena cōstringit, miseratio tuæ pietatis clementer absoluat.

Oratio.

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, Pater Domini nostri Iesu Christi, qui illum refugam tyrannum & apostatam gehennæ ignibus deputasti; quiq̃ Vnigenitum tuum in hunc mundum misisti, vt illum rugientem contereret; velociter attende, accelera, vt eripias hominem ad imaginem & similitudinem tuam creatum, à ruina & dæmonio meridiano. Da Domine terrorem tuum super bestiam, quæ exterminat vineam tuam. Da fiduciam seruis tuis contra nequissimum draconem pugnare fortissimè, ne contemnat sperantes in te, & ne dicat, sicut in Pharaone, qui iam dixit, Deum non noui, nec Israel dimitto. Urgeat illum dextera tua potens discedere à famulo tuo **N.** [*vel* à famula tua **N.**] † ne diutiùs præsumat captiuum tenere, quem tu ad imaginem tuam facere dignatus es, & in Filio tuo redemisti: qui tecum viuit & regnat, &c.
R. Amen.

Deinde præcipiat dæmoni hunc in modum:

Præcipio tibi, quicumque es, spiritus immunde, & omnibus socijs tuis hunc Dei famulum obsidentibus, vt per mysteria Incarnationis, Passionis, Resurrectionis, & Ascensionis Domini nostri Iesu Christi, per missionem Spiritus sancti, & per aduen-

Rituale Romanum.

tum eiusdem Domini nostri ad iudicium, dicas mihi nomen tuum, diem, & horam exitus tui, cum aliquo signo; & vt mihi Dei ministro, licet indigno, prorsus in omnibus obedias: neque hanc creaturam Dei, vel circumstantes, aut eorum bona villo modo offendas.

Deinde legantur super obsessum hæc Euangelia, vel vnum, aut alterum. Lectio sancti Euangelij secundum Ioannem. **hæc dicens signat se & obsessum in fronte, ore, & pectore.** In principio erat verbum, &c. vt supra fol. 62.

Lectio sancti Euangelij secundum Marcum.

Marc. 16.

IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis : Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, cõdemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia eijcient: linguis loquentur nouis: serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & bene habebunt.

Lectio sancti Euangelij secundum Lucam.

Luc. 10.

IN illo tempore : Reuersi sunt septuaginta duo cum gaudio dicentes ad Iesum: Domine, etiam dæmonia subijciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis: Videbam satanam sicut fulgur de cælo cadentem.

Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit: verumtamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subiiciantur: gaudete autem, quòd nomina vestra scripta sunt in cælis.

Lectio sancti Euangelij secundum Lucam.

LUC. II.

IN illo tempore: Erat Iesus eiciens dæmonium, & illud erat mutum. Et cùm eiecisset dæmoniū, locutus est mutus, & admiratæ sunt turbæ. Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe dæmoniorum, eicit dæmonia. Et alij tentantes signum de cælo quærebant ab eo. Ipse autem vt vidit cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in se ipsum diuisum defolabitur, & domus supra domū cadet. Si autem & satanas in se ipsum diuisus est, quomodo stabit regnum eius? quia dicitis in Beelzebub me eicere dæmonia. Si autem ego in Beelzebub eicio dæmonia, filij vestri in quo eijciunt? ideò ipsi iudices vestri erunt. Porrò si in digito Dei eicio dæmonia, profectò peruenit in vos regnum Dei. Cùm fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet: si autem fortior eo superueniēs vicerit eum, vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. *ŷ.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *ŷ.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens Domine, Verbum Dei Patris, Christe Iesu, Deus & Dominus vniuersæ creatura, qui sanctis Apostolis tuis dedisti potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, qui inter cetera mirabilium tuorum præcepta dignatus es dicere, Dæmones effugate: cuius virtute motus tamquam fulgur de cælo satanas cecidit: tuum sanctum nomen cum timore & tremore suppliciter deprecor, vt indignissimo mihi seruo tuo, data venia omnium delictorum meorum, constantem fidem, & potestatem donare digneris: vt hunc crudelem dæmonem, brachij tui sancti munitus potentia fidenter & securus aggrediar, per te Iesu Christe Domine Deus noster qui venturus es iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. *℞.* Amen.

Deinde muniens se & obsessum signo Crucis, circumposita parte stolæ ad collum eius, & dextera manu sua capiti eius imposita, constanter & magna cū fide dicat ea quæ sequuntur. ̄. Ecce Crucem Domini, fugite partes aduersæ. ℞. Vicit leo de tribu Iuda radix David. ̄. Domine exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus ad te veniat. ̄ Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

Deus, & Pater Domini nostri Iesu Christi, inuoco nomen sanctum tuum, & clementiam tuam supplex exposco, vt aduersus hunc, & omnem

immun-

immundum spiritum, qui vexat hoc plasma tuum, mihi auxilium præstare digneris. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. *℞. Amen.*

¶ **Exorcismus.**

EXorcizo te, immundissime spiritus, omnis incurfio aduersarij, omne phantasma, omnis legio, in nomine Domini nostri Iesu Christi **✠** eradicare, & effugare ab hoc plasmate Dei **✠** Ipse tibi imperat, qui te de supernis cælorum in inferiora terræ demergi præcepit. Ipse tibi imperat, qui mari, ventis, & tempestatibus imperauit. Audi ergo, & time satana, inimice fidei, hostis generis humani, mortis adductor, vitæ raptor, iustitiæ declinator, malorum radix, fomes vitiorum; seductor hominum, proditor gentium, incitator inuidiæ, origo auaritiæ, causa discordiæ, excitator dolorum, quid stas, & resistis, cum scias Christum Dominum vires tuas perdere? illum metue, qui in Isaac immolatus est, in Ioseph venundatus, in agno occisus, in homine crucifixus, deinde inferni triumphator fuit. **Sequētes Cruces fiāt in fronte obsessi.** Recede ergo in nomine Patris **✠** & Filij **✠** & Spiritus **✠** sancti, da locum Spiritui sancto, per hoc signum **✠** Crucis Iesu Christi Domini nostri. Qui cum Patre & eodem Spiritu sancto viuit & regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. *℞. Amen. ʒ. Domine exaudi*

orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat.
V. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

DEus conditor & defensor generis humani, qui hominem ad imaginem tuam formasti: respice super hunc famulum tuum *N.* [vel hanc famulam tuam *N.*] qui [vel quæ] dolis immundi spiritus appetitur, quem vetus aduersarius, antiquus hostis terræ, formidinis horrore circumuolat, & sensum mentis humanæ stupore defigit, terrore conturbat, & metu trepidi timoris exagitat. Repelle Domine virtutem diaboli, fallacesque eius insidias amoue; procul impius tentator aufugiat: sit nominis tui signo *✠* (in fronte) famulus tuus munitus, & in anima tutus & corpore.

Tres Cruces sequentes fiant in pectore dæmoniacy.

Tu pectoris *✠* huius interna custodias. Tu viscera *✠* regas. Tu *✠* cor confirmes. In anima aduersatricis potestatis tentamenta euanescant. Da Domine ad hanc inuocationem sanctissimi nominis tui gratiam, vt qui hucusque terrebat, territus aufugiat, & victus abscedat, tibi que possit hic famulus tuus, & corde firmatus, & mente sincerus debitum præbere famulatum. Per Dñm nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum. *&c. R.* Amen.

¶ Exorcismus.

A Diuro te serpens antique, per Iudicem viuorum & mortuorum, per factorem tuum, per

facto-

factorem mundi, per eum qui habet potestatem mittendi te in gehennam, vt ab hoc famulo Dei **N.** qui ad Ecclesiæ sinum recurrit, cum metu & exercitu furoris tui festinus discedas. Adiuro te iterum ✠ **(in fr onte)** non mea infirmitate, sed virtute Spiritus sancti, vt exeas ab hoc famulo Dei **N.** quem omnipotēs Deus ad imaginem suam fecit. Cede igitur, cede non mihi, sed ministro Christi. Illius enim te vrget potestas, qui te Cruci suæ subiugauit. Illius brachium contremisce, qui deuictis gemitibus inferni, animas ad lucē perduxit. Sit tibi terror corpus hominis ✠ **(in pectore)** sit tibi formido imago Dei ✠ **(in fronte.)** Non resistas, nec moreris discedere ab homine isto, quoniam complacuit Christo in homine habitare. Et ne contemnendum putes, dum me peccatorem nimis esse cognoscis. Imperat tibi Deus ✠ Imperat tibi maiestas Christi ✠ Imperat tibi Deus Pater ✠ imperat tibi Deus Filius ✠ imperat tibi Deus Spiritus ✠ sanctus. Imperat tibi sacramentū Crucis ✠ Imperat tibi fides sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, & ceterorū Sanctorum ✠ Imperat tibi Martyrum sanguis ✠ Imperat tibi continentia Confessorum ✠ Imperat tibi pia Sanctorum & Sanctarum omnium intercessio ✠ Imperat tibi Christianæ fidei mysteriorum virtus ✠ Exi ergo transgressor. Exi seductor, plene omni dolo & fallacia, virtutis inimice, innocentium persecutor. Da locum dirissime; da locum impiissime; da locum

Christo, in quo nihil inuenisti de operibus tuis, qui te spoliavit, qui regnum tuum destruxit, qui te victum ligauit, & vasa tua diripuit, qui te proiecit in tenebras exteriores, vbi tibi cum ministris tuis erit præparatus interitus. Sed quid truculente reniteris? quid temerarie detrectas? Reus es omnipotenti Deo, cuius statuta transgressus es. Reus es Filio eius Iesu Christo Domino nostro, quem tentare ausus es, & crucifigere præsumpsisti. Reus es humano generi, cui tuis persuasionibus mortis venenum propinasti.

Adiuro ergo te, draco nequissime, in nomine Agni ✠ immaculati, qui ambulauit super aspidem & basiliscum, qui conculcauit leonem & draconem, vt discedas ab hoc homine ✠, *(fiat in frōte)* discedas ab Ecclesia Dei ✠, *(fiat signū Crucis super circumstantes)* contremisce, & effuge, inuocato nomine Domini illius, quem inferi tremunt, cui Virtutes cælorum, & Potestates, & Dominationes subiectæ sunt; quem Cherubim & Seraphim indefessis vocibus laudant dicentes, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth. Imperat tibi Verbum ✠ caro factum. Imperat tibi natus ✠ ex Virgine. Imperat tibi Iesus ✠ Nazareus, qui te, cum discipulos eius contemneres, elisum atque prostratum exire præcepit ab homine; quo præsentem, cum te ab homine separasset, nec porcorū gregem ingredi præsumebas. Recede ergo nunc adiuratus in nomine ✠ eius ab homine, quem ipse plasmavit. Durum est tibi
 velle

velle resistere ✠. Durum est tibi contra stimulum calcitrare ✠. Quia quanto tardiùs exis, tanto magis tibi supplicium crescit, quia non homines contemnis, sed illum, qui dominatur viuorum & mortuorum, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem. *R.* Amen. *V.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus cæli, Deus terræ, Deus Angelorum, Deus Archangelorum, Deus Prophetarum, Deus Apostolorum, Deus Martyrum, Deus Virginum, Deus qui potestatem habes donare vitam post mortem, requiem post laborem, quia non est alius Deus præter te, necesse poterit verus, nisi tu creator cæli & terræ, qui verus Rex es, & cuius Regni non erit finis; humiliter maiestati gloriæ tuæ supplico, vt hunc famulum tuum de immundis spiritibus liberare digneris. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

¶ Exorcismus.

A Diuro ergo te omnis immundissime spiritus, omne phantasma, omnis incurio satanæ, in nomine Iesu Christi ✠ Nazareni, qui post lauacrum Iordanis in desertum ductus est, & te in tuis sedibus vicit, vt quem ille de limo terræ ad honoré gloriæ suæ formauit, tu desinas impugnare: & in homine miserabili non humanam fragilitatem, sed

imagi-

imaginem omnipotentis Dei contremilcas. Cede ergo Deo ✠ qui te & malitiam tuam in Pharaone, & in exercitu eius per Moysen seruum suum in abyssum demersit. Cede Deo ✠ qui te per fidelissimum seruum suum Dauid de Rege Saule spiritibus canticis pulsum fugauit. Cede Deo ✠ qui te in Iuda Iscariote proditore damnauit. Ille enim te diuinis ✠ verberibus tangit, in cuius conspectu cum tuis legionibus tremens & clamans dixisti: Quid nobis & tibi Iesu Fili Dei altissimi? Venisti huc ante tempus torquere nos? Ille te perpetuis flammis vrget, qui in fine temporum dicturus est impijs: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. Tibi enim impie, & angelis tuis vermes erunt, qui numquam morientur. Tibi & angelis tuis inextinguibile præparatur incendium, quia tu es princeps maledicti homicidij; tu auctor incæstus, tu sacrilegorum caput, tu actionum pessimarum magister: tu hæreticorum doctor, tu totius obscenitatis inuentor. Exi ergo ✠ impie, exi ✠ scelerate, exi cum omni fallacia tua, quia hominem templum suum esse voluit Deus. Sed quid diutiùs moraris hîc? Da honorem Deo Patri omnipotenti ✠ cui omne genu flectitur. Da locum Domino Iesu Christo ✠ qui pro homine sanguinem suum sacratissimum fudit. Da locum Spiritui ✠ sancto, qui per beatum Apostolum suum Petrum te manifestè strauit in Simone mago: qui

fallaciam tuam in Anania & Saphira condemna-
uit, qui te in Herode Rege honorem Deo non dan-
te percussit; qui te in mago Elima per Apostolum
suum Paulum cæcitatæ caligine perdidit, & per
eundem de Pythonissa verbo imperans exire præ-
cepit. Discede ergo nunc ✠ discede ✠ seductor.
Tibi eremus sedes est. Tibi habitatio serpens est: hu-
miliare & prosternere. Iam non est differendi tem-
pus. Ecce enim dominator Dominus proximat ci-
tò, & ignis ardebit ante ipsum, & præcedet, & in-
flammabit in circuitu inimicos eius. Si enim homi-
nem fefelleris, Deum non poteris irridere. Ille te
eijcit, cuius oculis nihil occultum est. Ille te expellit,
cuius virtuti vniuersa subiecta sunt. Ille te excludit,
qui tibi & angelis tuis præparauit æternam gehen-
nam; de cuius ore exhibit gladius acutus, qui ventu-
rus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per
ignem. *R.* Amen.

*Prædicta omnia, quatenus opus fuerit, repeti pos-
sunt, donec obsessus sit omnino liberatus.*

*Iuuabit prætereà plurimum, hæc quæ infra notan-
tur, super obsessum deuotè dicere, sepeque repetere.*

Pater noster, &c. Aue Maria, &c. Credo, &c.

Canticum beatæ Mariæ Virginis. LUC. I.

Magnificat: anima mea Dominum:

Et exultauit spiritus meus: in Deo salutari
meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim

ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna, qui potens est : & sanctum nomen eius.

Et misericordia eius à progenie in progenies : timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede:& exaltauit humiles.

Esurientes impleuit bonis:& diuites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum: recordatus misericordiae suae.

Sicut locutus est ad patres nostros: Abraham, & semini eius in saecula. **G**loria Patri.

Canticum. **B**enedictus Dominus Deus Israel, &c,
vt suprà fol. 121.

Symbolum sancti Athanasij.

Qicumque vult saluus esse: ante omnia opus est vt teneat Catholicam fidem.

Quam nisi quisque integram, inuiolatamque seruauerit: absque dubio in aeternum peribit.

Fides autem Catholica hæc est, vt vnum Deum in Trinitate:& Trinitatem in vnitatem veneremur.

Neque confundentes personas: neque substantiam separantes.

Alia est enim persona Patris, alia Filij: alia Spiritus sancti.

Sed Patris, & Filij, & Spiritus sancti vna est diuinitas: æqualis gloria, coæterna maiestas.

Qualis

- Q**ualis Pater, talis Filius: talis Spiritus sanctus.
- I**ncreatus Pater, increatus Filius: increatus Spiritus sanctus.
- I**mmensus Pater, immensus Filius: immensus Spiritus sanctus.
- Æ**ternus Pater, æternus Filius: æternus Spiritus sanctus.
- E**t tamen non tres æterni: sed vnus æternus.
- S**icut non tres increati, nec tres immensi: sed vnus increatus, & vnus immensus.
- S**imiliter omnipotens Pater, omnipotens Filius: omnipotens Spiritus sanctus.
- E**t tamen non tres omnipotentes: sed vnus omnipotens.
- I**ta Deus Pater, Deus Filius: Deus Spiritus sanctus.
- E**t tamen non tres Dij: sed vnus est Deus.
- I**ta Dominus Pater, Dominus Filius: Dominus Spiritus sanctus.
- E**t tamen non tres Domini: sed vnus est Dominus.
- Q**uia sicut singillatim vnamquamque personam Deum ac Dominum confiteri Christiana veritate compellimur: ita tres Deos, aut Dominus dicere, Catholica religione prohibemur.
- P**ater à nullo est factus: nec creatus, nec genitus.
- F**ilius à Patre solo est: non factus, nec creatus, sed genitus.
- S**piritus sanctus à Patre & Filio: non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.

Vnus ergo Pater, non tres Patres, vnus Filius, non tres Filij: vnus Spiritus sanctus, non tres Spiritus sancti.

Et in hac Trinitate nihil prius aut posterius, nihil maius aut minus: sed totæ tres personæ coæternæ sibi sunt & coæquales.

Ita vt per omnia, sicut iam suprâ dictum est, & vnitas in Trinitate: & Trinitas in vnitate veneranda sit.

Qui vult ergo saluus esse: ita de Trinitate sentiat.

Sed necessarium est ad æternam salutem: vt incarnationem quoque Domini nostri Iesu Christi fideliter credat.

Est ergo fides recta, vt credamus & confiteamur: quia Dominus noster Iesus Christus Dei Filius, Deus & homo est.

Deus est ex substantia Patris ante sæcula genitus: & homo est ex substantia matris in sæculo natus.

Perfectus Deus, perfectus homo: ex anima rationali, & humana carne subsistens.

Æqualis Patri secundùm diuinitatem: minor Patre secundùm humanitatem.

Qui licet Deus sit, & homo: non duo tamen, sed vnus est Christus.

Vnus autem non conuersione diuinitatis in carnem: sed assumptione humanitatis in Deum.

Vnus omnino non confusione substantiæ: sed vnitate personæ.

Nam sicut anima rationalis & caro vnus est homo: ita Deus & homo vnus est Christus.

Qui passus est pro salute nostra, descendit ad inferos: tertia die resurrexit à mortuis.

Ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: inde venturus est iudicare viuos & mortuos.

Ad cuius aduentum omnes homines resurgere habent cum corporibus suis: & reddituri sunt de factis proprijs rationem.

Et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam: qui verò mala, in ignem æternum

Hæc est fides catholica: quam nisi quisque fideliter firmiterque crediderit, saluus esse non poterit.

Gloria Patri.

Psalm. 90. **Q**ui habitat in adiutorio Altissimi, &c. vt suprâ fol. 61.

Psalmus 67.

Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius: & fugiant, qui oderunt eum, à facie eius.

Sicut deficit fumus, deficient: sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei.

Et iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei: & delectentur in lætitia.

Cantate Deo, psalmum dicite nomini eius: iter facite ei qui ascendit super occasum, Dñs nomen illi.

Exultate in conspectu eius: turbabuntur à facie eius, patris orphanorum, & iudicis viduarum.

Deus in loco sancto suo: Deus, qui inhabitare facit
vnius moris in domo.

Qui educit vinctos in fortitudine: similiter eos qui
exasperant, qui habitant in sepulchris.

Deus cum egredereris in conspectu populi tui: cum
pertransires in deserto.

Terra mota est, etenim cæli distillauerunt à facie
Dei Sinai: à facie Dei Israel.

Pluuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati
tuæ, & infirmata est: tu veró perfecisti eam.

Animalia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedi-
ne tua pauperi Deus.

Dominus dabit verbum euangelizantibus: virtute
multa.

Rex virtutum dilecti dilecti: & speciei domus diui-
dere spolia.

Si dormiatis inter medios cleros, pennæ colum-
bæ deargentatæ: & posteriora dorsi eius in pallo-
re auri.

Dum discernit cælestis reges super eam, niue deal-
babuntur in Selmon: mons Dei, mons pinguis.

Mons coagulatus, mons pinguis: vt quid suspica-
mini montes coagulatos?

Mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo:
etenim Dominus habitabit in finem.

Currus Dei decem millibus multiplex, millia læ-
tantium: Dominus in eis in Sina in sancto.

Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem: accepisti

dona in hominibus.

Etenim non credentes: inhabitare Dominū Deum.

Benedictus Dominus die'quotidie: prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum.

Deus noster, Deus saluos faciendi: & Domini Domini exitus mortis.

Verumtamen Deus confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli perambulantium in delictis suis.

Dixit Dominus, Ex Basan conuertam: conuertam in profundum maris.

Vt intingatur pes tuus in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso.

Viderūt ingressus tuos Deus: ingressus Dei mei, regis mei, qui est in sancto.

Præuenerunt principes coniuncti psallentibus: in medio iuencularum tympanistriarum.

In ecclesijs benedicite Deo Domino: de fontibus Israel.

Ibi Benjamin adolescentulus: in mentis excessu.

Principes Iuda, duces eorum: principes Zabulon, principes Nephthali.

Manda Deus virtuti tuæ: confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

Atēplo tuo in Ierusalem: tibi offerent reges munera.

Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorum: vt excludant eos, qui probati sunt argento:

Dissipa gentes, quæ bella volunt, venient legati ex
Ægypto: Æthiopia præueniet manus eius Deo.

Regna terræ cantate Deo: psallite Domino.

Psallite Deo, qui ascendit super cælum cæli: ad
Orientem.

Ecce dabit voci suæ vocem virtutis, date gloriam
Deo super Israel: magnificentia eius, & virtus eius
in nubibus.

Mirabilis Deus in Sanctis suis, Deus Israel ipse da-
bit virtutem & fortitudinem plebi suæ: benedictus
Deus. **G**loria Patri.

Psalm 69. **D**eus in adiutorium meum intēde, &c. vt
supra fol. 53. **P**salm. 53. **D**eus in nomine tuo saluū
me fac, &c. vt supra fol. 11. **P**salm. 117. **C**onfitemini
Domino quoniam bonus. vt supra fol. 71:

Psalmus 34.

Iudica Domine nocentes me: expugna impu-
gnantes me.

Apprehende arma & scutum: & exurge in adiuto-
rium mihi.

Effunde frameam, & cōclude aduersus eos, qui per-
sequuntur me: dic animæ meæ, Salus tua ego sum.

Confundantur & reuereantur: quærentes animam
meam.

Auertantur retrorsum, & confundantur: cogitan-
tes mihi mala.

Fiant tamquam puluis ante faciem venti: & Ange-
lus Domini coartans eos.

Fiat via illorum tenebræ & lubricum: & Angelus Domini persequens eos.

Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui: superuacue exprobrauerunt animam meam.

Veniat illi laqueus quem ignorat, & captio quam abscondit, apprehendat eum: & in laqueum cadat in ipsum.

Anima autem mea exultabit in Domino: & delectabitur super salutari suo.

Omnia ossa mea dicent: Domine, quis similis tibi? **E**ripiens inopem de manu fortiorum eius: egenum & pauperem à diripientibus eum.

Surgentes testes iniqui: quæ ignorabam, interrogabant me.

Retribuebant mihi mala pro bonis: sterilitatem animæ meæ.

Ego autem cum mihi molesti essent: induebar cilicio.

Humiliabam in ieiunio animam meam: & oratio mea in sinu meo conuertetur.

Quasi proximum, & quasi fratrem nostrum, sic complacebam: quasi lugens & contristatus sic humiliabar.

Et aduersum me lætati sunt, & conuenerunt: congregata sunt super me flagella, & ignoravi.

Dissipati sunt, nec compuncti, tentauerunt me, subsannauerunt me subsannatione: frenduerunt super me dentibus suis.

Domine quando respicies? restitue animam meam à malignitate eorum, à leonibus vnicam meam.

Confitebor tibi in ecclesia magna: in populo graui laudabo te.

Non supergaudeant mihi qui aduersantur mihi iniquè: qui oderunt me gratis, & annuunt oculis.

Quoniam mihi quidem pacificè loquebantur: & in iracundia terræ loquentes, dolos cogitabant.

Et dilatauerunt super me os suum: dixerunt, Euge, euge, viderunt oculi nostri.

Vidisti Domine, ne fileas: Domine ne discedas à me.

Exurge, & intende iudicio meo: Deus meus & Dominus meus in causam meam.

Iudica me secundum iustitiam tuam, Domine Deus meus: & non supergaudeant mihi.

Non dicant in cordibus suis, Euge, euge, animæ nostræ: nec dicant, Deuorauius eum.

Erubescant & reuereantur simul: qui gratulantur malis meis.

Induantur confusione & reuerentia: qui magna loquuntur super me.

Exultent & lætentur qui volunt iustitiam meam: & dicant semper, Magnificetur Dominus, qui volunt pacem serui eius.

Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam: tota die laudem tuam. **G**loria Patri **Psalmus 30.**

In te Domine speraui, non confundar in æternum: in iustitia tua libera me.

Inclina ad me aurem tuam: accelera vt eruas me.

Esto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij: vt saluum me facias.

Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu: & propter nomen tuum deduces me, & enutries me.

Educes me de laqueo hoc, quem absconderunt mihi: quoniam tu es protector meus.

In manus tuas commendo spiritum meum: redemisti me Domine Deus veritatis.

Odisti obseruantes vanitatis: superuacue.

Ego autem in Domino speraui: exultabo, & lætabor in misericordia tua.

Quoniam respexisti humilitatem meam: saluasti de necessitatibus animam meam.

Nec conclusisti me in manibus inimici: statuisti in loco spatioso pedes meos.

Miserere mei Dñe, quoniam tribulor: conturbatus est in ira oculus meus, anima mea, & venter meus.

Quoniam defecit in dolore vita mea: & anni mei in gemitibus.

Infirmata est in paupertate virtus mea: & ossa mea conturbata sunt.

Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium & vicinis meis valde: & timor notis meis.

Qui videbant me, foras fugerunt à me: obliuioni datus sum tamquam mortuus à corde.

Factus sum tamquam vas perditum: quoniã audiui vituperationem multorum commorantium in circuitu.

In eo dum conuenirent simul aduersum me: accipere animam meam consiliati sunt.

Ego autem in te speraui Domine: dixi, Deus meus es tu, in manibus tuis fortes meæ.

Eripe me de manu inimicorum meorum: & à persequentibus me.

Illustra faciem tuam super seruum tuum, saluum me fac in misericordia tua: Domine non confundar, quoniam inuocaui te.

Erubescant impij, & deducantur in infernum: muta fiant labia dolosa.

Quæ loquuntur aduersus iustum iniquitatem: in superbia, & in abusione.

Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine: quam abscondisti timentibus te.

Perfecisti eis, qui sperant in te: in conspectu filiorum hominum.

Abscondes eos in abscondito faciei tuæ: à conturbatione hominum.

Proteges eos in tabernaculo tuo: à contradictione linguarum.

Benedictus Dominus: quoniam mirificauit misericordiam suam mihi in ciuitate munita.

Ego autem dixi in excessu mentis meæ: Proiectus sum à facie oculorum tuorum.

Ideò exaudisti vocem orationis meæ: dum clama-rem ad te.

Diligite Dominum omnes sancti eius: quoniam ve-

ritatem requirit Dominus, & retribuet abundanter
facientibus superbiam.

Viriliter agite, & confortetur cor vestrum: omnes
qui speratis in Domino.

Gloria Patri.

Psalmus 21.

Deus Deus meus, respice in me, quare me dere-
liquisti? longè à salute mea verba delictorum
meorum.

Deus meus clamabo per diem, & non exaudies: &
nocte, & non ad insipientiam mihi.

Tu autem in sancto habitas: laus Israel.

In te sperauerunt patres nostri: sperauerunt, & li-
berasti eos.

Ad te clamauerunt, & salui facti sunt: in te speraue-
runt, & non sunt confusi.

Ego autem sum vermis, & non homo: opprobrium
hominum, & abiectio plebis.

Omnes videntes me, deriserunt me: locuti sunt la-
biis, & mouerunt caput.

Sperauit in Domino, eripiat eum: saluum faciat
eum, quoniam vult eum.

Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre: spes
mea ab yberibus matris meæ, in te proiectus sum
ex utero.

De ventre matris meæ Deus meus es tu: ne disces-
feris à me.

Quoniam tribulatio proxima est: quoniam non est
qui adiuuet.

Circumdederunt me vituli multi : tauri pingues
obsederunt me.

Aperuerunt super me os suum : sicut leo rapiens
& rugiens.

Sicut aqua effusus sum : & dispersa sunt omnia ossa
mea.

Factum est cor meum tamquam cera liquefscens : in
medio ventris mei.

Aruit tamquam testa virtus mea, & lingua mea
adhæsit faucibus meis : & in puluerem mortis de-
duxisti me.

Quoniam circumdederunt me canes multi : concii-
lium malignantium obsedit me.

Foderunt manus meas & pedes meos : dinumera-
uerunt omnia ossa mea.

Ipsi verò considerauerunt, & inspexerunt me : diui-
serunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam
miserunt sortem.

Tu autem Domine ne elongaueris auxilium tuum
à me : ad defensionem meam conspice.

Eroe à framea Deus animam meam : & de manu
canis vnicam meam.

Salua me ex ore leonis : & à cornibus vnicornium
humilitatem meam.

Narrabo nomen tuum fratribus meis : in medio ec-
clesiæ laudabo te.

Qui timetis Dominum, laudate eum : vniuersum
semen Iacob glorificate eum.

Tirneat eum omne semen Israel : quoniam non spreuit, neque despexit deprecationem pauperis.

Nec auertit faciem suam à me : & cum clamarem ad eum, exaudiuit me.

A pud te laus mea in ecclesia magna: vota mea reddam in conspectu timentium eum.

E dent pauperes, & saturabuntur, & laudabunt Dominum qui requirunt eum: uiuent corda eorum in sæculum sæculi.

R eminiscentur, & conuertentur ad Dominum: vniuersi fines terræ.

Et adorabunt in conspectu eius: vniuersæ familiæ gentium.

Quoniam Domini est regnum : & ipse dominabitur gentium.

Manducauerunt, & adorauerunt omnes pingues terræ: in conspectu eius cadent omnes, qui descendunt in terram.

Et anima mea illi uiuet: & semē meum seruiet ipsi.

Annuntiabitur Domino generatio ventura : & annuntiabunt cæli iustitiam eius, populo qui nascetur, quem fecit Dominus. **Gloria Patri.**

Psalms 3.

Domine, quid multiplicati sunt qui tribulant me? multi insurgunt aduersum me.

Multi dicunt anime meę. Nō est salus ipsi in Deo eius

Tu autem Domine susceptor meus es: gloria mea, & exaltans caput meum.

Voce mea ad Dominum clamaui: & exaudiuit me
de monte sancto suo:

Ego dormiui, & soporatus sum: & exurrexi, quia
Dominus suscepit me.

Non timebo millia populi circumdantis me: exur-
ge Domine, saluum me fac Deus meus.

Quoniam tu percussisti omnes aduersantes mihi
sine causa: dentes peccatorum contriuiisti.

Domini est salus: & super populum tuum benedi-
ctio tua. **G**loria Patri.

Psalmus 10.

IN Domino confido, quomodo dicitis animæ
meæ: Transmigra in montem sicut passer?

Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum,
parauerunt sagittas suas in pharetra: vt sagittent in
obscuro rectos corde.

Quoniam quæ perfecisti destruxerunt: iustus au-
tem quid fecit?

Dominus in tēplo sancto suo: Dñs in cęlo sedes eius.

Oculi eius in pauperem respiciunt: palpebræ eius
interrogant filios hominum.

Dominus interrogat iustum & impium: qui au-
tem diligit iniquitatem, odit animam suam.

Pluet super peccatores laqueos: ignis, & sulphur, &
spiritus procellarum pars calicis eorum.

Quoniam iustus Dominus, & iustitias dilexit: æqui-
tatem vidit vultus eius. **G**loria Patri.

Psalmus 12.

Vsquequò Domine obliuiscèris me in finem:
vsquequò auertis faciem tuam à me?

Quamdiu ponam consilia in anima mea : dolorem
in corde meo per diem?

Vsquequò exaltabitur inimicus meus super me? re-
spice, & exaudi me Domine Deus meus.

Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in
morte : ne quando dicat inimicus meus , Præualui
aduersus eum.

Qui tribulant me, exultabunt si motus fuero : ego
autem in misericordia tua speraui.

Exultabit cor meum in salutari tuo, cantabo Do-
mino qui bona tribuit mihi: & psallam nomini Do-
mini altissimi.

Gloria Patri.

Oratio post liberationem.

ORamus te Deus omnipotès, vt spiritus iniqui-
tatis ampliùs non habeat potestatem in hoc fa-
mulo tuo **N.** [vel famula tua **N.**] sed vt fugiat, &
non reuertatur, ingrediatur in eum [vel in eam] Do-
mine, te iubente, bonitas, & pax Domini nostri Iesu
Christi, per què redempti sumus, & ab omni malo
non timemus, quia Dominus nobiscum est. Qui
viuit & regnat cum Deo Patre in vnitate Spiritus
sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. **R.**
Amen.

F O R-

FORMVLÆ SCRIBENDÆ IN LIBRIS habendis apud Parochos, vt infra notatur.

Liber Baptizatorum habeatur in Ecclesijs, in quibus confertur Baptisma.

Liber Confirmatorum habeatur in Ecclesijs, in quibus confertur Chrisma.

Liber Matrimoniorum.

Liber status animarum.

Liber defunctorum habeatur etiam in omnibus Ecclesijs, in quibus defuncti sepeliuntur.

Hi tres habeantur à quolibet Parocho.

Aduertat in primis Parochus, vt in libris tam Baptizatorum & Confirmatorum, quàm Matrimoniorum & defunctorum, exprimat semper non solum nomen personarum quæ ibi nominantur, sed etiam familiam.

FORMA DESCRIBENDI BAPTIZATOS in primo libro.

Anno Domini Die Mensis Ego **N.**
 Parochus huius Ecclesiæ **S. N.** Ciuitatis, **vel** loci **N.** baptizavi infantem die natum, **vel** natam ex **N.** & **N.** coniugibus huius Parochiæ, **vel** **S. N.** & ex tali patria, & familia, cui impositum est nomen **N.** Patrini fuerunt **N.** filius **N.** ex Parochia, **seu** loco **N.** & **N.** coniux **N.** filia **N.** ex Parochia, **seu** loco **N.**

Si

Si infans non fuerit ex legitimo Matrimonio natus, nomen saltem alterius parentis, de quo constat, scribatur, (omnis tamen infamiæ vitetur occasio) si verò de neutro constat, ita scribatur:

Baptizavi infantem, cuius parentes ignorantur, natum die, &c. vt suprâ.

Si expositus sit infans, exprimatur quo die, vbi, & à quo repertus, & quot dierū verisimiliter sit, & baptizetur sub conditione, si ignoratur fuisse baptizatū.

Si infans domi ob imminens mortis periculum baptizatus sit, tunc ita scribatur:

Anno die mensis natus est N. filius N. & N. coniugum, &c. vt suprâ. quem ob imminens mortis periculum in domo ritè baptizavit N. obstetrix probata, vel N. filius N. vt mihi retulit N.

Si superuixerit infans, & ei adhibitæ sint in Ecclesia sacre cærimonie, ita addatur:

Die eiusdem mensis ad Ecclesiam portatus est infans prædictus, ipsique ego Parochus sacras cærimonias & preces adhibui, & N. nomen imposui.

Si fortè non Parochus, sed alius baptizauerit, id exprimatur.

Si fuerit baptizatus sub conditione (Si non es baptizatus. &c.) id pariter exprimatur.

FORMA DESCRIBENDI CONFIRMATOS in secundo libro.

Anno . die mensis, Qui fuit dies, N.

filiius N & N. Coniugum, vel N. filia N. (& si fuerit nupta, addatur, Vxor N.) Sacramentum Confirmationis accepit à Reuerendis. D. N. Episcopo N. in Ecclesia S. N. Ciuitatis vel loci N. Compater fuit N. filius N. Parochiæ S. N. Ciuitatis vel loci N.

Marium descriptio in vna pagina, seu prima facie folij, feminarum verò in altera seiunctim notetur.

Si Confirmatus non constet an ex legitimo Matrimonio genitus sit, vel parentes ignorentur, seruetur, quod in libro Baptizatorum præscriptum est.

FORMA SCRIBENDI CONIUGATOS in tertio libro.

Anno die mensis denuntiationibus præmissis tribus continuis diebus Festiuis, quarum prima die secunda die tertia die inter Missa Parochialis solemnia, habita est, nulloque legitimo impedimento detecto, ego N. Rector huius Ecclesiæ Parochialis N. Ciuitatis, vel loci N. filium N. Parochiæ S. N. & N. filiam N. seu relictam q. N. (si vidua fuerit) huius, seu Parochiæ S. N. in Ecclesia N. interrogavi, eorumque mutuo consensu habito, solemniter per verba de præsentis Matrimonio coniunxi, præsentibus testibus notis N. filio N. qui habitat in Parochia S. N. & N. filio N. &c. & N. filio N. &c. postea eis

ex ritu sanctæ Matris Ecclesiæ (si tamen nuptias benedixerit) in Missæ celebratione benedixi.

Si vnus ex ijs, qui Matrimonium contrahere voluerint, alterius Parochiæ fuerit, antequam admittatur, Parochus, in cuius Ecclesia Matrimonium celebrari debet, denūtiationū in eius Parochia ritè factarū fidē scriptā habeat, quæ afferuetur, & res tota exprimatur in ipsomet libro Matrimoniorū, hac ratione:

Denuntiationes huius Matrimonij factæ sunt etiam à R.D. **N.** Parocho Ecclesiæ S. **N.** sub cuius cura dictus **N.** vel dicta **N.** habitat, vt ex ipsius Parochi scripto seruato apud me apparet. Denuntiationum autem prima facta est die secunda die tertia die inter Missæ Parochialis solemnia, nullumque impedimentum Canonicum detectum est.

Si autem alteruter sit diuersæ diœcesis, testimonium Parochi affirmantis denuntiationes esse ritè præstitas, nullius roboris censeatur, nisi ab Episcopo, vel ab eius Vicario Generali illius Diœcesis subscriptione & sigillo comprobatum, & ab Episcopo, seu eius Vicario loci, vbi contrahitur Matrimonium, recognitum sit, ab eoque licentia contrahendi fuerit obtenta.

Vbi verò Ordinarij concessu (quod scripto constare debet) denuntiationes aliquæ differendæ, aut omittendæ interdum sint, ita notentur:

Anno Domini   die   mensis   Denuntiationum vna die ritè facta, reliquis verò dilatis post

Matrimonij celebrationem ex facultate scripto concessa à Reuerendis. **N. seu** à Vicario **N.** sub die datis, &c. infra scripti tenoris, quam penes me seruo cum alijs huiusmodi facultatibus, nulloque prorsus impedimento allato. Ego, &c. *vt supra:*

Denuntiationes verò, quæ post contractum Matrimonij fient, ita scribantur: Anno die mensis qui fuit Festus, &c. & sequenti, qui fuit Dominicus, &c. eiusdem mensis, Ego **N.** Rector huius Ecclesiæ **S. N.** inter Missarum solemnias denuntiationes habui Matrimonij, iam præuia opportuna dispensatione initi inter **N & N.** die prima huius mensis, nullum tamen Canonicum impedimentum ab aliquo allatum est, quo minus huiusmodi Matrimonium ratum ac firmum esse debeat.

Si autem denuntiationes omnes omittendæ sint aut differendæ, ita scribatur: Denuntiationibus omnibus omisis, *vel dilatis,* &c. ex facultate, &c. Ego Rector **N.** &c. *vt supra.*

Ceterum si alteri Presbytero ab Ordinario, vel à Parocho ipso facultas facta sit coniugendi aliquos, id in libro proprii Parochi sic adnotetur ipsius Parochi manu:

N. Presbyter, *vel Cappellanus* Ecclesiæ **N.** delictia Reuerendissimi Episcopi **N. seu N.** eius Vicarij loci **N.** aut mea, quæ penes me extat **N.** filium **N. & N. &c.** Matrimonio coniunxit, &c. *vt supra.* Et ego **N.** Parochus **N.** subscripsi, & testorem ita se habere.

Quòd si ex denuntiationibus compertum sit, coniuges aliquo consanguinitatis aut affinitatis gradu coniunctos esse, nihilominus ad contrahendū fuerit cum ipsis Apostolica auctoritate dispensatum, adnotetur gradus consanguinitatis, vel affinitatis dispensatæ, & compendium decreti super ea relati cum die & anno, ac Notarij de illo rogati nomine hoc modo:

Anno Domini die mensis præmissis denuntiationibus, ac comperto impedimento secundi, **vel** tertij, **aut** quarti gradus consanguinitatis vel affinitatis, seu alio quouis, **&c.** inter **N. & N. &c.** obtentoque per eos Apostolicæ Sedis mandato de dispensando, & cum eis per Reuerendissimum Episcopum N. auctoritate dispensato sub die Anno **vt** constat ex actis Notarij officij prædicti Episcopi, eos Matrimonio coniunxi, **&c. vt in prædicta formula.**

Denuntiationes autem factæ in diuersis Parochijs, sponsi videlicet & sponsæ, ab utroque Parocho in libro notari debent, etiamsi Matrimonium non sequatur.

FORMA DESCRIBENDI STATUM animarum in quarto libro.

Familia quæque distinctè in libro notetur, intervallo relicto ab vnaquaque ad alteram subsequentem,

Rituale Romanum

quentem, in quo sigillatim scribantur nomen, cognomen, ætas singulorum, qui ex familia sunt, vel tamquam aduenæ in ea viuunt.

Qui verò ad sacram Communionem admissi sunt, hoc signum C. in margine econtrà habeant.

Qui Sacramento Confirmationis sunt muniti, hoc signum habeant Chr.

Qui ad alium locum habitandum accesserint, eorum nomina subducta linea notentur.

Hac igitur ratione fiat, videlicet:

Anno die mensis In via seu platea, seu pago, in proprijs ædibus Pauli N. vel in ædibus N. à Paulo conductis habitant. Chr. Paulus N. Petri filius, annorum, &c. Chr. Apollonia eius vxor, filia Iacobi N. annorum, &c. C. Dominicus eorum filius, annorum, Lucia eorum filia, annorum, &c. C. Chr. Antonius filius N. famulus, annorum, &c. C. Catharina N. filia N. ancilla, annorum, &c. † Martinus filius N. annorum, &c.

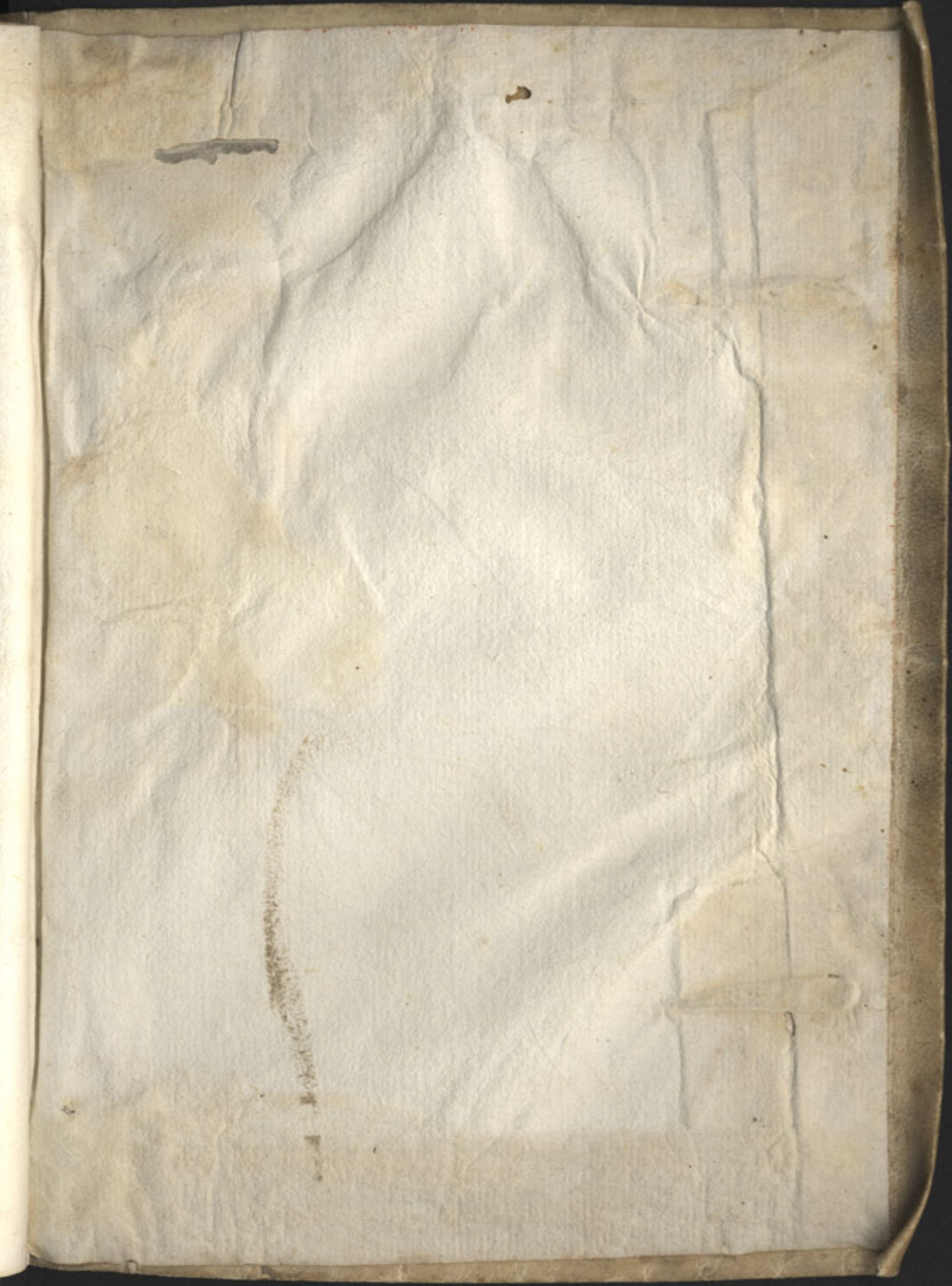
FORMA DESCRIBENDI DEFVNCTOS in quinto libro.

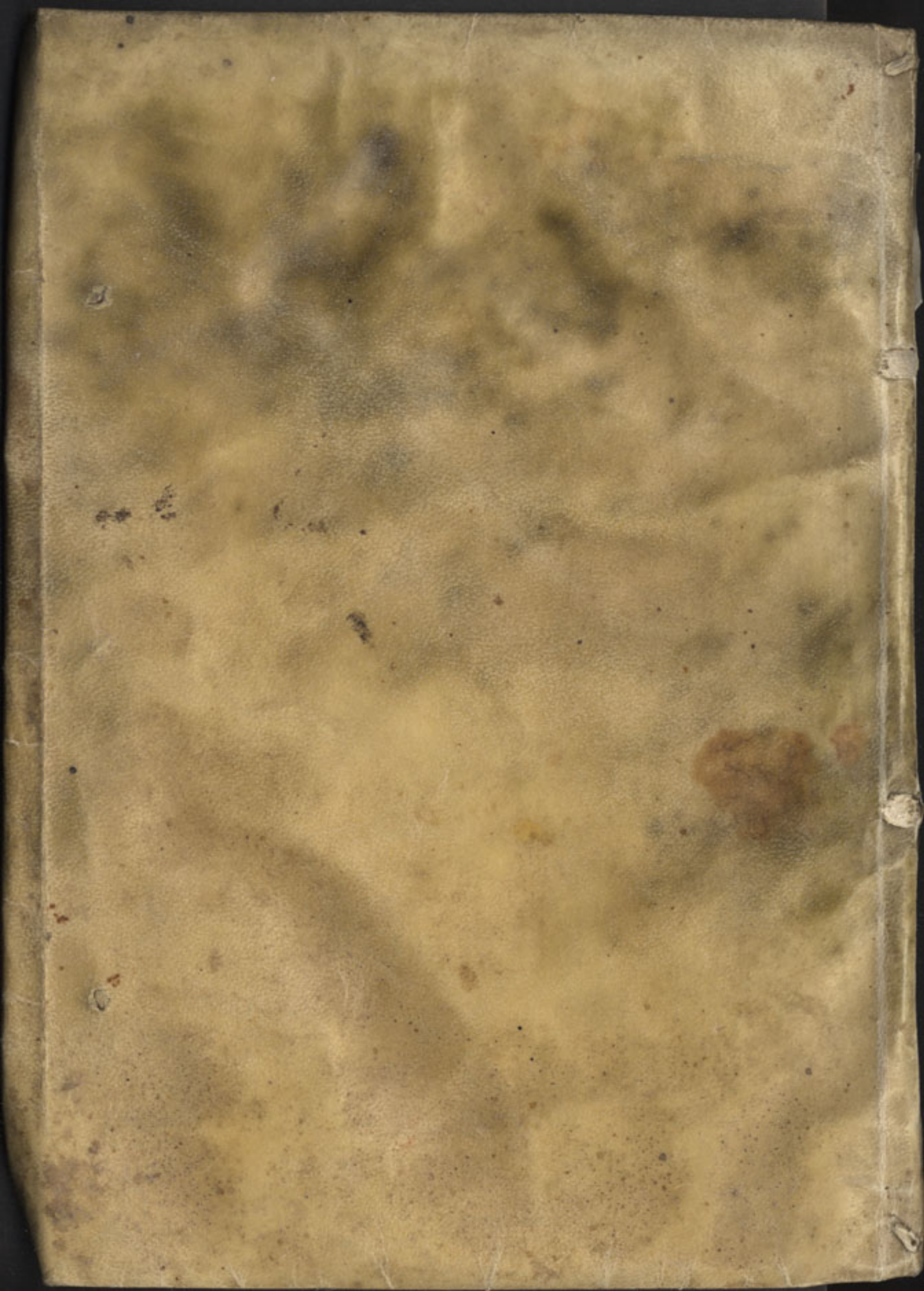
D Escribatur quis, & quæ, & cui Sacramenta ministrauerit, quando quis mortuus fuerit, & vbi sepultus, quod hoc pacto fieri poterit:

Anno die mensis N. filius, vel filia N.

M.E.

115

Casa
Gab.
Est.
Tab.
N.º